

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Správa

o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2018

Bratislava 2019

OBSAH

OBSAH.....	1
Zoznam skratiek	3
ÚVOD	5
1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky	7
1.1 Základné makroekonomické charakteristiky	7
1.2 Vybrané demografické ukazovatele	9
2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY a sociálna ekonomika	11
2.1 Trh práce	11
2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva	11
2.1.2 Vývoj zamestnanosti	15
2.1.3 Vývoj nezamestnanosti	23
2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce	36
2.2 Mzdy a pracovné podmienky	39
2.2.1 Mzdy	41
2.2.2 Úplné náklady práce	45
2.2.3 Kolektívne vyjednávanie	49
2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci	51
2.3 Sociálna ekonomika	53
2.3.1 Sociálna ekonomika a sociálne podniky	53
2.3.2 Nový legislatívny rámec	53
2.3.3 Znevýhodnená osoba a zraniteľná osoba	54
2.3.4 Registrovaný sociálny podnik	54
2.3.5 Podpora sociálnych podnikov	55
2.3.6 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky	56
2.3.7 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb	56
2.3.8 Investičná pomoc pre sociálne podniky	56
3 SOCIÁLNA OCHRANA	58
3.1 Sociálne poistenie	58
3.1.1 Nemocenské poistenie	61
3.1.2 Dôchodkové poistenie	62
3.1.3 Úrazové poistenie	64
3.1.4 Garančné poistenie	64
3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti	65
3.2 Dôchodkové sporenie	66
3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie	66
3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie	72
3.3 Štátna sociálna podpora	75
3.3.1 Prídavok na dieťa	75
3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa	76
3.3.3 Rodičovský príspevok	76
3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa	77
3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa	79
3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí	79
3.3.7 Príspevok na pohreb	80
3.4 Sociálna pomoc	81
3.4.1 Pomoc v hmotnej núdzi	81

3.4.2	Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi	89
3.4.3	Náhradné výživné	91
3.4.4	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela	92
3.4.5	Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	96
3.4.6	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia	98
3.4.7	Sociálne služby	110
3.4.8	Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR	125
3.4.9	Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)	127
3.5	Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja	133
4	ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA	137
4.1	Chudoba a sociálne vylúčenie	137
4.2	Rodová rovnosť a rovnosť príležitostí	145
5	POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE STRATÉGIE EURÓPA 2020	150
	Makroekonomické prostredie	150
	Inteligentný a inkluzívny rast	151
	Zoznam príloh	157

ZOZNAM SKRATIEK

a. s. – akciová spoločnosť
AOTP – aktívne opatrenia trhu práce
b. c. – bežné ceny
BA – Bratislavský kraj
BB – Banskobystrický kraj
BPaI – Burza práce a informácií
COICOP – klasifikácia individuálnej spotreby podľa spôsobu použitia
d. f. – dôchodkový fond
d.d.f. – doplnkový dôchodkový fond
DDS, d. d. s. – doplnková dôchodková spoločnosť
DI – deinštitucionalizácia
DOP – dopytovo-orientovaný projekt
DSS, d. s. s. – dôchodková správcovská spoločnosť
EA19 – krajiny Európskej únie platiace v roku 2018 menou euro (*Belgicko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Cyprus, Malta, Slovinsko, Slovensko*)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EK – Európska komisia
ESF – Európsky sociálny fond
ESSPROS – Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany
EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ – Európska únia
EU SILC – štatistické zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (European Union Statistics on Income and Living Conditions)
EU15 – prvých 15 členských štátov Európskej únie (*Belgicko, Dánsko, Nemecko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia*)
EU28 – 28 členských krajín Európskej únie (*Belgicko (BE), Bulharsko (BG), Česká republika (CZ), Dánsko (DK), Nemecko (DE), Estónsko (EE), Írsko (IE), Grécko (GR), Španielsko (ES), Francúzsko (FR), Chorvátsko (HR), Taliansko (IT), Cyprus (CY), Lotyšsko (LV), Litva (LT), Luxembursko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Holandsko (NL), Rakúsko (AT), Poľsko (PL), Portugalsko (PT), Rumunsko (RO), Slovinsko (SI), Slovensko (SK), Fínsko (FI), Švédsko (SE), Veľká Británia (GB)*)
FKNM – finančná kontrola na mieste
FO – fyzická osoba
HDP – hrubý domáci produkt
CHD – chránená dielňa
CHP – chránené pracovisko
CHzP – choroba z povolania a/alebo profesionálna otrava
IaPS – informačné a poradenské služby
ISCP – Informačný systém o cene práce
ISTP – Internetový sprievodca trhu práce
ITMS – IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy a Kohézny fond
KE – Košický kraj
KMC – Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie
KZVS – kolektívna zmluva vyššieho stupňa
MEN – miera evidovanej nezamestnanosti
MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky
mil. – milión
mld. – miliarda
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ; ministerstvo
MRK – marginalizované rómske komunity
NACE, SK NACE Rev. 2 – štatistická klasifikácia ekonomických činností
NBS – Národná banka Slovenska

NEET – mladí ľudia vo veku 15 – 24 rokov, ktorí nechodia do školy, nepracujú ani sa nezúčastňujú odbornej prípravy (not in employment, education or training)

NP – národný projekt

NR – Nitriansky kraj

OMK – Otvorená metóda koordinácie

OP L'Z – Operačný program Ľudské zdroje

OPS – odborné poradenské služby

OZP – občan so zdravotným postihnutím

p. b. – percentuálny bod

PIAAC - program medzinárodného hodnotenia kompetencií dospelých (Programme for the International Assessment of Adult Competencies)

PISA - program medzinárodného testovania žiakov (Programme for International Student Assessment)

PM – pracovné miesto

PO – Prešovský kraj

PP – peňažný príspevok

PPS – parita (štandard) kúpnej sily (purchasing power standard)

RMR – rodový mzdový rozdiel

RO – riadiaci orgán

RPPS – referát poradensko-psychologických služieb

RSD MIS – riadenie sociálnych dávok – manažérsky informačný systém

s. c. – stále ceny

SK ISCO-08 – štatistická klasifikácia zamestnaní, verzia 2012

SOŠ – stredná odborná škola

SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Správa – Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky

SPÚ – závažný pracovný úraz s následkom smrti

SR – Slovenská republika

SŠ – stredná škola

ŠVVP - špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby

SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba

SŽM – suma životného minima

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

tis. – tisíc

TN – Trenčiansky kraj

TT – Trnavský kraj

ŤZP – ťažko zdravotne postihnutý(i)/ ťažké zdravotné postihnutie

UoZ – uchádzač o zamestnanie

ÚPSVR, Ústredie – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

úrad PSVR – úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

VPM – voľné pracovné miesto

VŠ – vysoká škola

VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl

WI – intenzita práce (work intensity)

Z. z. – Zbierka zákonov

ZA – Žilinský kraj

ZoZ – záujemca o zamestnanie

ZŠ – základná škola

ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“ alebo „ministerstvo“) každoročne pripravuje a predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“), Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky a Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci Správu o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) za predchádzajúci kalendárny rok. Jej cieľom je informovať o stave a vývoji sociálnej situácie obyvateľstva na Slovensku na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov, získaných zo štátnych štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Sociálnej poisťovne.

Prvá kapitola správy poskytuje stručný prehľad o základných ukazovateľoch makroekonomického prostredia a demografického vývoja v Slovenskej republike za rok 2018.

Druhá kapitola popisuje legislatívne zmeny v roku 2018 v oblasti služieb zamestnanosti, pracovnoprávných vzťahov a sociálneho dialógu, zameriava sa na vývoj na trhu práce z agregovaného a zo štruktúrneho hľadiska, monitoruje jednotlivé nástroje aktívnej politiky trhu práce, mzdový vývoj a pracovné podmienky v rámci kolektívneho vyjednávania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Súčasťou tejto časti správy je aj analýza úplných nákladov práce a nová podkapitola sektora sociálnej ekonomiky, ktorá vytvára novú ucelenú reguláciu fungovania a podpory sociálnych podnikov v prostredí Slovenskej republiky.

Tretia kapitola zahŕňa hlavné formy, stav a zmeny v systéme sociálnej ochrany v roku 2018. Zaoberá sa medziročným porovnaním a analýzou jednotlivých prvkov sociálneho poistenia, dôchodkového sporenia, systému štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci. Podáva informáciu o dotáciách, poskytovaných v pôsobnosti MPSVR SR a tiež informácie o Operačnom programe Ľudské zdroje, podporovanom z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Kapitola obsahuje aj výstupy Európskeho integrovaného systému jednotných štatistík sociálnej ochrany (ESSPROS), jedného zo základných nástrojov štatistického sledovania o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch Európskej únie (ďalej len „EÚ“).

Náplň štvrtej kapitoly tvoria dostupné údaje z vyhodnotenia národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Kapitola zahŕňa aj informácie o stave rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí na Slovensku za rok 2018.

Obsahom piatej kapitoly je porovnanie vybraných ukazovateľov medzi krajinami EÚ v kontexte stratégie Európa 2020, ktorá stanovuje hlavné ciele EÚ v nadväznosti na Lisabonskú stratégiu.

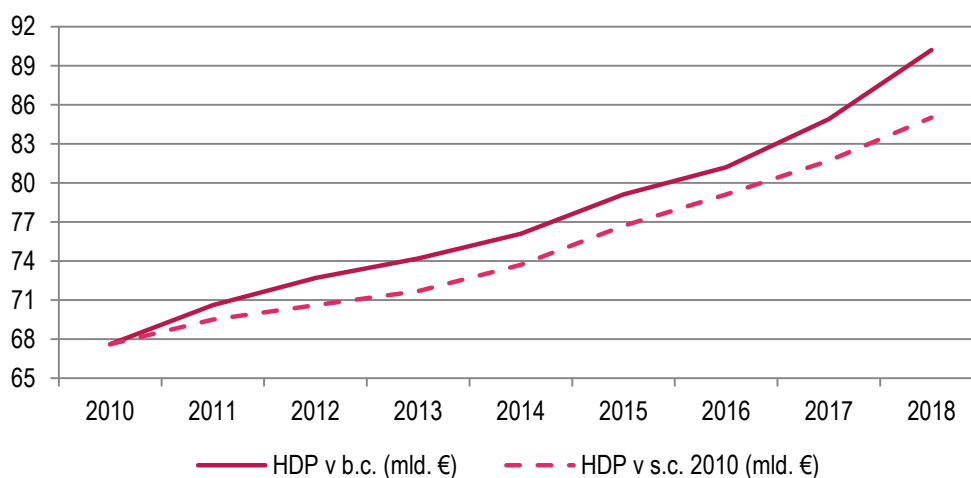
1 HLAVNÉ MAKROEKONOMICKO-DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1.1 Základné makroekonomické charakteristiky¹

V roku 2018 ostala dynamika rastu výkonnosti ekonomiky zachovaná. Sprevádzaná bola pozitívnym vývojom na trhu práce - rástla celková zamestnanosť v hospodárstve, znížil sa počet nezamestnaných aj miera nezamestnanosti. Priemerná mesačná mzda vzrástla v nominálnom aj reálnom vyjadrení

Hrubý domáci produkt (HDP) v stálych cenách vzrástol o 4,1 %, čo bolo o 0,9 p. b. viac ako v predchádzajúcom roku (podľa metodiky národných účtov ESA 2010). HDP v bežných cenách dosiahol hodnotu 90,2 mld. eur, čo predstavuje nárast o 6,3 % oproti roku 2017.

Graf 1.1 Vývoj hrubého domáceho produktu v bežných a stálych cenách

Zdroj: ŠÚ SR, údaje extrahované 18.03.2019

Medziročne vzrástol objem zahraničného dopytu o 4,8 % a objem domáceho dopytu o 4,2 %. Domáci dopyt sa zvýšil v dôsledku rastu tvorby hrubého kapitálu o 8,9 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 6,8 %), zvýšila sa aj celková konečná spotreba. K zvýšeniu celkovej konečnej spotreby prispel najmä rast konečnej spotreby domácností o 3 % (3,5 % v roku 2017), konečná spotreba verejnej správy vzrástla len mierne o 1,9 % (1,7 % v roku 2017) a konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam vzrástla o 1,4 % (nárast o 2,4 % v roku 2017).

Medziročná **miera inflácie** meraná indexom spotrebiteľských cien dosiahla za rok 2018 hodnotu v priemere 2,5 %. Oproti roku 2017 sa tempo rastu cien zvýšilo o 1,2 p. b..

Spotrebiteľské ceny medziročne rástli vo všetkých mesiacoch minulého roka a rástli aj regulované ceny (1,3 %). Jadrová inflácia v roku 2018 v priemere medziročne vzrástla na 2,8 %. Čistá inflácia (bez zmien priamych daní) medziročne zvýšila dynamiku svojho rastu o 0,9 p. b. na 2,3 %. Podľa klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP) ovplyvnil celkový rast cien predovšetkým nárast cien za dopravu (o 4,6 %), potraviny a nealkoholické nápoje (o 3,9 %) a hotely, kaviarne a reštaurácie (o 3,4 %). Ceny však stúpili vo všetkých kategóriách.

Spolu s nárastom tempa rastu hospodárstva došlo v roku 2018 aj k ďalšiemu zlepšovaniu situácie na trhu práce. Týka sa to rastu celkovej zamestnanosti zisťovanej podľa oboch metodík Štatistického úradu SR (podľa výberového zisťovania pracovných síl i podľa štatistického výkazníctva), ako aj poklesu miery nezamestnanosti zisťovanej Štatistickým úradom SR (ďalej len „ŠÚ SR“). Miera evidovanej nezamestnanosti i celkový priemerný počet evidovaných nezamestnaných si zachovali klesajúci trend z predchádzajúceho roku, pričom na pozitívnom vývoji sa významne podieľalo zníženie dlhodobej nezamestnanosti.

¹ zdroj údajov: Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2018, Štatistický úrad SR 2018, databáza ŠÚ SR DATAcube a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Podľa výberového zisťovania pracovných síl, ktoré ŠÚ SR realizuje v domácnostiach SR, **celková zamestnanosť** v roku 2018 narástla o 1,4 % (36 tis. osôb) a v priemere za rok predstavovala 2 566,7 tis. pracujúcich osôb (národný koncept zamestnanosti²), pričom sa zvýšil počet zamestnancov (o 2,0 % na 2 187,7 tis.) a znížil počet podnikateľov (o 1,5 % na 377,9 tis.). Podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR, ktoré je realizované v podnikoch v SR, priemerný počet zamestnaných v hospodárstve SR v roku 2018 vzrástol o 1,9 % (43,9 tis. osôb) na 2 392,8 tis. osôb. Počet krátkodobo migrujúcich medziročne klesol o 6,5 % (o 9,7 tisíc osôb) a v priemere dosiahol 139,6 tis. Po odrátaní krátkodobo migrujúcich za prácou do zahraničia bol prírastok počtu pracujúcich v SR podľa tejto metodiky mierne vyšší podľa štatistického výkazníctva (o 1,9 %). Z odvetvového hľadiska podľa štatistického výkazníctva k rastu zamestnanosti v domácej ekonomike najviac prispel rast priemerného počtu zamestnaných osôb v priemyselnej výrobe (o 3,0 %), v doprave a skladovaní (o 3,7 %), v stavebníctve (o 3,3 %) a v ubytovacích a stravovacích službách (o 6,4 %). Rast zamestnanosti naopak zbrzdil pokles priemerného počtu osôb zamestnaných v umení, zábave a rekreácii (o 2,6 %). Tempo rastu miery zamestnanosti v roku 2018 vzrástlo o 1,3 p. b. na úroveň 72,4 %.

Nezamestnanosť podľa evidencie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny i nezamestnanosť podľa Štatistického úradu SR³ v priemere za rok 2018 klesla, pričom celkový priemerný počet evidovaných nezamestnaných sa medziročne znížil o 20,15 % na 181 703 osôb⁴, z toho počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie o 22,5 % na 149 239 osôb⁵ a počet nezamestnaných podľa výberového zisťovania pracovných síl (**VZPS**) o 19,9 % na 179,5 tis. osôb. Priemerná **miera evidovanej nezamestnanosti** klesla celoročne na 5,4 % (o 1,7 p. b.)⁶ a **miera nezamestnanosti podľa VZPS** klesla v priemere za rok na 6,6 %, čo bolo o 1,5 p. b. menej ako v roku 2017. Podľa údajov ŠÚ SR zo štvrťročného štatistického výkazníctva miera voľných pracovných miest dosiahla 1,2 % a priemerný **počet voľných pracovných miest** sa oproti roku 2017 zvýšil o 3 965 (o 18,8 %) na 25 088 miest.

Priemerná mesačná nominálna mzda⁷ zamestnanca v hospodárstve sa v priemere za rok 2018 medziročne zvýšila o 6,2 % na hodnotu 1 013 eur. Reálna mzda po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien vzrástla menej, a to o 3,6 %. Štrukturálne hlbšie porovnanie makroekonomických ukazovateľov, ako aj porovnanie v medzinárodnom meradle je uvedené v nasledujúcich kapitolách správy.

Bežné príjmy domácností⁸ v porovnaní s rokom 2017 medziročne nominálne vzrástli o 6 %. Z celkového objemu 74 629,2 mil. eur najväčšiu časť tradične tvorili odmeny zamestnancov (39 068,9 mil. eur). Hrubý prevádzkový prebytok a hrubé zmiešané dôchodky dosiahli 18 572,9 mil. eur, sociálne dávky⁹ 12 466,3 mil. eur, ostatné bežné transfery 3 585,6 mil. eur a dôchodky z majetku (príjmové) 935,5 mil. eur (ročný nárast o 31,6 %). Nominálny nárast bežných príjmov domácností najviac ovplyvnili odmeny zamestnancov, ktoré sa medziročne zvýšili o 8 %, z toho hrubé mzdy a platy o 8,3 %. K rastu prispeli aj sociálne dávky, ktoré medziročne vzrástli o 5,2 %, hrubý prevádzkový prebytok a hrubé zmiešané dôchodky, ktoré medziročne vzrástli o 2 % a ostatné bežné transfery, ktoré medziročne vzrástli o 4 %. Žiadna zo zložiek príjmov domácností medziročne nezaznamenala nominálny pokles.

Bežné výdavky domácností¹⁰ dosiahli 22 781,3 mil. eur a v porovnaní s rokom 2017 nominálne vzrástli o 7,5 %. Rast bežných výdavkov súvisel najmä so zvýšením výdavkových dôchodkov z majetku (o 46,6 %) a bežných daní z dôchodkov, majetku (o 10,9 %). Čisté sociálne príspevky medziročne vzrástli o 7 % a ostatné bežné výdavkové transfery vzrástli o 3,0 %. Po uhradení bežných výdavkov ostal domácnostiam na ďalšie použitie hrubý disponibilný dôchodok vo výške 51 848,0 mil. eur, ktorý sa medziročne zvýšil o 5,4 %.

Z hrubého disponibilného dôchodku použili domácnosti na konečnú spotrebu 48 194,0 mil. eur, zvyšok smeroval do hrubých úspor, ktoré tvorili 4 611,9 mil. eur. Konečná spotreba domácností v roku 2018 vzrástla nominálne o 5,4 % a hrubé úspory vzrástli o 9,4 %. Miera hrubých úspor (podiel hrubých úspor na hrubom dis-

² Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl je zamestnanosť bývajúceho obyvateľstva (zvykne sa označovať ako „národná“ alebo „rezidenčná“ zamestnanosť, tzv. *národný koncept zamestnanosti*). Vzťahuje sa k obyvateľstvu, ktoré vykazuje obvyklý pobyt v krajine, a zahŕňa aj krátkodobú migráciu za prácou do zahraničia, t.j. ľudí, ktorí dochádzajú za prácou cez hranice alebo vycestovali za prácou do zahraničia a plánujú sa v zahraničí zdržať maximálne 1 rok.

³ podľa výberového zisťovania pracovných síl

⁴ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁵ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁶ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁷ podľa štvrťročného štatistického výkazníctva

⁸ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrťročných účtov

⁹ okrem naturálnych sociálnych transferov

¹⁰ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrťročných účtov

ponibilnom dôchodku) klesla o 0,2 p. b. na 8,9 %. Domácnosti v roku 2018 vynaložili v bežných cenách viac finančných prostriedkov najmä na potraviny a nealkoholické nápoje (o 5,8 %), na dopravu (o 7,5 %) a na rekreáciu a kultúru (o 5,1 %). Výdavky na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá vzrástli o 4,1 %, na nábytok, bytové zariadenie a bežnú údržbu domu o 8,4 %, na hotely, kaviarne a reštaurácie o 7,7 %, na rozličné tovary a služby o 5,5 % a na odevy a obuv o 7,3 %. Mierne vzrástli výdavky aj v ostatných oblastiach spotreby. Z hľadiska podielu tvorili podobne ako v predchádzajúcich rokoch najväčšiu časť súkromnej spotreby výdavky na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá, a to 24 % (medziročný pokles podielu na celkovej súkromnej spotrebe o 0,3 p. b.) a výdavky na nákup potravín a nealkoholických nápojov, a to 19 % (rovnaký podiel ako v roku 2017).

V priebehu roka 2018 sa začala výstavba 22 055 bytov, dokončilo sa 19 071 a ku koncu decembra bolo rozostavaných 77 773 bytov. Ubudlo spolu 1 495 bytov, z toho asanáciou 1 413 bytov. V porovnaní s rokom 2017 sa počet rozostavaných bytov zvýšil o 3,7 % a počet dokončených bytov o 12,5 %. Počet začatých bytov sa medziročne zvýšil o 10,7 %.

Makroekonomické ukazovatele sú zhrnuté v prílohe ku kapitole 1.

1.2 Vybrané demografické ukazovatele

V roku 2018 sa podľa údajov Štatistického úradu SR narodilo na Slovensku 57 639 živých detí, čo je o 330 menej ako v roku 2017. Počet zomrelých sa zvýšil na hodnotu 54 293 osôb, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšenie o 379 osôb.

Sobášnosť po raste v roku 2017 mierne poklesla a narušila rastúci trend z rokov 2013 - 2017. Rozvodovosť opäťovne nadviazala na klesajúci trend z rokov 2009 až 2016 a mierne poklesla oproti predchádzajúcemu roku 2017. V roku 2018 bolo uzavretých 31 177 manželstiev a rozviedlo sa 9 560 manželských dvojíc. V porovnaní s rokom 2017 bol počet sobášov nižší o 132 a počet rozvodov nižší o 58. Tento vývoj sa podpísal na poklese indexu rozvodovosti, keď na 100 uzavretých manželstiev pripadlo 30,66 rozvodov.

V dôsledku zvýšenia úmrtnosti a zníženia pôrodnosti sa v roku 2018 znížil prirodzený prírastok obyvateľstva na hodnotu 3 346, čo v porovnaní s rokom 2017 znamená pokles o 709 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 3 955 osôb, pričom sa prisťahovalo 7 253 osôb a vystaňovalo 3 298 osôb. Migračný prírastok sa medziročne zvýšil o 233 osôb. Celkový prírastok obyvateľstva sa tak oproti roku 2017 znížil o 476 osôb na hodnotu 7 301 osôb.

K 31. decembru 2018 mala Slovenská republika **5 450 421 obyvateľov**. Podiel žien na celkovom počte obyvateľstva tvoril **51,2 %**.

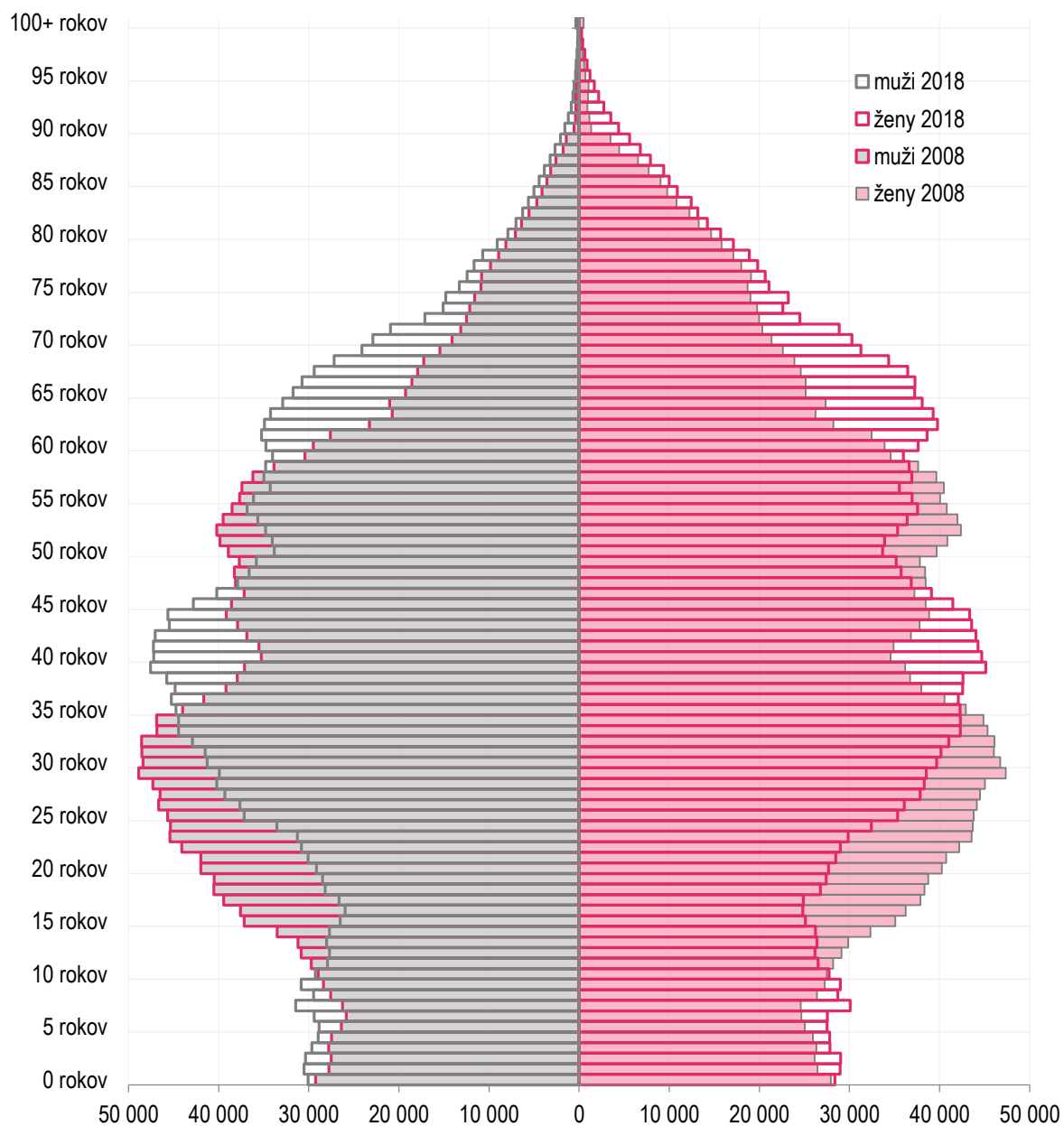
Tabuľka 1.1 Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2017 a 2018

Rok	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2017	57 969	53 914	4 055	3 722	7 777
2018	57 639	54 293	3 346	3 955	7 301

Zdroj: ŠÚ SR

Počet detí od 0 do 14 rokov ku koncu roka 2018 dosiahol 858 042, čo predstavuje 15,7 % z celkovej populácie SR. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku dosiahol 874 319 (16 % z celkovej populácie) a počet obyvateľov v produktívnom veku 3 718 060 (68,2 %). V porovnaní s rokom 2008 sa celkový počet obyvateľov zvýšil o 0,7 %, a kým počet obyvateľov v predproduktívnom veku a poproduktívnom veku rástol (o 2,6 % a 33,6 %), počet obyvateľov v produktívnom veku klesol o 5,2 %. Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku sa oproti roku 2008 zvýšil o 3,9 p. b. a podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku vzrástol o 0,3 p. b..

Graf 1.2 Veková štruktúra obyvateľstva SR, 2008 a 2018

Zdroj: ŠÚ SR

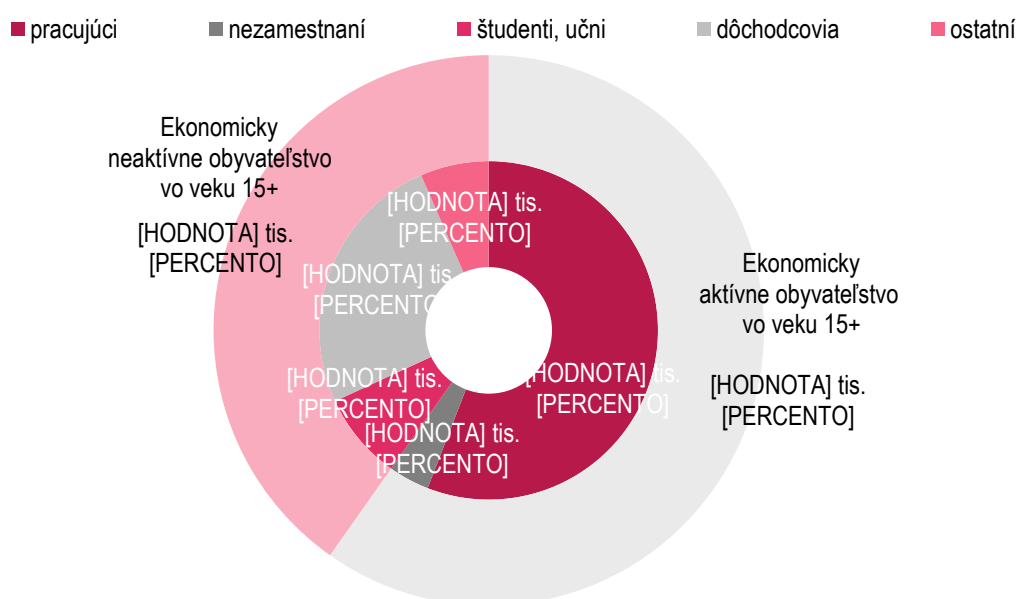
2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY A SOCIÁLNA EKONOMIKA

2.1 Trh práce

2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Podľa údajov Štatistického úradu SR z výberového zisťovania pracovných síl (ŠÚ SR, VZPS) v roku 2018 z celkového počtu obyvateľov vo veku 15 a viac rokov bolo 59,8 % ekonomicky aktívnych a 40,2 % ekonomicky neaktívnych.

Graf 2.1 Bilancia obyvateľov SR vo veku 15 a viac rokov v roku 2018

Zdroj: ŠÚ SR

Priemerný počet **ekonomicky aktívnych obyvateľov** SR v roku 2018 podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) medziročne poklesol o 8,4 tis. osôb na 2 746,3 tis. osôb, resp. o 1 %, pričom medziročný pokles počtu ekonomicky aktívnych bol zaznamenaný len u žien (o viac ako 10 tis.). Naopak počet ekonomicky aktívnych mužov medziročne vzrástol (prírastok takmer o 2 tis.). V dôsledku tohto vývoja sa podiel ekonomicky aktívnych žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 znížil o 0,2 p. b. (zo 45,4 % na 45,2 %).

Pokles počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bol ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu nezamestnaných, z ktorých len časť sa premietla do celkového rastu počtu pracujúcich, resp. stali sa ekonomicky neaktívnymi.

Z celkového priemerného počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 93,4 % pracujúcich (91,9 % v roku 2017) a 6,6 % nezamestnaných (8,1 % v roku 2017).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa **počet ekonomicky neaktívnych osôb** zvýšil o 6,7 tis. osôb a dosiahol 1 847,2 tis.

Štruktúra ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov sa medziročne podstatnejšie nezmenila. Najvyšší podiel mali dôchodcovia poberajúci starobný alebo invalidný dôchodok (63,0 %), pričom ich podiel na celkovom počte ekonomicky neaktívnych sa medziročne zvýšil o 0,8 p. b.. Druhou najpočetnejšou skupinou boli študenti a uční, avšak ich podiel na celkovom počte ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov sa medziročne znížil (z 21,1 % na 20,8 %).

Celková **miera ekonomickej aktivity** obyvateľov vo veku 15 a viac rokov dosiahla úroveň 59,8 % a v porovnaní s rokom 2017 poklesla o 0,1 p. b.. Avšak znížila sa len u žien (o 0,4 p. b. na 52,3 %). Naopak u mužov sa zvýšila (o 0,1 na 67,8 %).

Vývoj štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa jednotlivých 5-ročných vekových skupín poukazuje na pokračovanie starnutia pracovnej sily v SR. Medziročne vzrástol najmä počet ekonomicky aktívnych

vo veku 40 - 49 rokov. V porovnaní s rokom 2017 vzrástol aj počet ekonomicky aktívnych v 5 ročných vekových skupinách 15 - 19 rokov a nad 60 rokov. V ostatných 5-ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov.

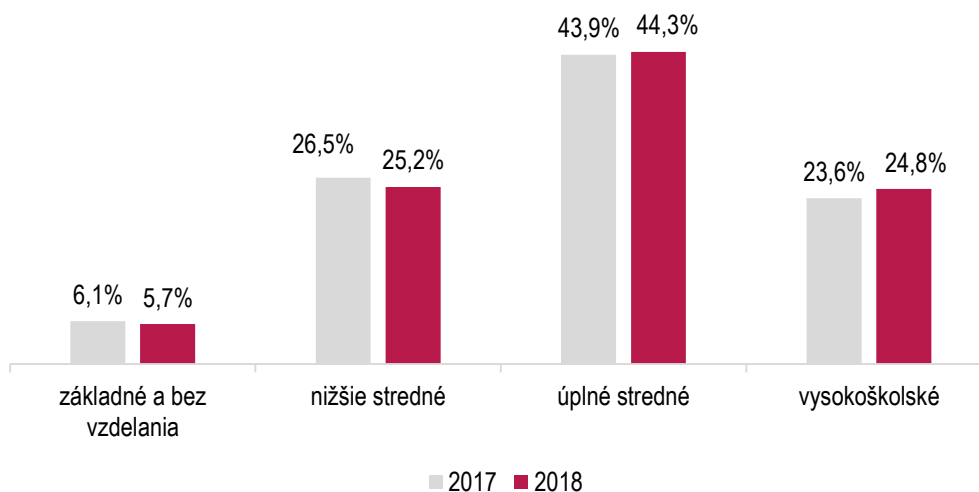
Tabuľka 2.1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa veku v roku 2018

Veková skupina	Spolu		Zmena oproti roku 2017	
	v tis. osobách	v %	v tis. osobách	v p. b.
Spolu	2 746,3	100,0	-8,4	X
v tom veková skupina:				
15 – 19 rokov	21,9	0,8	1,2	0,0
20 – 24 rokov	167,9	6,1	-14,0	-0,5
25 – 29 rokov	314,0	11,4	-7,5	-0,3
30 – 34 rokov	349,8	12,7	-5,0	-0,2
35 – 39 rokov	384,1	14,0	-12,6	-0,4
40 – 44 rokov	406,0	14,8	10,2	0,4
45 – 49 rokov	337,4	12,3	14,3	0,6
50 – 54 rokov	316,3	11,5	-1,5	0,0
55 – 59 rokov	292,3	10,6	-1,0	0,0
60 – 64 rokov	123,0	4,5	3,1	0,1
65 a viac rokov	33,7	1,2	4,6	0,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov **podľa vzdelania** sa výrazne nemení. Medziročne sa znížil podiel ekonomicky aktívnych so základným a nižším stredným vzdelaním a na druhej strane sa zvyšoval podiel ekonomicky aktívnych s úplným stredným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním.

Graf 2.2 Porovnanie vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov v SR

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 2.2 Porovnanie štruktúry ekonomicky aktívneho obyvateľstva v jednotlivých krajoch podľa vzdelania

Kraj / ukazovateľ		Ekonomicky aktívne obyvateľstvo priemer za rok			
		2017	2018	2017	2018
Bratislavský	Spolu	352	354	100	100
	Základné a bez vzdelania	9	9	2,6	2,6
	Nižšie stredné	53	50	14,9	14
	Úplné stredné	140	142	39,9	40
	Vysokoškolské	150	154	42,6	43,3
Trnavský	Spolu	299	289	100	100
	Základné a bez vzdelania	17	16	5,8	5,5
	Nižšie stredné	100	90	33,4	31
	Úplné stredné	123	122	41,3	42,3
	Vysokoškolské	58	61	19,5	21,2
Trenčiansky	Spolu	301	301	100	100
	Základné a bez vzdelania	8	8	2,7	2,6
	Nižšie stredné	90	95	29,8	31,5
	Úplné stredné	137	133	45,4	44,3
	Vysokoškolské	67	65	22,2	21,6
Nitriansky	Spolu	348	344	100	100
	Základné a bez vzdelania	24	20	6,8	5,8
	Nižšie stredné	91	92	26,1	26,8
	Úplné stredné	157	162	45,2	47,1
	Vysokoškolské	76	70	21,8	20,3
Žilinský	Spolu	343	345	100	100
	Základné a bez vzdelania	10	10	3	2,9
	Nižšie stredné	107	105	31,1	30,4
	Úplné stredné	155	156	45,1	45,4
	Vysokoškolské	71	74	20,8	21,4
Banskobystrický	Spolu	337	333	100	100
	Základné a bez vzdelania	36	31	10,7	9,2
	Nižšie stredné	87	72	25,8	21,5
	Úplné stredné	148	158	43,9	47,5
	Vysokoškolské	66	73	19,6	21,8
Prešovský	Spolu	401	398	100	100
	Základné a bez vzdelania	30	28	7,5	7,1
	Nižšie stredné	110	106	27,5	26,6
	Úplné stredné	178	174	44,5	43,8
	Vysokoškolské	83	90	20,6	22,6
Košícký	Spolu	374	382	100	100
	Základné a bez vzdelania	33	34	8,9	8,9
	Nižšie stredné	92	83	24,6	21,6
	Úplné stredné	170	169	45,6	44,2
	Vysokoškolské	78	97	20,9	25,3

Legenda:

Základné - základné a bez vzdelania.

Nižšie stredné - učňovské a stredné odborné bez maturity.

Úplné stredné - úplné stredné učňovské s maturitou + úplné stredné odborné + úplné stredné všeobecné + Vyššie odborné.

Vysokoškolské - vysokoškolské 1. až 3. stupňa.

Zdroj: ŠÚ SR

Medziročný rast miery ekonomickej aktivity dosiahli najmä 5-ročné vekové skupiny 45 a viac rokov a mierne 5-ročná veková skupina 15 - 19 rokov. V ostatných 5-ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles, resp. stagnácia miery ekonomickej aktivity.

Tabuľka 2.3 Miera ekonomickej aktivity obyvateľov 15+ podľa veku a pohlavia (priemer za rok v %)

Veková skupina	Spolu		Muži		Ženy	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Spolu	59,9	59,8	67,7	67,8	52,7	52,3
15 – 19 rokov	7,5	8,1	8,7	9,4	6,2	6,7
20 – 24 rokov	54,7	52,8	65,5	65,5	43,4	39,6
25 – 29 rokov	81,0	80,8	92,8	91,0	68,8	70,1
30 – 34 rokov	82,0	82,0	94,3	95,6	69,1	67,8
35 – 39 rokov	87,5	85,7	95,2	94,0	79,4	76,8
40 – 44 rokov	91,1	91,1	94,9	94,7	87,1	87,3
45 – 49 rokov	90,8	92,2	91,3	93,9	90,2	90,5
50 – 54 rokov	87,4	88,0	89,0	88,8	85,8	87,2
55 – 59 rokov	80,1	81,5	81,7	82,9	78,5	80,2
60 – 64 rokov	32,7	33,5	37,4	39,1	28,6	28,6
65 a viac rokov	3,6	4,0	4,8	5,6	2,8	2,9

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Mladí ľudia (vo veku 15 – 24 rokov) sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych v roku 2018 podieľali 6,9 % a v dôsledku ich absolútneho medziročného poklesu (približne 13 tis. osôb) sa ich podiel na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov medziročne mierne znížil (o 0,5 p. b.). Z hľadiska štruktúry ekonomicky aktívnych mladých ľudí bol v roku 2018 zaznamenaný medziročný pokles počtu pracujúcich (o takmer 3 tis. osôb, relatívne o 1,8 %), ako aj nezamestnaných (o 10 tis. osôb, relatívne o 26,0 %).

Staršie osoby (vo veku 55 – 64 rokov) sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2018 podieľali okolo 15 %, čo je rovnaký podiel ako v roku 2017. V rámci ekonomicky aktívnych v uvedenej vekovej skupine vzrástol počet pracujúcich (o 5,3 tis. osôb) a počet nezamestnaných poklesol o 3,0 tis.

Proporčné zastúpenie jednotlivých krajov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov sa dlhodobo takmer nemení. Jednotlivé kraje sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2018 podieľali v rozpätí od 10,5 % do 14,5 %. Najväčší počet ekonomicky aktívnych obyvateľov bol v Prešovskom a Košickom kraji (spolu 28,4 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov), pričom najväčší podiel pracujúcich z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v kraji mali Trenčiansky a Bratislavský kraj (približne 97 %), na druhej strane najnižší bol zaznamenaný v Prešovskom, Banskobystrickom a Košickom kraji (okolo 90 %).

Tabuľka 2.4 Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa krajov v roku 2018

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo spolu v tis. osobách			Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v %	Miera nezamestnanosti spolu v %
	spolu	z toho pracujúci	z toho nezamestnaní		
SR spolu	2 746,3	2 566,7	179,5	72,4	6,6
Bratislavský	354,4	344,2	10,3	79,9	2,9
Trnavský	289,1	274,3	14,8	73,2	5,1
Trenčiansky	300,9	292,0	8,9	75,6	3,0
Nitriansky	343,6	327,5	16,1	72,9	4,7
Žilinský	344,5	325,6	18,9	72,4	5,5
Banskobystrický	333,0	301,1	32,0	71,3	9,6
Prešovský	398,4	358,4	40,0	68,8	10,0
Košický	382,4	343,8	38,7	67,5	10,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov vzrástol len v troch krajoch (Košickom, Bratislavskom a Žilinskom) a v 4 krajoch počet ekonomicky aktívnych obyvateľov medziročne poklesol. V Trenčianskom kraji počet ekonomicky aktívnych obyvateľov stagnoval. Na druhej strane počet ekonomicky neaktívnych poklesol v 3 krajoch (Košickom, Trenčianskom a Žilinskom) a v ostatných 5 krajoch počet ekonomicky neaktívnych obyvateľov vzrástol.

Tabuľka 2.5 Prírastky/úbytky počtu ekonomicky aktívnych a neaktívnych v roku 2018 podľa krajov

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo 15+ (v tis. osobách)			Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo od 15 rokov (v tis.)
	spolu	pracujúci (v tis.)	nezamestnaní (v tis.)	
SR spolu	-8,4	36,0	-44,5	6,7
Bratislavský	2,8	7,2	-4,3	1,4
Trnavský	-9,9	-7,2	-2,7	9,9
Trenčiansky	0,0	3,4	-3,4	-2,3
Nitriansky	-4,4	1,6	-6,0	1,7
Žilinský	1,4	5,5	-4,10	-1,7
Banskobystrický	-4,4	5,0	-9,3	2,3
Prešovský	-2,8	9,1	-11,9	3,7
Košický	8,8	11,6	-2,7	-8,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2 Vývoj zamestnanosti

Zamestnanosť možno sledovať na základe viacerých štatistických zisťovaní. Zisťovania sa odlišujú konceptom zamestnanosti, definíciami a metódou zberu údajov.

Jednou z možností sledovania vývoja počtu pracujúcich resp. zamestnaných osôb sú **štatistiky Sociálnej poisťovne**. Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia, ktorá vykonáva sociálne poistenie, t.j. nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie (starobné a invalidné), úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a výkon starobného dôchodkového sporenia. Vzhľadom na povinný charakter sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia, Sociálna poisťovňa disponuje údajmi o všetkých zamestnávateľoch a zamestnancoch, za ktorých sa platí poisťné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie vrátane osôb pracujúcich na dohody o prácach mimo pracovného pomeru, ako aj o povinne nemocensky a dôchodkovo poistených samostatne zárobkovo činných osobách. Definície zamestnávateľa, zamestnanca a samostatne zárobkovo činnnej osoby vychádzajú zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Štatistiky Sociálnej poisťovne neobsahujú údaje o príslušníkoch Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, colníkov, profesionálnych vojakoch ozbrojených síl, vojakoch mimoriadnej služby, ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným právnym predpisom. Takisto neeviduje obyvateľov SR pracujúcich iba v zahraničí, ani vykonávanie prác, na základe ktorých nevzniká povinnosť platenia sociálneho poistenia [napr. samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO)], ktoré nedosahujú ustanovený príjem na vznik povinného sociálneho poistenia. Vývoj vykazovania pracujúcich v štatistikách Sociálnej poisťovne môže byť ovplyvnený legislatívnymi zmenami v oblasti sociálneho poistenia.

Štatistický úrad SR realizuje dve ďalšie zisťovania, ktorými je možné sledovať vývoj zamestnanosti a navzájom sa líšia metódou zberu údajov.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach poskytuje medzinárodne porovnateľné údaje o ekonomickej aktivite, zamestnanosti, nezamestnanosti a ďalších dôležitých charakteristikách pracovnej sily obyvateľstva SR. Za pracujúceho je považovaná osoba vo veku od 15 rokov, ktorá v sledovanom týždni vykonávala aspoň jednu hodinu prácu za mzdu alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku (prácu na plný alebo kratší pracovný čas, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu prácu), vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov; vrátane osôb pracujúcich v zahraničí do jedného roka, dochádzajúcich za prácou v zahraničí, osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd a na platených aktivačných prácach. Za pracujúcu je považovaná aj osoba, ktorá v sledovanom týždni nepracovala pre chorobu, dovolenku, materskú

dovolenku, školenie, zlé počasie, v dôsledku štrajku a výluky, s výnimkou osôb na dlhodobom neplatenom voľne a osôb na rodičovskej dovolenke.

Podniková štatistika o zamestnancoch realizovaná ŠÚ SR vychádza zo štatistických zisťovaní v podnikoch (podnikové výkazníctvo) a zachytáva všetky odvetvia ekonomickej činnosti. Za zamestnancov podľa podnikového výkazníctva sa považujú všetci zamestnanci, ktorí majú dohodnutý pracovný pomer na neurčitý čas alebo na určitú dobu (bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť), ktorí sú v pracovnom, služobnom, štátnozamestnaneckom alebo členskom pomere k zamestnávateľskej organizácii. Do počtu zamestnancov sa nezahŕňajú žiaci stredných odborných škôl vykonávajúci odbornú prax (učni), osoby na materskej a rodičovskej dovolenke a osoby pracujúce na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, súkromní podnikatelia (resp. ich spoločníci), ktorí nemajú uzavretú pracovnú zmluvu v danej organizácii. Zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia.

2.1.2.1 Zamestnanosť v štatistikách Sociálnej poisťovne

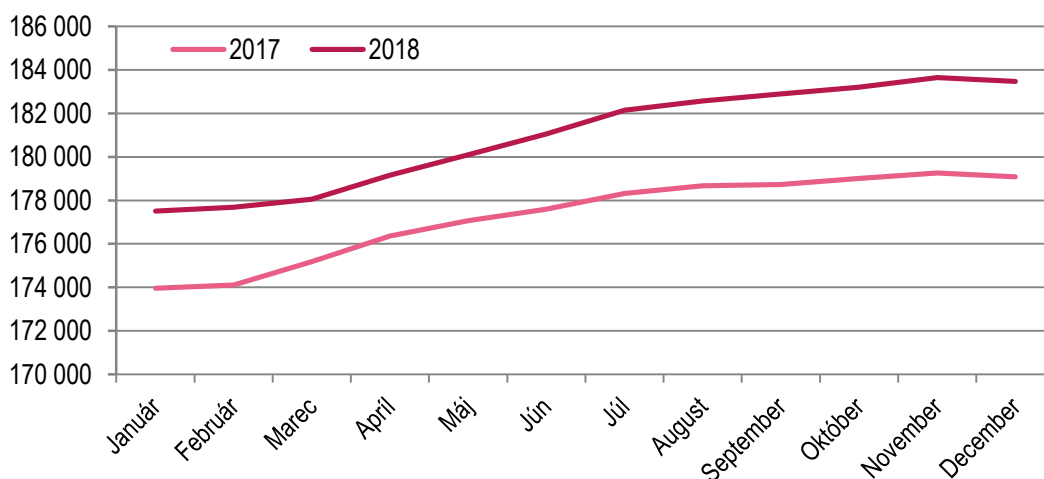
V roku 2018 Sociálna poisťovňa evidovala priemerne mesačne 181 348 zamestnávateľov, ktorí zamestnávali zamestnancov priemerne mesačne v 1 958 798 právnych vzťahoch s pravidelným mesačným príjmom a v 59 174 právnych vzťahoch s nepravidelným príjmom. Okrem týchto právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom a nepravidelným príjmom zamestnávatelia zamestnávali zamestnancov na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, t. j. dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov, v členení na pravidelný mesačný príjem a nepravidelný príjem, ktorých počet dosiahol v roku 2018 v priemere mesačne 400 568.

Sociálna poisťovňa v roku 2018 evidovala priemerne mesačne 211 205 povinne sociálne poistených samostatne zárobkovo činných osôb.

Priemerný mesačný počet zamestnávateľov v roku 2018 medziročne vzrástol o 2,05 % (o 3 641), priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s pravidelným mesačným príjmom vzrástol o 2,18 % (o 41 845). Čo sa týka priemerného mesačného počtu zamestnancov v právnom vzťahu s nepravidelným príjmom, tento zaznamenal nárast o 3,37 % (o 1 927) a priemerný mesačný počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru pokles o 1,10 % (o 4 439). Priemerný mesačný počet povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb vzrástol o 0,85 % (o 1 784).

Celkovo evidovala Sociálna poisťovňa v roku 2018 v priemere za mesiac 2 629 745 poistných vzťahov, čo bolo o 41 117 viac poistných vzťahov ako v roku 2017 (o 1,59 %).

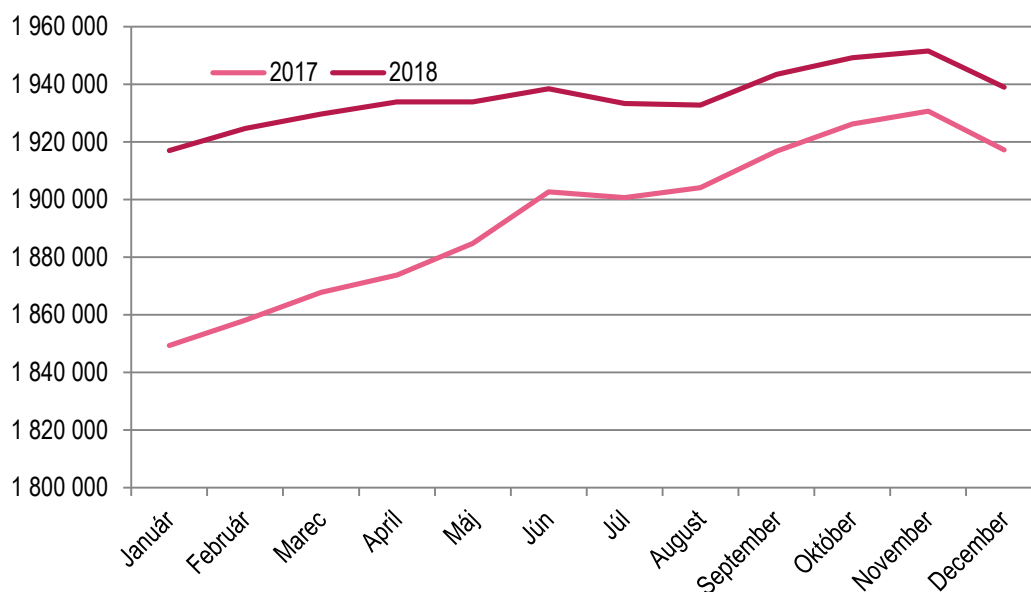
Graf 2.3 Počet zamestnávateľov evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2018 Sociálna poisťovňa evidovala 183 942 zamestnávateľov, čo oproti decembru 2017 predstavuje nárast o 4 354 zamestnávateľov (o 2,42 %).

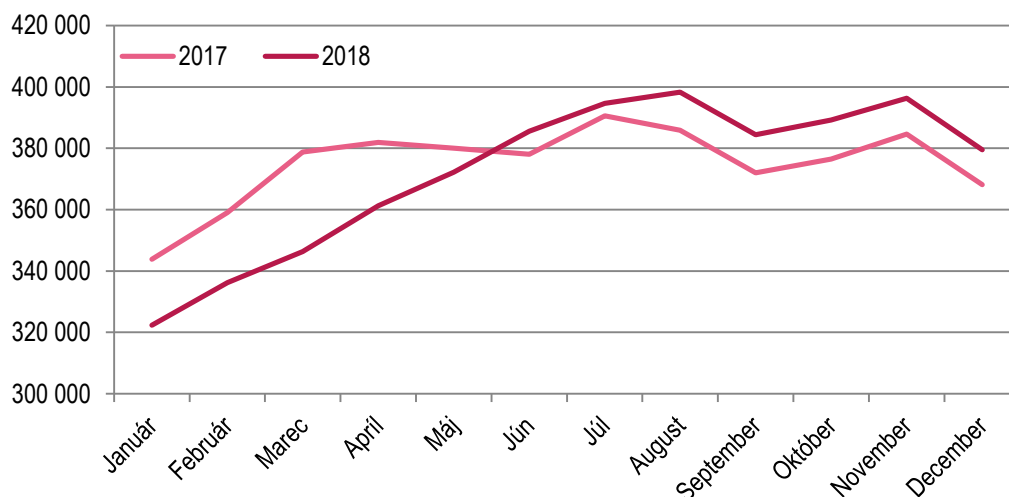
Graf 2.4 Počet právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2018 Sociálna poisťovňa evidovala 1 962 251 právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom, čo oproti decembru 2017 predstavuje nárast o 20 623 právnych vzťahov (o 1,06 %).

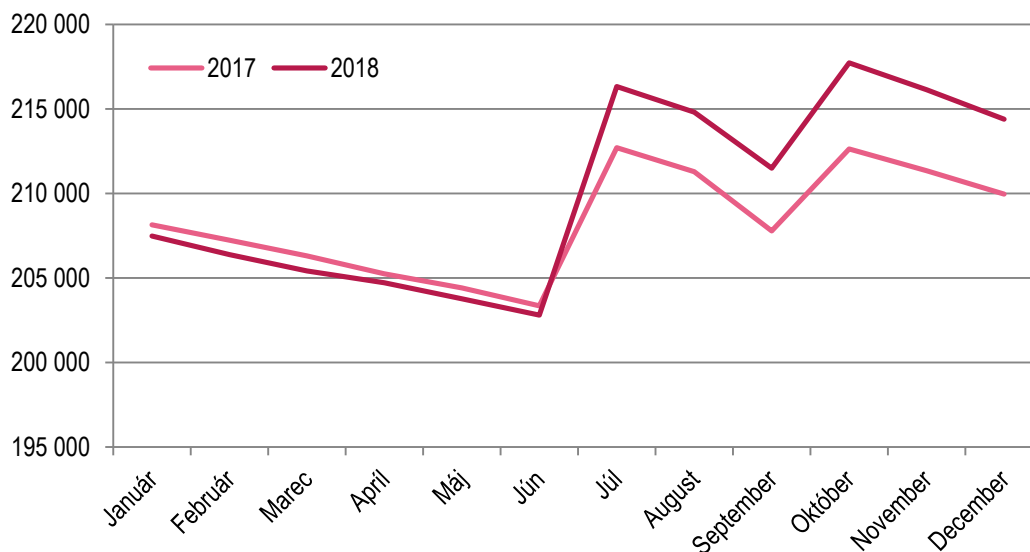
Graf 2.5 Počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2018 Sociálna poisťovňa evidovala 410 519 dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, čo oproti decembru 2017 predstavuje nárast o 7 909 dohôd (o 1,96 %).

Graf 2.6 Počet samostatne zárobkovo činných osôb evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2018 Sociálna poisťovňa evidovala 215 983 povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb, čo oproti decembru 2017 predstavuje nárast o 4 912 osôb (o 2,33 %).

2.1.2.2 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl¹¹ ŠÚ SR

Pozitívny vývoj na trhu práce, ktorý sa začal oživením rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v roku 2014, pokračoval aj v roku 2018. Vplyvom silného rastu dopytu na trhu práce, ktorý pretrvával celý minulý rok, stúpol nielen koncoročný, ale aj priemerný stav celkovej zamestnanosti SR na novú, historicky najvyššiu úroveň.

Podľa údajov ŠÚ SR sa celkový priemerný počet pracujúcich SR v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 medziročne zvýšil o 1,4 %, resp. o 36,0 tis. na 2 566,7 tis., pričom rast celkovej zamestnanosti oproti roku 2017 mierne spomalil (o 0,1 p. b.).

Nižšia dynamika rastu celkovej zamestnanosti podľa VZPS súvisí s poklesom počtu krátkodobo migrujúcich za prácou do zahraničia (s pobytom do 1 roka) a počtom pracujúcich na aktivačných prácach.

Počet krátkodobo pracujúcich v zahraničí medziročne klesol o 6,5 % (cca o 10 tisíc osôb) a dosiahol takmer 140 tisíc. Počet pracujúcich na aktivačných prácach sa znížil o 24,9 % (cca o 15 tisíc osôb) a dosiahol v priemere približne 47 tisíc osôb.

To znamená, že uvedený rast bol podporený najmä rastom zamestnanosti v domácej ekonomike (bez pracujúcich v zahraničí¹²).

Z hľadiska postavenia v zamestnaní mali na celkovom raste zamestnanosti výraznejší podiel zamestnanci, keď sa počet zamestnancov medziročne zvýšil o 2,0 % a dynamika ich medziročného rastu sa mierne zrýchlila (v roku 2017 to bolo 1,8 %). Na druhej strane sa počet podnikateľov medziročne znížil o 1,5 % pričom sa znížil len počet podnikateľov so zamestnancami (o 7,6 %); počet podnikateľov bez zamestnancov sa mierne zvýšil (o 0,1 %). Poklesol aj počet vypomáhajúcich členov domácnosti (o 33,3 %).

Z hľadiska pohlavia bol intenzívnejší rast počtu pracujúcich zaznamenaný u mužov (o 2,0 %) ako u žien (o 0,7 %).

¹¹ Metodika VZPS je v súlade s medzinárodnými definíciami a odporúčaniami Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a Eurostatu vrátane osôb na riadnej materskej dovolenke a pracujúcich v zahraničí do 1 roka

¹² Išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roka vrátane časovo neobmedzenej dochádzky za prácou

V porovnaní s rokom 2017 sa v roku 2018 znížil podiel zamestnancov pracujúcich na **kratší pracovný čas**. Takúto možnosť práce využilo v priemere 5,7 % z celkového počtu zamestnancov, čo bolo o 1,0 p. b. menej ako v roku 2017. U žien bol tento podiel tradične vyšší (8,3 %) ako u mužov (4,4 %).

Z hľadiska veku bol medziročný rast zamestnanosti zaznamenaný prakticky vo všetkých 5-ročných vekových skupinách, z nich najvýraznejšie v najmladšej 5-ročnej skupine. Pokles bol zaznamenaný len v 5-ročných skupinách 20-29 a 35-39 rokov. Medziročný vývoj počtu pracujúcich podľa jednotlivých 5-ročných vekových skupín je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2.6 Pracujúci podľa veku v roku 2018 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2018/2017
Spolu	2 566,7	100,0	101,4
v tom veková skupina:			
15 – 19 rokov	13,9	0,5	123,0
20 – 24 rokov	147,5	5,7	96,4
25 – 29 rokov	286,7	11,2	98,8
30 – 34 rokov	326,1	12,7	100,4
35 – 39 rokov	362,0	14,1	98,4
40 – 44 rokov	384,3	15,0	103,6
45 – 49 rokov	320,9	12,5	106,0
50 – 54 rokov	298,5	11,6	101,7
55 – 59 rokov	274,4	10,7	100,5
60 – 64 rokov	119,1	4,6	103,3
65 a viac rokov	33,4	1,3	116,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

V roku 2018 pokračoval dlhodobý trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne zamestnaných osôb. V porovnaní s rokom 2017 sa zvyšoval najmä počet pracujúcich so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním, naopak počet pracujúcich s nižším vzdelaním (základným a učňovským vzdelaním bez maturity) sa znížil.

Tabuľka 2.7 Pracujúci podľa vzdelania v roku 2018 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2018/2017
Spolu	2 566,7	100,0	101,4
v tom vzdelanie:			
Základné	107,8	4,2	92,1
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	638,4	24,9	96,4
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	174,6	6,8	104,3
Úplné stredné všeobecné s maturitou	108,4	4,2	103,3
Úplné stredné odborné s maturitou	852,0	33,2	102,0
Vyššie odborné	23,9	0,9	111,2
Vysokoškolské	661,1	25,8	106,3
Bez vzdelania	0,2	0,0	200,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z regionálneho hľadiska medziročný rast počtu pracujúcich zaznamenali všetky kraje (v rozsahu od 0,5 % do 3,5 %) s výnimkou Trnavského kraja (pokles o 2,6 %).

Pozitívne je, že postupne dochádza k výraznejšiemu zrýchleniu rastu zamestnanosti v regiónoch východného Slovenska.

Tabuľka 2.8 Pracujúci podľa krajov v roku 2018 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2018/2017
SR spolu	2 566,7	100,0	101,4
v tom:			
Bratislavský	344,2	13,4	102,1
Trnavský	274,3	10,7	97,4
Trenčiansky	292,0	11,4	101,2
Nitriansky	327,5	12,8	100,5
Žilinský	325,6	12,7	101,7
Banskobystrický	301,1	11,7	101,7
Prešovský	358,4	14,0	102,6
Košický	343,8	13,4	103,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z celkového počtu pracujúcich SR v roku 2018 **pracovalo v zahraničí**¹³ 139,6 tis. osôb, čo predstavovalo 5,4 % z celkového počtu pracujúcich SR. Počet krátkodobo pracujúcich v zahraničí sa medziročne znížil o takmer 10 tis., resp. o 6,5 %, znížil sa aj ich podiel na celkovom počte pracujúcich (o 0,5 p. b.).

Medzi migrantmi prevládajú pracovníci v stavebníctve, priemysle, zdravotníctve a sociálnej pomoci. Z hľadiska veku ide predovšetkým o pracujúcich 25 - 44 rokov, pričom ich podiel z celkového počtu pracujúcich v zahraničí tvoril viac ako 1/2.

Dlhodobo najviac osôb, ktoré si nachádzajú prácu v zahraničí, bolo najmä z Prešovského kraja (takmer 21 % z celkového počtu krátkodobo pracujúcich občanov SR v zahraničí). Z európskych krajín pracovali slovenskí občania najmä v Českej republike a v Rakúsku.

Počet krátkodobo pracujúcich slovenských občanov v zahraničí poklesol v piatich krajoch, naopak, v troch krajoch ich počet vzrástol. Krátkodobo pracujúci v zahraničí sa podieľali na celkovom počte pracujúcich v kraji v rozsahu od 1,9 v Bratislavskom kraji po 8,0 % v Prešovskom kraji.

Tabuľka 2.9 Vývoj zahraničnej pracovnej migrácie podľa krajov v roku 2018

Kraj	Pracujúci v zahraničí (v tis. osôb)	index 2018/2017	Podiel na SR (v %)	Podiel pracujúcich v zahraničí na celkovej zamestnanosti SR, resp. kraja (v %)
SR spolu	139,6	93,5	100,0	5,4
v tom:				
Bratislavský	6,6	81,5	4,7	1,9
Trnavský	7,9	91,9	5,6	2,9
Trenčiansky	8,6	74,1	6,1	2,9
Nitriansky	22,0	105,3	15,8	6,7
Žilinský	25,8	113,2	18,5	7,9
Banskobystrický	19,4	110,2	13,9	6,4
Prešovský	28,8	75,4	20,6	8,0
Košický	20,6	94,9	14,8	6,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Miera zamestnanosti osôb vo veku 20 – 64 rokov sa v porovnaní s rokom 2017 medziročne zvýšila o 1,3 p. b. na 72,4 %, a to u oboch pohlaví (o 1,8 p. b. u mužov na 79,2 % a u žien o 0,8 p. b. na 65,5 %).

Z hľadiska veku najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli 5-ročné vekové skupiny od 35 do 54 rokov (viac ako 80 %). U mužov špecifickú mieru zamestnanosti 80 % a viac dosiahli všetky 5-ročné vekové

¹³ Išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roku vrátane časovo neobmedzenej dochádzky za prácou.

skupiny vo veku od 25 - 54 rokov, u žien bola špecifická miera zamestnanosti na úrovni 80 % a viac v 5-ročných vekových skupinách od 40 do - 54 rokov.

V porovnaní s rokom 2017 sa špecifická miera zamestnanosti znížila len vo vekovej skupine 35 - 39 rokov. V ostatných 5-ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný rast miery zamestnanosti v rozsahu od 0,4 p. b. u vekovej skupiny 20 - 24 rokov do 2,6 p. b., z toho najviac v 5-ročnej skupine od 45 do 49 rokov.

Špecifická **miera zamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 - 24 rokov)** dosiahla priemernú úroveň 27,5 % a bola o 0,6 p. b. vyššia ako v roku 2017. Jej úroveň sa medziročne zvýšila len u mužov (o 1,6 p. b. na 34 %). Naopak, miera zamestnanosti mladých žien sa znížila (o 0,6 p. b. na 20,6 %).

Špecifická **miera zamestnanosti starších (vo veku 55 - 64 rokov)** dosiahla úroveň 54,2 % a bola o 1,2 p. b. vyššia ako v roku 2017. Zvýšila sa u oboch pohlaví, výraznejšie u mužov (o 1,8 p. b. na 58,4 %) ako u žien (o 0,8 p. b. na 50,4 %). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 2.

Z hľadiska vzdelania najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahla skupina obyvateľov s vyšším odborným vzdelaním (83,2 %) a vysokoškolským vzdelaním. Naopak, najnižšia bola špecifická miera zamestnanosti osôb bez školského vzdelania (1,3 %) a so základným vzdelaním (20,6 %). To znamená, že takmer 80 % počtu obyvateľov vo veku 15-64 rokov so základným vzdelaním nepracovalo. V porovnaní s rokom 2017 poklesla miera zamestnanosti len u osôb so základným vzdelaním. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 2.

V rámci jednotlivých regiónov najvyššiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov dosiahol Bratislavský kraj (79,9 %). Na druhej strane jej najnižšia úroveň bola v Košickom kraji (67,5 %), avšak v porovnaní s rokom 2017 sa jej úroveň zvýšila o 2,4 p. b., čo je najvyššie zvýšenie v rámci všetkých regiónov. Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 sa zvýšila vo všetkých regiónoch v rozsahu od 0,7 p. b. do 2,4 p. b. s výnimkou Trnavského kraja (pokles o 1,4 p. b.).

Rýchlejší rast počtu pracujúcich, ako aj miery zamestnanosti v regiónoch s tradične najnižšou mierou zamestnanosti sa odrazil na znížení medziregionálnych rozdielov v úrovni miery zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov. Rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov v roku 2017 bol na úrovni 14,1 p. b., v roku 2018 sa znížil na 12,4 p. b. (príloha ku kapitole 2, tabuľka 3).

**Tabuľka 2.10 Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov podľa krajov
(priemer za rok v %)**

Kraj	Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov		Zmena 2018/2017 (v p. b.)
	rok 2017	rok 2018	
SR spolu	71,7	72,4	1,3
Bratislavský	79,2	79,9	0,7
Trnavský	74,6	73,2	-1,4
Trenčiansky	73,9	75,6	1,7
Nitriansky	71,9	72,9	1,0
Žilinský	70,9	72,4	1,5
Banskobystrický	69,2	71,3	2,1
Prešovský	67,0	68,8	1,8
Košický	65,1	67,5	2,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2.3 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR

Podľa štvrtročného podnikového výkazníctva priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve SR za rok 2018 dosiahol 2 392 806 osôb. V porovnaní s rokom 2017 vzrástol o 1,9 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo prírastok 43,9 tis. osôb. Pokiaľ ide o **odvetvovú štruktúru**, z celkového počtu zamestnaných osôb SR v roku 2018 pracovalo v pôdohospodárstve 3,6 % (oproti roku 2017 zníženie o 0,1 p. b.), v priemysle 23,4 % (oproti roku 2017 zvýšenie o 0,2 p. b.), v stavebníctve 7,0 % (oproti roku 2017 zvýšenie o 0,1 p. b.) a v sektore služieb 66,0 % (66,2 % v roku 2017).

V porovnaní s rokom 2017 sa zvýšila zamestnanosť vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov (v rozsahu od 0,2 % do 4,3 %). Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov sa v roku 2018 podieľali na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR 69, 5 %, čo bolo o 0,3 p. b. menej ako v roku 2017.

Tabuľka 2.11 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov (priemer za rok)

Počet zamestnancov	2017			2018		
	Osoby	Index 2017/2016	Podiel v %	Osoby	Index 2018/2017	Podiel v %
0 – 19	369 074	104,3	15,7	384 984	104,3	16,1
20 – 49	232 904	101,3	9,9	236 509	101,5	9,9
50 – 249	400 568	101,3	17,1	403 445	100,7	16,9
250 – 499	155 288	108,5	6,6	160 305	103,2	6,7
500 – 999	149 618	95,8	6,4	152 499	101,9	6,4
1 000 a viac	404 978	102,6	17,2	417 315	103,0	17,4
Živnostníci* (odhad)	636 500	100,4	27,1	637 750	100,2	26,6
Spolu	2 348 930	101,8	100,0	2 392 806	101,9	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2017, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2018

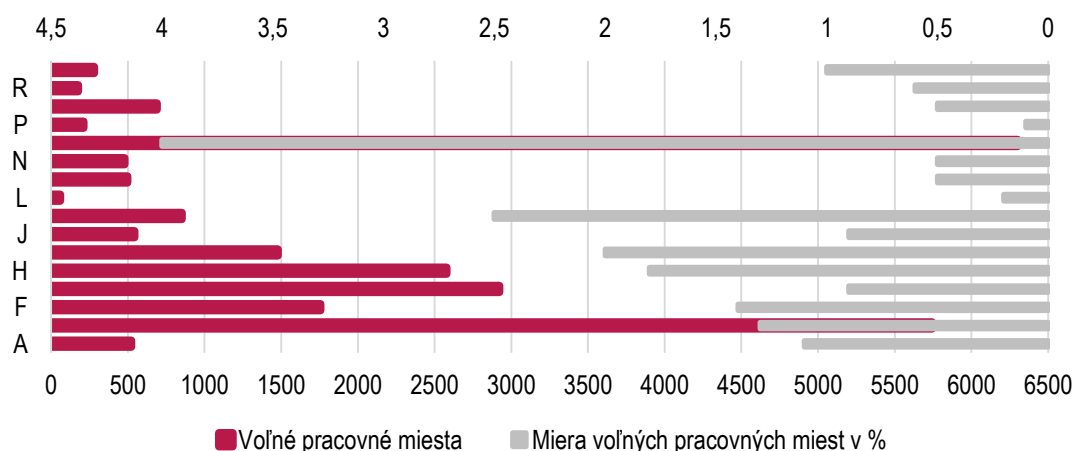
*vrátane zamestnancov u živnostníkov

2.1.2.4 Voľné pracovné miesta

V roku 2018 bolo v hospodárstve SR podľa štatistického výkazníctva k dispozícii v priemere 25 088 voľných pracovných miest. V porovnaní s rokom 2017 ich počet vzrástol o 18,8 % (absolútne o 3 965 miest).

Z hľadiska jednotlivých odvetví počet voľných pracovných miest medziročne vzrástol vo väčšine odvetví. Ich pokles bol zaznamenaný vo vzdelávaní, v odborných, vedeckých a technických činnostiach, v umení, zábave a rekreácii, v činnostiach v oblasti nehnuteľností.

Graf 2.7 Počet voľných pracovných miest a miera voľných pracovných miest v roku 2018

Legenda:

A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov

B,C,D,E Priemysel spolu

F Stavebníctvo

G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov

H Doprava a skladovanie

I Ubytovacie a stravovacie služby

J Informácie a komunikácia

K Finančné a poisťovacie činnosti

L Činnosti v oblasti nehnuteľností

M Odborné, vedecké a technické činnosti

N Administratívne a podporné služby

O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie

P Vzdelávanie

Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc

R Umenie, zábava a rekreácia

S Ostatné činnosti

Zdroj: Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4. štvrťrok 2018

V absolútnom vyjadrení pribudlo najviac voľných pracovných miest v priemyselnej výrobe (o 758 miest), stavebníctve (o 737 miest), vo veľkoobchode a maloobchode a oprave motorových vozidiel (o 578 miest).

Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2018 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (9 362, čo predstavovalo 37,3 % z celkového priemerného počtu voľných pracovných miest v SR). Počet voľných pracovných miest vzrástol vo všetkých krajoch v rozsahu od 9,9 % do 35,4 %, pričom sa výrazne zvýšila medziročná dynamika rastu voľných pracovných miest v regiónoch východného Slovenska.

Tabuľka 2.12 Voľné pracovné miesta v roku 2018 podľa krajov (priemer za rok)

Kraj	Voľné pracovné miesta		Index 2018/2017	Miera voľných pracovných miest v %
	Počet	Podiel na SR (v %)		
SR spolu	25 088	100,0	118,8	1,2
v tom:				
Bratislavský	9 362	37,3	109,9	2,6
Trnavský	2 490	9,9	121,0	1,3
Trenčiansky	2 412	9,6	117,5	0,9
Nitriansky	2 083	8,3	130,1	1,3
Žilinský	2 383	9,5	121,3	1,1
Banskobystrický	2 359	9,4	131,5	1,2
Prešovský	2 183	8,7	121,6	0,7
Košický	1 816	7,2	135,4	0,6

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2018

V roku 2018 bola miera voľných pracovných miest (percentuálny podiel počtu voľných pracovných miest k súčtu počtu voľných pracovných miest a obsadených pracovných miest) v SR na úrovni 1,2 % a v porovnaní s rokom 2017 sa mierne zvýšila (o 0,1 p. b.). Najvyššia miera voľných pracovných miest bola v Bratislavskom kraji v hodnote 2,6 %. V ostatných krajoch sa pohybovala miera voľných pracovných miest na úrovni od 0,6 % v Košickom kraji do 1,3 % v Trnavskom a Nitrianskom kraji.

2.1.3 Vývoj nezamestnanosti

Podobne ako zamestnanosť aj nezamestnanosť možno sledovať na základe viacerých prístupov, ktoré sa konceptuálne odlišujú.

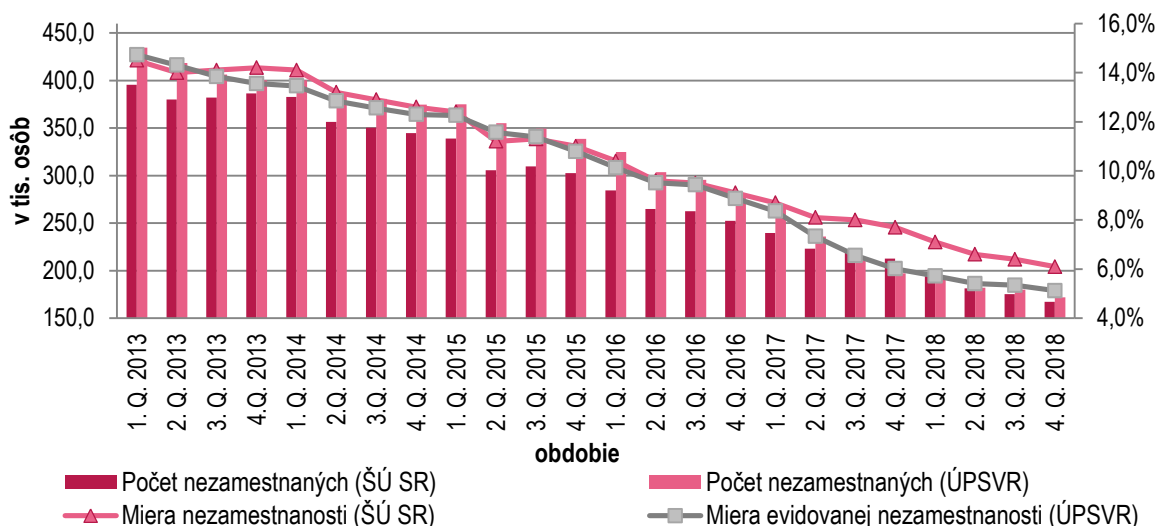
Metodika nezamestnanosti **na základe evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny** sa významne odlišuje od metodiky nezamestnanosti na základe VZPS, zachytáva odlišnú populáciu z dôvodu rozdielnej definície nezamestnaného, závisí od motivácie evidovať sa, ako aj od legislatívnych podmienok evidencie. Hoci

nie je medzinárodne porovnateľná, poskytuje administratívne údaje, ktorých vykazovanie je možné na mesačnej báze a na najnižšej administratívno-územnej úrovni.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach zachytáva nezamestnaných podľa definície Medzinárodnej organizácie práce ako osoby vo veku od 15 do 74 rokov, ktoré súčasne spĺňajú nasledujúce tri podmienky:

1. v referenčnom týždni nemali žiadnu platenú prácu;
2. v posledných štyroch týždňoch si aktívne hľadali prácu alebo si prácu našli a do zamestnania nastúpia najneskôr do 3 mesiacov a zároveň
3. sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov.

Graf 2.8 Porovnanie vývoja nezamestnanosti podľa evidencie ŠÚ SR a ÚPSVR

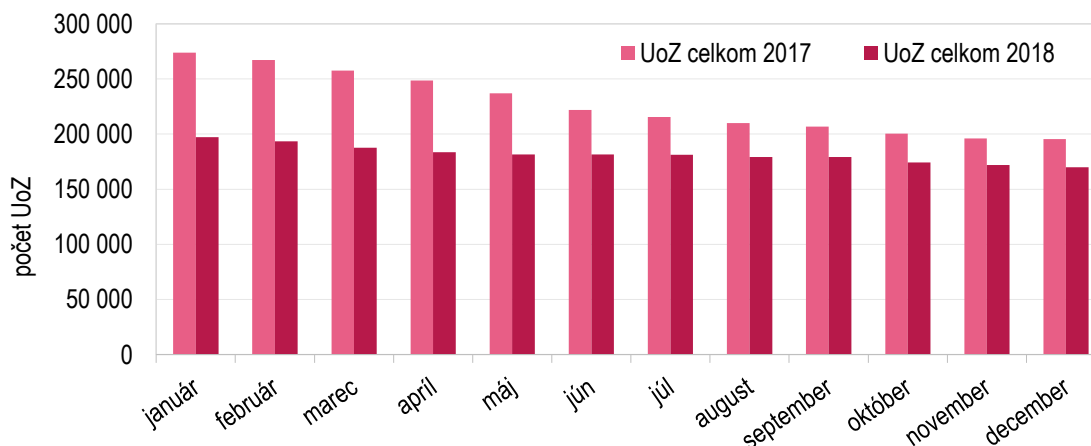

Zdroj: ŠÚ SR (VZPS), ÚPSVR

2.1.3.1 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

V roku 2018 bolo v SR priemerne evidovaných 181 703 uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“). Vývoj evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých mesiacoch charakterizoval pozitívny trend počas celého roka. Počet evidovaných nezamestnaných bol v každom mesiaci nižší ako v rovnakom mesiaci predchádzajúceho roka, a to aj u mužov aj u žien, v priebehu roka 2018 sa opäť znižoval aj medzimesačne. V porovnaní s rokom 2017 počet UoZ priemerne mesačne poklesol o 45 839 osôb, t. j. o 20,15 % (v roku 2017 bolo priemerne evidovaných 227 542 UoZ).

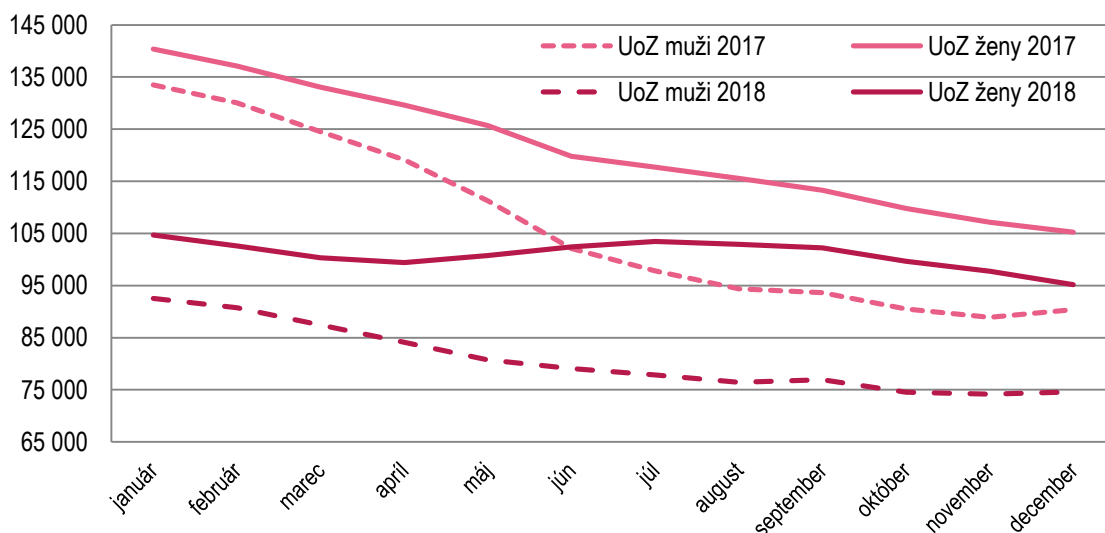
Graf 2.9 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: ÚPSVR

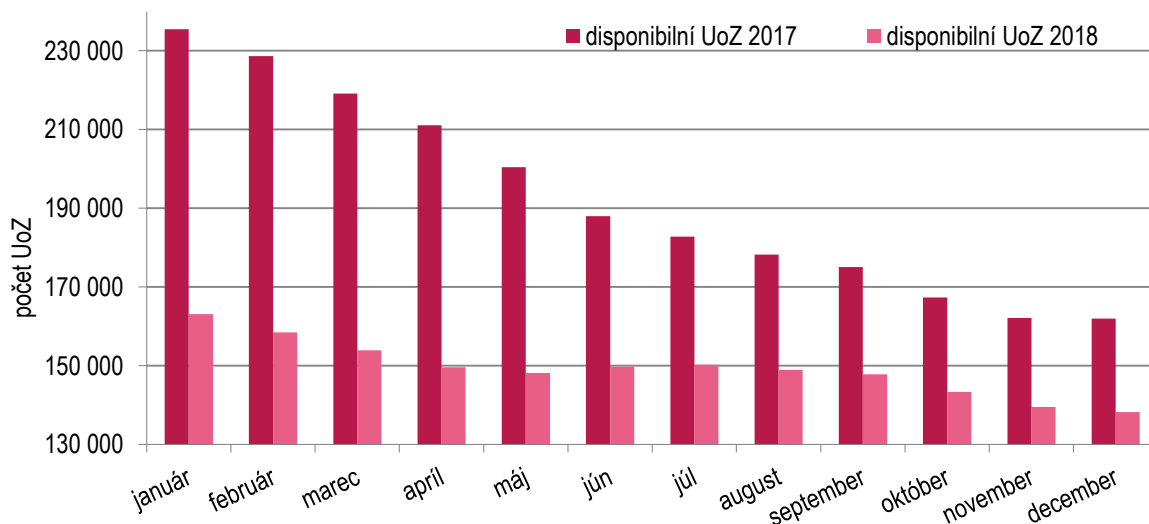
Z celkového priemerného počtu UoZ bolo v evidencii 100 937 žien (55,55 %), čo v porovnaní s rokom 2017 (v priemere 121 198 žien), predstavovalo pokles o 20 261 osôb, t.j. o 16,72 %. Najvyšší podiel žien na celkových priemerných počtoch UoZ v roku 2018 bol v Nitrianskom kraji (60,61 %), v ostatných krajoch sa podiel pohyboval v rozmedzí od 53,64 % (Prešovský kraj) do 59,45 % (Trnavský kraj).

Graf 2.10 Vývoj počtov nezamestnaných mužov a žien v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: ÚPSVR

Graf 2.11 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2017 a 2018

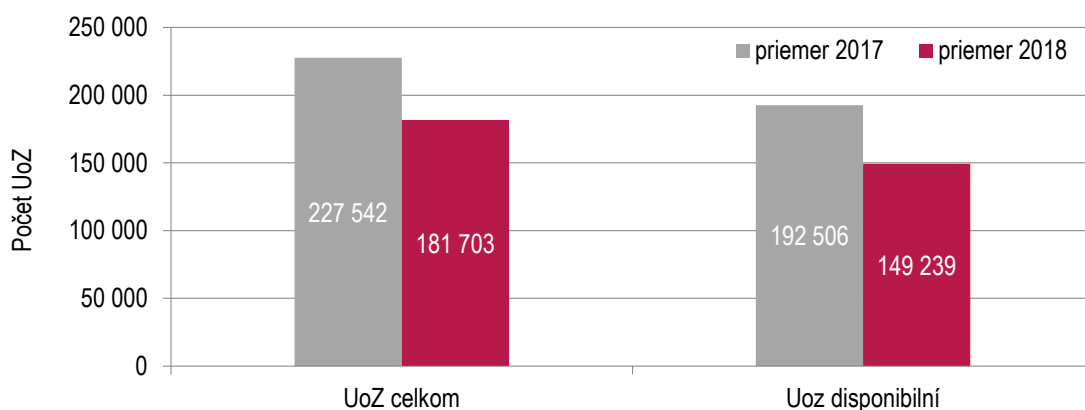

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný počet disponibilných¹⁴ UoZ dosiahol v roku 2018 počet 149 239 osôb. V medzioročnom porovnaní je to pokles o 43 267 osôb, t.j. o 22,48 % (v roku 2017 bolo evidovaných v priemere 192 506 UoZ).

¹⁴ Disponibilný UoZ je UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru. Ide o evidovaného nezamestnaného, na strane ktorého nie je žiadna objektívna prekážka pre prijatie do zamestnania.

Graf 2.12 Porovnanie priemerných počtov uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2017 a 2018

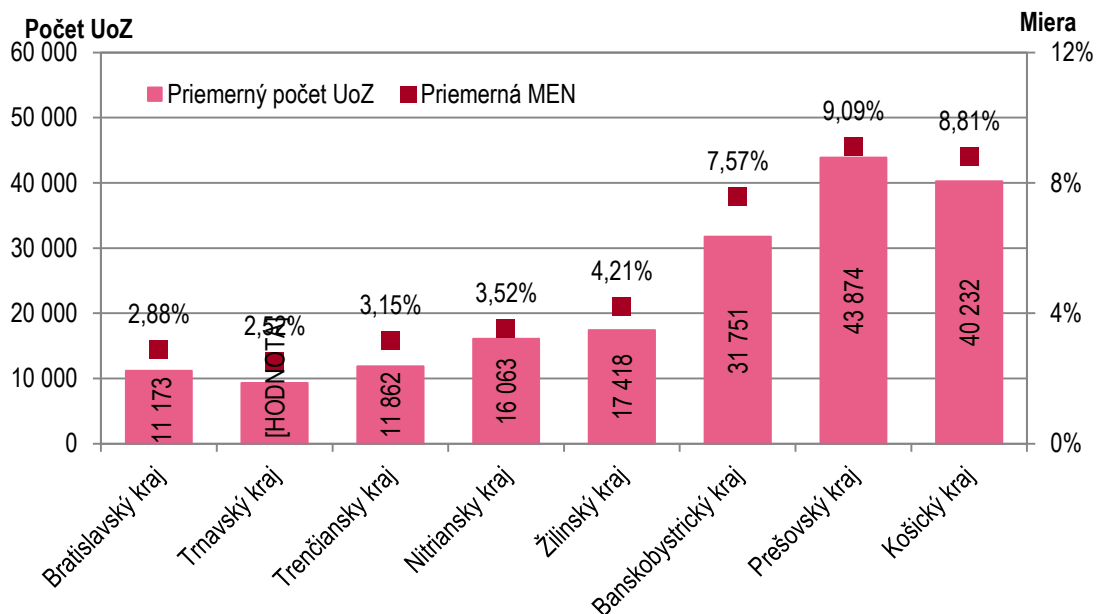

Zdroj: ÚPSVR

Miera evidovanej nezamestnanosti (vypočítaná z disponibilného počtu UoZ) v jednotlivých kvartáloch počas roka postupne klesala, vo všetkých kvartáloch roku 2018 bola nižšia ako v roku 2017. V priemere za rok 2018 dosiahla úroveň 5,42 % (priemerný medziročný pokles o 1,64 p. b.).

Z regionálneho hľadiska bola za rok 2018 najvyššia úroveň priemernej miery evidovanej nezamestnanosti zaznamenaná v Prešovskom kraji (9,09 %) a najnižšia v Trnavskom kraji (2,52 %). Úroveň celoslovenského priemeru miery evidovanej nezamestnanosti (5,42 %) bola okrem Prešovského kraja prekročená v Košickom kraji s ročným priemerom 8,81 % a v Banskobystrickom kraji s ročným priemerom 7,57 %.

Graf 2.13 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a priemerný počet UoZ v krajoch SR v roku 2018

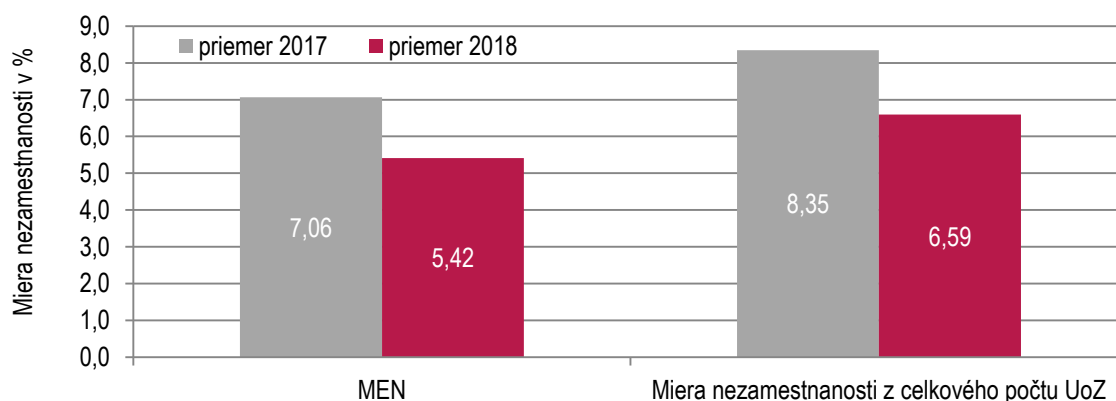

Zdroj: ÚPSVR

Vo všetkých krajoch SR bol dosiahnutý medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v rozpätí od 0,70 p. b. v Trnavskom kraji, do 2,85 p. b. v Banskobystrickom kraji. Medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti, vyšší ako priemer za SR (1,64 p. b.), bol zaznamenaný v troch krajoch: Prešovskom (o 2,38 p. b.), Košickom (o 2,50 p. b.) a v Banskobystrickom (o 2,85 p. b.). b.. V Trnavskom kraji bol zaznamenaný pokles o 0,70 p. b., v Bratislavskom kraji o 0,75 p. b., v Trenčianskom kraji o 1,10 p. b., v Žilinskom kraji o 1,34 p. b., a v Nitrianskom kraji o 1,63 p. b.. (Grafické znázornenie miery evidovanej nezamestnanosti je uvedené v prílohe ku kapitole 2, graf 1.)

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie dosiahla v priemere za rok 2018 úroveň 6,59 %, čo predstavovalo oproti roku 2017 pokles o 1,76 p. b..

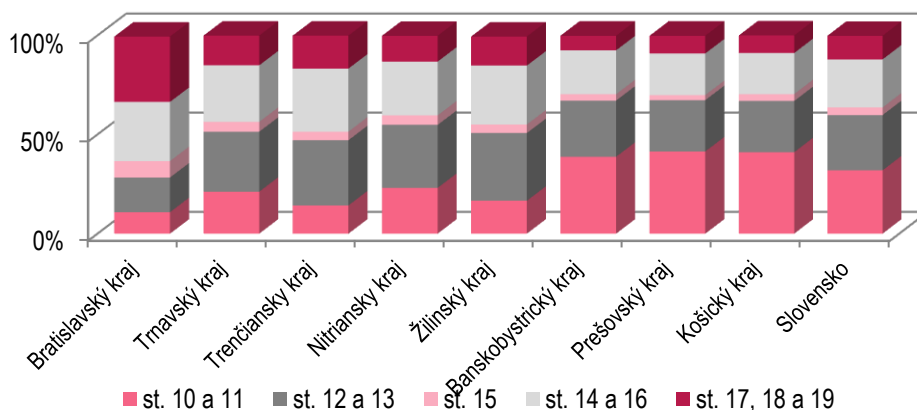
Graf 2.14 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a miera nezamestnanosti z celkového počtu UoZ v SR v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: ÚPSVR

Štruktúra UoZ podľa vzdelania¹⁵ sa v roku 2018 v porovnaní s minulým rokom nezmenila. Priemerný mesačný počet bol najvyšší u UoZ iba so základným vzdelaním (stupeň 11), alebo s neukončeným základným vzdelaním (stupeň 10), v počte 59 777 osôb a v percentuálnom vyjadrení 32,90 %. Druhý najvyšší počet dosiahla skupina UoZ so stredným odborným vzdelaním (vrátane nižšieho stredného odborného vzdelania, t.j. stupne vzdelania 12 a 13) v počte 48 566 osôb a v percentuálnom vyjadrení 26,73 %. Nasleduje skupina UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň 14) v počte 42 618 osôb a s podielom 23,45 %. Menej početnú skupinu tvorili vysokoškolsky vzdelaní UoZ (stupne 17, 18 a 19) v počte 22 858 a s podielom 12,58 %, pričom najviac bolo UoZ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v počte 18 382 osôb a s podielom 10,12 %. Najmenšie zastúpenie mali UoZ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa, s priemerným počtom 651 osôb a s podielom 0,36 %. K najmenej početným skupinám patrili aj UoZ s vyšším odborným vzdelaním (stupeň 16) s počtom 841 a s podielom 0,46 % a UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň 15) s počtom 6 781 a podielom 3,73 %.

Graf 2.15 Podiel UoZ podľa stupňa vzdelania v krajoch SR v roku 2018

Zdroj: ÚPSVR

¹⁵stupeň vzdelania

10 Neukončené základné vzdelanie
11 Základné vzdelanie
12 Nižšie stredné odborné vzdelanie
13 Stredné odborné vzdelanie
14 Úplné stredné odborné vzdelanie
N/A neurčené

15 Úplné stredné všeobecné vzdelanie
16 Vyššie odborné vzdelanie
17 Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa
18 Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa
19 Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa

Z regionálneho hľadiska bolo najviac nezamestnaných evidovaných uchádzačov so základným alebo neukončeným základným vzdelaním (stupne vzdelania 10, 11) v troch krajoch. V Prešovskom kraji ich bolo 43,41 %, v Košickom 42,85 % a v Banskobystrickom kraji 40,31 %. V Žilinskom (32,93 %), Nitrianskom (30,89 %) a v Trnavskom kraji (29,99 %) sa na nezamestnanosti najvyšším počtom podieľali UoZ s nižším stredným a so stredným odborným vzdelaním (st. vzd. 12,13). V Trenčianskom kraji (32,54 %) bolo najviac UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním a vyšším odborným vzdelaním, t. j. stupeň vzdelania 14 a 16, pričom došlo k zámene poradia oproti minulému roku, kedy bol najvyšší podiel u UoZ so st. vzd. 12,13. V Bratislavskom kraji sa na počte evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie najvyšším podielom (36,08 %) podieľali vysokoškolsky vzdelané osoby so st. vzd. 17, 18 a 19.

Z hľadiska vekovej štruktúry v roku 2018 boli najpočetnejšou skupinou medzi UoZ osoby vo veku 55 – 59 rokov (23,5 tis. osôb), pričom tvorili 12,94 % zo všetkých UoZ. Druhou najpočetnejšou skupinou s počtom 23,2 tis. osôb a podielom 12,79 % boli UoZ vo veku 15–24 rokov, nasledovala skupina osôb vo veku 40 – 44 rokov s počtom 21,9 tis. osôb a podielom 12,09 %.

Tabuľka 2.14 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku v krajoch SR v roku 2018 (v %)

Územie (kraje SR)	v tom								
	15-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	nad 60r.
Bratislavský	8,88	12,69	13,75	15,82	13,52	9,29	9,14	11,09	5,81
Trnavský	12,52	11,99	12,24	12,93	11,92	9,59	10,62	12,54	5,64
Trenčiansky	12,23	12,06	11,90	11,45	10,98	9,43	11,41	13,82	6,72
Nitriansky	10,79	10,22	10,57	11,77	12,24	10,44	12,20	15,24	6,52
Žilinský	13,98	12,37	10,97	10,57	10,60	10,53	11,58	13,77	5,63
Banskobystrický	10,91	10,09	11,17	11,49	12,76	10,92	12,98	14,65	5,01
Prešovský	15,73	12,04	12,03	12,11	11,83	10,71	10,78	11,27	3,50
Košický	12,66	11,14	11,68	12,13	12,42	11,62	11,69	12,49	4,17
Slovensko	12,79	11,41	11,68	12,06	12,09	10,68	11,50	12,94	4,85

Zdroj: ÚPSVR

Z hľadiska dĺžky evidencie v roku 2018 dosiahol priemerný počet UoZ s dobou evidencie nad 12 mesiacov 74 684 osôb, pričom tento počet medziročne klesol o 33 341 osôb (o 30,86 %). Podiel evidovaných nad 12 mesiacov na celkovom počte UoZ klesol o 6,37 p. b. na 41,10 %, priemerný počet evidovaných UoZ do 12 mesiacov medziročne klesol o 12 498 osôb (o 10,46 %). Počet UoZ evidovaných nad 48 mesiacov sa medziročne znížil na 37 036 osôb a predstavoval 20,38 % z celkového počtu UoZ. Z evidovaných do 48 mesiacov bolo najviac UoZ v kategórii do 3 mesiacov, pričom predstavovali 47 121 osôb, s podielom 25,93 %. Medziročný pokles počtu UoZ nastal vo všetkých skupinách UoZ.

Najvyšší priemerný počet UoZ žien v roku 2018 bol v skupine evidovaných do 3 mesiacov, a to 23 707 osôb (23,49 %). Druhý najvyšší počet UoZ žien bol dosiahnutý v skupine evidovaných nad 48 mesiacov, a to 22 792 osôb (22,58 %).

Priemerná dĺžka evidencie UoZ v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 (10,16 mesiacov) poklesla na 9,18 mesiaca.

Tabuľka 2.13 Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v mesiacoch v roku 2018 podľa regiónov SR (v osobách)

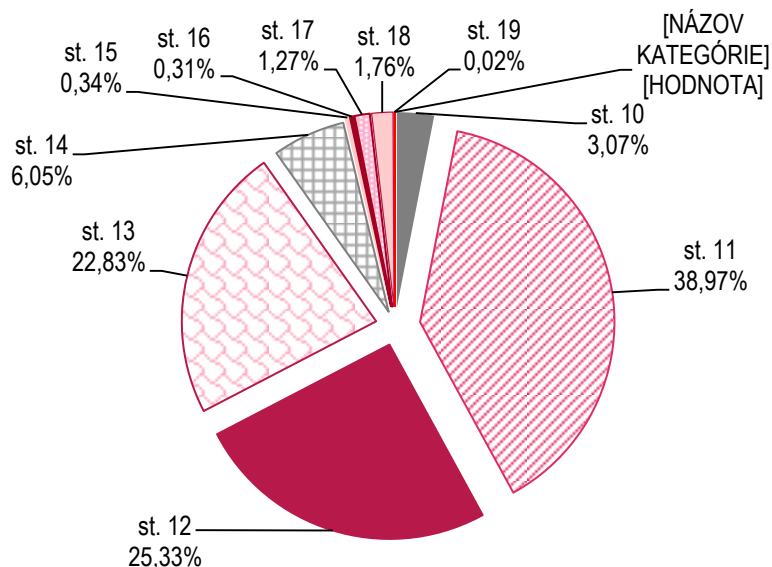
Územie (kraje SR)	spolu	do 3 mes.	4-6 mes.	7-9 mes.	10-12 mes.	13-18 mes.	19-24 mes.	25-30 mes.	31-36 mes.	37-42 mes.	43-48 mes.	nad 48 mes.
Bratislavský	11 173	4 080	2 749	1 338	696	673	389	234	165	132	109	610
Trnavský	9 331	3 826	2 283	1 052	522	492	257	159	107	86	66	479
Trenčiansky	11 862	4 309	2 626	1 296	675	684	408	273	184	149	124	1 134
Nitriansky	16 063	5 121	3 327	1 710	927	1 004	616	399	301	279	246	2 133
Žilinský	17 418	5 574	3 588	1 853	1 007	1 103	738	513	358	277	211	2 198
Banskobystrický	31 751	6 743	4 867	2 910	1 821	2 099	1 484	1 153	865	745	622	8 442
Prešovský	43 874	9 634	6 653	4 018	2 574	2 988	2 078	1 594	1 252	1 099	873	11 112
Košický	40 232	7 834	5 565	3 508	2 334	2 949	2 181	1 626	1 265	1 120	922	10 928
Slovensko	181 703	47 121	31 658	17 684	10 557	11 991	8 150	5 950	4 498	3 885	3 173	37 036

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2018 bolo na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrady PSVR“) nahlásených v priemere mesačne 80 054 **voľných pracovných miest** (VPM) na trhu práce, čo predstavuje medziročný nárast o 20 008 VPM mesačne. Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2018 v priemere za mesiac najviac VPM v Bratislavskom kraji (20 026 VPM), Trnavskom kraji (16 066 VPM) a Trenčianskom kraji (10 459 VPM). Najmenej VPM ponúkal Banskobystrický kraj (4 789 VPM).

Z pohľadu dopytu podľa ukončeného vzdelania bolo v roku 2018 najviac voľných pracovných miest požadujúcich základné vzdelanie (31 195 VPM, t. j. 38,97 %) a nižšie stredné odborné vzdelanie (20 281 VPM, t. j. 25,33 %). S najnižším počtom boli k dispozícii miesta pre UoZ s vyšším odborným vzdelaním (251 VPM, t. j. 0,31 %) a s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa (14 VPM, t. j. 0,02 %). V roku 2018 nebol zaznamenaný posun v štruktúre, avšak početnosť VPM požadujúcich základné vzdelanie vzrástla o 6,34 % oproti roku 2017. V ostatných skupinách sa početnosti výrazne nemenili.

Graf 2.16 Podiel VPM v roku 2018 podľa požiadaviek na vzdelanie

Zdroj: ÚPSVR, stupeň vzdelania je definovaný v poznámke pod čiarou pod číslom 15

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre UoZ so základným vzdelaním v Trnavskom kraji (9 880 VPM) a Bratislavskom kraji (7 981 VPM), najmenej v Prešovskom kraji (771 VPM). Najvyšší počet VPM pre UoZ s nižším stredným odborným vzdelaním bol v Bratislavskom kraji (5 989 VPM), nasledoval Trenčiansky kraj (3 087 VPM) a najmenej ich bolo v Banskobystrickom kraji (1 221 VPM).

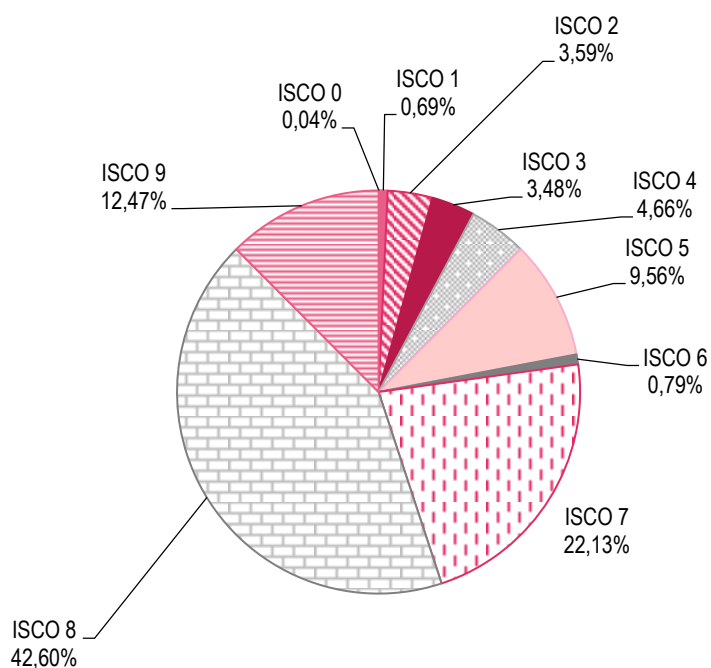
Podľa klasifikácie SK ISCO-08¹⁶ bolo v roku 2018 v priemere na úrady PSVR nahlásených najviac **VPM** pre operátorov a montérov strojov a zariadení (34 100 VPM, t. j. 42,60 %), pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (17 718 VPM, t. j. 22,13 %) a pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov (9 979 VPM, t. j. 12,47 %). Najmenej VPM bolo nahlásených pre pracovníkov skupiny príslušníkov ozbrojených síl (29 VPM, t. j. 0,04 %). V roku 2018 nebol zaznamenaný posun v štruktúre, avšak početnosť VPM pre operátorov a montérov

¹⁶ SK ISCO-08

- 1 Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci
- 2 Špecialisti
- 3 Technici a odborní pracovníci
- 4 Administratívni pracovníci
- 5 Pracovníci v službách a obchode
- 6 Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
- 7 Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
- 8 Operátori a montéri strojov a zariadení
- 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
- 0 Príslušníci ozbrojených síl

strojov a zariadení vzrástla o 12 327 VPM a pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov o 5 682 VPM oproti roku 2017. V ostatných skupinách sa početnosti významne nemenili.

Graf 2.17 Podiel VPM v roku 2018 podľa SK ISCO-08

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení, nahlásených v Trnavskom kraji (9 195 VPM) a Bratislavskom kraji (8 494 VPM). Pre skupinu kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (3 831 VPM) a v Žilinskom kraji (2 357 VPM). Pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (2 977 VPM) a Trnavskom kraji (2 221 VPM).

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie

Za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie sa na účely zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov považujú:

- a) občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemal pravidelné platené zamestnanie (ďalej len „absolvent školy“)
- b) občan starší ako 50 rokov veku
- c) občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (ďalej len „dlhodobo nezamestnaný občan“)
- d) občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie
- e) občan, ktorý najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelné platené zamestnanie
- f) štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana
- g) občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky
- h) občan so zdravotným postihnutím.

Ide o definovanie občanov, ktorí vzhľadom na vek, dĺžku vedenia v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nedostatok praxe, zdravotný stav, stratu schopnosti vykonávať svoje doterajšie zamestnanie, rodinné dôvody alebo postavenie v spoločnosti ťažšie nachádzajú uplatnenie na trhu práce a preto potrebujú zvýšenú starostlivosť.

Tabuľka 2.15 Priemerný počet znevýhodnených uchádzačov v roku 2018 podľa regiónov SR (v osobách)

Znevýhodnení UoZ podľa § 8 zák. č. 5/2004 Zb.								
Územie	písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. f)	písm. g)	písm. h)
Bratislavský kraj	506	2 905	2 380	1 113	5 376	0	25	197
Trnavský kraj	592	2 684	1 686	1 826	4 563	0	24	377
Trenčiansky kraj	720	3 783	3 017	1 595	5 951	0	69	657
Nitriansky kraj	837	5 450	5 048	3 502	8 872	0	147	447
Žilinský kraj	1 217	5 390	5 486	2 776	9 989	0	38	757
Banskobystrický kraj	1 087	10 357	15 544	12 926	21 314	0	209	1 117
Prešovský kraj	2 154	11 199	21 176	19 463	30 673	0	93	1 706
Košický kraj	1 665	11 393	21 150	17 537	28 483	0	239	1 182
Slovensko	8 778	53 161	75 485	60 737	115 220	0	844	6 439

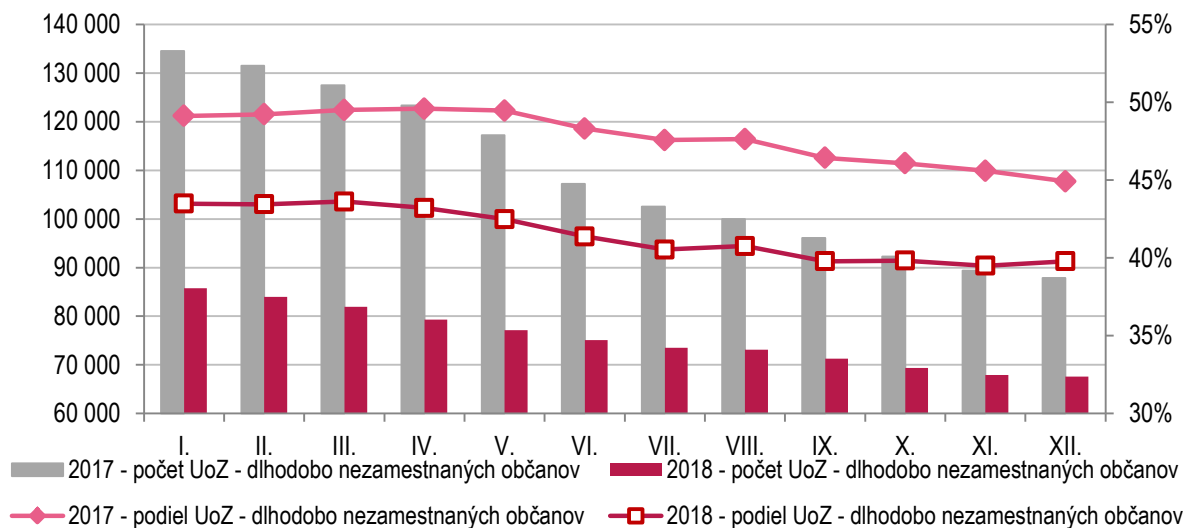
Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bol najvyšší počet znevýhodnených UoZ vo všetkých skupinách (okrem písmena b, f, g) v Prešovskom kraji. Ďalšími regiónmi s vysokými počtami znevýhodnených UoZ boli Košický a Banskobystrický kraj. Vo všetkých krajoch SR bol v roku 2018 najväčší počet znevýhodnených UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie a na druhom mieste bola skupina dlhodobo evidovaných.

Najpočetnejšou skupinou znevýhodnených UoZ sú občania, ktorí najmenej **12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov** pred zaradením do **evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie**, t.j. nemali zamestnanie, ktoré trvalo najmenej 6 po sebe nasledujúcich mesiacov. V roku 2018 ich bolo v priemere v evidencii 115 220, čo predstavovalo pokles oproti roku 2017 (150 288) o 35 068 osôb (resp. o 23,33 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval 63,41 %, čo v porovnaní s rokom 2017 (66,05 %) znamenalo pokles o 2,46 p. b..

Druhou najpočetnejšou znevýhodnenou skupinou sú **dlhodobo nezamestnaní občania**. V roku 2018 ich bolo v priemere v evidencii 75 485. Ich počet v porovnaní s rokom 2017 poklesol o 33 639 osôb (o 30,83 %). Podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2018 predstavoval 41,54 %, čo v porovnaní s rokom 2017 (47,96 %), predstavuje pokles o 6,42 p. b..

**Graf 2.18 Vývoj počtov UoZ dlhodobo nezamestnaných občanov v roku 2017 a 2018
a ich podiel na celkovom počte UoZ**

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný mesačný počet UoZ z radov **absolventov škôl** v roku 2018 dosiahol 8 778 osôb. V porovnaní s rokom 2017 (11 901 UoZ) poklesol o 3 123 osôb (resp. o 26,24 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ v porovnaní s rokom 2017 klesol o 0,40 p. b., z 5,23 % na 4,83 % v roku 2018.

Vývoj stavov UoZ absolventov má cyklický charakter a býva ovplyvnený najmä prítokom absolventov do evidencie v súlade s harmonogramom školského roka na stredných a vysokých školách. Prítok absolventov dosahuje spravidla maximá v septembri daného roka, kedy po ukončení prázdnin prichádzajú do evidencie absolventi stredných škôl a učilišť. Ďalší vysoký prítok nastáva v júni kvôli prílevu absolventov vysokých škôl. Odtok je výraznejší v septembri, a to kvôli nástupu časti absolventov na sústavnú prípravu na povolanie.

Ku koncu roka 2018 bolo v evidencii na úradoch PSVR 7 308 nezamestnaných absolventov škôl denného štúdia, čo predstavovalo podiel 4,30 % na celkovom počte evidovaných UoZ (4,72 % v roku 2017). V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka (9 230 osôb) to znamenalo pokles o 1 922 absolventov (relatívne o 20,82 %).

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry, ku koncu roka 2018 najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ - absolventi s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 3 359 osôb (podiel 45,96 % na celkovom počte evidovaných UoZ - absolventov) a absolventi s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa, v počte 1 623 osôb (22,21 %). Tretiu najpočetnejšiu skupinu predstavovali UoZ - abs. so stredným odborným vzdelaním s počtom 1 107 a podielom 15,15 %.

Z pohľadu študijného odboru, ku koncu roka 2018 najväčší podiel, až 52,57 % tvorili UoZ - absolventi v oblasti „Spoločenské vedy, náuky a služby“, a to v počte 3 842 osôb. Táto skupina zaznamenala ku koncu roka 2018 medziročný pokles o 1 023 osôb, pričom percentuálny podiel klesol o 0,14 percentuálneho bodu. Druhou najpočetnejšou skupinou boli UoZ - absolventi v odbore „Technické vedy a náuky“ v počte 2 363 osôb (podiel 32,33 %). V tejto skupine bol zaevidovaný medziročný pokles o 609 osôb a percentuálny podiel medziročne vzrástol o 0,13 p. b..

V roku 2018 bolo priemerne mesačne evidovaných 53 161 UoZ **starších ako 50 rokov**. V porovnaní s rokom 2017 (63 514 osôb) to predstavovalo pokles o 10 354 osôb (o 16,30 %). Na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval podiel UoZ starších ako 50 rokov 29,26 %, čo bol v porovnaní s rokom 2017 (27,91 %) nárast o 1,35 p. b..

V roku 2018 bolo v evidencii v priemere 6 439 **občanov so zdravotným postihnutím** a ich počet medziročne klesol o 1 579 osôb. Podiel UoZ so zdravotným postihnutím na celkovom počte UoZ v roku 2018 predstavoval 3,54 %, v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017 klesol o 0,02 p. b..

Podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorí žili ako osamelé dospelé osoby s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na ich starostlivosť alebo starajúce sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2018 poklesol o 0,02 p. b. na 0,46 %. V roku 2018 bolo v evidencii v priemere 844 týchto uchádzačov o zamestnanie, čo bolo o 244 osôb menej ako v roku 2017.

Tabuľka 2.16 Podiel vybraných znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (v %)

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie	2017	2018	medziročný rast/pokles (p. b.)
Absolventi škôl	5,23	4,83	-0,4
UoZ starší ako 50 rokov	27,91	29,26	1,35
Dlhodobo nezamestnaní občania	47,96	41,54	-6,42
UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie	66,05	63,41	-2,64
UoZ so zdravotným postihnutím	3,52	3,54	0,02

Zdroj: ÚPSVR

2.1.3.2 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR

Rast celkovej zamestnanosti bol sprevádzaný poklesom nezamestnanosti, ktorého dynamika sa na medzioročnej báze mierne zrýchlila. Podľa metodiky VZPS klesol počet nezamestnaných v roku 2018 medzioročne o 19,9 %, t.j. o približne o 45 tisíc a predstavoval 179,5 tisíc osôb. Miera nezamestnanosti (podľa VZPS) sa tým medzioročne znížila o 1,5 p. b. a dosiahla 6,6 %.

Priemerná miera nezamestnanosti v roku 2018 sa medzioročne znížila u oboch pohlaví (o 1,4 p. b. u žien na 7,0 % a o 1,7 p. b. na 6,2 % u mužov). Výraznejší pokles miery nezamestnanosti u mužov v porovnaní so ženami sa odrazil v zvyšovaní rozdielov v miere nezamestnanosti medzi pohlaviami. Keď v roku 2017 bola miera nezamestnanosti mužov v porovnaní so ženami nižšia o 0,5 p. b., v roku 2018 bol tento rozdiel 0,8 p. b..

Špecifická **miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov** sa medzioročne znížila o 4,0 p. b. na 14,9 %, a to u oboch pohlaví (u žien o 4,1 p. b. na 16,1 % a mužov o 3,8 p. b. na 14,3 %). Špecifická **miera nezamestnanosti starších osôb (vo veku 55 - 64 rokov)** bola medzioročne nižšia o 0,7 p. b. a dosiahla 5,3 % pričom zníženie bolo zaznamenané u oboch pohlaví (u mužov o 1,2 p. b. na 4,5 % a u žien o 0,4 p. b. na 6,1 %).

Tabuľka 2.17 Nezamestnanosť podľa veku v roku 2018 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní			Miera nezamestnanosti	
	v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2018/2017	v %	Zmena oproti 2017 (v p. b.)
SR spolu	179,5	100,0	80,1	6,6	-1,5
v tom veková skupina					
15 – 19 rokov	8,0	4,4	85,1	36,4	-8,6
20 – 24 rokov	20,4	11,3	70,3	12,2	-3,7
25 – 29 rokov	27,3	15,2	86,7	8,7	-1,1
30 – 34 rokov	23,7	13,2	78,5	6,8	-1,7
35 – 39 rokov	22,1	12,3	76,5	5,8	-1,5
40 – 44 rokov	21,7	12,1	86,8	5,3	-1,0
45 – 49 rokov	16,5	9,2	80,9	4,9	-1,4
50 – 54 rokov	17,8	9,9	73,3	5,6	-2,1
55 – 59 rokov	17,9	10,0	87,7	6,1	-0,9
60 – 64 rokov	4,0	2,2	88,9	3,2	-0,6
65 a viac rokov	0,3	0,2	50,0	0,7	-1,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska vzdelania mali osoby so základným vzdelaním takmer 5-násobne vyššiu mieru nezamestnanosti (30,8 %), ako je celková miera nezamestnanosti v SR. Naopak, najnižšia miera nezamestnanosti bola u osôb s vyšším odborným vzdelaním (2,3 %) (príloha ku kapitole 2, tabuľka č.5).

Podľa ekonomickej činnosti posledného zamestnania tvorili najväčší podiel nezamestnaní, ktorí pracovali v priemysle (19,4 %). Avšak až 25,7 % z celkového priemerného počtu nezamestnaných v roku 2018 bolo takých, ktorí ešte nemali žiadne zamestnanie a tých, ktorí nemali zamestnanie 8 a viac rokov (12,9 %).

Vyššia tvorba pracovných miest vo všetkých krajoch a integrácia znevýhodnených osôb na trh práce sa v roku 2018 pozitívne premietla vo vývoji počtu nezamestnaných, ako aj miery nezamestnanosti vo všetkých krajoch. Pokračoval výrazný pokles miery nezamestnanosti aj v regiónoch s dlhodobou najvyššou (nadpriemernou) mierou nezamestnanosti (kraje Košický, Prešovský a Banskobystrický).

V roku 2018 počet nezamestnaných klesol vo všetkých krajoch v rozsahu od 6,5 % v Košickom kraji do 29,5 % v Bratislavskom kraji. Absolútne najviac nezamestnaných sa sústreďovalo v Prešovskom a Košickom kraji (takmer 44 % z celkového počtu nezamestnaných SR).

Zároveň však pokračuje proces znižovania regionálnych rozdielov v úrovni miery nezamestnanosti. Nad priemerom SR bola miera nezamestnanosti len v troch krajoch (Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom

kraji), v ostatných krajoch bola pod priemerom SR. Pozitívny vývoj v krajoch s najnižšou a najvyššou mierou nezamestnanosti sa odrazil na znížení regionálnych rozdielov z 8,8 p. b. v roku 2017 na 7,1 p. b. v roku 2018.

Tabuľka 2.18 Nezamestnanosť podľa krajov v roku 2018 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2018/2017	Miera nezamestnanosti v %	Zmena oproti 2017 (v p. b.)
SR spolu	179,5	100,0	80,1	6,6	-1,5
v tom:					
Bratislavský	10,3	5,7	70,5	2,9	-1,3
Trnavský	14,8	8,2	84,6	5,1	-0,8
Trenčiansky	8,9	5,0	72,4	3,0	-1,1
Nitriansky	16,1	9,0	72,9	4,7	-1,6
Žilinský	18,9	10,5	82,2	5,5	-1,2
Banskobystrický	32,0	17,8	77,5	9,6	-2,7
Prešovský	40,0	22,3	77,1	10,0	-2,9
Košický	38,7	21,6	93,5	10,1	-1,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

V priebehu roku 2018 pokračovala tendencia postupného znižovania úrovne dlhodobej nezamestnanosti.

Podľa údajov zo ŠÚ SR bolo v roku 2018 v SR priemerne 104,3 tis. dlhodobo nezamestnaných (viac ako 12 mesiacov), čo predstavovalo 58,1 % z celkového počtu nezamestnaných v SR. V porovnaní s rokom 2017 poklesol počet dlhodobo nezamestnaných o takmer 30 tis..

Pozitívne je, že v rámci dlhodobo nezamestnaných výraznejšie poklesol počet veľmi dlhodobo nezamestnaných (2 roky a viac). Najväčší podiel v rámci dlhodobo nezamestnaných tvorili osoby s najnižším vzdelaním. Nezamestnané osoby, ktoré mali len základné alebo učňovské vzdelanie bez maturity sa podieľali v 4. štvrtroku 2018 na celkovom počte dlhodobo nezamestnaných približne 58,2 %, pričom ich podiel na celkovom počte nezamestnaných predstavoval približne 51,1 %. Súčasne sú uvedené vzdelanostné skupiny obyvateľov charakteristické nadpriemerným podielom dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných osôb. Výrazne nadpriemerne vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných je vo vekových skupinách v pred dôchodkovom veku (vo vekovej skupine 55-59 rokov, kde dlhodobo nezamestnaní v 4. štvrtroku 2018 tvorili približne 69,6 % z celkového počtu nezamestnaných v tejto skupine). Z pohľadu rozloženia dlhodobej nezamestnanosti podľa jednotlivých krajov najväčší podiel na nej mal Prešovský kraj, kde sa sústreďovalo približne 25,7 % z celkového počtu dlhodobo nezamestnaných v SR. Výrazne nadpriemerný podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných (nad 60 %) bol predovšetkým v Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom kraji. V troch krajoch (Bratislavskom, Trnavskom a Trenčianskom) bol podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných nižší ako 50 %.

Tabuľka 2.19 Nezamestnanosť podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2018 (priemer za rok)

Trvanie nezamestnanosti	Počet nezamestnaných (v tis. osôb)	Podiel z celkového počtu nezamestnaných (v %)	Index 2018/2017
Spolu	179,5	100,0	79,2
v tom:			
do 1 mesiaca	17,4	9,7	87,0
od 1 mesiaca do 3 mesiacov	15,9	8,9	87,8
od 3 mesiacov do 6 mesiacov	16,7	9,3	79,1
od 6 mesiacov do 1 roka	25,3	14,1	76,2
od 1 roka spolu, v tom:	104,3	58,1	79,1
od 1 do 2 rokov	26,8	14,9	79,5
viac ako 2 roky	77,5	43,2	79,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce

2.1.4.1 Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v oblasti služieb zamestnanosti v roku 2018

Zákon o službách zamestnanosti

V roku 2018 bolo cieľom aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) podporiť mobilitu pracovnej sily, podporiť vytváranie reálnych pracovných miest na miestnej a regionálnej úrovni a podporiť udržanie zamestnanosti širšej skupiny znevýhodnených UoZ.

AOTP boli realizované v hodnotenom období uplatňovaním zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“), ktorý bol v roku 2018 novelizovaný:

- **zákonom č. 57/2018 Z. z.** o regionálnej investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to v oblasti investičnej pomoci na podporu počiatočnej investície prostredníctvom poskytovania príspevku na nové pracovné miesta. Zákon nadobudol účinnosť 1. apríla 2018.
- **zákonom č. 63/2018 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým sa ustanovila povinnosť zamestnávateľa pri zverejňovaní ponuky zamestnania uvádzať aj sumu základnej zložky mzdy. Zákon nadobudol účinnosť 1. mája 2018.
- **zákonom č. 64/2018 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a to najmä v oblasti podpory mobility pracovnej sily a podmienok zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín:
 - zatriaktívnili sa podmienky pre vznik nároku na príspevok na dochádzku za prácou a príspevok na podporu mobility za prácou. Zvýšili sa maximálne mesačné výšky príspevkov, umožnilo sa poskytovať príspevok na dochádzku za prácou bez ohľadu na vymedzenie spôsobu dopravy do zamestnania, vypustilo sa obmedzenie jeho poskytovania v rámci jednej obce a predĺžilo sa obdobie jeho poskytovania pre znevýhodnených UoZ. Súčasne sa rozšírili možnosti podpory mobility za prácou zavedením kombinácie poskytovania oboch príspevkov tak, že sa umožnilo poskytovať príspevok na podporu mobility za prácou aj zamestnancovi, ktorý sa presťahuje do miesta výkonu svojho zamestnania v období počas poberania príspevku na dochádzku za prácou alebo bezprostredne po skončení jeho poberania
 - zaviedol sa príspevok na presťahovanie za prácou, ktorý je určený na úhradu nákladov súvisiacich s presťahovaním občana do nového miesta trvalého pobytu
 - rozšírili sa povinnosti zamestnávateľa, ku ktorému sú na výkon práce vysielaní štátni príslušníci tretích krajín, o povinnosť zabezpečenia primeraného ubytovania pre vysielaných zamestnancov, ako aj o povinnosť doloženia príslušných dokladov preukazujúcich ich vyslanie
 - zjednodušili sa podmienky zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín vo vybraných profesiách, kde je preukázaný nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a v okresoch s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti nižšou ako 5 %. Zákon nadobudol účinnosť 1. mája.
- **zákonom č. 108/2018 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorými sa upravili podmienky zamestnávania štátnych príslušníkov tretej krajiny s výkonom práce na území Slovenskej republiky. Zákon nadobudol účinnosť 1. mája 2018.
- **zákonom č. 112/2018 Z. z.** o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa v súvislosti s uvedenou oblasťou upravila terminológia, upravila sa oblasť kompenzačných príspevkov integračnému podniku, zadávanie výhradných zákaziek vo verejnom obstarávaní na účely plnenia povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím a zaviedol sa príspevok integračnému podniku. Zákon nadobudol účinnosť 1. mája 2018 (okrem čl. XIII bodov 15 a 16, ktoré nadobudli účinnosť 1. júla 2018, čl. I § 7 ods. 7, § 16 ods. 1 písm. c), § 22a 23, čl. XIIa čl. XIV, ktoré nadobudli účinnosť 1. januára 2019, čl. XVIII piateho bodu, ktorý nadobúda účinnosť 1. januára 2020, a čl. XIII prvého bodu, tretieho bodu, piateho bodu, ôsmeho bodu, dvanásteho bodu a bodu 21 § 72ag, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2021).

- **zákonom č. 177/2018 Z.z.** o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii), ktorým sa upravili najmä niektoré ustanovenia týkajúce sa agentúr dočasného zamestnávania, agentúr podporovaného zamestnávania a zároveň preukazovanie bezúhonnosti právnickej alebo fyzickej osoby a odbúranie administratívnej záťaže fyzických osôb a právnických osôb, nakoľko je neúčelné, aby orgány verejnej moci požadovali preukazovanie skutočností uvedených v dokladaných listinných výpisoch príslušných registrov, ak si tieto skutočnosti vedia samé preveriť prostredníctvom informačných systémov verejnej správy alebo sú im známe z ich úradnej činnosti. Zákon nadobudol účinnosť 1. septembra 2018.
- Okrem uvedených noviel vstúpilo v roku 2018 do platnosti ustanovenie zákona č. 81/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, konkrétne článok I, bod 10, ktorým sa umožnilo podať žiadosť o zaradenie do evidencie UoZ aj na základe žiadosti, podanej elektronickými prostriedkami, podpísanej kvalifikovaným elektronickým podpisom.

2.1.4.2 AOTP na podporu zamestnatel'nosti a zvyšovanie zamestnanosti a ich uplatňovanie v roku 2018

Podľa zákona o službách zamestnanosti boli v roku 2018 UoZ, záujemcom o zamestnanie (ďalej len „ZoZ“), zamestnancom za účelom ich umiestnenia a udržania na trhu práce a zamestnávateľom zabezpečené tieto AOTP:

a) podpora zvyšovania zamestnatel'nosti UoZ a ZoZ

- informačné a poradenské služby (§ 42)
- odborné poradenské služby (§ 43)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

b) podpora zamestnanosti, vytvárania a udržania pracovných miest

- sprostredkovanie zamestnania (§ 32)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)
- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)
- príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)
- integrácia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie u zamestnávateľa prechodného zamestnania (§ 50b)
- príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)
- príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k)
- príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)
- príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)
- príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)
- príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)
- príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c)
- príspevok na vytvorené nové pracovné miesta (§ 53d)
- finančná pomoc na podporu udržania zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch (§ 53e)
- príspevok integračnému podniku (§ 53f)
- kompenzačné príspevky integračnému podniku (§ 53g)
- projekty a programy (§ 54)
- príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)
- príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)
- príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60).

Väčšina z AOTP sa realizovala prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo zdrojov štátneho rozpočtu. V roku 2018 bolo podporených celkovo **1 135 761 UoZ, ZoZ, resp. zamestnancov/pracovných miest** v celkovej sume finančných prostriedkov vo výške viac ako **184,1 mil. eur**. Prehľad o uplatňovaní jednotlivých AOTP v roku 2018 je uvedený v prílohe ku kapitole 2 – Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce a v tabuľke 7.

2.2 Mzdy a pracovné podmienky

Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v roku 2018 v oblasti miezd a pracovných podmienok

Minimálna mzda

Vláda SR v súlade so zákonom č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2018 schválila nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 278/2017 Z. z., ktorým sa ustanovovala suma minimálnej mzdy na rok 2018. Predmetným nariadením bola ustanovená minimálna mzda v sume **480 eur mesačne** a **2,759 eura** za odpracovanú hodinu. Medziročné zvýšenie oproti sume minimálnej mzdy 435 eur, platnej v roku 2017, predstavovalo 10,34 %.¹⁷

Zákonník práce

Dňom 1. 5. 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 63/2018 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Novela priniesla viaceré zmeny, pričom k najvýznamnejším možno zaradiť úpravu mzdových zvýhodnení za prácu, ktorej realizácia bola rozdelená na dve etapy (1. etapa od 1. mája 2018 a 2. etapa od 1. mája 2019). Novela v roku 2018 priniesla nasledujúce zmeny:

- zvýšila sa výška mzdového zvýhodnenia za prácu vo sviatok z úrovne 50 % priemerného zárobku zamestnanca na 100 % priemerného zárobku zamestnanca
- pri posudzovaní nároku na mzdové zvýhodnenie za nočnú prácu novela zvýšila mzdové zvýhodnenie z úrovne najmenej 20 % minimálnej mzdy za hodinu a zaviedla dve úrovne mzdového zvýhodnenia - pri rizikovej práci novela zvýšila mzdové zvýhodnenie na najmenej 35 % minimálnej mzdy za hodinu s účinnosťou od 1. mája 2018 do 30. apríla 2019; pri všeobecnej práci novela zvýšila mzdové zvýhodnenie na najmenej 30 % minimálnej mzdy za hodinu s účinnosťou od 1. mája 2018 do 30. apríla 2019
- zaviedla mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu, ktorého výška pre obdobie od 1. mája 2018 do 30. apríla 2019 je najmenej 25 % minimálnej hodinovej mzdy
- zaviedla mzdové zvýhodnenie za prácu v nedeľu, ktorého výška pre obdobie od 1. mája 2018 do 30. apríla 2019 je najmenej 50 % minimálnej hodinovej mzdy
- novela ustanovila, aby sa na pracovnoprávny vzťah založený dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru vzťahovali niektoré ustanovenia Zákonníka práce, upravujúce nároky zamestnancov za prácu v sobotu, v nedeľu, za nočnú prácu a za sťažený výkon práce, u ktorých je minimálna výška plnenia odvodená zo sumy hodinovej minimálnej mzdy. Zároveň novela osobitne upravila postup výpočtu nároku zamestnanca pracujúceho na dohodu v prípade, ak vykonáva prácu vo sviatok
- rozšírila ustanovenie § 118 o nový odsek 4, podľa ktorého sa ako mzda posudzuje aj peňažné plnenie, ktoré môže zamestnávateľ poskytnúť zamestnancovi za prácu pri príležitosti obdobia letných dovolení (tzv. 13 mzda) a pri príležitosti vianočných sviatkov (tzv. 14. mzda)
- zároveň novela rieši niektoré čiastkové oblasti, ktorých úpravu si vyžiadali poznatky z praxe s cieľom znížiť administratívnu záťaž zamestnávateľov a spresnili sa postupy a možnosti riešenia nárokov zamestnancov v osobitných prípadoch.

Zákon o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest

- Dňom 1. 12. 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 320/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest v znení neskorších predpisov. Novela priniesla nasledujúce zmeny:

¹⁷ Dňa 10. októbra 2018 vláda Slovenskej republiky schválila nariadenie vlády SR č. 300/2018 Z. z., ktorým ustanovila sumu minimálnej mzdy na rok 2019 na 520,00 eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou a 2,989 eura za každú hodinu odpracovanú zamestnancom, čím sa suma minimálnej mzdy medziročne zvýšila o 8,33 %.

- zvýšila doterajšie násobky upravujúce výšku základného platu starostov obcí a primátorov v závislosti od počtu obyvateľov obce alebo mesta cca o 10 %
- obmedzila možnosť fakultatívneho navýšenia základného platu starostu alebo primátora prostredníctvom rozhodnutia obecného zastupiteľstva zo 70 % na 60 %
- zaviedla odstupňovaný nárok na odstupné v závislosti od dĺžky výkonu funkcie starostu alebo primátora.

Zákon o cestovných náhradách

V oblasti cestovných náhrad bolo prijaté opatrenie MPSVR SR č. 148/2018 Z. z. o sumách stravného.

- Opatrením MPSVR SR č. 148/2018 Z. z. o sumách stravného sa zvýšili sumy stravného pre pracovné cesty nasledovne:
 - pre časové pásmo 5 hodín až 12 hodín trvania pracovnej cesty zo **4,50 eura** na **4,80 eura**,
 - pre časové pásmo nad 12 hodín až 18 hodín trvania pracovnej cesty zo **6,70 eura** na **7,10 eura**,
 - pre časové pásmo nad 18 hodín trvania pracovnej cesty z **10,30 eura** na **10,90 eura**.

Na zvýšené sumy stravného mal zamestnanec nárok od 1. júna 2018.

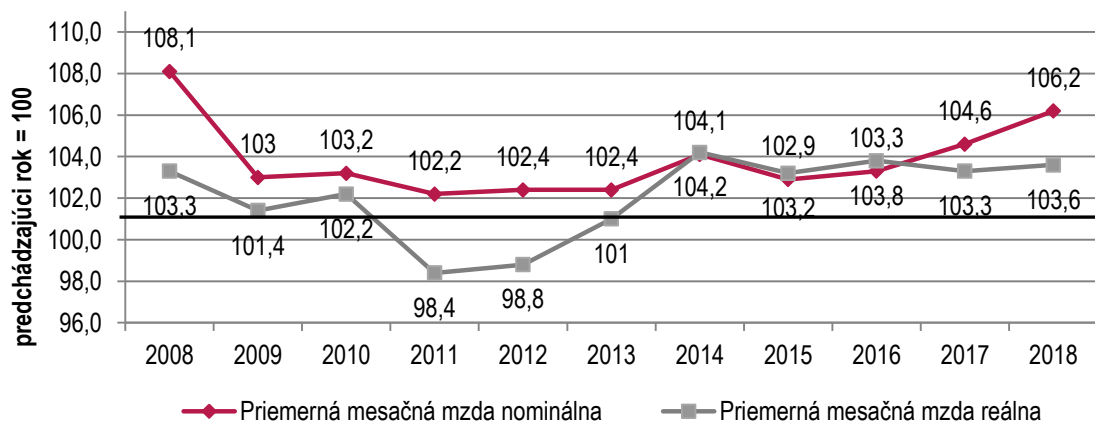
Zvýšenie sumy stravného v časovom pásme 5 až 12 hodín zvýšilo:

- **maximálnu hranicu** príspevku zamestnávateľa na stravovanie z **2,48 eura** na **2,64 eura** na jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja,
- **minimálnu hodnotu** stravovacej poukážky (tzv. gastrolístka) z **3,38 eura** na **3,60 eura**, za ktorú si má zamestnanec zakúpiť jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja.

2.2.1 Mzdy

V roku 2018 dosiahla **priemerná nominálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR¹⁸ podľa údajov ŠÚ SR hodnotu **1 013 eur**, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 59 eur pri medziročnom raste o 6,2 %. Rast nominálnej mzdy bol o 1,6 p. b. rýchlejší ako v roku 2017. **Priemerná reálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR sa v roku 2018 medziročne zvýšila o 3,6 %.

Graf 2.19 Vývoj priemernej mesačnej mzdy od roku 2008 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4. štvrťrok 2018

Predstih rastu priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve voči rastu súhrnnej produktivity práce v bežných cenách, ktorý začal v roku 2014, pokračoval aj v roku 2018. Súhrnná produktivita práce v bežných cenách, ktorej rast vytvára priestor pre rast nominálnej mzdy v hospodárstve, stúpala o 4,3 %.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2018 v mzdovom vývoji pretrvávali výrazné regionálne rozdiely, keď sa **v jednotlivých krajoch** priemerná nominálna mesačná mzda pohybovala v rozpätí od 775 eur (Prešovský kraj) do 1 272 eur (Bratislavský kraj) s rozdielom 497 eur. Vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola priemerná nominálna mesačná mzda len v Bratislavskom kraji, v ostatných krajoch bola pod priemerom SR.

Vo všetkých krajoch úroveň priemernej nominálnej mzdy zamestnancov presiahla úroveň roku 2017, pričom v troch krajoch (Bratislavský, Nitriansky, Prešovský) bol jej medziročný rast v roku 2018 pod priemerom SR. V porovnaní s rokom 2017 bolo v roku 2018 medziročné tempo rastu nominálnej mzdy rýchlejšie prakticky vo všetkých krajoch (spomalilo sa len v Trenčianskom kraji).

Tabuľka 2.20 Priemerná mesačná nominálna mzda a jej rast v rokoch 2017 a 2018 podľa krajov

	2017		2018	
	priemerná výška v €	index 2017/2016	priemerná výška v €	index 2018/2017
Bratislavský kraj	1 200	103,4	1 272	106,0
Trnavský kraj	890	106,3	952	107,0
Trenčiansky kraj	895	108,2	951	106,3
Nitriansky kraj	789	104,5	832	105,4
Žilinský kraj	855	104,9	911	106,5
Banskobystrický kraj	807	104,0	859	106,4
Prešovský kraj	734	103,7	775	105,6
Košický kraj	869	105,3	929	106,9
Slovenská republika	954	104,6	1013	106,2

Zdroj: ŠÚ SR

¹⁸ Podľa štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd; indexy sú počítané z porovnateľných údajov.

Podľa odvetví najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci vo finančných a poisťovacích činnostiach (1 857 eur) a informáciách a komunikácii (1 849 eur) a v oboch bol aj najvyšší medziročný nárast priemernej mzdy v absolútnom vyjadrení (o viac ako 100 eur, pričom priemer za SR bol 59 eur).

V porovnaní s rokom 2017 sa priemerná nominálna mesačná mzda zvýšila vo všetkých odvetviach (medziročne o 1,5 až 9,5 %, resp. od 13 eur do 130 eur).

Tabuľka 2.21 Priemerná mesačná nominálna mzda a jej rast v rokoch 2017 a 2018 podľa odvetví

Ekonomické činnosti (SK NACE rev. 2)	2017		2018	
	priemerná výška v €	index 2017/2016	priemerná výška v €	index 2018/2017
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	735	102,4	774	105,3
B,C,D,E Priemysel spolu	1 046	104,8	1 119	107,0
B Ťažba a dobývanie	1 079	96,9	1 179	109,3
C Priemyselná výroba	1 031	105,4	1 102	106,9
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1 661	102,2	1 749	105,3
E Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	922	100,7	989	107,3
F Stavebníctvo	670	102,9	713	106,4
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	866	104,3	933	107,7
H Doprava a skladovanie	960	106,2	1 004	104,6
I Ubytovacie a stravovacie služby	576	104,0	595	103,3
J Informácie a komunikácia	1 719	98,8	1 849	107,6
K Finančné a poisťovacie činnosti	1 748	100,1	1 857	106,2
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	936	102,9	963	102,9
M Odborné, vedecké a technické činnosti	1 072	108,3	1 121	104,6
N Administratívne a podporné služby	887	100,2	900	101,5
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	1 215	105,2	1 311	107,9
P Vzdelávanie	879	105,9	920	104,7
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	945	104,1	1 013	107,2
R Umenie, zábava a rekreácia	737	106,0	807	109,5
S Ostatné činnosti	618	103,3	672	108,7
Hospodárstvo spolu	954	104,6	1 013	106,2

Zdroj: ŠÚ SR

Priemerná nominálna aj reálna mesačná mzda stúpala vo všetkých **veľkostných kategóriách podnikov** (reálna mzda v rozmedzí od 0,6 % do 5,5 %, nominálna mzda v rozmedzí od 3,1 % do 8,1 %). V porovnaní s rokom 2017 bol jej medziročný rast v roku 2018 rýchlejší prakticky vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov (s výnimkou podnikov s 20 - 49 zamestnancami). Priemernú nominálnu mesačnú mzdu pod celoslovenským priemerom mali zamestnanci v menších podnikoch do 49 zamestnancov vrátane zamestnancov u živnostníkov, postupne však dochádza k výraznému rastu priemernej mzdy i v týchto podnikoch.

Tabuľka 2.22 Priemerná nominálna mesačná mzda podľa veľkosti podnikov

Počet zamestnancov	2017 (v €)	Indexy 2017/2016		2018 (v €)	Indexy 2018/2017	
		nominálna mzda	reálna mzda		nominálna mzda	reálna mzda
0 – 19	714	101,7	100,4	736	103,1	100,6
20 – 49	933	107,7	106,3	984	105,5	102,9
50 – 249	1 029	104,7	103,4	1 099	106,8	104,2
250 – 499	1 103	106,1	104,7	1 183	107,3	104,7
500 – 999	1 169	105,7	104,3	1 242	106,2	103,6
1 000 a viac	1 247	105,4	104,0	1 348	108,1	105,5
Živnostníci (odhad) ¹⁾	616	101,3	100,0	635	103,1	100,6
Spolu	954	104,6	103,3	1 013	106,2	103,6

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2017, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2018 ¹⁾ mzda zamestnanocov u živnostníkov

2.2.1.1 Priemerná mesačná hrubá mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére

Systém štvrťročného a ročného štatistického výkazníctva v podnikoch poskytuje základné údaje o počtoch zamestnancov a celkových mzdách, neposkytuje však údaje v detailnejšom členení (napr. podľa tried zamestnaní, veku, praxe, vzdelania, pohlavia), ktoré sú potrebné pre monitorovanie ceny práce. Súčasťou mzdovej štatistiky je preto aj *Informačný systém o cene práce (ISCP)*, ktorého gestorom je MPSVR SR a ktorý zahŕňa aj pravidelné longitudinálne štvrťročné zisťovanie priemerných hodinových a mesačných zárobkov zamestnancov v detailnom členení¹⁹. Kvôli odlišným zdrojom údajov sa priemerné mzdy zistené z ISCP do istej miery odlišujú od priemernej mzdy zistenej ŠÚ SR na základe výkazníctva.

Podľa výsledkov celoslovenského výberového zisťovania z ISCP bola v roku 2018 **priemerná hrubá mesačná mzda** v hospodárstve SR **1 163 eur**, z toho v podnikateľskej sfére 1 203 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 027 eur. Medián hrubej mesačnej mzdy v roku 2018 predstavoval 925 eur, z toho v podnikateľskej sfére 933 eur a v nepodnikateľskej sfére 904 eur.

Najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v roku 2018 pri zohľadnení **dosiahnutého stupňa vzdelania** mali zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa – 1 674 eur, čo predstavovalo 144 % priemernej hrubej mesačnej mzdy v hospodárstve SR. Mzda zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 2 323 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 495 eur (príloha ku kapitole 2, tabuľka 8).

Podľa hlavných tried zamestnaní dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci – 2 470 eur (v podnikateľskej sfére 2 637 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 846 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 9).

Z hľadiska veku dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo veku od 35 do 39 rokov – 1 275 eur (v podnikateľskej sfére vo veku od 40 do 44 rokov 1 333 eur a v nepodnikateľskej sfére vo veku 60 a viac rokov 1 053 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 10).

Z regionálneho hľadiska najvyššie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v Bratislavskom kraji – 1 523 eur (v podnikateľskej sfére 1 595 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 205 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 11).

Pri triedení **podľa druhu vlastníctva** najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci spoločností so zahraničným vlastníctvom – 1 463 eur (v podnikateľskej sfére 1 463 eur u zamestnancov spoločností so zahraničným vlastníctvom a v nepodnikateľskej sfére u zamestnancov organizácií so štátnym vlastníctvom 1 198 eur).

Najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v roku 2018 **podľa dosiahnutého stupňa vzdelania** mali zamestnanci so základným vzdelaním – 790 eur. Mzda zamestnancov so základným vzdelaním dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 840 eur a v nepodnikateľskej sfére 593 eur.

Z pohľadu hlavných tried zamestnaní mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci – 662 eur (v podnikateľskej sfére 714 eur a v nepodnikateľskej sfére 558 eur).

Pri triedení **podľa veku** najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci do 20 rokov – 719 eur (v podnikateľskej sfére 725 eur a v nepodnikateľskej sfére 601 eur).

Z hľadiska druhu vlastníctva mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo vlastníctve združení, politických strán a cirkví – 869 eur (v podnikateľskej sfére zamestnanci družstevných organizácií 918 eur a v nepodnikateľskej sfére zamestnanci združení, politických strán a cirkví 831 eur).

Z regionálneho hľadiska najnižšie priemerné mesačné hrubé mzdy poberali zamestnanci v Prešovskom kraji – 916 eur (v podnikateľskej sfére v Prešovskom kraji 901 eur a v nepodnikateľskej sfére v Prešovskom kraji 953 eur).

Z analýzy **podielu jednotlivých zložiek celkovej priemernej hrubej mesačnej mzdy** v roku 2018 (1 163 eur) je zrejmé, že najvyšší podiel tvorila základná mzda (66 %). Ďalšou významnou zložkou priemernej hrubej mesačnej mzdy boli náhrady mzdy, ktoré predstavovali 12 % a tretiu najvyššiu zložku tvorili prémie a odmeny (11 %) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 13).

Podľa rodového členenia údajov o odmeňovaní priemerná hrubá mesačná mzda v roku 2018 u mužov bola 1 303 eur (v podnikateľskej sfére 1 327 eur, v nepodnikateľskej sfére 1 120 eur) a u žien 1 015 eur (v podnikateľskej sfére 1 027 eur a v nepodnikateľskej sfére 993 eur). Priemerná hrubá mesačná mzda žien teda

¹⁹ Pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie úrovne priemerných zárobkov, štruktúry miezd v detailnom členení podľa konkrétnych zamestnaní vyplýva z Nariadenia ES č. 530/1999 na zabezpečenie štruktúrálnej štatistiky príjmov a Nariadenia Európskej komisie č. 72/2002 o kvalite zisťovania štruktúry miezd zamestnancov.

predstavovala 77,9 % priemernej hrubej mesačnej mzdy mužov, v rovnakom období minulého roka to bolo na rovnakej úrovni.

Výškou dosiahnutých miezd sa najviac približujú muži a ženy v hlavnej triede 4 - administratívni pracovníci. V hlavnej triede 1 zákonodarcovia, riadiaci pracovníci je najvýraznejšia diferenciácia medzi pohlaviami (príloha ku kapitole 2, tabuľka 12).

Priemerná hrubá mzda za **plný pracovný čas** dosiahla 1 206 eur (v podnikateľskej sfére 1 243 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 074 eur). Ženy pracujúce na plný pracovný čas zarábali priemerne mesačne 1 060 eur (1 072 eur v podnikateľskej sfére a 1 037 eur v nepodnikateľskej sfére), muži zarábali priemerne 1 338 eur (1 357 eur v podnikateľskej sfére a 1 179 eur v nepodnikateľskej sfére) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 15).

Podľa stupňa dosiahnutého vzdelania v roku 2018 dosahovali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu ženy pracujúce na plný pracovný čas s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa v podnikateľskej sfére (1 900 eur) a v nepodnikateľskej sfére (1 510 eur). Muži s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa poberali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu v podnikateľskej sfére (2 755 eur) i v nepodnikateľskej sfére (1 723 eur). Najnižšie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére so základným vzdelaním. Najväčšie rozdiely podľa vzdelania medzi podnikateľskou a nepodnikateľskou sférou sú v mzdách mužov s vysokoškolskou kvalifikáciou III. stupňa, kde tento rozdiel predstavoval až 1 032 eur. Rozdiel medzi zárobkami žien v tejto kategórii bol 390 eur (príloha ku kapitole 2, tabuľka 14).

Z pohľadu **hlavných tried SK ISCO-08** muži aj ženy pracujúci na plný pracovný čas zarábali v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére v priemere najviac v triede 1 – zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci. Muži zarábali v priemere najmenej v triede 9 – pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 820 eur a v nepodnikateľskej sfére 659 eur). U žien boli v priemere najnižšie mzdy, rovnako ako u mužov, v triede 9 – pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 678 eur a v nepodnikateľskej sfére 563 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 15).

Len v podnikateľskej sfére sa zisťuje priemerný hodinový zárobok na pracovnoprávne účely (§ 134 Zákonníka práce). Údaje o priemernom hodinovom zárobku podľa jednotlivých kritérií sú uvedené v prílohe ku kapitole 2, tabuľky 16 - 20.

V súlade s vyššie uvedenými výsledkami porovnávania zárobkov zamestnancov v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére vychádza už dlhodobo priaznivejší výsledok v prospech podnikateľskej sféry. Najväčšie rozdiely v platoch u mužov aj u žien sú u vedúcich, riadiacich zamestnancov. Muži v podnikateľskej sfére zarábajú o 784 eur viac a ženy o 443 eur viac ako v nepodnikateľskej sfére.

Z celkového počtu zamestnancov (1 236 308) vo výberovom súbore Informačného systému o cene práce v roku 2018, bez ohľadu na dĺžku pracovného času, poberalo 64,32 % zamestnancov nižšiu mzdu ako zistený celorepublikový priemer 1 163 eur. Z počtu zamestnancov pracujúcich na plný pracovný čas poberalo minimálnu mzdu 1,78 % zamestnancov.

2.2.2 Úplné náklady práce

Podľa údajov ŠÚ SR (údaje sú v čase spracovania správy dostupné za rok 2017) sa vývoj slovenskej ekonomiky prejavil v akcelerácii úplných nákladov práce, ktoré medziročne vzrástli o 6,2 %, t.j. na 17 909 eur na zamestnanca.

Z celkových nákladov práce tvoril v roku 2017 súhrn **priamych nákladov** 72,60 % a nepriamych nákladov 27,51 %, od ktorých sa odpočítavajú subvencie prijaté zamestnávateľom vo forme dotácií (- 0,11 %).

Tabuľka 2.23 Dynamika ročných nákladov práce v SR na zamestnanca (v eurách)

Druh nákladov	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Náklady práce spolu z toho náklady:	14 554	15 018	15 721	16 121	16 867	17 909
– priame	10 633	10 902	11 438	11 764	12 301	13 001
– nepriame	3 936	4 132	4 305	4 375	4 578	4 927

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V roku 2017 zamestnávateľ vynaložil na svojho zamestnanca v priemere 1 492 eur za mesiac, čo bolo o 86 eur viac v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Medziročné tempo rastu priemerných mesačných nákladov práce sa v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 zvýšilo o 1,6 p. b. (príloha ku kapitole 2, tabuľka 21).

Priame náklady na zamestnanca vzrástli v roku 2017 o 5,7 % na úroveň 1 083 eur a v porovnaní s rokom 2016 sa ich vývoj zrýchlil o 1,1 p. b. V skupine priamych nákladových položiek vzrástli mzdy o 5,3 %, z toho základné (tarifné) mzdy a platy o 5,8 % a prémie a odmeny o 2,3 %. Z 944 eur vyplatených na mzdy pripadlo na základnú (tarifnú) mzdu a plat za prácu 728 eur, na prémie a odmeny 127 eur a 54 eur na príplatky a doplatky, mzdové zvýhodnenia (nárast o 8,8 %). Náhrady za pracovnú pohotovosť mimo pracoviska vzrástli o 2,8 %, náhrady mzdy vzrástli o 8,5 % na 130 eur a peňažné plnenia zo zisku po zdanení vzrástli o 18,5 %.

V roku 2017 dosiahli **nepriame náklady** práce úroveň 411 eur. V porovnaní s dosiahnutou úrovňou v roku 2016 došlo k zrýchleniu ich vývoja o 3 p. b. Povinné príspevky na sociálne poistenie sa zvýšili o 7,9 % na úroveň 372 eur, nepovinné príspevky na sociálne poistenie vzrástli o 6,7 % na 8 eur. Z ďalších nepriamych nákladových zložiek sociálne výhody zostali na úrovni predchádzajúceho roka (12 eur), z toho príspevky na stravovanie poklesli o 4,9 % a ostatné príspevky do sociálneho fondu vzrástli o 7,7 %. Sociálne dávky poskytované zamestnávateľmi vzrástli o 10,2 %, z toho náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti vzrástli o 17,2 % a náklady na odstupné poklesli o 1 %. Náklady na školenie zamestnancov zaznamenali vzrast o 4,4 %. Ostatné nepriame náklady práce vzrástli o 1,7 %, z toho náklady na nábor zamestnancov sa zvýšili o 17,1 %.

Tabuľka 2.24 Štruktúra mesačných nákladov práce v SR za rok 2017

Položky nákladov práce	Podiel v %	€	Index 2017/2016
1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	100,00	1 492	106,2
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	72,60	1 083	105,7
1. Mzdy	63,25	944	105,3
2. Náhrady mzdy	8,68	130	108,5
3. Platby do programu sporenia	0,00003	0	18,2
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť (mimo pracoviska)	0,19	3	102,8
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	0,33	5	118,5
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	0,14	2	108,4
7. Odmeny učňom	0,01	0	185,8
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	27,51	411	107,6
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	24,95	372	107,9
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	0,54	8	106,7
10. Sociálne dávky	0,75	11	110,2
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	0,0001	0	318,6
12. Sociálne výhody	0,80	12	100,0
13. Náklady na školenie zamestnancov	0,26	4	104,4
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0,003	0	66,4
15. Ostatné nepriame náklady práce	0,21	3	101,7
16. SUBVENCIE	-0,11	-2	-156,6

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

Aj v roku 2017 pokračoval dlhodobý trend rastúcej diferenciacie v nákladoch práce medzi ekonomickými činnosťami. Najvyšší medziročný rast nákladov práce bol v nasledujúcich ekonomických činnostiach: v oblasti nehnuteľností (o 10,5 %), v umení, zábave a rekreácii (o 9,3 %) o odborných, vedeckých a technických činnostiach (o 8,2 %), ubytovacích a stravovacích službách (o 8,1 %), v doprave a skladovaní (o 8 %), v stavebníctve (o 7,7 %) a vo veľkoobchode a maloobchode (o 7,6 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles nákladov práce nenastal pri žiadnej ekonomickej činnosti. Z hľadiska dynamiky vývoja mesačných nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj zrýchlil v umení, zábave a rekreácii, v doprave a skladovaní, v stavebníctve, v odborných, vedeckých a technických činnostiach, v ubytovacích a stravovacích službách, vo veľkoobchode a maloobchode, v priemyselnej výrobe a vo vzdelávaní. V ostatných ekonomických činnostiach nastalo spomalenie vývoja mesačných nákladov práce, pričom najväčšie spomalenie nastalo vo verejnej správe a sociálnom zabezpečení (o 4,2 p. b.), dodávke elektriny, plynu, pary (o 2,8 p. b.) a v činnostiach v oblasti nehnuteľností (o 2,1 p. b.).

Nadpriemerné výdavky na pracovnú silu vynakladala viac ako tretina ekonomických činností. Tak ako predchádzajúci rok, dominovala ekonomická činnosť informácie a komunikácia (2 654 eur), ktorá prevýšila priemernú úroveň v SR o 77,8 %. Ďalej nasledovala ekonomická činnosť finančné a poisťovacie činnosti (2 627 eur), dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (2 402 eur), odborné, vedecké a technické činnosti (1 901 eur), ťažba a dobývanie (1 692 eur), činnosti v oblasti nehnuteľností (1 580 eur) priemyselná výroba (1 539 eur). Ostatné ekonomické činnosti dosahovali podpriemerné hodnoty. Najnižšie finančné prostriedky na vlastného zamestnanca boli vynaložené v ubytovacích a stravovacích službách (907 eur), ďalej v ostatných činnostiach (974 eur), v administratívnych a podporných službách (1 090 eur), v umení, zábave a rekreácii (1 170 eur) a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (1 190 eur).

Z hľadiska veľkostí organizácií najviac prostriedkov na zamestnanca vynaložili subjekty s 1 000 a viac zamestnancami (1 732 eur). Nadpriemernú úroveň dosiahli aj organizácie 500 – 999 zamestnancami (1 648 eur), s 250 – 499 zamestnancami (1 560) a organizácie so 100 – 249 zamestnancami (1 551 eur). Najnižšie výdavky na prácu boli v malých podnikoch s 1 – 9 zamestnancov (1 165 eur) a v organizáciách, ktoré zamestnávajú 10 – 19 osôb (1 300 eur).

Regionálna diferenciacia v nákladoch práce medziročne vzrástla o 13,6 %. Mesačné náklady práce sa v jednotlivých regiónoch pohybovali v intervale od 1 204 eur (v Prešovskom kraji) do 1 894 eur (v Bratislavskom

kraji), pričom nadpriemernú úroveň dosiahol len Bratislavský kraj. V porovnaní s rokom 2016 vzrástli mesačné náklady práce vo všetkých regiónoch. Z pohľadu dynamiky nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj zrýchlil v Bratislavskom, Trenčianskom, Banskobystrickom a v Trnavskom kraji. V ostatných krajoch nastalo spomalenie vývoja mesačných nákladov práce.

Tabuľka 2.25 Mesačné náklady práce na zamestnanca v roku 2017 podľa krajov (v eurách)

Položky nákladov práce	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	1 894	1 411	1 397	1 297	1 352	1 272	1 204	1 374
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	1 373	1 021	1 019	948	982	925	871	998
1. Mzdy	1 198	891	889	825	853	808	755	864
2. Náhrady mzdy	157	123	124	116	120	110	106	128
3. Platby do programu sporenia	0	-	0	0	0	0	0	-
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	3	3	2	2	2	4	3	3
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	9	3	2	3	5	2	5	2
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	5	2	1	1	1	1	1	0
7. Odmeny učňom	0	0	0	-	0	0	0	0
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	526	390	379	350	371	348	333	377
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	469	354	350	324	340	319	300	345
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	11	8	6	5	8	7	5	9
10. Sociálne dávky	17	12	9	8	9	8	8	8
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	0	0	-	0	0	-	0	-
12. Sociálne výhody	18	11	9	9	9	10	9	10
13. Náklady na školenie zamestnancov	7	3	2	3	3	2	2	2
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0	-	0	0	0	0	0	0
15. Ostatné nepriame náklady práce	4	2	2	1	2	1	9	3
16. SUBVENCIE	-4	-0	-1	-1	-1	-1	-0	-0

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

2.2.3 Kolektívne vyjednávanie

Podľa zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kolektívnom vyjednávaní“), v roku 2018 došlo k rozširovaniu záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa (KZVS) na ďalších zamestnávateľov.

V zákone o kolektívnom vyjednávaní je ustanovený mechanizmus reprezentatívnej KZVS. Pri splnení zákonom presne definovaných podmienok ministerstvo zverejnilo oznam v Zbierke zákonov SR v tom zmysle, že KZVS je reprezentatívna a vzťahuje sa na ďalších zamestnávateľov v odvetví (divízia), alebo v časti odvetvia (skupina). Určenie okruhu zamestnávateľov, pre ktorých je už záväzná táto reprezentatívna KZVS, je dané priamo zákonom o kolektívnom vyjednávaní. V roku 2018 bolo MPSVR SR doručených päť oznámení o reprezentatívnej KZVS vrátane ich dodatku:

- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na roky 2017 – 2019 uzatvorená 21. apríla 2017 medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom sklárskeho priemyslu Slovenskej republiky v znení Dodatku č. 1 s účinnosťou od 1. mája 2017 do 30. apríla 2019 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na roky 2018 – 2019 uzatvorená 6. februára 2018 medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom strojárskeho priemyslu Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. februára 2018 do 31. decembra 2019 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni divízie 25 - výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, 26 - výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov, 30 - výroba ostatných dopravných prostriedkov. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni divízie 25 - výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, 26 - výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov, 30 - výroba ostatných dopravných prostriedkov.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa uzatvorená 1. apríla 2018 medzi Odborovým zväzom KOVO, Nezávislými kresťanskými odbormi Slovenska a Zväzom hutníctva, ťažobného priemyslu a geológie Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. apríla 2018 do 31. marca 2020 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.5 – výroba cementu, vápna a sadry, 24.1 - výroba surového železa a ocele a ferozliatin, 24.4 – výroba drahých a ostatných neželezných kovov, 33.1 - oprava kovových konštrukcií, strojov a prístrojov a 82.9 – pomocné obchodné činnosti i. n. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.5 – výroba cementu, vápna a sadry, 24.1 - výroba surového železa a ocele a ferozliatin, 24.4 – výroba drahých a ostatných neželezných kovov, 33.1 - oprava kovových konštrukcií, strojov a prístrojov a 82.9 – pomocné obchodné činnosti i. n.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na roky 2018 – 2022 uzatvorená 31. mája 2018 medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky, s účinnosťou od 1. júna 2018 do 31. mája 2022, je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupiny 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa uzatvorená 29. februára 2012 medzi Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska a Integrovaným odborovým zväzom v znení Dodatku č. 1 z 19. februára 2013, Dodatku č. 2 z 21. februára 2014, Dodatku č. 3 z 24. marca 2015, Dodatku č. 4 z 29. marca 2016, Dodatku č. 5 z 28. augusta 2017 a Dodatku č. 6 z 19. apríla 2018 s účinnosťou od 1. marca 2012 do 31. decembra 2021 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni divízie 41 - výstavba budov, 42 – inžinierske stavby, 43 – špecializované stavebné práce a 71 – architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni divízie 41 - výstavba budov, 42 – inžinierske stavby, 43 – špecializované stavebné práce a 71 – architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie a analýzy.

V roku 2018 bolo na MPSVR SR uložených 14 KZVS v súkromnom sektore a 16 dodatkov ku KZVS; z uvedeného počtu bolo 15 dodatkov uzatvorených v súkromnom sektore a jeden dodatok uzatvorený vo verejnom sektore.

KZVS uzatvorené vo verejnom sektore v roku 2017 a platné v roku 2018 boli uložené v Zbierke zákonov SR až v januári 2018. V roku 2018 bolo uzatvorených o 3 KZVS viac oproti predchádzajúcemu roku, a taktiež o 2 dodatky ku KZVS viac, to znamená, že došlo k celkovému zvýšeniu počtu uzatvorených KZVS a dodatkov o 5 oproti predchádzajúcemu roku. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k uvedenému zvýšeniu z dôvodu celkového vývoja ekonomiky, ako aj hospodárskych výsledkov zamestnávateľov, ktorí sú združení v zamestnávateľských zväzoch.

MPSVR SR evidovalo v roku 2018 celkovo 21 sporov, z toho 18 sporov o uzavretie kolektívnych zmlúv alebo dodatkov ku kolektívnym zmluvám bolo riešených pred sprostredkovateľom, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o jeden spor viac. 13 sporov bolo vyriešených pred sprostredkovateľom úspešne a kolektívna zmluva bola uzatvorená, 4 spory riešené pred sprostredkovateľom boli neúspešné a v prípade 1 sporu došlo k dohode zmluvných strán ešte pred vstupom sprostredkovateľa do sporu. Tri spory boli riešené v konaní pred rozhodcom z dôvodu určenia odborovej organizácie príslušnej na uzatvorenie kolektívnej zmluvy podľa § 3a zákona o kolektívnom vyjednávaní, čo je o jeden spor menej ako v predchádzajúcom roku.

Všetky uvedené spory sa týkali uzavretia kolektívnej zmluvy v podnikateľskom sektore, vo verejnom sektore nevznikol spor o uzatvorenie kolektívnej zmluvy.

2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Zmeny legislatívy

V priebehu roku 2018 neboli uskutočnené žiadne legislatívne zmeny v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

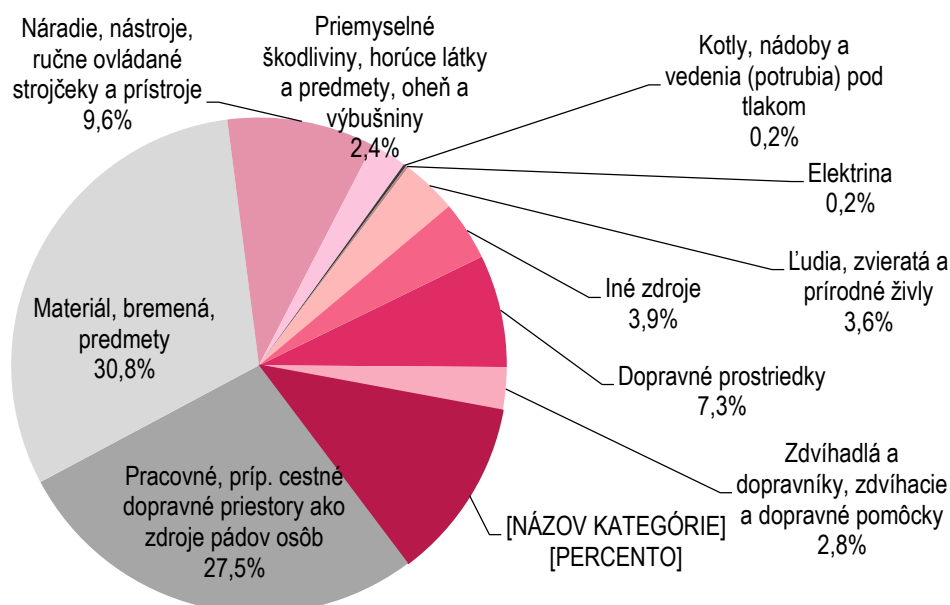
Pracovné úrazy

V roku 2018 bolo nahlásených 9 080 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 38 závažných pracovných úrazov s následkom smrti (ďalej SPÚ), čo je o tri SPÚ menej ako v roku 2017 (pokles o 7,3 %). V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 69 pracovných úrazov s ťažkou ujou na zdraví (ďalej ŤUZ). Oproti roku 2017 došlo v roku 2018 k poklesu počtu pracovných úrazov s ŤUZ o 49 prípadov (pokles o 41,5 %). Za rok 2018 bolo evidovaných 8 973 ostatných registrovaných pracovných úrazov, t. zn. úrazov nad 3 dni práceneschopnosti bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujou na zdraví (ďalej PÚ), čo predstavuje pokles o 783 prípadov (pokles o 8,0 %) oproti roku 2017.

Väčšina SPÚ (81,58 %) sa kumulovala do troch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky – 15 prípadov (39,47 %), pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov – 8 prípadov (21,05 %) a materiál, bremená, predmety – 8 prípadov (21,05 %). Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ŤUZ boli stroje hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné – 18 prípadov (26,09 %), dopravné prostriedky – 16 prípadov (23,19 %) a manipulácia s materiálom, bremenami, predmetmi, pôsobenie ostrých hrán alebo ich pád – 14 prípadov (20,29 %).

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo okrem nezistených príčin (najmä pri dopravných nehodách – 12 prípadov, t. j. 31,58 %, kde inšpektori práce zisťujú len režim vedenia vozidla), predovšetkým používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia – 13 prípadov (34,21 %). Pri pracovných úrazoch s ŤUZ boli najčastejšími príčinami nezistené príčiny – 20 prípadov (28,98 %), z toho 13 ŤUZ pri dopravných nehodách. Druhou najpočetnejšou príčinou bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti – 16 prípadov (23,19 %).

Graf 2.20 Rozdelenie ostatných registrovaných pracovných úrazov podľa zdroja úrazu

Zdroj: Národný inšpektorát práce

Rizikové práce

V roku 2018 došlo k miernemu zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 2 834 zamestnancov (celkový počet 106 536), z toho 463 žien (celkový počet 23 362). Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2018 bolo najviac pracovníkov exponovaných hluku, chemickým látkam, fyzickej záťaži, vibráciám, chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam, záťaži teplom a chladom a biologickým faktorom.

Pri sledovaní rizikových prác podľa prevažujúcej činnosti nedošlo k významným zmenám oproti roku 2017. Podobne ako v predchádzajúcom období, aj v roku 2018 najviac zamestnancov vykonávalo rizikovú prácu v priemyselnej výrobe (75 352 zamestnancov) a v odvetví zdravotníctva a sociálnej pomoci (9 208 zamestnancov). Najväčší podiel žien (79,9 %) medzi zamestnancami vykonávajúcimi rizikové práce je v odvetví zdravotníctva a sociálnej pomoci.

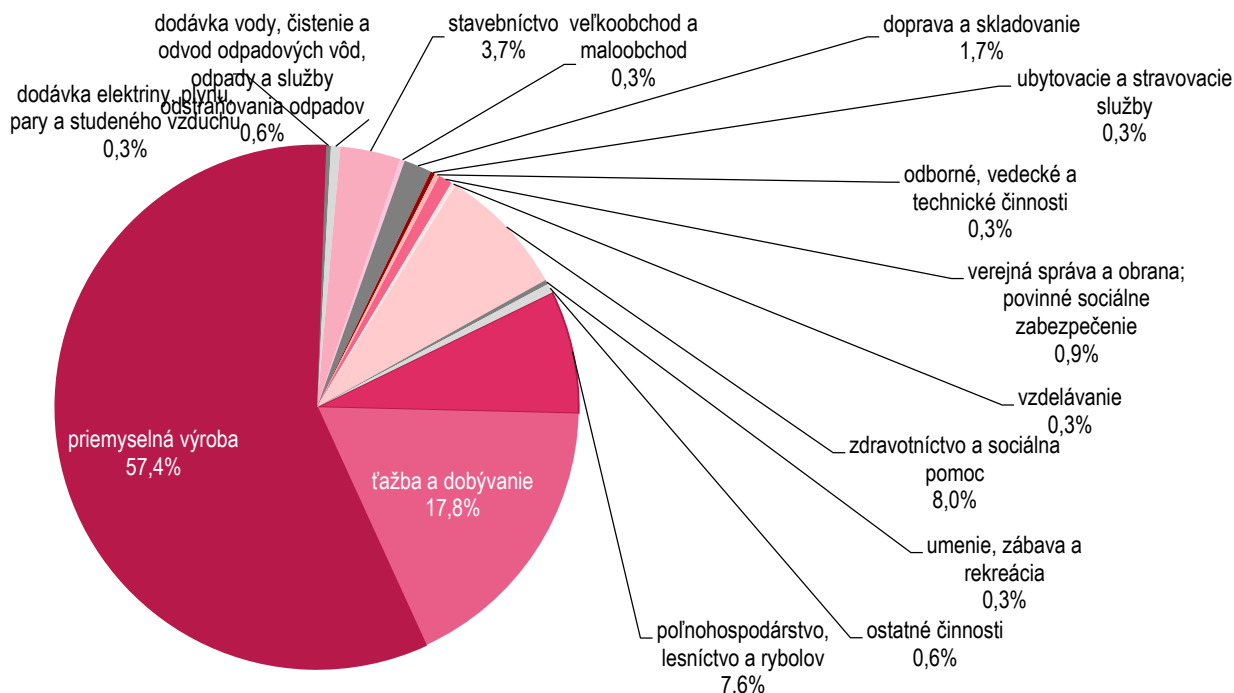
Choroby z povolania

V roku 2018 bolo v Slovenskej republike hlásených 307 chorôb z povolania a profesionálnych otráv, pričom z celkového počtu novozistených prípadov ženy tvorili 39,4 % (121 prípadov). V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo hlásených 354 chorôb z povolania, došlo v roku 2018 k poklesu hlásených chorôb z povolania o 47 prípadov (pokles o 13,3 %).

K najčastejšie hláseným chorobám z povolania (ChzP) v roku 2018 patrilo ochorenie horných končatín z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia, ktoré bolo hlásené u 147 zamestnancov (47,9 % zo všetkých hlásených ChzP v SR), ochorenie horných končatín z vibrácií, ktoré bolo hlásené u 55 zamestnancov (17,9 % zo všetkých hlásených ChzP v SR). Porucha sluchu z hluku bola hlásená u 28 zamestnancov (9,1 % zo všetkých hlásených ChzP v SR).

Najvyšší výskyt chorôb z povolania podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností bol v odvetví priemyselná výroba - 162 hlásení (52,8 % zo všetkých hlásených ChzP v SR), v odvetví ťažba a dobývanie - 43 hlásení (14 % zo všetkých hlásených ChzP v SR), v odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov - 34 hlásení (11,1 % zo všetkých hlásených ChzP v SR), v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc - 24 hlásení (7,8 % zo všetkých ChzP v SR) a v odvetví stavebníctvo - 20 hlásení (6,5 % zo všetkých ChzP v SR).

Graf 2.21 Choroby z povolania podľa klasifikácie ekonomických činností

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií

Pozn.: Publikácia za rok 2018 v čase spracovania správy nie je k dispozícii

2.3 Sociálna ekonomika

Rok 2018 sa stal pre sociálnu ekonomiku na Slovensku kľúčový. Aktuálny spoločenský vývoj vzbudil požiadavku na vznik zákona o sociálnej ekonomike, ktorý by určil rámec fungovania sociálneho podnikania, a to istým spôsobom odlišného, spoločensky zodpovedného spôsobu podnikania, ktorý spája všeobecný záujem, ekonomickú výkonnosť, sociálne aspekty a demokratické fungovanie. V súlade s európskym trendom dňa 13. marca 2018 schválila Národná rada SR zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov²⁰ (ďalej len „zákon o sociálnej ekonomike“), ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2018 a ktorý zavádza komplexnú úpravu sektora sociálnej ekonomiky všeobecne a vytvára novú ucelenú reguláciu fungovania a podpory sociálnych podnikov v prostredí Slovenskej republiky.

2.3.1 Sociálna ekonomika a sociálne podniky

V súlade s európskym smerovaním Slovenská republika zadefinovala v strategických dokumentoch opatrenia na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti, pričom si v oblasti vzdelávania, zamestnania a sociálneho začlenenia stanovila za cieľ zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov na 72 % do roku 2020 (zo 65 % v rokoch 2011 až 2013), a zároveň vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia najmenej 170 tis. (východiskový rok je 2008). Na základe skúseností viacerých európskych krajín je zrejmé, že podporou opatrení na riešenie sociálno-ekonomických problémov je možné dosiahnuť značný progres. Prioritou preto v celej Európskej únii vrátane Slovenska zostáva riešenie otázok nezamestnanosti a pretrvávajúcej vysokej miery chudoby. Napriek oživeniu hospodárstva a vytváraniu pracovných miest je pre niektoré skupiny obyvateľstva naďalej problematické využívať výhody, plynúce z oživenia ekonomiky, a preto je nutné implementovať opatrenia na podporu pre rôzne znevýhodnené skupiny obyvateľstva, vrátane dlhodobo nezamestnaných, zdravotne znevýhodnených, príslušníkov marginalizovaných komunít, nízkokvalifikovaných pracovníkov, mladých či naopak vekovo starších ľudí, opatrenia na podporu ich sociálneho začlenenia, ako aj opatrenia zamerané na vyrovnávanie regionálnych rozdielov či na boj proti chudobe. Sociálne výzvy si vyžadujú naplno využiť potenciál sociálnych inovácií, pre ktoré sa vytvára priestor aj pre Slovenskú republiku, a to v pomerne neprebádanej oblasti sociálnej ekonomiky

2.3.2 Nový legislatívny rámec

Zákon o sociálnej ekonomike vytvára novú komplexnú úpravu sektora sociálnej ekonomiky a ucelenú reguláciu fungovania, podpory i kontroly sociálnych podnikov v prostredí Slovenskej republiky. Zákon o sociálnej ekonomike zavádza a definuje pojmy, ustanovuje subjekty, poskytovanie podpory, vymedzuje sektor sociálnej ekonomiky a štátnu správu v tejto oblasti, čím legislatívne vymedzuje sociálny podnik v oveľa širšom kontexte, než aký poskytovala jeho doteraz platná právna úprava v zákone č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov²¹. Ako už hovorí samotný názov zákona o sociálnej ekonomike, zákon vytvára legislatívny rámec pre sektor celej sociálnej ekonomiky, nielen pre sociálne podniky. Zákon vymedzuje sociálnu ekonomiku ako súhrn neštátnych aktivít, ktorých hlavným cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv. Ďalej zákon definuje sociálne podnikanie ako osobitný typ podnikania, ktoré pozostáva zo sústavnej ponuky tovarov alebo služieb na trh, ale ktorého hlavným cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv. Nová právna úprava dovoľuje sociálnym podnikom naplňovať nespočetné množstvo spoločensky prospešných cieľov vysoko nad rámec pracovnej integrácie či riešenia otázok zamestnanosti. Môžu naplňovať svoje ciele spôsobom poskytovania spoločensky prospešných služieb v oblastiach, ako sú zdravotná starostlivosť, sociálna pomoc, vzdelávanie a výchova, rozvoj telesnej kultúry, ochrana životného prostredia a iné, pričom môžu naplňovať aj ciele pracovnej integrácie.

Cieľom zákona o sociálnej ekonomike je vytvoriť na Slovensku priaznivé podnikateľské prostredie pre sociálne podnikanie, vniesť do sociálneho podnikania poriadok v pojmoch a regulácii, odstrániť prekážky, ktoré rozvoju sociálnej ekonomiky bránia, vytvoriť systém podpory pre sociálne podniky a obsiahnuť pravidlá na zamedzenie zneužívania štatútu sociálneho podniku.

²⁰ https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2018/112/vyhlasene_znenie.html

²¹ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/5/20180401.html>

Špecifikom sociálnej ekonomiky je, že aktivity, ktoré sa týkajú produkcie, distribúcie alebo spotreby sice dokáže vykonávať prostredníctvom trhu, ako je to v prípade sociálnych podnikov, ale aj mimo neho, ako je to v prípade netrhových subjektov sociálnej ekonomiky. Preto sa v zákone jasne vymedzuje, že spomínané aktivity môžu byť vykonávané hospodárskou činnosťou tak, ako tento pojem figuruje v oblasti štátnej pomoci, ale aj nehospodárskou činnosťou. Subjekty sociálnej ekonomiky, ktoré svoje aktivity vykonávajú netrhovou, nehospodárskou, činnosťou, nespádajú pod pravidlá štátnej pomoci.

Slovenské legislatívne ustanovenie sociálneho podniku, zavedené zákonom o sociálnej ekonomike, vychádza z definície vytvorenej Nariadením pre účely programu Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI). Pre sociálne podnikanie sa nevytvára nová samostatná právna forma, ale vzniká ustálený pojem pre subjekty akejkoľvek právnej formy, ktoré sa zaväzujú naplňať podmienky sociálneho podnikania. Zákon o sociálnej ekonomike definuje pôsobnosť sociálneho podniku dosahovaním pozitívneho sociálneho vplyvu v medziach a v kontexte spoločenskej prospešnosti, či už na úrovni spoločnosti ako celku (verejný záujem) alebo vybranej komunity (komunitný záujem). Sociálny podnik podľa tohto zákona vykonáva svoju činnosť v rámci aktivít sociálnej ekonomiky spôsobom, kedy je jeho hlavným cieľom dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu, a to buď cez tovary alebo služby, ktoré vyrába, dodáva, poskytuje alebo distribuuje, alebo cez spôsob ich výroby alebo poskytovania – čím sa myslí spôsob, kedy sa na ich výrobe či poskytovaní podieľajú osoby zraniteľné alebo znevýhodnené.

2.3.3 Znevýhodnená osoba a zraniteľná osoba

Zákon o sociálnej ekonomike po vzore európskej legislatívy zavádza definíciu pojmov, ako znevýhodnená a zraniteľná osoba, pričom za znevýhodnenú osobu sa považuje fyzická osoba, ktorá buď v predchádzajúcich šiestich mesiacoch nebola zamestnaná okrem zamestnania v pracovnoprávnom vzťahu, ktorého trvanie nepresiahlo v úhrne 40 dní v kalendárnom roku a ak mesačná mzda alebo odmena nepresiahla v úhrne sumu životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu, alebo je osobou so zdravotným postihnutím. V rámci tejto definície sú zapracované napr. osoby staršie ako 50 rokov veku, osoby, ktoré dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie či osoby patriace k národnostnej menšine alebo etnickej menšine, ktoré potrebujú nadobúdať pracovné skúsenosti na účely získania trvalého zamestnania či osoby mladšie ako 26 rokov veku s ukončenou sústavnou prípravou na povolanie v dennej forme pred menej ako 2 rokmi a ďalšie definované skupiny znevýhodnených. V kontexte smerovania vyspelých európskych legislatív určuje zákon o sociálnej ekonomike širší pohľad na osoby so zdravotným postihnutím, a to nielen na osoby uznané za invalidné podľa osobitných predpisov, ale zahŕňa aj osoby, ktoré nie sú uznané za invalidné, majú však dlhodobé zdravotné postihnutie znižujúce ich telesné, duševné a zmyslové schopnosti, ktoré bránia ich plnohodnotnému a účinnému zapojeniu sa do pracovného prostredia v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Rovnako obsiahla je i definícia zraniteľných osôb, medzi ktorými sú napr. fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa osobitného predpisu, fyzické osoby po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, výkonu väzby alebo z výkonu ochrannnej výchovy, azylanti či cudzinci, ktorým sa poskytuje doplnková ochrana podľa osobitných predpisov. Široká definícia znevýhodnených a zraniteľných osôb umožňuje týmto skupinám osôb stať sa nielen prijímateľom spoločensky prospešnej služby, ale aj priamym účastníkom, umožňuje im stať sa zamestnancami sociálnych podnikov, z ktorých mnohé pôsobia ako medzitrh práce, a tým si zvýšiť spoločenský status a plnohodnotne sa začleniť do funkčnej spoločnosti.

Zákon o sociálnej ekonomike svojim prístupom podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných, ktorí sú registrovaní na úradoch PSVR, ale aj osôb, ktoré nepracovali, ani neboli vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie na úrade PSVR. Týmto prístupom zákon o sociálnej ekonomike podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných registrovaných na Úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, ale aj osôb dlhodobo nezamestnaných neregistrovaných na Úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

2.3.4 Registrovaný sociálny podnik

MPSVR SR v rámci konania priznáva štatút registrovaného sociálneho podniku žiadateľom, ktorí splnia zákonné podmienky. Podmienky pre registrované sociálne podniky sú taxatívne vymedzené zákonom o sociálnej ekonomike. Ich dodržiavanie po celý čas držby štatútu kontroluje a vyhodnocuje. Taktiež vedie zoznam držiteľov štatútu registrovaného sociálneho podniku, ktorý pravidelne aktualizuje. Pre prípad porušenia podmienok,

povinností či zneužitia podpory sú prísne nadstavené sankcie priamo vymedzené v zákone o sociálnej ekonomike.

Zákon o sociálnej ekonomike definuje tri typy registrovaných sociálnych podnikov podľa zamerania činnosti – integračný podnik, sociálny podnik bývania a iný registrovaný sociálny podnik.

Integračný sociálny podnik dosahuje pozitívny sociálny vplyv podporou zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb. Pozitívny sociálny vplyv sa meria percentom zamestnaných znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb, pričom za dosiahnutý pozitívny sociálny vplyv sa považuje zamestnávanie najmenej 30 % znevýhodnených osôb, alebo 30 % zraniteľných osôb, alebo 40 % znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov.

Účelom zadefinovania **sociálneho podniku bývania** je vytvorenie priestoru pre rozvoj nájomného bývania v neziskom sektore po vzore zahraničných modelov i na Slovensku. Pozitívnym sociálnym vplyvom sociálneho podniku bývania je zabezpečenie spoločensky prospešného nájomného bývania, pričom v tomto type registrovaného sociálneho podniku nesmie mať obec alebo vyšší územný celok väčšinový podiel. Spoločensky prospešným nájomným bývaním je poskytovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu prostredníctvom výstavby, prestavby alebo obstarania bytov na účely ich nájmu oprávneným osobám, za ktoré zákon o sociálnej ekonomike považuje fyzické osoby, ktoré tvoria domácnosť a ktorých mesačný príjem podľa osobitných predpisov v úhrne neprevyšuje štvornásobok sumy životného minima. Za pozitívny sociálny vplyv sa považuje prenajímanie najmenej 70 % bytov oprávneným osobám za nájomné zodpovedajúce nákladom na byt.

Iný typ registrovaného sociálneho podniku sa môže zaoberať veľmi širokým okruhom činností od environmentálnych činností (napr. recyklácia, výroba elektriny či tepla z obnoviteľných zdrojov) cez sociálnu a humanitárnu pomoc prostredníctvom tovarov alebo služieb (napr. tovary špecificky určené a potrebné pre osoby odkázané na túto pomoc) až po kultúrne aktivity (napríklad neziskové poskytovanie kultúrneho vyžitia pre obyvateľov menších obcí). Pre iné registrované sociálne podniky platia všetky všeobecné ustanovenia zákona o sociálnej ekonomike, vrátane potreby dosahovať pozitívny sociálny vplyv, ktorý sa individuálne posudzuje pri predložení žiadosti o priznanie štatútu registrovaného sociálneho podniku.

MPSVR SR počas roka 2018 priznalo štatút registrovaného sociálneho podniku prvým 7 žiadateľom, ktorí splnili zákonom stanovené podmienky, z toho 3 v Prešovskom kraji, 3 v Košickom kraji a 1 v Bratislavskom kraji. Všetky registrované sociálne podniky získali štatút ako integračné registrované sociálne podniky. Päť z nich pôsobí v najmenej rozvinutých okresoch.

2.3.5 Podpora sociálnych podnikov

Súčasný rozmach hospodárstva poskytuje príležitosť na zintenzívnenie zavedenia sociálnych inovácií zameraných na zlepšenie inkluzívnosti, odolnosti a spravodlivosti trhov práce, systémov sociálnej ochrany, zvyšovaniu zamestnanosti ťažko zamestnateľných, uplatniteľnosti nízkokvalifikovaných či vyrovnávaniu regionálnych rozdielov, čím sa podporuje konvergencia smerom k lepším životným a pracovným podmienkam obyvateľstva na Slovensku. Sociálna ekonomika ponúka ako jednu z foriem moderných inovatívnych nástrojov sociálne podnikanie, ktoré uprednostňuje sociálnu misiu pred dosahovaním zisku a tak prispieva k riešeniu sociálnych problémov spoločnosti, ale aj k ekonomickému rastu. Veľkým problémom a bariérou rozvoja sociálnej ekonomiky v SR bola doteraz nekompletná a roztrieštená legislatíva a štatistika tretieho sektora, dobrovoľníctva a sociálneho podnikania.

Novovzniknutý zákon o sociálnej ekonomike je súčasťou celkovej stratégie rozvoja sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike. Sociálna ekonomika je postavená na troch pilieroch – legislatívne prostredie, poradenská infraštruktúra a finančná podpora. Sociálna ekonomika ako aj sociálne podnikanie predstavuje relatívne nový jav pre verejnosť, o ktorom je potrebné poskytnúť viac informácií. Nedostatok informácií a skúseností by mohlo viesť k nevyužitiu potenciálu a možností, ktoré zákon o sociálnej ekonomike prináša na riešenie pretrvávajúcich spoločenských problémov, a to najmä so zameraním na znevýhodnené a zraniteľné skupiny osôb, na ktoré verejný ani bežný podnikateľský sektor doteraz nemal účinné opatrenia. Okrem toho absentoval systém finančnej pomoci na podporu aktivít sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov. Zákon o sociálnej ekonomike preto zavádza a definuje priamu a nepriamu podporu pre sociálne podniky. Vzhľadom na to, že sa jedná o novú legislatívu, je potrebné jednotlivé kroky implementovať postupne.

2.3.6 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky

Národný projekt „Inštitút sociálnej ekonomiky“ implementovaný prostredníctvom Implementačnej agentúry MPSVR SR je jedným z týchto troch pilierov, pretože jeho prostredníctvom sa vytvorí a pilotne overí fungovanie podpornej infraštruktúry sociálnej ekonomiky, ktorá bude vybudovaná na celom Slovensku. Hlavným cieľom projektu je preto vytvorenie a pilotné overenie fungovania podpornej infraštruktúry pre sociálnu ekonomiku na celom území Slovenskej republiky prostredníctvom Centrálnej koordinačnej jednotky sociálnej ekonomiky a Regionálnych centier sociálnej ekonomiky. Jednotlivé Regionálne centrá sociálnej ekonomiky vzniknú v každom krajskom meste. Ich úlohou je bezplatné poskytovanie informácií verejnosti o sociálnom podnikaní, vysvetľovanie pravidiel fungovania sociálnych podnikov a podporenie záujmu verejnosti o ich založenie a fungovanie. Dôležitou súčasťou projektu je mediálna kampaň, zameraná na osvetu a sociálny rozmer v podnikaní. Pre správnu aplikáciu zákona je potrebné vytvoriť jednotnú metodiku a pripraviť odborný personál, ktorý bude poskytovať nevyhnutnú pomoc a podporu potenciálnym záujemcom o založenie sociálnych podnikov a identifikovať subjekty sociálnej ekonomiky v regiónoch. Projekt svojou intervenciou významnou mierou prispeje k vzniku sociálnych podnikov na národnej a lokálnej úrovni, podporí rozvoj regionálnej zamestnanosti a medzitrh práce, zvýši možnosti pre záujemcov o sociálne podnikanie, zamerané na tvorbu a poskytovanie tovarov a služieb sociálne ohrozeným osobám. (príloha ku kapitole 2, tabuľka č. 22).

2.3.7 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb

V roku 2018 vo väzbe na ustanovenia zákona o sociálnej ekonomike, ktorými mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti pripravilo MPSVR SR **národný projekt „Podpora integračných podnikov“** zameraný na podporu registrovaných integračných sociálnych podnikov. Týmto národným projektom sa v regiónoch prostredníctvom úradov PSVR implementujú aktívne opatrenia na trhu práce zamerané na podporu zamestnanosti a zníženie nezamestnanosti znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb formou poskytovania príspevkov podľa §53f a §53g zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti²². Znevýhodnené osoby, značne znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby predstavujú špecifickú skupinu znevýhodnených občanov, ktorí sú často odkázaní na pomoc a podporu okolia. Znevýhodnenie vyplývajúce napr. zo zdravotného postihnutia, veku, dlhodobej nezamestnanosti či dosiahnutého nižšieho vzdelania obmedzuje prístup takýchto občanov k pracovným príležitostiam na nechránenom (otvorenom) pracovnom trhu, čo má dopad na ich ťažšie uplatnenie sa na trhu práce. Uvedené skupiny môžu zahŕňať aj osoby, ktoré majú neukončené alebo ukončené základné vzdelanie a pohybujú sa len v prostredí svojej komunity, počas svojho života neboli ďalej ako v najbližšom meste. Majú problémy s komunikáciou a z toho vyplývajú aj problémy s mobilitou, nakoľko sa nevedia pohybovať mimo komunitu. Uvedené skutočnosti sú hlavným dôvodom, prečo dochádza k výraznej finančnej podpore integračných podnikov formou poskytovania príspevkov, ktoré umožňujú vytvoriť podmienky pre udržanie sa v zamestnaní na pracovných miestach v integračných podnikoch a následne na otvorenom trhu práce. Slúžia na to najmä finančné príspevky na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb, dodatočné náklady spojené so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave, náklady vynaložené na pomoc zamestnaným iným znevýhodneným osobám a tzv. motivačný príspevok pre integračný podnik v prípade, ak zamestnanec v integračnom podniku skončí pracovný pomer najneskôr do dvoch rokov od vzniku pracovného pomeru a zamestná sa na otvorenom trhu práce u zamestnávateľa, ktorý nie je integračným podnikom.

2.3.8 Investičná pomoc pre sociálne podniky

Počas roka 2018 MPSVR SR intenzívne pracovalo na príprave ďalšieho **národného projektu** pod názvom **„Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka“**, ktorého cieľom je vytvoriť a spustiť funkčný systém investičnej podpory sociálnym podnikom a prispieť tak k posilňovaniu zamestnanosti znevýhodnených a zraniteľných osôb. Na základe zákona o sociálnej ekonomike je jednou z definovaných foriem podpory sociálnym podnikom poskytovanie investičnej podpory vo forme kombinácie grantov a finančných nástrojov, teda návratnej a nenávratnej zložky. Národný projekt vytvorí podmienky na poskytovanie nenávratnej zložky pomoci

²² <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/5/20180701.html>

pre sociálne podniky, a to v povinnej kombinácii s podporou z návratných finančných zdrojov. Obsahom aktivít bude podpora subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť štrukturálne stabilnú zamestnanosť prostredníctvom podpory podnikania, vytvárania a podpory podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky a podnikov vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce, a to prostredníctvom grantovej podpory sociálnym podnikom na účely pokrytia niektorých nákladov ich investičného zámeru.

Bližšie údaje k problematike sociálnej ekonomiky uvádza príloha ku kapitole 2, tabuľky č. 22 až 24.

3 SOCIÁLNA OCHRANA

Sociálnu ochranu na Slovensku zabezpečuje systém sociálneho zabezpečenia, ktorý pozostáva zo sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci.

3.1 Sociálne poistenie

Sociálne poistenie zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, potreby ošetrovania alebo starostlivosti o dieťa do 10 rokov veku dieťaťa v zákonom vymedzených prípadoch, tehotenstva alebo materstva, v prípade staroby alebo úmrtia, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, v prípade poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania, v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca a na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, v prípade straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v nezamestnanosti.

Systém sociálneho poistenia sa podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení člení na **nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti**.

V roku 2018 v oblasti sociálneho poistenia nadobudli účinnosť nasledovné opatrenia a zmeny vyplývajúce z noviel zákona o sociálnom poistení a príslušných opatrení:

S účinnosťou od 1. januára 2018

Valorizácia

Zákonom č. 266/2017 Z. z. sa ustanovila minimálna miera valorizácie dôchodkových dávok na obdobie rokov 2018 až 2021 a minimálna miera valorizácie úrazovej renty na rovnaké obdobie. Dôchodcom sa v zmysle právnej úpravy zvyšujú v uvedenom období dôchodkové dávky o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, najmenej však o pevnú sumu určenú ako 2 % z priemernej sumy príslušného druhu dôchodku.

Minimálne pevné sumy zvýšenia dôchodkov od 1. januára 2018 sú nasledovné:

- 8,40 eura, ak ide o starobný dôchodok,
- 2,60 eura, ak ide o starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 8,20 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok,
- 3,00 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 7,20 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, invalidný dôchodok podľa § 266 zákona a sociálny dôchodok,
- 2,70 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice a invalidný dôchodok podľa § 266 zákona vyplácaný v sume jednej polovice,
- 4,10 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %,
- 1,70 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice,
- 5,40 eura, ak ide o vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
- 2,40 eura, ak ide o vdovský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice a vdovecký dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 2,60 eura, ak ide o sirotsky dôchodok,
- 1,30 eura, ak ide o sirotsky dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice.

Prepočet tzv. starodôchodkov

Na základe zákona č. 184/2017 Z. z. sa začal vykonávať prepočet a zvýšenie súm starobných dôchodkov (tzv. starodôchodkov), ktorých suma bola vypočítaná podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 a z dôvodu uplatňovania vysokej miery solidarity je nižšia, ako by bola suma starobného dôchodku určená podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení účinného od 1. januára 2004.

Vianočný príspevok

V roku 2018 sa opätovne poskytlo jednorazové zvýšenie sumy vianočného príspevku o 12,74 eura tým poberateľom vianočného príspevku, ktorých suma dôchodku, resp. úhrn súm dôchodkov, sú maximálne do výšky 2-násobku sumy životného minima (410,14 eura vrátane). Jednorazové zvýšenie spoločne s vianočným príspevkom tak mohlo byť poskytnuté až do sumy 100 eur.

Dôchodkový vek

Dôchodkový vek na rok 2018 bol ustanovený opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 227/2017 Z. z. o úprave dôchodkového veku a referenčného veku na rok 2018 na 62 rokov a 139 dní.

Zmena podmienok vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a jej výplatu

S cieľom umožniť prístup k dávke v nezamestnanosti väčšiemu počtu poistencov, ktorí platili poistné na poistenie v nezamestnanosti (najmenej dva roky v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie) sa zjednocujú podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti a dĺžka podporného obdobia v nezamestnanosti pre všetkých poistencov. Poistenec na nárok na dávku v nezamestnanosti musí byť poistený najmenej dva roky v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Zjednocuje sa obdobie vyplácania dávky v nezamestnanosti (podporné obdobie) na 6 mesiacov pre všetkých poistencov, teda aj tým, ktorí mali vyplácanú dávku len 4 mesiace, pretože predtým pracovali na dobu určitú, resp. si dávku uplatnili z dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti.

Úprava podmienok vzniku nároku na vyrovnávací príplatok

Právna úprava účinná do 31. decembra 2017 umožňovala vznik nároku na vyrovnávací príplatok poberateľovi, ktorému bol priznaný slovenský starobný dôchodok a český starobný dôchodok. Od 1. januára 2018 vznikol nárok na vyrovnávací príplatok aj poistencovi, ktorý má priznaný slovenský predčasný starobný dôchodok.

Zmeny v oblasti výberu poistného

Zníženie administratívnej záťaže u prevažnej väčšiny osôb, za ktoré platí poistné na dôchodkové poistenie štát, spočíva v tom, že nemusia pri vzniku a zániku dôchodkového poistenia podávať prihlášky a odhlášky. Táto podmienka je nahradená poskytovaním údajov Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR Sociálnej poisťovni v prípadoch, ak z titulu výkonu svojej pôsobnosti má vedomosť o ich sociálnom statuse (napr. poberatelia rodičovského príspevku, osoby, ktorým sa poskytuje príspevok na opatrovanie).

Aj po 31. decembri 2017 platí jednotná sadzba poistného na úrazové poistenie vo výške 0,8 %, t. j. neprejde sa na diferencovanú sadzbu v závislosti od nebezpečnostných tried a systém malusov a bonusov. Uvedeným krokom sa zabránilo vzniku administratívnej záťaže na strane Sociálnej poisťovne a najmä zamestnávateľov, nakoľko sa upustilo od komplikovaného nastavenia pohyblivej sadzby na úrazové poistenie pre zamestnávateľa.

S účinnosťou od 1. júla 2018

Dôchodcovia majú právo určiť si dohodu o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, na základe ktorej nebudú mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia. Oni a ich zamestnávateľia tak sú oslobodení od platenia odvodov na povinné dôchodkové poistenie a zamestnávateľia aj do rezervného fondu solidarity. Oslobodenie je vo výške vymeriavacieho základu 200 eur mesačne, čo predstavuje maximálne 2 400 eur ročne. Uvedené sa týka dôchodcov, ktorým bol priznaný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný výsluhový dôchodok a výsluhový dôchodok a dovŕšili dôchodkový vek.

S účinnosťou od 1. januára 2019

Súbežné poberanie materského

Jednoznačne sa ustanovila možnosť súbežného poberania materského otcom a matkou dieťaťa, ak otec po dohode s matkou prevzal do starostlivosti staršie dieťa a matka sa súčasne stará o ich ďalšie dieťa. Zároveň

sa určil priaznivejší výpočet pravdepodobného vymeriavacieho základu na určenie materského pri tzv. reťazových pôrodoch.

Dôchodkový vek

Od 1. januára 2019 sa mení spôsob určovania dôchodkového veku. Dôchodkový vek sa stanovuje v rokoch a kalendárnych mesiacoch a je známy na päť rokov dopredu.

Dôchodkový vek poistenca, ktorý

- a) v roku 2019 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 6 kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2020 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 8 kalendárnych mesiacov,
- c) v roku 2021 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 10 kalendárnych mesiacov,
- d) v roku 2022 dovŕši vek 63 rokov, je 63 rokov,
- e) v roku 2023 dovŕši vek 63 rokov, je 63 rokov a 2 kalendárne mesiace.

3.1.1 Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie pokrýva sociálne udalosti, ako sú napríklad dočasná pracovná neschopnosť, tehotenstvo či materstvo. Zo systému nemocenského poistenia sa vyplácajú dávky, ktoré sa členia na **nemocenské** (zamestnancovi poskytované spravidla až od 11. dňa trvania dočasnej pracovnej neschopnosti), **ošetrovné, materské a vyrovnávacia dávka**.

Podľa zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, za prvých 10 dní trvania dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca vypláca náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca zamestnávateľ a Sociálna poisťovňa poskytuje zamestnancovi nemocenské až od 11. dňa jeho dočasnej pracovnej neschopnosti.

Výdavky na nemocenské dávky²³ v roku 2018, hradené z rozpočtu Sociálnej poisťovne, boli v čiastke 661,2 mil. eur. V porovnaní s rokom 2017 boli vyššie o 96,4 mil. eur (index rastu 1,17). Nárast výdavkov nastal z dôvodu vyššieho počtu prípadov, ako aj rastu priemernej sumy vyplatených nemocenských dávok.

V roku 2018 boli priemerné mesačné počty zúčtovaných nemocenských dávok nasledovné:

- nemocenské 121 846 prípadov,
- ošetrovné 14 041 prípadov,
- vyrovnávacia dávka 72 prípadov,
- materské 32 364 prípadov.

Priemerný mesačný počet prípadov bol oproti roku 2017 vyšší o 9 063. Najvyšší nárast priemerneho počtu prípadov v absolútnom vyjadrení bol zaznamenaný na nemocenskom o 5 123 prípadov. Tento nárast bol spôsobený vyšším priemerným percentom dočasnej pracovnej neschopnosti. Priemerné percento dočasnej pracovnej neschopnosti (ďalej len „DPN“) pre chorobu a úraz v roku 2017 dosiahlo 3,25 % a v roku 2018 vzrástlo na 3,78 % z priemerného počtu poistencov v danom roku (najnižšie priemerné percento DPN bolo v Bratislavskom kraji 2,33 % a najvyššie v Prešovskom kraji 4,67 %). Priemerná doba trvania práceneschopnosti v roku 2018 predstavovala 42,98 dní (najnižšia priemerná doba trvania 34,75 dní bola v Bratislavskom kraji a najvyššia 48,97 dní v Žilinskom kraji), čo znamenalo oproti roku 2017 pokles o 0,77 dňa. Rodové rozdelenie počtu poberateľov nemocenského bolo 509 974 žien (58,8 %) a 357 512 mužov (41,2 %).

Najvyšší percentuálny nárast v počtoch bol zaznamenaný pri materskom o 10,5 %. Tento nárast bol ovplyvnený aj zvyšujúcim sa počtom poberateľov materského mužmi, pričom v roku 2018 predstavoval ich počet 12 836 poberateľov, čo predstavuje nárast o 95,9 % oproti roku 2017 a ich podiel na celkovom počte vzrástol z 9,6 % na 16,9 %. Priemerná suma materského predstavovala v roku 2018 u mužov 840,1 eura, pričom je o 36,6 % vyššia ako priemerná suma u žien a ovplyvnila aj výrazný nárast celkovej priemernej sumy vyplácaného materského.

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad vyplatených nemocenských dávok a priemerné sumy nemocenských dávok.

Tabuľka 3.1 Počet prípadov a priemerná výška nemocenských dávok v roku 2018

Dávka	Počet vyplatených dávok v roku 2018	Index 2018/2017	Priemerná výška dávky v roku 2018 (v €)	Index 2018/2017
Nemocenské	1 462 146	104,4 %	268,02	106,6 %
Ošetrovné	168 488	106,7 %	102,72	109,0 %
Vyrovňavacia dávka	862	87,3 %	100,22	129,8 %
Materské	388 367	110,5 %	653,41	115,2 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa

²³ Prehľad výdavkov základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenských dávok v roku 2018 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 1.

3.1.2 Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie sa člení na **starobné poistenie** (poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia) a na **invalidné poistenie** (poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a pre prípad úmrtia). Zo systému dôchodkového poistenia sa poskytuje starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotský dôchodok.

V terminológii dôchodkových dávok znamená **súbeh** poberanie súčasne (súbežne) tzv. priameho dôchodku (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) s nepriamym dôchodkom (vdovským dôchodkom alebo vdoveckým dôchodkom), prípadne súbehu invalidného dôchodku s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70 % a nad 70 % so sirotským dôchodkom.

K 31. decembru 2018 bolo vyplácaných 1 685 109 dôchodkových dávok (bez dôchodkov hradených štátom – napr. tzv. invalidov z mladosti, dôchodkov manželky, sociálnych dôchodkov, ako aj bez dôchodkov vyplácaných do cudziny a dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie). Do cudziny bolo vyplácaných 27 813 dôchodkov.

V porovnaní so stavom k 31. decembru 2017 bol počet vyplatených dôchodkov²⁴ v decembri 2018 vyšší o 5,2 tisíc, čo predstavuje medziročný nárast o 0,3 %. Pokles oproti roku 2017 zaznamenal počet vyplácaných sirotských dôchodkov (o 0,2 tisíc), vdovských (o 0,8 tisíc) a predčasných starobných (o 1,6 tisíc). Oproti roku 2017 bol zaznamenaný najvýraznejší nárast počtu starobných dôchodkov (o 4,8 tisíc).

Tabuľka 3.2 Počet vyplácaných dôchodkových dávok a priemerná výška dôchodkov v roku 2017 a 2018

Typ dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov k:		Priemerná výška (sólo) dôchodku v €:	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Starobný (sólo + v súbehu) spolu	1 064 393	1 069 255	428,31	444,26
Predčasný starobný (sólo + v súbehu) spolu	16 467	14 879	405,26	410,87
Invalidný (sólo + v súbehu) spolu	235 706	237 616	265,59	268,89
Vdovský (sólo+ v súbehu)	294 914	294 053	250,06	255,94
Vdovecký (sólo+ v súbehu)	47 147	48 348	195,40	201,67
Sirotský	21 253	20 958	131,07	133,71
Spolu	1 679 880	1 685 109	x	x
Dôchodky neprevzaté do automatizovanej evidencie	11	55	x	x
Dôchodky vyplácané do cudziny	26 534	27 813	x	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

²⁴ Podrobnejšie štatistické údaje o počte poberateľov a výške jednotlivých dôchodkových dávok sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 2 až 5.

V roku 2018 sa dôchodkové dávky zvyšovali o 0,8 %, čo je percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov vykázané ŠÚ SR za prvý polrok 2017, najmenej sa však zvyšovali o pevnú sumu určenú 2 % z priemernej sumy príslušného druhu dôchodkovej dávky vykazanej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2017.

Tabuľka 3.3 Priemerná výška dôchodkov v súbehu v rokoch 2017 a 2018 k 31. 12.

Druh dôchodku	Priemerná výška dôchodku* v €	
	rok 2017	rok 2018
starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	469,6	487,8
starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	547,4	573,5
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	492,0	498,3
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	510,1	550,6
invalidný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	395,0	402,6
invalidný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	418,2	427,1

Zdroj: Sociálna poisťovňa

*priemerná výška vypočítaná z úhrnnej sumy oboch vyplácaných dôchodkov

Hraničná suma starobného nekráteného dôchodku, od ktorej sa už uplatňovala percentuálna valorizácia (a nie minimálna valorizácia určená 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky) bola 1 050,10 eura.

Tabuľka 3.4 Hraničné sumy dôchodkov, od ktorých sa už uplatňovala percentuálna valorizácia v roku 2018

Druh dôchodku	Hraničná suma	Hraničná suma dôchodku vyplácaného v sume jednej polovice
starobný	1 050,10	325,10
predčasný starobný	1 025,10	375,10
invalidný s mierou poklesu nad 70 percent	900,10	337,60
invalidný s mierou poklesu do 70 percent	512,60	212,60
vdovský a vdovecký	675,10	300,10
sirotský	325,10	162,60

Zdroj: MPSVR SR

Výdavky²⁵ na (systémové) dávky dôchodkového poistenia v roku 2018 boli takmer 7,1 mld. eur, čo predstavuje oproti roku 2017 nárast výdavkov o 4,2 %. Okrem toho štátom hradené dôchodkové dávky (dôchodok manželky, sociálny dôchodok, tzv. invalidný dôchodok z mladosti, zvýšenie pre bezvládnosť, zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, za odboj a rehabilitáciu, vrátane príplatkov za štátnu službu a vyrovnávacích príplatkov, minimálny dôchodok) predstavovali 87,4 mil. eur, z toho výdavky na zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku **na sumu minimálneho dôchodku**²⁶ predstavovali 16 mil. eur. Od 1. januára 2018 Sociálna poisťovňa prepočítavala starobné dôchodky dôchodcom, ktorým bol starobný dôchodok priznaný podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Na zvýšenie uvedených prepočítaných starobných dôchodkov boli k 31. decembru 2018 vynaložené finančné prostriedky v sume 56,2 mil. eur a boli vyplatené 109 616 dôchodcom.

Výdavky na výplatu vianočného príspevku²⁷ niektorým poberateľom dôchodku v roku 2018 (bez doplatkov, t. j. bez výdavkov na vianočný príspevok, doplácaných za predchádzajúce roky) predstavovali 74,5

²⁵ Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2018 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 5.

²⁶ Hradené zo štátneho rozpočtu.

²⁷ Ide o štátnu sociálnu dávku.

mil. eur, pričom v roku 2017 to bolo 75,8 mil. eur. Celkový počet dôchodcov, ktorým bol vyplatený vianočný príspevok v roku 2018 dosiahol 1 179 494 osôb, kým v roku 2017 to bolo 1 175 964 osôb.

Pomer priemerného starobného sólo dôchodku vyplácaného k 31. decembru 2018 k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2018 v hospodárstve Slovenskej republiky (1 013 eur) bol 43,9 %, čo je mierny pokles v porovnaní s rokom 2017 (o 1 p. b.). Pomer priemerného starobného sólo dôchodku novopriznaného v roku 2018 k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2018 v hospodárstve Slovenskej republiky (1 013 eur) bol 50,9 %. K 31. decembru 2018 bolo zaznamenaných 4 731 poberateľov sólo starobných dôchodkov (t. j. 0,6 %) presahujúcich priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve SR.

3.1.3 Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je poistením zamestnávateľa pre prípad **poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania**. Dávkami úrazového poistenia sú úrazový príplatok, úrazová renta, jednorazové vyrovnanie, pozostalostná úrazová renta, jednorazové odškodnenie, pracovná rehabilitácia a rehabilitačné, rekvalifikácia a rekvalifikačné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením a náhrada nákladov spojených s pohrebom. V rámci úrazového poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO, pričom jej nie je ani daná možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia.

Celková suma vyplatených dávok v roku 2018²⁸ bola 50,8 mil. eur, čo predstavuje mierne zvýšenie výdavkov o 4,9 % oproti roku 2017. Najpočetnejšia a finančne najnáročnejšia dávka je úrazová renta. Za rok 2018²⁹ bolo vyplatených 86 599 úrazových rent, čo predstavuje oproti roku 2017 nárast o 1,0 %. Priemerná výška tejto dávky za rok 2018 bola 316,28 eura, t. j. mierny nárast oproti roku 2017 a vynaložených na ňu bolo 27,4 mil. eur (53,0 % všetkých výdavkov základného fondu úrazového poistenia). Druhou najpočetnejšie vyplácanou dávkou bol úrazový príplatok v rozsahu 32 081 prípadov, čo oproti roku 2017 predstavuje nárast o 1,8 %. Najvyššiu priemernú výšku na jeden prípad predstavovala dávka náhrada za bolesť (20 795 eur) – ide však len o dva prípady.³⁰

Zvýšenie úrazovej renty v roku 2018 bolo o 2 %.

3.1.4 Garančné poistenie

Garančné poistenie je poistením pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca. Povinne poisteným je zamestnávateľ zamestnanca v pracovno-právnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu. Poistným plnením je napríklad náhrada mzdy, nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru, nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností a iné, ak zamestnávateľ nie je schopný plniť svoje záväzky voči zamestnancom z dôvodu, že sa stal platobne neschopným. Z garančného poistenia sa vypláca dávka garančného poistenia. Zároveň sa z garančného poistenia uhrádzajú povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, nezaplatené zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v zákonom ustanovenej lehote. V rámci garančného poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO a vzhľadom na charakter poistných vzťahov nie je daná ani možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia³¹.

Za rok 2018 bolo vyplatených 1 702 dávok (tabuľka 3.5), čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje **nárast takmer o 18 %**. Celkové výdavky fondu garančného poistenia v roku 2018 dosiahli 16,1 mil. eur (t. j. výdavky na garančnú dávku a výdavky na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné sporenie v zákonom ustanovenej lehote); oproti predchádzajúcemu roku ide o 23,0 % zvýšenie. Priemerná výška dávky za rok 2018 predstavovala 1 517,59 eura, čo predstavuje pokles o 4,4 % oproti roku 2017.

²⁸ Prehľad výdavkov základného fondu úrazového poistenia je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 6.

²⁹ Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia a štátne dávky úrazového poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 7 a 8.

³⁰ Táto dávka je vyplácaná podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003, podľa prechodného ustanovenia.

³¹ Výdavky základného fondu garančného poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 9.

Tabuľka 3.5 Výdavky na dávku garančného poistenia, počet prípadov a priemerná výška dávky v eurách v roku 2018

Obdobie	Počet prípadov	Priemerná výška dávky v €	Výdavky na dávku garančného poistenia v tis. €
Január	18	1 644,44	29,60
Február	174	2 057,46	358,00
Marec	122	1 686,41	205,74
Apríl	110	1 884,90	207,34
Máj	67	1 534,42	101,35
Jún	299	720,53	214,26
Júl	162	700,50	113,48
August	155	1 564,50	242,12
September	394	1 893,03	745,85
Október	45	1 884,84	82,49
November	118	1 779,37	209,97
December	38	1 813,76	68,92
Celkom	1 702	x	2 579,12
Priemer	142	1 517,59	214,93

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Z poistenia v nezamestnanosti sa vypláca **dávka v nezamestnanosti**.

V roku 2018 predstavoval priemerný mesačný počet poberateľov dávky³² v nezamestnanosti 33 132 osôb, t.j. nárast o 4,0 % oproti priemernému mesačnému počtu v roku 2017. Nárast počtu poberateľov súvisel aj so zmiernením podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti, keďže sa poisťovňou (okrem poisťovní, ktorí získali obdobie poistenia v nezamestnanosti z pracovného pomeru na určitú dobu, prípadne z obdobia dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti) predĺžilo rozhodujúce obdobie, v ktorom sa zisťuje potrebná minimálna dĺžka obdobia poistenia v nezamestnanosti z troch rokov na štyri roky a so zjednotením podporného obdobia v nezamestnanosti. Celkový počet osôb, ktoré v roku 2018 boli poberateľmi dávky v nezamestnanosti, predstavuje 124 222, z čoho bolo 65 515 žien (52,7 %) a 58 707 mužov (47,3 %). Z hľadiska vekovej štruktúry bol najväčší podiel poberateľov dávky v nezamestnanosti vo vekovej skupine 30 – 34 ročných (najväčšia skupina mužov poberateľov dávky v nezamestnanosti bola vo veku 25 – 29 rokov a najväčšia skupina žien poberateľiek dávky v nezamestnanosti bola vo veku 30 – 34 rokov).

Výdavky na dávky v nezamestnanosti v roku 2018 dosiahli sumu 183,7 mil. eur, t. j. nárast výdavkov o 9,6 % oproti roku 2017. Priemerná mesačná výška dávky v roku 2018 bola 409,71 eura, čo je o 4,6 % viac ako v roku 2017.

³² Podrobnejšie štatistiky o vyplatených dávkach v nezamestnanosti a poberateľoch sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 10 a 11.

3.2 Dôchodkové sporenie

Dôchodkové sporenie tvorí starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie:

- II. pilier – starobné dôchodkové sporenie**, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami na základe zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.
- III. pilier – doplnkové dôchodkové sporenie**, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami na základe zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie

Cieľom zavedenia starobného dôchodkového sporenia, ktorý je súčasťou povinného dôchodkového systému, bolo diverzifikovať riziká jednotlivých spôsobov financovania dôchodkových dávok, t. j. priebežného spôsobu financovania a kapitalizačného spôsobu financovania.

Starobné dôchodkové sporenie (II. pilier) je príspevkovo definované a financované z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky“), odvádzaných na osobné dôchodkové účty sporiteľov.

Zo starobného dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vypláca starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok, a to v týchto formách

- dočasný dôchodok
- dôchodok vyplácaný programovým výberom
- doživotný dôchodok.

Spolu s doživotným dôchodkom je možné dohodnúť si výplatu vdovského, vdoveckého a/alebo sirotského dôchodku. Ponuky dôchodkov sú sprostredkované Centrálnym informačným ponukovým systémom, ktorý spravuje Sociálna poisťovňa.

V roku 2018 v oblasti starobného dôchodkového sporenia nadobudol účinnosť zákon č. 97/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Legislatívna zmena umožnila vyplácanie starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku formou programového výberu alebo formou dočasného dôchodku v prípade, ak je súčet súm dôchodkových dávok (starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku vyplácaných z I. piliera, súčasťou ktorých je aj zvýšenie dôchodku na sumu minimálneho dôchodku, obdobných dôchodkov vyplácaných podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, obdobného dôchodku vyplácaného z cudziny a sumy doživotného dôchodku z II. piliera) vyšší ako referenčná suma. Referenčnou sumou je taký priemerný mesačný starobný dôchodok zo Sociálnej poisťovne (I. pilier), na ktorý vznikol poistencom nárok po 31. decembri 2003. Referenčnú sumu určuje Sociálna poisťovňa a jej výška platná na rok 2018 bola 432,40 eur. Predmetná zmena je účinná od 1. februára 2018.

Počas roka 2018 nenastali zmeny v počte a zložení dôchodkových správcovských spoločností, pričom k 31. decembru 2018 pôsobilo na trhu starobného dôchodkového sporenia 6 dôchodkových správcovských spoločností (ďalej len „DSS“):

- Aegon, d.s.s., a.s., Bratislava,
- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava,
- Axa d.s.s., a.s., Bratislava,
- Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, a.s., Bratislava;
- NN d.s.s., a.s., Bratislava (predtým ING d.s.s.),
- VÚB Generali, d.s.s., a.s., Bratislava.

Tabuľka 3.6 uvádza čistú hodnotu majetku spravovaného jednotlivými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami podľa druhu dôchodkového fondu k 31.12.2018.

Tabuľka 3.6 Rozdelenie majetku v dôchodkových fondoch k 31.12.2018 (v mil. eur)

Dôchodková správcovská spoločnosť	Dlhopisový garantovaný dôchodkový fond	Zmiešaný negarantovaný dôchodkový fond	Akciový negarantovaný dôchodkový fond	Indexový negarantovaný dôchodkový fond	Spolu k 31.12.2018	Percentuálny podiel majetku
AEGON, d.s.s., a.s.	593,85	0,00	61,86	39,16	694,87	8,6 %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	2 123,30	0,00	439,72	0,00	2 563,02	31,8 %
AXA d.s.s., a.s.	1 537,09	0,00	196,18	407,52	2 140,79	26,6 %
DSS Poštovej banky d.s.s. a.s.	351,78	0,00	51,19	25,13	428,10	5,3 %
NN d.s.s., a.s.	612,08	35,41	112,57	80,53	840,59	10,4 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	1 048,60	45,72	90,01	208,18	1 392,51	17,2 %
Spolu	6 266,70	81,13	951,53	760,52	8 059,88	100,0 %
Percentuálny podiel majetku	77,8 %	1,0 %	11,8 %	9,4 %		

Zdroj: NBS 2018; výpočet: MPSVR SR

Sociálna poisťovňa postúpila v priebehu roku 2018 povinné **príspevky** na starobné dôchodkové sporenie v hodnote **628,1 mil. eur**, čo predstavuje oproti roku 2017 nárast o 19,6 %. Tento nárast je spôsobený rastom miezd a zvýšením príspevkovej sadzby zo 4,25 % na 4,5 % s účinnosťou od 1. januára 2018. Čistá hodnota majetku sporiteľov v dôchodkových fondoch vzrástla zo 7,6 mld. eur k 31. 12. 2017 na 8,1 mld. eur k 31. 12. 2018, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje nárast oproti roku 2017 o 6,1 %.

Najväčší podiel na slovenskom trhu starobného dôchodkového sporenia v roku 2018 si zachovali spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s., a. s. a Axa d.s.s., a. s. (spoločne predstavujú takmer 60 % trhu). Najviac prostriedkov sa stále koncentruje v dlhopisových garantovaných dôchodkových fondoch, potom nasledujú akciové, indexové a napokon zmiešané negarantované dôchodkové fondy. V porovnaní s rokom 2017 došlo k miernej zmene rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch v prospech indexových fondov (spolu o 1,6 %). Tento posun v rozložení majetku môže súvisieť aj s tým, že sporitelia vstupujúci do II. piliera si zväčša volia rizikovejšie (negarantované) fondy.

Tabuľka 3.7 Porovnanie rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS

Dátum	Percentuálne podiely rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS			
	Dlhopisové g.d.f.	Zmiešané n.d.f.	Akciový n.d.f.	Indexové n.d.f.
31.12.2017	79,49 %	0,98 %	11,69 %	7,84 %
31.12.2018	77,75 %	1,01 %	11,81 %	9,44 %

Zdroj: NBS 2018; výpočet: MPSVR SR

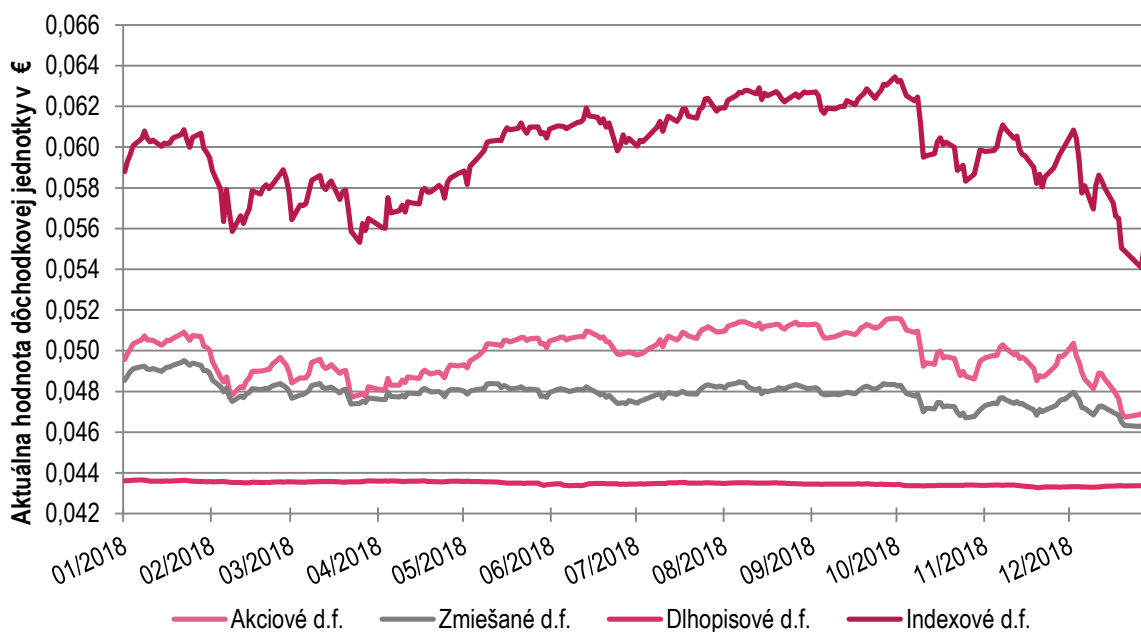
Priemerné ročné zhodnotenie všetkých typov fondov oproti roku 2017 zaznamenalo **výrazný pokles**, ktorý bol spôsobený najmä výkyvmi na trhoch v dôsledku sankcií zo strany USA, obavami zo spomalenia globálneho ekonomického rastu, protestami vo Francúzsku, nejasnosťami okolo Brexitu a nezhodami medzi Európskou komisiou a Talianskom pri schvaľovaní rozpočtu.

Tabuľka 3.8 Ročné zhodnotenie typov dôchodkových fondov

Dôchodkové fondy	Zhodnotenie v roku 2017	Zhodnotenie v roku 2018
Dlhopisové garantované	1,08 %	-0,51 %
Zmiešané negarantované	5,49 %	-4,00 %
Akciové negarantované	6,26 %	-4,97 %
Indexové negarantované	6,73 %	-6,61 %

Zdroj NBS 2018; výpočet: MPSVR SR

Graf 3.1 Vývoj aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky jednotlivých typov dôchodkových fondov v roku 2018

Zdroj: NBS 2018; výpočet MPSVR SR

Počet sporiteľov starobného dôchodkového sporenia bol k 31.12.2018 1,49 mil.(tabuľka 3.9) a mesačne si priemerne sporilo takmer 1,1 mil. sporiteľov. Rozdelenie sporiteľov v rámci jednotlivých dôchodkových správcoských spoločností sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer nezmenilo.

Tabuľka 3.9 Počet sporiteľov v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2018

Dôchodková správcoská spoločnosť	Počet sporiteľov	Percentuálny podiel sporiteľov
AEGON, d.s.s., a.s.	141 738	9,5 %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	447 263	30,1 %
AXA d.s.s., a.s.	365 869	24,6 %
DSS Poštovej banky d.s.s. a.s.	104 170	7,0 %
NN d.s.s., a.s.	149 499	10,1 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	278 980	18,8 %
Spolu	1 487 519	100,0 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa 2018; výpočet MPSVR SR

Z hľadiska vekovej štruktúry sporiteľov³³ mali v systéme starobného dôchodkového sporenia najväčšie zastúpenie sporitelia vo veku od 31 do 40 rokov, a to približne 35,3 % z celkového počtu sporiteľov.

Tabuľka 3.10 Rozdelenie sporiteľov podľa veku k 31.12.2018

Veková hranica	Počet sporiteľov	% podiel
do 20	5 466	0,4 %
od 21 do 30	213 805	14,4 %
od 31 do 40	525 028	35,3 %
od 41 do 50	496 658	33,4 %
od 51	246 562	16,6 %
Spolu	1 487 519	100,0 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa 2018; výpočet MPSVR SR

³³Graf vekovej štruktúry sporiteľov a rozdelenie sporiteľov podľa veku je uvedený v prílohe ku kapitole 3

Vyplácanie dôchodkov z II. piliera

V roku 2018 uzatvorilo aspoň jednu zmluvu o poistení dôchodku, resp. dohodu o vyplácaní dôchodku programovým výberom 1 621 sporiteľov. Evidujeme teda 1 621 sporiteľov, ktorí v roku 2018 prijali ponuku a následne uzatvorili aspoň jednu zmluvu o vyplácaní dôchodku z II. piliera, pričom pokiaľ ide o druh dôchodku, 75 % z nich má zo systému starobného dôchodkového sporenia vyplácaný starobný dôchodok a 25 % predčasný starobný dôchodok.

Zmluvy o vyplácaní dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia v roku 2018, tak ako tomu bolo aj v roku 2017, bolo možné uzatvoriť v 3 poisťovniach:

- Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.,
- Generali poisťovňa, a.s.,
- Union poisťovňa, a.s.

Dohody o vyplácaní dôchodku programovým výberom v 6 dôchodkových správcovských spoločnostiach:

- Aegon, d.s.s., a.s.,
- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s.,
- Axa d.s.s., a.s.,
- Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, a.s.,
- NN d.s.s., a.s.,
- VÚB Generali, d.s.s., a.s.

V roku 2018 sa výrazne zvýšil podiel zmlúv sporiteľov s dôchodkovými správcovskými spoločnosťami a klesol podiel zmlúv sporiteľov s poisťovňami. Zatiaľ čo v roku 2017 sa každý tretí sporiteľ rozhodol uzavrieť zmluvu s poisťovňou, v roku 2018 to bol len každý siedmy. Rastúca väčšina sporiteľov sa rozhodla uzavrieť zmluvu o vyplácaní dôchodku s dôchodkovou správcovskou spoločnosťou. Zmenu v rozdelení zmlúv priniesla legislatívna zmena z februára 2018, ktorá umožnila vyplácanie starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku formou programového výberu alebo formou dočasného dôchodku v prípade, ak je súčet súm dôchodkových dávok vyšší ako referenčná suma.

Spomedzi poisťovní bolo najviac zmlúv (362) uzatvorených s poisťovňou Union. Za ňou nasledovala poisťovňa Generali so 109 zmluvami a nakoniec poisťovňa Allianz s 18 zmluvami. Záujem o dôchodky poisťovne Union bol najvyšší zrejme z dôvodu, že vo väčšine prípadov ponúkla vyššie dôchodky ako ostatné dve poisťovne. Vo svojich ponukách však poisťovňa Union počítala s vyšším garantovaným výnosom (0,9 %) ako poisťovňa Generali (0 %). Vyšší garantovaný výnos zohľadnený v prepočte poisťovne by sa mal v priemere odzrkadľovať vo vyššej ponuke mesačného dôchodku od danej poisťovne. Poisťovňa však môže dosiahnuť iný než garantovaný výnos. V prípade dosiahnutia vyššieho ako garantovaného výnosu je poisťovňa na základe zákona povinná minimálne 90 % z tohto „nadvýnosu“ poberateľom dôchodku prerozdeliť. V roku 2017 dosiahli vyššie ako garantované zhodnotenie poisťovňa Generali a Union pri produkte doživotného dôchodku a aj pri produkte dočasného dôchodku.

Uzatvorené zmluvy o poistení dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia bolo v roku 2018 možné rozdeliť do piatich kategórií:

- doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy,
- doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy) alebo dočasným dôchodkom (z časti nasporenej sumy),
- dočasný dôchodok z celej nasporenej sumy,
- programový výber z celej nasporenej sumy,
- dôchodok pre sporiteľov v režime „malá nasporená suma“, ktorý je vyplácaný formou programového výberu alebo ako dočasný dôchodok maximálne vo výške mediánu najnižších mesačných súm doživotného dôchodku bez pozostalostného krytia a zvyšovania, ktoré majú poisťovatelia záujem vyplácať.

V priebehu roka 2018 sa 346 (21 %) sporiteľom začal vyplácať doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy, 42 (3 %) sporiteľom sa začal vyplácať doživotný dôchodok a súčasne sa im vyplatil dôchodok vo forme programového výberu z časti nasporenej sumy alebo začali poberať doživotný dôchodok a súčasne sa im začal vyplácať dočasný dôchodok z časti nasporenej sumy vyplácaný 5, 7 alebo 10 rokov.

Dočasný dôchodok vyplácaný z celej nasporenej sumy začalo poberať 67 sporiteľov (4 %) a zmluvu na programový výber vyplácaný z celej nasporenej sumy uzatvorilo 1 034 sporiteľov (64 %), pričom nárok na takéto formy dôchodku dostali sporitelia, ktorí splnili podmienku (*platnú od 1. februára 2018*), že súčet súm dôchodkových dávok je vyšší ako referenčná suma. Dôchodok v režime „malá nasporená suma“ sa začal vyplácať 132 (8 %) sporiteľom.

Tabuľka 3.11 Ponuky a zmluvy na dôchodok zo starobného dôchodkového sporenia za rok 2018

Uzatvorené zmluvy na:	Doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy	346 (21 %)
	Doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy)/ dočasným dôchodkom (z časti nasporenej sumy)	42 (3 %)
	Dočasný dôchodok z celej nasporenej sumy	67 (4 %)
	Programový výber z celej nasporenej sumy	1 034 (64 %)
	Dôchodok v režime "malá nasporená suma"	132 (8 %)
	SPOLU	1 621 (100 %)

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR

Z tabuľky 3.11 je zrejmé, že najviac uzatvorených zmlúv bolo vo forme programového výberu z celej nasporenej sumy, pričom priemerná výška vyplácaného programového výberu z celej nasporenej sumy (bez zohľadnenia sporiteľov s programovým výberom v režime malá nasporená suma), ktorý začal byť vyplácaný v období od 1. februára 2018 (po legislatívnej zmene), dosiahla 10 780,04 eura.

3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie

Doplnkové (dobrovoľné) dôchodkové sporenie je súčasťou tzv. *tretieho piliera dôchodkového systému*, v ktorom sú finančné prostriedky účastníkov spravované doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (ďalej len „DDS“).

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi doplnkového dôchodkového sporenia (ďalej len „účastník“) získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác, ktoré sú zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 alebo do skončenia výkonu prác zamestnanca, ktorý je tanečný umelec alebo hudobný umelec, ktorý vykonáva profesiu hráča na dychový nástroj.

Účastníkom je zamestnanec, ktorý uzatvoril zmluvu o doplnkovom dôchodkovom sporení s DDS (ďalej len „účastnícka zmluva“) alebo iná fyzická osoba, ktorá ku dňu uzatvorenia účastníckej zmluvy dovŕšila najmenej 18 rokov veku.

Zamestnanec, ktorý vykonáva práce zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 a zamestnanec, ktorý vykonáva práce tanečného umelca alebo hráča na dychový nástroj, sú povinní uzatvoriť účastnícku zmluvu a ich zamestnávateľi sú povinní uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu, a to do 30 dní od začatia výkonu týchto prác. Výška príspevku zamestnávateľa je vo výške minimálne 2 % vymeriavacieho základu.

Prostredníctvom doplnkového dôchodkového sporenia si účastník sporí finančné prostriedky v DDS, ktorá tieto prostriedky investuje za účelom ich zhodnotenia. Výsledná suma dávky doplnkového dôchodkového sporenia závisí od výšky finančných prostriedkov, ktoré účastník a jeho zamestnávateľ počas celého obdobia sporenia do DDS odvedli a od miery ich zhodnotenia.

Z doplnkového dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vyplácajú tieto dávky doplnkového dôchodkového sporenia:

- doplnkový starobný dôchodok, a to vo forme
 - doživotného doplnkového starobného dôchodku,
 - dočasného doplnkového starobného dôchodku,
- doplnkový výsluhový dôchodok, a to vo forme
 - doživotného doplnkového výsluhového dôchodku,
 - dočasného doplnkového výsluhového dôchodku,
- jednorazové vyrovnanie,
- predčasný výber.

Účastníci, ktorí uzatvorili účastnícke zmluvy pred 1. januárom 2014 a s príslušnou DDS si nedohodli zmenu účastníckej zmluvy, ktorej obsahom by bolo upustenie od dávkového plánu, majú naďalej účastnícke zmluvy s dávkovými plánmi, v ktorých sú špeciálne upravené podmienky poberania dávok. Ostáva teda pre nich zachovaná aj možnosť vyplatenia dávky odstupné, avšak takíto účastníci nemajú nárok na novú dávku predčasný výber. Rovnako si nemôžu uplatniť výhodu v podobe zníženia základu dane o sumu nimi zaplatených príspevkov, a to v úhrne najviac do výšky 180 eur ročne.

K 31. decembru 2018 pôsobili na trhu doplnkového dôchodkového sporenia 4 doplnkové dôchodkové spoločnosti, a to:

- AXA d.d.s., a.s., Bratislava,
- Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s., Bratislava,
- NN Tatra – Sympatia d.d.s., a.s.,
- Stabilita, d.d.s., a. s., Košice.

V roku 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 109/2018 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Prostredníctvom legislatívnej úpravy bola do slovenských právnych predpisov transponovaná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2016/2341 zo 14. decembra 2016 o činnostiach inštitúcií zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia (IZDZ) a o dohľade nad nimi. V oblasti doplnkového dôchodkového sporenia v roku 2018 nadobudlo platnosť opatrenie č. 295/2018 Z. z. MPSVR SR, ktorým sa ustanovujú vzory výpisov z osobného účtu a výkazu v doplnkovom dôchodkovom sporení. Nová forma výpisov okrem sprehľadnenia informácie o doplnkovom dôchodkovom sporení obsahuje aj informáciu

o prognózach dôchodkových dávok. V roku 2018 nadobudlo platnosť aj opatrenie č. 296/2018 Z. z. Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o informácii o dávkach z doplnkového dôchodkového sporenia. V opatrení sa upravil obsah a štruktúra informácii o dávkach z doplnkového dôchodkového sporenia poskytovaných účastníkom. Obidve opatrenia nadobudli účinnosť 1.1.2019.

Počet účastníkov III. piliera s nenulovým majetkom v príspevkovom dôchodkovom fonde bol k 31. decembru 2018 približne 803 tisíc. Išlo o nárast oproti koncu roka 2017 viac ako 6 %. Počet poberateľov dávok klesol oproti roku 2017 o 13 % na približne 27 tisíc. Počet účastníkov v sporiacej fáze v každej z doplnkových dôchodkových spoločností vzrástol oproti predošlému roku, kým počet účastníkov vo výplatnej fáze medziročne zaznamenal pokles vo všetkých DDS. Medziročne nenastalo výrazné prerozdelenie účastníkov medzi jednotlivými doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami.

Tabuľka 3.12 Počet účastníkov v sporiacej a výplatnej fáze k 31.12.2017 a k 31.12.2018

Spoločnosť	2017				2018			
	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov
Axa d.d.s., a.s.	132 605	1 200	133 805	17,0 %	141 030	1 001	142 041	17,1 %
DDS Tatra banky, a.s.	201 109	9 086	210 195	26,7 %	221 147	8 832	229 979	27,7 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	299 112	4 266	303 378	38,5 %	313 262	2 852	316 114	38,1 %
Stabilita, d.d.s., a.s.	124 515	16 095	140 610	17,8 %	127 761	13 908	141 669	17,1 %
Spolu	757 341	30 647	787 988	100,0 %	803 200	26 603	829 803	100,0 %

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

V roku 2018 oproti roku 2017 klesol úhrn prostriedkov predčasne vyplatených prostredníctvom dávok odstupné, predčasný výber a jednorazové vyrovnanie. Aj v roku 2018 sa však vyplatilo viac prostriedkov prostredníctvom jednorazových dávok v porovnaní s dlhodobejšie vyplácanými dávkami (doplnkový starobný dôchodok a doplnkový výsluhový dôchodok).

Tabuľka 3.13 Prehľad dávok z doplnkového dôchodkového sporenia k 31.12.2017 a k 31.12.2018

Druh dávky	Suma dávok (mil. €) v roku 2017	Suma dávok (mil. €) v roku 2018
Doplnkový starobný dôchodok	35,97	36,48
Doplnkový výsluhový dôchodok	0,08	0,10
Odstupné	16,27	14,17
Predčasný výber	4,80	4,45
Jednorazové vyrovnanie	39,64	37,67

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

Čistá hodnota spravovaného majetku v doplnkových dôchodkových fondoch sa oproti roku 2017 zvýšila o približne 4,5 % na 2,01 mld. eur.

Naďalej platí, že jedným z dôvodov atraktivity účasti na doplnkovom dôchodkovom sporení je participácia zamestnávateľov na doplnkovom dôchodkovom sporení ich zamestnancov – od 1. januára 2018 do 31. decembra 2018 prispeli zamestnávateľia na doplnkové dôchodkové sporenie aspoň jedným príspevkom 481 tisícom účastníkom. Ďalších 74 tisíc účastníkov si v roku 2018 aspoň jedným príspevkom prispelo na doplnkové dôchodkové sporenie len samo. Účastníkov s nenulovým majetkom v príspevkovom fonde, ktorí ostali v roku

2018 bez svojho príspevku aj bez príspevku od zamestnávateľa bolo 248 tisíc, čo oproti roku 2017 (234 tisíc zmlúv bez príspevku) predstavuje nárast o 6 %.

Priemerný príspevok zamestnávateľa vzrástol oproti roku 2017 z 26,9 eur na približne 33,5 eur v roku 2018. Priemerný príspevok účastníkov v roku 2017 bol vo výške 16,9 eur a v roku 2018 vzrástol o 6,8 % na 18 eur.

Doplňkové dôchodkové fondy všetkých spoločností zaznamenali oproti roku 2017 negatívne výsledky pri zhodnocovaní prostriedkov (tabuľka 3.14), čo bolo spôsobené najmä výkyvmi na trhoch v dôsledku sankcií zo strany USA, obáv zo spomalenia globálneho ekonomického rastu, protestov vo Francúzsku, nejasnosťami okolo Brexitu a nezhodami medzi Európskou komisiou a Talianskom pri schvaľovaní rozpočtu. Priemerné ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov v roku 2018 sa pohybovalo na úrovni -4,6 % oproti kladnému zhodnoteniu 3,7 % v roku 2017. Výkonnosť jednotlivých príspevkových doplnkových dôchodkových fondov dosiahla ročnú úroveň v rozpätí od -11,1 % v prípade príspevkového doplnkového dôchodkového fondu (ďalej len „d.d.f.“) Comfort life 2050 DDS Tatra banky do -0,5 % v prípade Konzervatívneho príspevkového d.d.f. spoločnosti NN Tatry - Sympatia. Priemerná nasporená suma účastníkov s majetkom v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch medziročne poklesla cca o 1,3 %, t. j. cca z 2 450 eur v roku 2017 na cca 2 417 eur v roku 2018. Pokles priemernej nasporenej sumy účastníkov bol spôsobený záporným zhodnotením majetku účastníkov ako dôsledok nepriaznivej situácie na trhoch a nárastom počtu nových účastníkov, ktorí z dôvodu krátkej doby odvádzania príspevkov disponujú nízkymi nasporenými sumami.

Tabuľka 3.14 Prehľad údajov o výške a zhodnotení majetku v doplnkových dôchodkových fondoch k 31. decembru 2018

Spoločnosť	Majetok v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok vo výplatných doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok spolu (mil. €)	Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov ³⁴
Axa d.d.s., a.s.	284,3	5,9	290,2	- 2,9 %
DDS Tatra banky, a.s.	604,0	18,1	622,1	- 6,9 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	755,4	21,0	776,4	- 3,1 %*
Stabilita, d.d.s., a.s.	297,4	22,9	320,3	- 5,2 %
Spolu	1 941,1	67,9	2 009	- 4,6 %

Zdroj: NBS, výpočet: MPSVR SR

* spoločnosť NN Tatry – Sympatia d.d.s., a.s. zaviedla 1.7.2018 nový Indexový príspevkový d.d.f., ktorý z dôvodu krátkej existencie nebol zaradený do ročného zhodnotenia doplnkových dôchodkových fondov

³⁴ Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov je priemerom ročného zhodnotenia fondov príslušnej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti vážený podielom čistej hodnoty majetku príslušného fondu na čistej hodnote majetku vo všetkých fondoch danej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti.

3.3 Štátna sociálna podpora

Podpora štátu rodinám sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom systému **štátnych sociálnych dávok**, predstavujúcich súbor peňažných plnení, ktorými sa štát podieľa na zvládnutí viacerých životných situácií, najmä u rodín s nezaopatrenými deťmi³⁵. Štátne sociálne dávky prispievajú na krytie nákladov na výživu a iné osobné potreby detí a tiež nákladov, spojených s ďalšími sociálnymi udalosťami.

Systém štátnej sociálnej podpory pozostával v roku 2018 z nasledujúcich jednorazových a opakovaných dávok:

- prídavok na dieťa,
- príplatok k prídavku na dieťa,
- rodičovský príspevok,
- príspevok na starostlivosť o dieťa,
- príspevok pri narodení dieťaťa,
- príspevok na viac súčasne narodených detí,
- príspevok na pohreb.

3.3.1 Prídavok na dieťa

Z hľadiska počtu poberateľov je prídavok na dieťa najrozsiahlejšou dávkou štátnej sociálnej podpory. Na prídavok na dieťa má nárok rodič dieťaťa, ako aj fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti, ale aj plnoleté nezaopatrené dieťa. Prijatím zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa zaviedlo s účinnosťou od 1. januára 2004 paušálne poskytovanie prídavku na dieťa mesačne na každé nezaopatrené dieťa do 25 rokov veku dieťaťa, ktoré študuje v dennej forme na strednej alebo na vysokej škole bez ohľadu na príjem rodičov. Zároveň sa týmto zákonom s účinnosťou od 1. apríla 2004 zaviedlo vyplácanie prídavku na dieťa jediným platiteľom – úradmi PSVR.

Opatrením MPSVR SR č. 234/2017 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2018 upravila suma prídavku na dieťa z 23,52 eur na 23,68 eur a suma príplatku k prídavku na dieťa zo sumy 11,02 eur na sumu 11,10 eur.

Tabuľka 3.15 Prídavok na dieťa

Rok	Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa	Priemerný mesačný počet nezaopatrených detí
2017	650 649	1 085 960
2018	649 300	1 084 156

Zdroj: RSD MIS, vrátane prídavkov vyplácaných do cudziny

V roku 2018 bol priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa 649 300 poberateľov na 1 084 156 nezaopatrených detí. Priemerný mesačný počet poberateľov medziročne poklesol o 1 349 a priemerný mesačný počet nezaopatrených detí medziročne poklesol o 1 804 detí. Priemerný mesačný počet poberateľov v relatívnom vyjadrení poklesol medziročne o 0,21 %, priemerný mesačný počet detí medziročne poklesol o 0,17 %, pričom tento pokles je dlhodobý (v roku 2017 sa však jeho tempo spomalilo) a je spôsobený demografickým vývojom na Slovensku a štruktúrou rodín.

Suma vyplatená na prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa v roku 2018 predstavovala 313 071 926 eur, čo predstavuje oproti roku 2017 nárast o 1 634,3 tis. eur.³⁶

Najvyšší počet poberateľov je už tradične dosahovaný v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji (čo súvisí aj s celkovým počtom obyvateľov jednotlivých krajov), rovnako tak aj počet detí a nadväzne aj najvyššie čerpané finančné prostriedky. V týchto troch krajoch pripadá priemerne na jedného žiadateľa najvyšší počet detí, kým v Bratislavskom a Trnavskom kraji najnižší. Najpočetnejšou skupinou už tradične boli poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na jedno nezaopatrené dieťa a ktorí tvorili viac než 50 % z celkového počtu poberateľov.

³⁵ Okrem systému štátnych sociálnych dávok podporuje štát rodiny aj inou formou, napr. formou **materského** (dávka nemocenského poistenia), **daňového bonusu** (v kompetencii daňových úradov) a **materskej a rodičovskej dovolenky**.

³⁶ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Celkovo sa štruktúra poberateľov medziročne zmenila len veľmi mierne, a to v neprospech poberateľov s jedným dieťaťom.

Tabuľka 3.16 Poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa podľa počtu detí

rok/počet	2017	2018
na jedno dieťa	330 763	329 212
	50,80 %	50,70 %
na dve deti	244 172	244 486
	37,50 %	37,65 %
na tri deti	55 032	55 271
	8,45 %	8,51 %
na štyri a viac detí	21 152	20 849
	3,25 %	3,21 %

Zdroj: RSD MIS

3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa

Zákon č. 532/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. 1. 2008 zaviedol do praxe príplatok k prídavku na dieťa, priznaný rodičom, ktorí poberajú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok pri percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo výsluhový dôchodok po dovŕšení veku na nárok na starobný dôchodok, peňažný príspevok na opatrovanie, ak nevykonávajú zárobkovú činnosť a nebol im priznaný daňový bonus.

Za oprávnenú osobu na uplatnenie nároku na príplatok k prídavku na dieťa sa považuje rodič dieťaťa alebo osoba, ktorej bolo nezaopatrené dieťa zverené do náhradnej starostlivosti.

Zákon ustanovuje, že príplatok k prídavku na dieťa je možné oprávnenej osobe poskytnúť len v prípade, ak sa na nezaopatrené dieťa, na ktoré sa oprávnenej osobe poskytuje prídavok na dieťa, neprizná daňový bonus podľa § 33 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Opatrením MPSVR SR č. 234/2017 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2018 upravila suma príplatku k prídavku na dieťa zo sumy 11,02 eur na sumu 11,10 eur.

Priemerný mesačný počet poberateľov príplatku k prídavku na dieťa bol 1 882, čo je oproti roku 2017 pokles priemerne mesačne o 178 poberateľov (t.j. o 8,6 %). Priemerný mesačný počet detí, na ktoré bol poberaný príplatok, sa medziročne znížil o 208 detí na 2 482 (t.j. o 7,7 %).

3.3.3 Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šesť rokov veku, ak má dieťa dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav. Oprávnenou osobou je rodič dieťaťa, ale aj manžel rodiča dieťaťa, ak majú spoločnú domácnosť, alebo iná fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti (tejto osobe príspevok patrí tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu, maximálne do šiestich rokov veku dieťaťa).

Na rodičovský príspevok má nárok oprávnená osoba, ak zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa (osobne alebo inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou), teda rodičom je umožnené v období poberania rodičovského príspevku vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou, pričom výška príjmu z tejto činnosti ani doba vykonávania práce neovplyvňuje nárok na rodičovský príspevok ani jeho výšku. Rodičia v čase vykonávania zárobkovej činnosti môžu zabezpečiť starostlivosť o svoje dieťa buď druhým rodičom, starým rodičom alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo umiestnením dieťaťa v zariadení súkromnom, cirkevnom či štátnom, vrátane materských škôl.

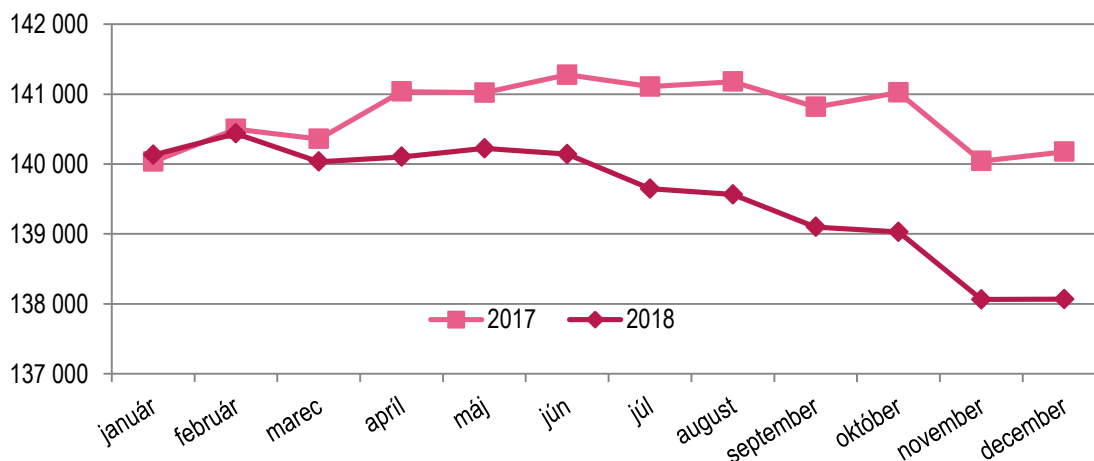
Opatrením MPSVR SR č. 233/2017 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2018 upravila suma rodičovského príspevku zo sumy 213,20 eur na 214,70 eur.

V prípade, ak sa rodičom narodia súčasne dve a viac detí, rodičovský príspevok sa zvyšuje o 25 % na každé ďalšie dieťa, ktoré sa narodilo súčasne.

Ak staršie dieťa v starostlivosti rodiča zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky, t. j. v mesiaci vymešká viac ako 15 neospravedlnených vyučovacích hodín najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, suma rodičovského príspevku sa znižuje na 50 %. Znížený rodičovský príspevok sa vypláca rodičovi počas troch kalendárnych mesiacov.

Vývoj počtu poberateľov rodičovského príspevku v SR v priebehu rokov 2017 a 2018 uvádza nasledujúci graf.

Graf 3.2 Počet poberateľov rodičovského príspevku

Zdroj: RSD MIS

V roku 2018 bol rodičovský príspevok poskytnutý priemerne 139 545 poberateľom mesačne, čo je oproti roku 2017 pokles v priemernom mesačnom počte o 1 169 poberateľov.

Muži tvorili v roku 2018 priemerne 2,6 % všetkých poberateľov (3 580 poberateľov) a ich podiel sa mierne zvýšil.

V roku 2018 bolo na rodičovský príspevok vyplatených spolu 368 688 188 eur (medziročný nárast o 7 389 520 eur, t.j. o 2,0 %).³⁷

3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa

Poskytvaním príspevku na starostlivosť o dieťa štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti, na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa.

Príspevok na starostlivosť o dieťa sa poskytuje podľa zákona č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do troch rokov veku dieťaťa alebo do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, ak je v čase výkonu pracovnej činnosti alebo počas denného štúdia zabezpečená starostlivosť o dieťa inou fyzickou osobou alebo právnickou osobou, napr. umiestnením dieťaťa v zariadení (detské jasle, materská škola).

Mesačná výška príspevku sa líši podľa typu poskytovateľa starostlivosti

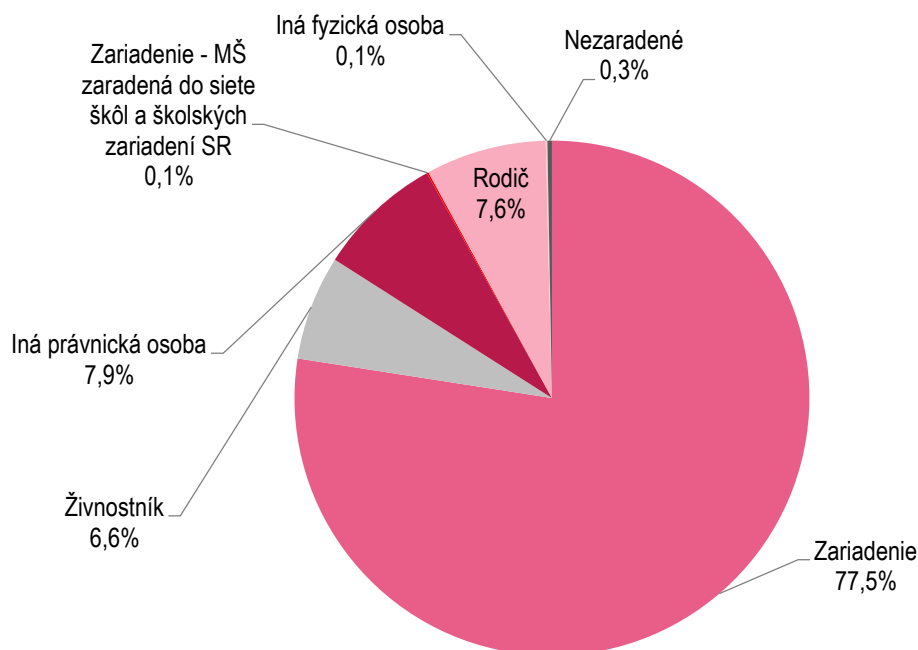
- maximálne je 280 eur, ak starostlivosť zabezpečuje napr. súkromné zariadenie, fyzická osoba na základe živnosti, občianske združenie a iné,
- maximálne 80 eur, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje materská škola zaradená do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky zriadená obcou alebo orgánom miestnej štátnej správy
- 41,10 eura, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje fyzická osoba bez živnostenského oprávnenia (napr. príbuzný rodiča dieťaťa).

Rozdelenie poberateľov podľa jednotlivých typov poskytovateľov starostlivosti uvádza graf 3.3.

Výšku príspevku na starostlivosť o dieťa môže vláda SR upraviť k 1. januáru kalendárneho roka nariadením.

³⁷ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Graf 3.3 Prehľad počtu poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa podľa poskytovateľa starostlivosti

Zdroj: RSD MIS

V roku 2018 bol príspevok na starostlivosť o dieťa poskytnutý priemerne mesačne 3 465 poberateľom (nárast priemerne o 91 poberateľov mesačne oproti roku 2017) na 3 577 detí (nárast priemerne o 93 detí mesačne oproti roku 2017) a spolu naň bolo vyplatených 11 688 550 eur (nárast v čerpaní o 2,82 %).

Medziročný nárast počtu poberateľov bol ovplyvnený najmä zvýšením maximálnej mesačnej sumy príspevku, ako aj zjednodušením jeho poskytovania. Vzhľadom na to, že príspevok na starostlivosť je viazaný na zárobkovú činnosť rodiča, v jeho využívaní pretrvávajú značné regionálne rozdiely.

Tabuľka 3.17 Okresy, v ktorých sa príspevok na starostlivosť o dieťa využíval najviac a najmenej

Okres	Priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2018
Medzilaborce	1
Detva	1
Poltár	1
Senec	167
Bratislava V	203
Bratislava II	233

Zdroj: RSD MIS

3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa

Príspevok pri narodení dieťaťa je *jednorazová* dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí v znení neskorších predpisov, účinným od 1.1.2014. Dávkou štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca.

Výška príspevku závisí od poradia pôrodu – pri prvom až treťom pôrode sa vypláca suma 829,86 eura a pri štvrtom a ďalšom 151,37 eura. Ak sa súčasne narodili dve deti alebo sa súčasne narodilo viac detí a najmenej dve z nich sa dožili 28 dní, suma príspevku sa pri narodení dieťaťa zvyšuje o 75,69 eura na každé dieťa, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní.

Žiadateľom o príspevok je matka, ktorá dieťa porodila; v zákonom ustanovených prípadoch otec dieťaťa. Medzi podmienky nároku okrem narodenia dieťaťa patria medzi inými aj súčasne splnený trvalý pobyt a bydlisko žiadateľa na území SR, absolvovanie pravidelných mesačných preventívnych lekárskech prehliadok od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu a uzatvorenie dohody o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre dieťa.

Tabuľka 3.18 Príspevok pri narodení dieťaťa v roku 2017 a 2018

Rok	Počet poberateľov príspevku pri narodení dieťaťa		Počet poberateľov zvýšeného príspevku
	spolu	z toho vo vyššej sume	
2017	54 884	51 724	611
2018	54 710	51 683	678

Zdroj: RSD MIS

V roku 2018 bol príspevok pri narodení dieťaťa poskytnutý 54 710 poberateľom na 55 438 detí (z toho vo vyššej sume 51 683 poberateľom na 52 342 detí), čo je o 174 poberateľov a 97 detí menej ako v roku 2017. Finančné prostriedky vyplatené na príspevok pri narodení dieťaťa a zvýšený príspevok pri narodení dieťaťa dosiahli sumu 44 011 206 eur, čo je o 14 167 eur viac ako v roku 2017 (nárast o 0,03 %) ³⁸.

3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá, je dávka štátnej sociálnej podpory, ktorou štát prispieva raz za rok rodičom alebo oprávneným osobám na zvýšené výdavky spojené so starostlivosťou o súčasne narodené 3 deti alebo viac detí alebo o opakovane narodené dvojčatá alebo viac detí súčasne v priebehu dvoch rokov.

Zákomom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2014 upravila suma príspevku bez ohľadu na vek detí, a to na výšku 110,36 eura na každé dieťa. Najmenej tri z detí však musia byť vo veku najviac 15 rokov, pritom sa sleduje veková hranica detí, ktoré sa narodili prvé v poradí.

V roku 2018 príspevok poberalo 121 poberateľov na 377 detí (medziročne počet poberateľov klesol o 3 a počet detí o 9). Spolu bolo na príspevok vynaložených 41 606 eur.

³⁸ údaje o finančných prostriedkoch sú z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.3.7 Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je s účinnosťou od 1. januára 1999 *jednorazová* dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov. Uvedenou dávkou štát finančne prispieva fyzickej osobe, ktorá zabezpečila pohreb na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomrelého.

V roku 2018 ostala výška príspevku na pohreb nezmenená, a to 79,67 eura. Príspevok bol v roku 2018 vyplatený spolu za 50 966 zosnulých, čo je o 215 zosnulých menej ako v roku 2017.

Finančné prostriedky vyplatené na tento príspevok dosiahli sumu 4 069 760 eur (medziročný pokles o 10 708 eur, t.j. 0,26 %)³⁹. Počet poberateľov príspevku je ovplyvnený len demografickým ukazovateľom – úmrtnosťou obyvateľov, ktorí majú na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt.

³⁹ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4 Sociálna pomoc

Nasledujúca kapitola obsahuje prehľad o poskytovaní sociálnej pomoci prostredníctvom pomoci v hmotnej núdzi, sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately, kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, sociálnych služieb a pod., ako aj výdavkov vynaložených na ich zabezpečenie v rámci rozpočtovej kapitoly MPSVR SR. (viď príloha ku kapitole 3, tabuľka 38)

Vplyv na vývoj situácie v rámci systému sociálnej pomoci, pozostávajúceho z vyššie uvedených oblastí, ale aj štátnych sociálnych dávok, má aj úprava *súm životného minima* v zmysle zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších overiteľných predpisov. Vzhľadom na vývoj indexov, ktorými sa upravujú sumy životného minima bol systém valorizácie súm životného minima s účinnosťou od 1. júla 2014 nastavený tak, aby nedošlo k zníženiu životnej úrovne obyvateľstva, predovšetkým poberateľov jednotlivých dávok v rámci sociálnej pomoci, ako aj štátnych sociálnych dávok, či iných systémových opatrení dotýkajúcich sa širokej skupiny obyvateľstva.

K 1. júlu 2018 ministerstvo na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky podľa konkrétnych koeficientov, ktorými sú rast životných nákladov nízkopříjmových domácností a rast čistých peňažných príjmov na osobu, zvýšilo sumy životného minima pre prvú plnoletú fyzickú osobu na 205,07 eura mesačne, na druhú plnoletú fyzickú osobu na 143,06 eura a na nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené nepľnoleté dieťa na 93,61 eura⁴⁰.

3.4.1 Pomoc v hmotnej núdzi

S účinnosťou od 1. januára 2014 sa pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon vychádza z filozofie motivácie a aktívnej účasti členov domácností na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Cieľom zákona je zabezpečiť adresnosť, zásluhovosť, ako aj ochranu tých, ktorí si vlastným pričinením nemôžu alebo nevedia zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou, pričom sa vychádza z ústavnej garancie zabezpečenia základných životných podmienok. Paralelným cieľom je aj motivovať dlhodobo nezamestnané osoby, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, uplatniť sa na trhu práce, resp. zamestnať sa aj za nižšiu mzdu. Predmetom zákona je poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi, osobitného príspevku a jednorazovej dávky.

Pomoc v hmotnej núdzi je *dávka v hmotnej núdzi* (stanovená na šiestich úrovniach), *ochranný príspevok*, *aktívny príspevok*, *príspevok na nezaopatrené dieťa* a *príspevok na bývanie*. Výška dávky pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi sumou nárokov a príjmov jednotlivých členov domácnosti a poskytuje sa v jednej sume, pričom podmienky poskytovania sú taxatívne vymedzené v citovanom zákone o pomoci v hmotnej núdzi.

S účinnosťou od 1. mája 2017 sa upravila podmienka započítavania príjmu u členov domácností, ktorým sa poskytuje osobitný príspevok, a to zo 75 % na 50 % z ich príjmu z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu. Cieľom bolo zvýšiť motiváciu osôb, ktoré sú dlhodobo nezamestnané alebo dlhodobo neaktívne v systéme pomoci v hmotnej núdzi, aby riešili svoju nepriaznivú situáciu uplatnením sa na trhu práce, a to zamestnaním sa. V tomto prípade išlo o posilnenie existujúceho nástroja, ktorým je poskytovanie osobitného príspevku po dobu dvanástich mesiacov, a to zvýšením pomoci v hmotnej núdzi v prípade tejto skupiny domácností. Týka sa to najmä rodín s deťmi, ktoré napriek tomu, že aspoň jeden z jej členov sa zamestná, zostávajú v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Ide o pozitívny vplyv na príjmovú situáciu týchto rodín, ako aj zníženie rizika chudoby.

⁴⁰ Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky bol koeficient rastu životných nákladov nízkopříjmových domácností za rozhodujúce obdobie (v tomto prípade apríl 2018/apríl 2017) 1,028 a koeficient rastu čistých peňažných príjmov na osobu za 1. štvrťrok 2018 v porovnaní s 1. štvrťrokom 2017 zasa 1,0625.

Sumy pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku platné v roku 2018

DÁVKA V HMOTNEJ NÚDZI:	
- jednotlivec	61,60 €
- jednotlivec s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	117,20 €
- jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi	171,20 €
- dvojica bez detí	107,10 €
- dvojica s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	160,40 €
- dvojica s viac ako štyrmi deťmi	216,10 €
PRÍSPEVKY K DÁVKE V HMOTNEJ NÚDZI	
OCHRANNÝ PRÍSPEVOK:	
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. a), b), d) až f)	63,07 €
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. h) – (nepriaznivý zdravotný stav)	34,69 €
- pre člena domácnosti, ktorým je tehotná žena	13,50 €
- pre člena domácnosti, ktorým je rodič dieťaťa do jedného roku veku	13,50 €
AKTIVAČNÝ PRÍSPEVOK	63,07 €
PRÍSPEVOK NA NEZAOPATRENÉ DIEŤA	17,20 €
PRÍSPEVOK NA BÝVANIE	
- jednočlenná domácnosť	55,80 €
- viacčlenná domácnosť	89,20 €
OSOBITNÝ PRÍSPEVOK	
- prvých 6 kalendárnych mesiacov	126,14 €
- ďalších 6 kalendárnych mesiacov	63,07 €

Zdroj: MPSVR SR

V roku 2018 bolo priemerne mesačne evidovaných 72 024 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje pokles o 17,9 %, v absolútnom vyjadrení išlo priemerne mesačne o 15 702 príjemcov. Na základe administratívnych údajov boli na pomoc v hmotnej núdzi v roku 2018 poskytnuté finančné prostriedky vo výške 126 251 149 eur⁴¹. V porovnaní s rokom 2017 bol zaznamenaný pokles finančných prostriedkov o 28 248 586 eur, t. j. o 18,28 %. **Priemerná mesačná výška** pomoci v hmotnej núdzi v roku 2018 dosiahla výšku **134,19 eura**, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje pokles o 0,40 eura. Významný vplyv na vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ako aj na čerpanie finančných prostriedkov, má predovšetkým zdôrazňovanie princípov, ako je adresnosť, zásluhovosť, ochrana a aktívna participácia dotknutých osôb na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Značný vplyv na vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi mala aj zmena podmienok pri posudzovaní príjmu práve u osôb, ktoré sú príjmateľmi osobitného príspevku (zmena účinná od 1. mája 2017).

V roku 2018 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne evidovaných 44 040 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktorí boli súčasne v evidencii uchádzačov o zamestnanie, čo tvorilo 61,1 % z celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi. V porovnaní s rokom 2017 bol zaznamenaný výrazný pokles v priemernom mesačnom počte príjemcov v danej skupine o 13 685 príjemcov (pokles o 23,7 %). Z celkového počtu 160 212 spoločne posudzovaných členov domácností v hmotnej núdzi bolo v evidencii uchádzačov o zamestnanie 59 002 osôb, t.j. 36,8 %. Oproti roku 2017 sa výrazne znížil tiež počet spoločne posudzovaných členov domácností, a to o 32 465 osôb (o 16,8 %).

⁴¹ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly MPSVR SR

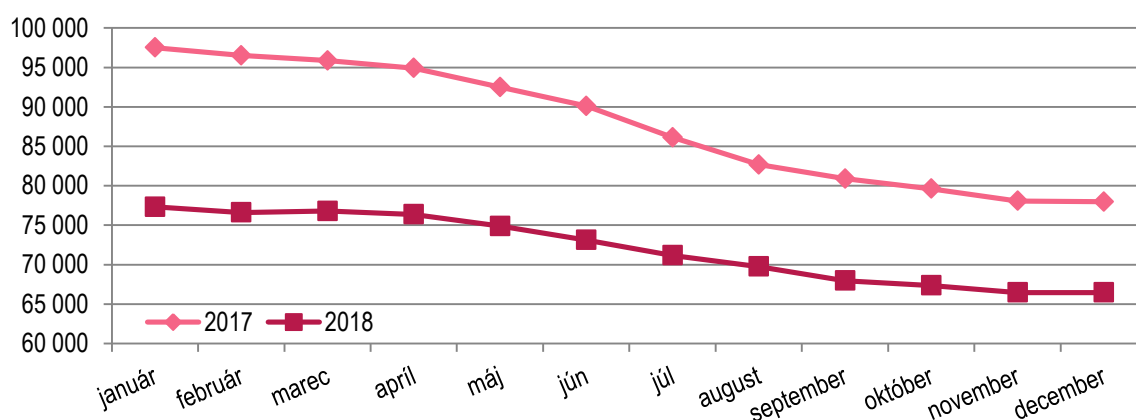
Tabuľka 3.19 Priemerný mesačný počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ročné čerpanie finančných prostriedkov v rokoch 2017 – 2018

	2017	2018
Počet poberateľov celkom	87 727	72 024
z toho UoZ	57 725	44 040
Počet spoločne posudzovaných členov domácnosti	192 677	160 212
z toho UoZ	77 916	59 002
Poskytnuté finančné prostriedky celkom v eur	154 499 735	126 251 149
Priemerná výška dávky a príspevkov k dávke v eur	134,60	134,19

Zdroj: RSD MIS, finančné prostriedky podľa Návrhu záverečného účtu kapitoly MPSVR SR, priemerná výška dávky vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov vyplatených v štandardnom nároku

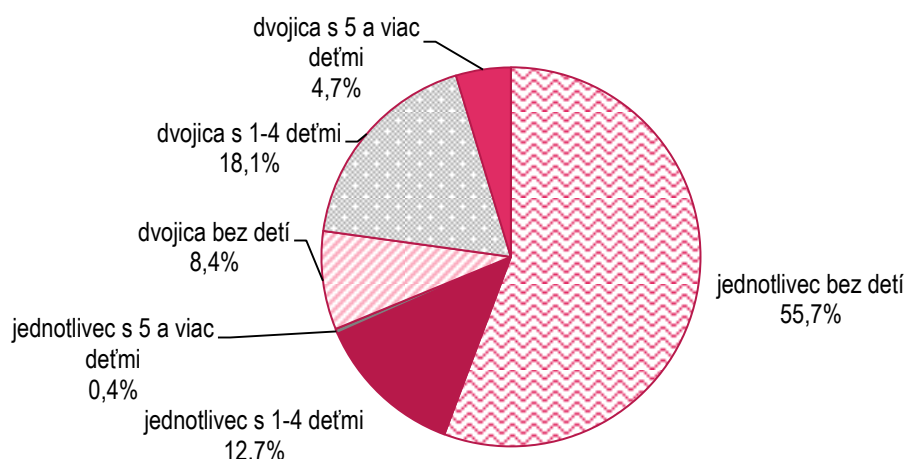
Z nižšie uvedeného grafického znázornenia je zrejmé, že vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu roka 2018 mal klesajúci trend a premietol sa vo všetkých skupinách príjemcov, najvýraznejšie v prípade jednotlivcov bez detí. Nižší pokles bol zaznamenaný v prípade jednotlivcov s jedným až štyrmi deťmi, dvojíc s jedným až štyrmi deťmi a dvojíc bez detí. Mierne sa zmenil aj podiel jednotlivých skupín v rámci systému, predovšetkým jednotlivcov, a to najmä vplyvom zavedenia zmien v systéme pomoci v hmotnej núdzi v predchádzajúcom období, týkajúcich sa poskytovania osobitného príspevku a zmeny v posudzovaní príjmu práve u príjemcov osobitného príspevku. Tieto zmeny značne ovplyvnili aj celkový vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, viď graf 3.4.

Graf 3.4 Vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu rokov 2017 a 2018

Zdroj: RSD MIS

Graf 3.5 Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v roku 2018

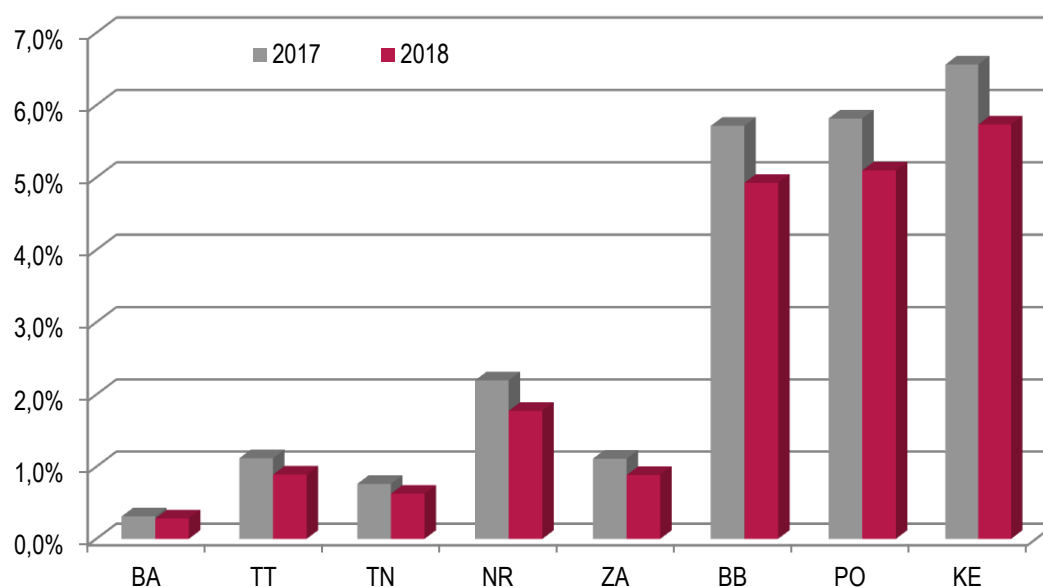

Zdroj: RSD MIS

Pri porovnaní štruktúry príjemcov pomoci v hmotnej núdzi medzi rokom 2017 a 2018 bol zaznamenaný pokles počtu príjemcov u všetkých skupín domácností. V prípade jednotlivých skupín bol pokles u jednotlivcov bez detí o 18,4 %, u jednotlivcov s jedným až štyrmi deťmi o 18,1 %, u jednotlivcov s päť a viac deťmi o 10,3 %, u dvojíc bez detí o 15,3 %, u dvojíc s jedným až štyrmi deťmi o 18,4 %, u dvojíc s päť a viac deťmi o 13,9 %. Podiel jednotlivých skupín v rámci celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi bol bez výrazných zmien.

V roku 2018 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne spoločne posudzovaných 160 212 členov domácností, čo predstavovalo 2,9 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov Slovenska. Oproti roku 2017 poklesol počet členov domácnosti o 16,8 %, t. j. o 32 465 osôb. Zároveň v porovnaní s rokom 2017 došlo k miernemu zníženiu podielu celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi na celkovom počte obyvateľov o 0,6 p. b.

Graf 3.6 Podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v % v jednotlivých regiónoch (ku koncu roka)

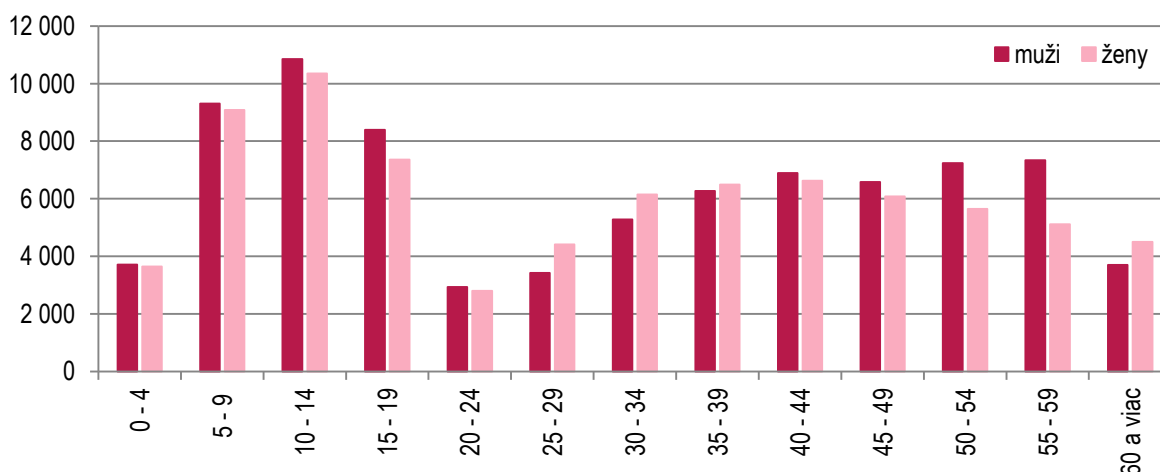

Zdroj: RSD MIS a ŠÚ SR

Najvyšší podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi za sledované obdobie (ku koncu roka) bol v Košickom kraji, v Prešovskom kraji a Banskobystrickom kraji. Najnižší podiel vykazoval Bratislavský kraj. Toto regionálne rozdelenie pretrváva dlhodobo.

Z celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi, t. j. spoločne posudzovaných osôb, bolo 51,1 % mužov a 48,9 % žien. V porovnaní s rokom 2017 nedošlo k významnej zmene pomeru žien a mužov. Nasledujúci graf znázorňuje štruktúru členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi podľa veku a pohlavia. V jednotlivých vekových skupinách je vyšší podiel mužov ako žien, až na vekové skupiny 25 – 29 rokov (žien je o 28,9 % viac), 30 – 34 rokov (žien je o 16,4 % viac), 35 – 39 rokov (žien je o 3,6 % viac) a 60 a viac rokov. Počet žien v poslednej menovanej vekovej skupine je vyšší oproti počtu mužov o 21,4 %. Medziročne došlo k zlepšeniu situácie (v roku 2017 bol podiel žien v tejto vekovej skupine vyšší o 37,4 %), najmä zásluhou valorizácie dôchodkov o pevnú sumu, takýto stav však pretrváva už od roku 2006 a okrem demografického vývoja je ovplyvnený aj nižšími dôchodkami u žien, ktoré vyplývajú z nižších predchádzajúcich príjmov počas pracovnej kariéry. Táto veková skupina žije predovšetkým v domácnostiach jednotlivcov bez detí (67,9 % osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi v tejto vekovej kategórii), pričom ženy predstavujú 63,9 % z tejto podskupiny. Oproti predchádzajúcemu roku poklesol podiel žien v danej vekovej skupine o 4,5 %. Zastúpenie predmetnej cieľovej skupiny v rámci celkového počtu osôb v hmotnej núdzi predstavuje 5,1 %, medziročne došlo k jeho nárastu o 0,6 p. b..

Graf 3.7 Členovia domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi v členení podľa veku a pohlavia v roku 2018

Zdroj: RSD MIS

Na základe účelu a obsahu pomoci v hmotnej núdzi, ktorá pozostáva z *dávky v hmotnej núdzi* (na šiestich úrovniach), *ochranného príspevku* (na troch úrovniach), *aktivačného príspevku*, *príspevku na nezaopatrené dieťa* a *príspevku na bývanie* (na dvoch úrovniach) bola situácia vo vývoji počtu príjemcov nasledovná:

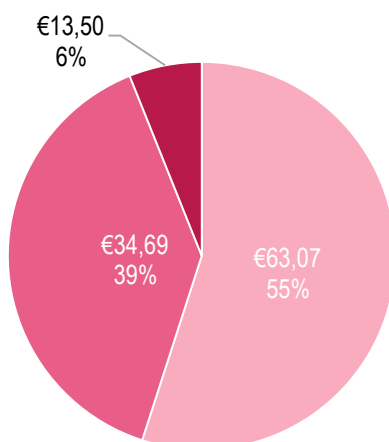
Ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobitných výdavkov členov domácností, ktorí nemajú možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Poskytuje sa na základe zákonom stanovených podmienok, a to v sume

- 63,07 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý má vek potrebný na starobný dôchodok, má invaliditu z titulu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič starajúci sa o dieťa do 31 týždňov veku, osobne sa stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím atď.,
- 34,69 eura mesačne, ak má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, trvajúce viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní,
- 13,50 eura mesačne, ak ide o tehotnú ženu alebo rodiča dieťaťa do 1 roka jeho veku.

V roku 2018 bolo členom domácností priznaných priemerne mesačne 14 011 nárokov na ochranný príspevok, z toho s nárokom na sumu 63,07 eura v 7 703 prípadoch, s nárokom na sumu 34,69 eura v 5 458 prípadoch a s nárokom na sumu 13,50 eura v 850 prípadoch, z toho v 272 prípadoch rodičom starajúcim sa o dieťa do 1 roka veku a v 578 prípadoch tehotným ženám. V grafe 3.8 je zachytený podiel ochranných príspevkov z hľadiska ich výšky na celkovom počte ochranných príspevkov.

V porovnaní s rokom 2017, pri porovnaní celkového počtu priznaných nárokov na ochranný príspevok, došlo k ich poklesu o 21,5 %.

**Graf 3.8 Rozdelenie priznaných ochranných príspevkov podľa výšky nároku
(priemer za rok 2018)**

Zdroj: RSD MIS

Aktivačný príspevok je určený na podporu získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností a pracovných návykov za účelom zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce. Nárok na aktivačný príspevok má každý člen domácnosti, ak je zamestnaný, vedený ako uchádzač o zamestnanie alebo je mu vyplácaný rodičovský príspevok. V prípade uchádzačov o zamestnanie dôvody priznania nároku na aktivačný príspevok sú: zvyšovanie kvalifikácie, zúčastňovanie sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce alebo vykonávanie menších obecných služieb.

V roku 2018 bol nárok na aktivačný príspevok priznaný v priemere mesačne 32 533 členom domácností, z toho bolo 839 členov domácností zamestnaných, 31 685 uchádzačov o zamestnanie a 9 členov - študentov na rodičovskom príspevku. Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorým bol priznaný nárok na aktivačný príspevok, bolo 24 856 členov domácností vykonávajúcich menšie obecné služby alebo menšie služby pre samosprávny kraj, čo predstavuje 76,4 % z celkového počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok. Zmena účinná od 1. mája 2017 týkajúca sa zníženeho započítavania príjmu, v prípade, že príjemca osobitného príspevku zostane v systéme pomoci v hmotnej núdzi, sa prejavila aj v náraste počtu aktivačných príspevkov priznaných pri splnení podmienky, a to, že výška príjmu z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu je minimálne na úrovni minimálnej mzdy. Vývoj je možné sledovať v grafe 3.9.

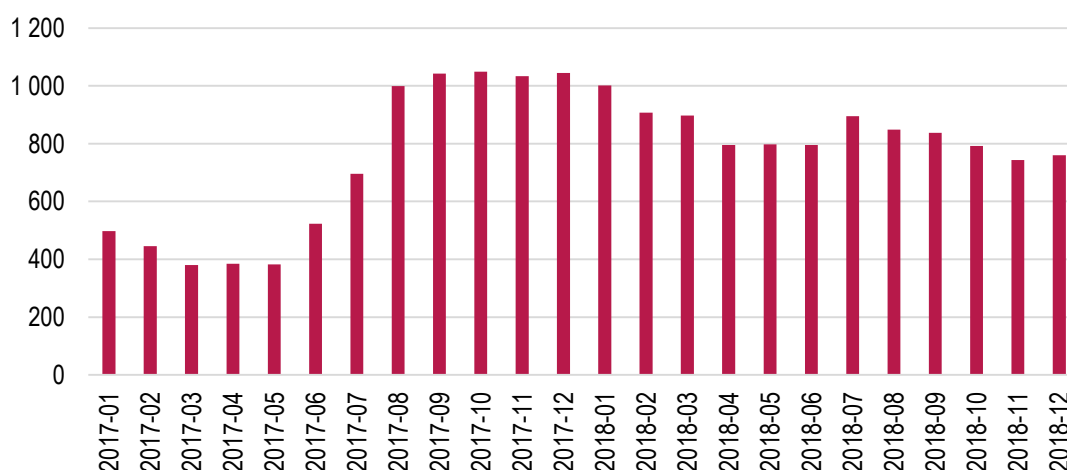
V porovnaní s rokom 2017 bol zaznamenaný medziročne pokles počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok o 16,2 %. Z pohľadu aktivácie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi je z celkového priemerného mesačného počtu osôb, ktoré sú zároveň uchádzačmi o zamestnanie, priznaný nárok na aktivačný príspevok 53,7 %, oproti predchádzajúcemu roku sa tento podiel zvýšil o 4,8 p. b. V grafickom znázornení je zobrazené rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov iba z dôvodu zamestnania a uchádzačov o zamestnanie, nakoľko počet študentov poberaajúcich rodičovských príspevkov a výkon dobrovoľnej vojenskej služby je zanedbateľný.

Graf 3.9 Rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov podľa dôvodu priznania (priemer za rok 2018)

Zdroj: RSD MIS

Graf 3.10 Vývoj aktivačného príspevku priznaného zamestnaným osobám s príjmom na úrovni minimálnej mzdy za obdobie 2017 - 2018

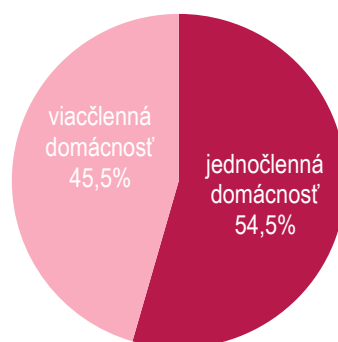
Zdroj: RSD MIS

Príspevok na nezaopatrené dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré si riadne plní povinnú školskú dochádzku. Výška nároku na príspevok je pre každé nezaopatrené dieťa 17,20 eura mesačne. V roku 2018 bol nárok na príspevok na nezaopatrené dieťa priznaný v priemere mesačne na 36 472 nezaopatrených detí, čo predstavuje 90 %-ný podiel na celkovom priemernom počte nezaopatrených detí vo veku plnenia si povinnej školskej dochádzky v systéme pomoci hmotnej núdzy. Medziročne došlo k poklesu počtu priznaných nárokov na príspevok na nezaopatrené dieťa o 14,2 %. Aj tu sa prejavil vplyv poklesu počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi.

Príspevok na bývanie je určený na úhradu nákladov spojených s bývaním. Nárok naň vzniká, ak niektorý člen domácnosti je vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie alebo býva v byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania. Nárok na príspevok na bývanie vzniká aj v prípade, že domácnosť býva v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení s celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku.

V roku 2018 bol nárok na príspevok na bývanie priznaný priemerne mesačne 35 115 domácnostiam. Z celkového počtu domácností, resp. príjemcov pomoci v hmotnej núdzi bol nárok na príspevok na bývanie priznaný 48,8 % domácností. V porovnaní s rokom 2017 došlo k poklesu počtu domácností, ktorým bol nárok na príspevok na bývanie priznaný o 18,1 %. Táto situácia kopíruje celkovú situáciu v poklese počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi.

Graf 3.11 Rozdelenie priznaných príspevkov na bývanie podľa veľkosti domácnosti (priemer za rok 2018)

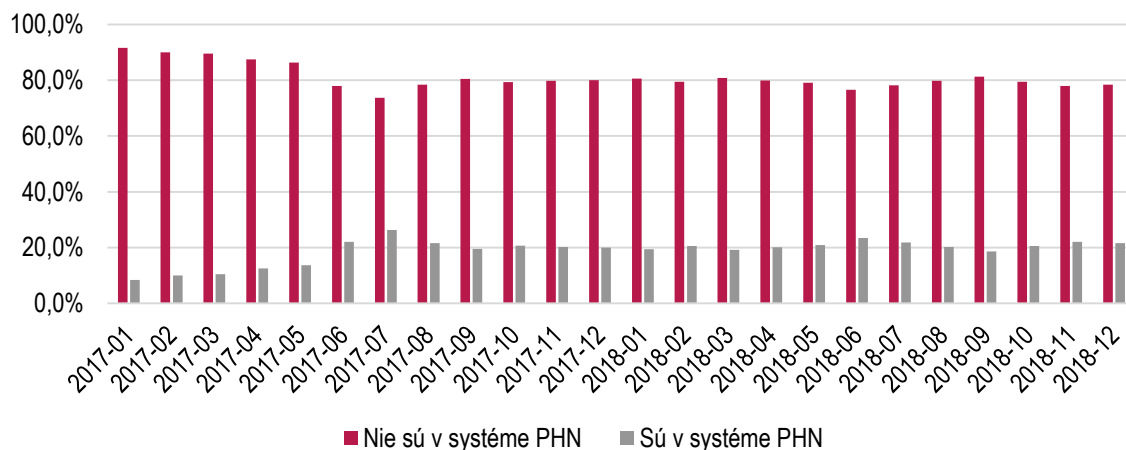
Zdroj: RSD MIS

Osobitný príspevok

V rámci systému pomoci v hmotnej núdzi boli zadefinované aj podmienky poskytovania osobitného príspevku. S účinnosťou od 1. januára 2015 bol umožnený súbeh pomoci v hmotnej núdzi, príjmu zo zamestnania a osobitného príspevku. Toto opatrenie sa zameriava na motiváciu dlhodobo nezamestnaných a dlhodobo neaktívnych osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi uplatniť sa na trhu práce, resp. vrátiť sa na trh práce. Z praxe vyplýva, že osobitný príspevok je účinným a atraktívnym nástrojom, ktorý zlepšuje celkovú situáciu rodín v hmotnej núdzi cez aktívny prístup k zlepšeniu svojej sociálnej a príjmovej situácie participáciou na trhu práce. Prijemca pomoci v hmotnej núdzi, ktorý sa zamestná a má príjem v rozsahu od polovice minimálnej mzdy do dvojnásobku minimálnej mzdy, môže počas dvanástich mesiacov poberať osobitný príspevok súbežne so mzdou (6 mesiacov v sume 126,14 eur a 6 mesiacov v sume 63,07 eur). S účinnosťou od 1. mája 2017 sa v nadväznosti na poskytovanie osobitného príspevku upravili podmienky pri poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi, a to znížením započítavania príjmu u osôb, ktoré sú prijímateľmi tohto príspevku.

V roku 2018 bol osobitný príspevok poskytnutý priemerne mesačne 6 777 osobám, z toho 79,3 % osobám nebola poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi, resp. 20,7 % osôb bolo posudzovaných v rámci domácnosti na účely poskytovania pomoci v hmotnej núdzi.

Graf 3.12 Vývoj podielu príjemcov osobitného príspevku v roku 2017 a 2018

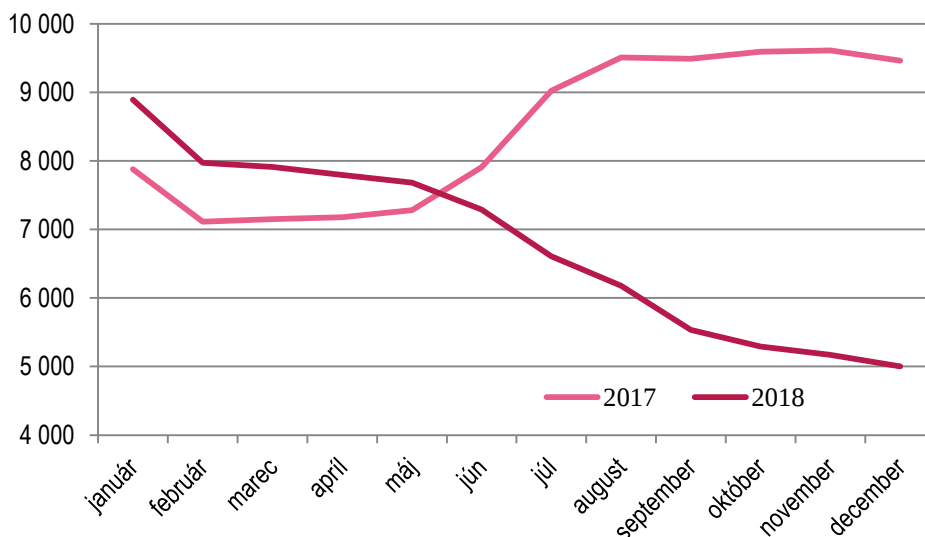

Zdroj: RSD MIS

Z grafu 3.12 vyplýva, že vplyvom vyššie uvedenej zmeny v systéme pomoci v hmotnej núdzi sa zvýšil počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktorí sú zároveň príjemcami osobitného príspevku. Prejavil sa vplyv zvýšenia motivácie v prípade zamestnania sa aspoň na úrovni minimálnej mzdy (viď graf 3.10) a posilnil sa súbeh mzdy a podpory zo strany štátu formou pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku.

Z celkového priemerného mesačného počtu poskytnutých osobitných príspevkov bolo v nižšej sume poskytnutých 49 %, vo vyššej sume 46 % a v alikvotnej čiastke iba 5 % príspevkov. Celkovo bolo na osobitný príspevok vyplatených 7 760 133 eur. Pri medziročnom porovnaní došlo k poklesu počtu poskytnutých príspevkov o 19,6 %.

Graf 3.13 Vývoj počtu poskytnutých osobitných príspevkov v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: RSD MIS

3.4.2 Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi

Ide o podporné opatrenie zamerané na zvýšenie motivácie detí z nízkopříjmových rodín k plneniu povinnej školskej dochádzky, realizované prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR. Prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR poskytuje dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa, ohrozeného sociálnym vylúčením a dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa, ohrozeného sociálnym vylúčením. Dotácie sú poskytované zriaďovateľovi školského zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, ten dieťaťu priamo zabezpečí z prostriedkov dotácie školské pomôcky alebo stravu.

Poskytovanie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením, ako aj dotácie na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením je upravené zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

V roku 2018 boli vyplatené finančné prostriedky na dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením v sume 6 928 630 eur⁴². Priemerný mesačný počet detí, ktorým bola dotácia poskytnutá, je 53 554; v porovnaní s rokom 2017 došlo k poklesu o 15,5 % (pokles o 9 839 detí).

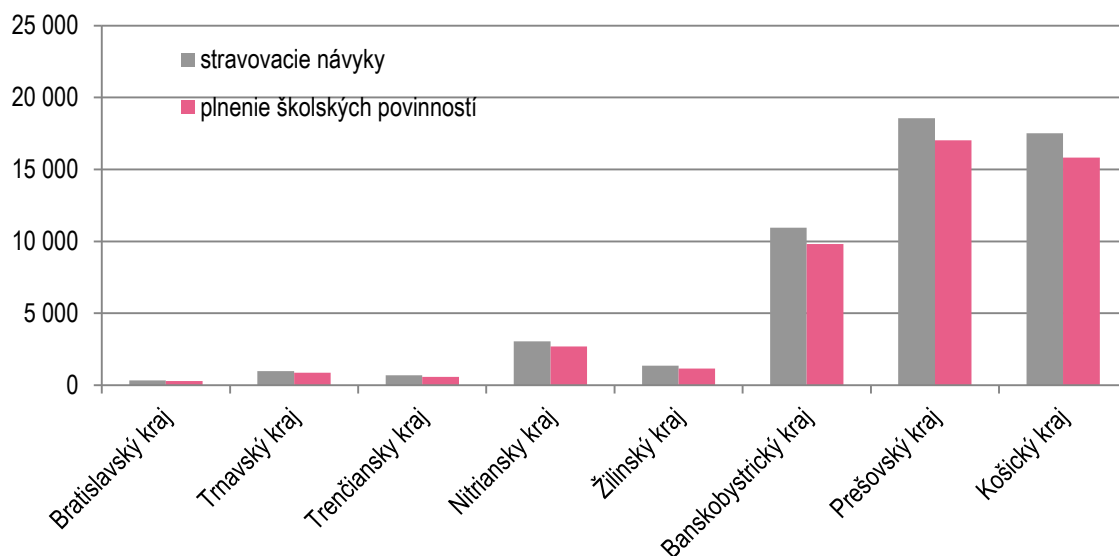
Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením tvorila sumu 1 598 212 eur⁴³ a bola poskytnutá v I. polroku 2018 na 51 286 detí (pokles oproti I. polroku 2017 o 16,3 %) a v II. polroku 2018 na 45 558 detí (pokles oproti II. polroku 2017 o 13,6 %).

Pokles počtu detí, na ktoré boli poskytnuté vyššie uvedené dotácie, bol ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktoré sú domácnosťami s deťmi.

⁴² údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

⁴³ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Graf 3.14 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytli dotačné programy roku 2018 (priemer)

Zdroj: RSD MIS

Z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie podľa vyššie citovaného zákona o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR, je situácia zachytená v predchádzajúcom grafe. Najvyšší objem dotácií bol poskytnutý z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí pre Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj.

3.4.3 Náhradné výživné

Náhradné výživné je suma poskytnutá štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si vyživovaciu povinnosť neplní povinná osoba, ktorou je rodič dieťaťa alebo iná fyzická osoba, povinná platiť výživné dieťaťu.

Zákomom č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. sa upravilo poskytovanie náhradného výživného, ktorým štát poskytuje náhradné výživné v prípadoch, ak si povinná osoba neplní vyživovaciu povinnosť voči nezaopatreným deťom a v prípadoch, keď sirotsky dôchodok, resp. suma sirotských dôchodkov u nezaopatreného dieťaťa nedosahuje výšku minimálneho výživného, ustanoveného zákonom o rodine.

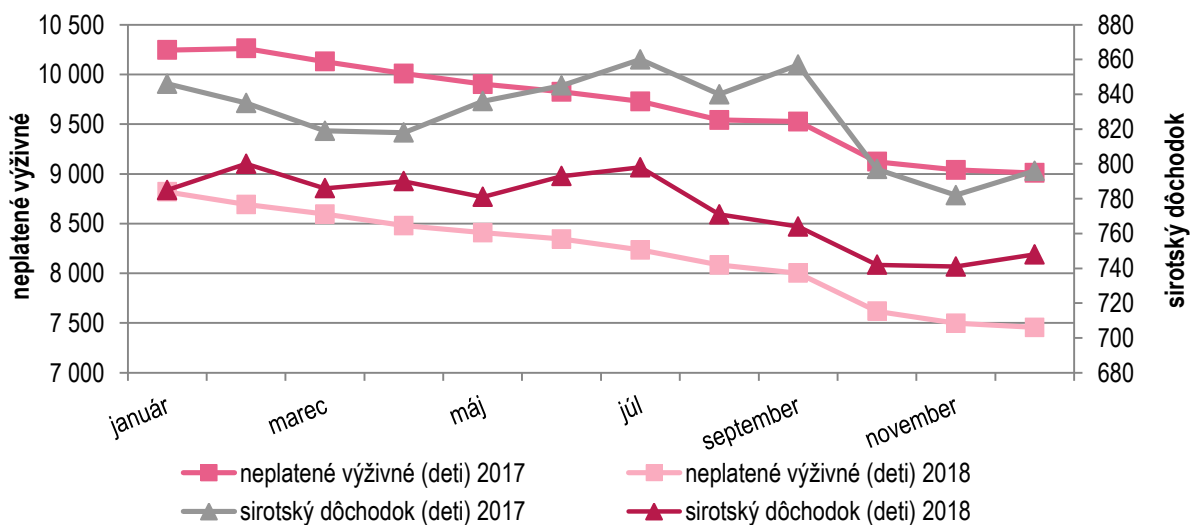
V roku 2018 bolo evidovaných v priemere mesačne 5 325 poberateľov náhradného neplateného výživného, čo predstavuje oproti roku 2017 pokles o 1 105 poberateľov. Náhradné neplatené výživné bolo priemerne mesačne vyplácané 8 186 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje pokles o 1 509 deťů.

Priemerný mesačný počet poberateľov náhradného výživného – sirotského v roku 2018 bol 455 poberateľov, čo je oproti roku 2017 pokles o 49 poberateľov. Náhradné výživné – sirotské bolo v roku 2018 vyplácané priemerne mesačne 775 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje pokles o 53 deťů.

Na výplatu náhradného výživného boli v roku 2018 vynaložené finančné prostriedky v sume 7 022 890 eur (medziročný pokles o 989 927 eur)⁴⁴.

Maximálna výška náhradného výživného je podľa zákona poskytovaná do výšky 1,2-násobku životného minima pre nezaopatrené dieťa. V roku 2018 bol maximálny nárok na náhradné výživné na jedno dieťa 112,33 eura.

Graf 3.15 Vývoj počtu poberateľov (deťů) náhradného výživného v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: RSD MIS

⁴⁴ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Opatrenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, prípadne skupinu alebo komunitu v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“).

V roku 2018 zabezpečovalo výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na 46 úradoch PSVR – odboroch sociálnych vecí a rodiny, oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) 753 zamestnancov.

V priebehu roku 2018 bolo zaznamenaných 14 294 nových rodín a 20 697 nových detí, pre ktoré boli vykonávané opatrenia SPODaSK.

V pôsobnosti úradov PSVR ako orgánov SPODaSK je okrem iného podávanie návrhov a podnetov vo veciach maloletých detí príslušným súdom. V roku 2018 úrady PSVR podali súdom 1 297 návrhov a podnetov na vydanie neodkladného opatrenia (1 039 v roku 2017), na nariadenie ústavnej starostlivosti bolo podaných 304 návrhov a podnetov (227 v roku 2017) a na zrušenie ústavnej starostlivosti 34 návrhov a podnetov (43 v roku 2017). V roku 2018 podali orgány SPODaSK súdu alebo iným štátnym orgánom 24 227 správ vo veciach výživy a výchovy maloletých (22 871 v roku 2017).

Orgán SPODaSK zisťoval z vlastného podnetu, na dožiadanie súdu alebo iného podnetu názor dieťaťa na situáciu, v ktorej sa nachádza, celkovo u 23 210 detí (v roku 2017 u 21 623 detí).

Ak je to potrebné v záujme dieťaťa, orgán SPODaSK rozhodne o uložení výchovného opatrenia, pričom v roku 2018 bolo orgánmi SPODaSK uložených spolu 527 výchovných opatrení (v roku 2017 712 výchovných opatrení) pre 961 detí (v roku 2017 pre 1 183 detí). Súdny nariadil v priebehu roka 2018 spolu 812 výchovných opatrení (790 výchovných opatrení v roku 2017) pre 1 373 detí (pre 1 309 detí v roku 2017).

Sociálna kuratela pre deti

Výkon opatrení sociálnej kurately detí zabezpečovalo v sledovanom roku 118 zamestnancov úradov PSVR – sociálnych kurátorov pre deti, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. Opatrenia boli v sledovanom roku vykonávané spolu pre 15 521 detí (tabuľka 3.20). Na jedného sociálneho kurátora pripadalo priemerne riešenie situácie pre 132 detí.

Z hľadiska dôvodov boli opatrenia sociálnej kurately pre deti vykonávané u 1 649 mladistvých z dôvodu spáchania trestnej činnosti a u 626 detí, ktoré spáchali čin inak trestný. V roku 2018 bola pomoc a ochrana v priestupkovom konaní poskytnutá 2 756 deťom. Pre 175 detí vykonávali v roku 2018 sociálni kurátori opatrenia sociálnej kurately z dôvodu experimentovania a závislosti na drogách, 13 z nich bolo vo veku do 14 rokov. Pre 28 detí boli vykonávané opatrenia z dôvodu iných závislostí. Spolu 6 869 detí bolo v starostlivosti sociálnych kurátorov z dôvodu zanedbávania školskej dochádzky. U 469 detí sa prejavovali poruchy vo vzťahu s inými deťmi, rodičmi alebo inými plnoletými fyzickými osobami, riešilo sa 1 628 detí s poruchami správania, u 6 detí riešili sociálni kurátori úteky z domu alebo zo zariadenia. Počet detí, pre ktoré bola vykonávaná sociálna kuratela z dôvodu, že sa stali obeťami trestných činov, klesol na 337 detí. Opatrenia sociálnej kurately detí boli vykonávané pre 888 detí, ktoré sa stali svedkami trestného činu.

Tabuľka 3.20 Počet detí, pre ktoré sa vykonávala v rokoch 2017 a 2018 sociálna kuratela

Rok	Počet detí spolu	Počet detí			
		do 14 rokov		vek 15 – 18 rokov	
		chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
2017	15 469	4 552	2 681	5 594	2 642
2018	15 521	4 614	2 971	5 307	2 629

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Sociálna kuratela pre plnoleté fyzické osoby

V roku 2018 sa opatrenia sociálnej kurately vykonávali pre 4 179 klientov – plnoletých fyzických osôb a vykonávalo ich 49 sociálnych kurátorov. Na jedného sociálneho kurátora pripadalo riešenie situácie priemerne pre 85 klientov.

Opatrenia sociálnej kurately pre plnoletých boli vykonávané najmä pre klientov po prepustení, prípadne po podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Na účel uľahčenia ich resocializácie je možné podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí poskytnúť resocializačný príspevok. V roku 2018 sociálni kurátori poskytli resocializačný príspevok 3 112 osobám. Finančné prostriedky vyplatené na resocializačný príspevok boli v roku 2018 v celkovej výške 197 054 eur. Porovnanie s rokom 2017 je uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 12.

Násilie páchané v rodinách, týrané, zanedbávané a zneužívané deti

V oblasti násilia páchaného v rodinách, u týraných, zanedbávaných a zneužívaných detí, úrady PSVR v sledovanom roku na základe dôvodného podozrenia vykonávali opatrenia SPODaSK celkom pre 1 259 detí. V 139 prípadoch orgány SPODaSK podali návrh na začatie trestného stíhania. Bližšie informácie uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 13.

Ústavná starostlivosť a ochranná výchova

K 31. 12. 2018 bolo evidovaných 3 529 detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou a 17 detí malo nariadenú ochrannú výchovu. Celkovo bolo vo všetkých typoch zariadení na výkon rozhodnutia súdu umiestnených 5 223 detí.

K 31. 12. 2018 bolo na Slovensku 90 *detských domovov* s celkovým počtom 4 495 umiestnených maloletých detí a 252 mladých dospelých. Z celkového počtu 90 detských domovov bolo 43 detských domovov zriadených ako domovy detí a 47 detských domovov bolo zriadených ako centrá detí.

V detských domovoch sa realizuje nariadená ústavná starostlivosť, neodkladné opatrenie a výchovné opatrenie, a to buď v samostatnej skupine, v špecializovanej samostatnej skupine, v samostatnej diagnostickej skupine alebo v profesionálnej rodine.

K 31.12.2018 bolo v detských domovoch 612 profesionálnych rodín, v ktorých bolo umiestnených 1 310 detí a mladých dospelých. Formy starostlivosti v detských domovoch a počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľky 14 až 16.

Maloletí bez sprievodu

V roku 2018 boli vykonané opatrenia SPODaSK pre 27 maloletých bez sprievodu.

Náhradná rodinná starostlivosť – náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo, predosvojiteľská starostlivosť a osvojenie

V roku 2018 bolo 1 250 detí zverených do náhradného rodinného prostredia⁴⁵ (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a predosvojiteľská starostlivosť). Prehľad detí zverených do jednotlivých foriem náhradného rodinného prostredia za rok 2018 je uvedený v tabuľke 3.20.

K 31.12.2018 bolo celkovo 8 640 detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a poručníctva. Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti a porovnanie s predchádzajúcim rokom uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 17.

V roku 2018 bolo právoplatným rozhodnutím súdu osvojených 201 detí, z ktorých bolo 7 detí osvojených do cudziny. Do predosvojiteľskej starostlivosti bolo zverených 97 detí, z toho do cudziny bolo zverených 5 detí.

⁴⁵ Náhradná starostlivosť o dieťa je definovaná zákonom č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vo všeobecnosti pri náhradnej rodinnej starostlivosti rozlišujeme viaceré druhy: zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča; pestúnska starostlivosť; poručníctvo, ak sa poručník osobne stará o dieťa; to neplatí, ak sa poručník osobne stará o dieťa, ktorého rodičia nie sú plnoletí; dočasné zverenie dieťaťa do starostlivosti osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom; zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti tejto fyzickej osoby; zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti alebo zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti. Štát za účelom podpory náhradnej rodinnej starostlivosti poskytuje rôzne príspevky na podporu náhradnej starostlivosti, uvedené v podkapitole 3.4.5.

Tabuľka 3.21 Počet detí zverených do náhradných rodín v rokoch – 2017 a 2018

Rok	Osvojenie (zverené do predsvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2017	135	1 033	65	149	1 382
2018	97	930	67	156	1 250

Zdroj: V(MPSVR SR) 12-01

Poradensko-psychologické služby

V roku 2018 pracovalo na referátoch poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“) úradov PSVR 92 zamestnancov; spolu poskytli 66 203 konzultácií pri celkovom počte 8 843 prípadov. Na jeden prípad priemerne pripadá 7,49 konzultácií.

Ťažiskové činnosti RPPS:

a) psychologické partnerské, manželské a rodinné poradenstvo, psychologická diagnostika, krízová psychologická intervencia

- v oblasti pomoci dieťaťu, rodičom alebo plnoletej fyzickej osobe pri riešení výchovných, manželských, rodinných a iných sociálnych problémov,
- v oblasti pomoci manželom, rodičom maloletých detí v rozvode a po rozvode, taktiež ich maloletým deťom,
- v oblasti pomoci pri úprave styku rodičov s dieťaťom,
- v oblasti skúmania názoru dieťaťa vo veciach, ktoré sa ho týkajú, v prípade že dieťa a/alebo rodina je klientom RPPS,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine s problémom násilia a drogovej závislosti,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine v krízových situáciách a v závažných životných zmenách

b) špecializovaná príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti

- psychologické posudzovanie predpokladov a príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,
- príprava fyzických osôb na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti.

Základné štatistické údaje o činnosti RPPS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 18 a 19.

Proces udeľovania akreditácií v roku 2018

Ministerstvo ako správny orgán pre oblasť akreditácií podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov rozhoduje o udelení akreditácie na vykonávanie vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, na vzdelávacie programy a odborné činnosti podľa zákona o sociálnych službách.

Ministerstvo rozhoduje vo veciach akreditácií po predchádzajúcom vyjadrení Akreditačnej komisie MPSVR SR (ďalej len „akreditačná komisia“), ktorá je zriadená ako poradný orgán ministra práce, sociálnych vecí a rodiny pre posudzovanie žiadostí žiadateľov o akreditáciu, o predĺženie akreditácie a posudzovanie zrušenia akreditácie. V roku 2018 sa uskutočnilo spolu 9 zasadnutí akreditačnej komisie.

Ministerstvo v oblasti sociálnych služieb v roku 2018 rozhodlo o udelení akreditácie pre 18 subjektov, z toho 14 subjektom na vzdelávacie programy a 4 subjektom na odbornú činnosť. V predmetnom období bola 19 subjektom predĺžená akreditácia vzdelávacích programov, 22 subjektom bola predĺžená akreditácia na odbornú činnosť. Dvomi subjektmi akreditácia na odbornú činnosť nebola udelená.

Ministerstvo v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v roku 2018 rozhodlo o udelení akreditácie pre jeden nový subjekt, a to na vykonávanie opatrení nepobytovou formou. V 15 konaniach bola predĺžená akreditácia na vykonávanie vybraných opatrení, z toho pre 1 detský domov, 2 krízové strediská, 5 resocializačných stredísk a 7 akreditovaných subjektov, ktoré vykonávajú opatrenia nepobytovou formou. Ministerstvo v tomto období rozhodlo aj vo veci 20 zmien akreditácie, pričom tieto zmeny sa týkali zmeny rozhodnutí o udelení akreditácie, a to v časti zodpovedný zástupca, miesto výkonu, kapacita, paragrafové znenie. V roku 2018 bola zrušená akreditácia pre jeden akreditovaný subjekt (resocializačné stredisko) a jednému akreditovanému subjektu zanikla akreditácia z dôvodu, že uplynula doba platnosti udelenej akreditácie a akreditovaný subjekt o predĺženie akreditácie (v zákonom stanovenej lehote) nepožiadaval. Ku dňu 31. decembra 2018 zanikla na vlastnú žiadosť akreditácia pre tri subjekty.

V súvislosti s novelou zákona č. 305/2005 Z. z. a ustanovením § 100n zákona č. 305/2005 Z. z. sa na zariadenia (detský domov, krízové stredisko a resocializačné stredisko), ktoré mali k 31. marcu 2018 udelenú akreditáciu, vzťahovala povinnosť vypracovať program podľa § 45 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z. z., pričom na účely akreditácie sa tento program považoval za zmenu rozhodujúcich skutočností, ktoré podľa § 83 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z. z. posudzuje akreditačná komisia. Ministerstvu bolo za rok 2018 doručených spolu 56 programov Centier pre deti a rodinu.

**Tabuľka 3.22 Počet akreditovaných subjektov na vykonávanie opatrení SPODaSK
k 31. 12. 2018**

Počet akreditovaných subjektov	
Subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona č. 305/2005 Z. z.	42
Detský domov	22
Krízové stredisko	14
Resocializačné stredisko	18
SPOLU	96

Zdroj: V(MPSVR SR) 12-01

3.4.5 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti

Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov podporuje prostredníctvom finančných príspevkov vykonávanie osobnej starostlivosti o dieťa inou fyzickou osobou, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa.

Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny č. 233/2018 sa s účinnosťou od 1. septembra 2018 upravili sumy príspevkov na podporu náhradnej rodinnej starostlivosti nasledovne:

Tabuľka 3.23 Sumy príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti v roku 2018

Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	Do 31. 8. 2018	Od 1. 9. 2018
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	503,50 €	517,59 €
Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	928,74 €	954,74 €
Opakovaný príspevok dieťaťu	139,09 €	142,98 €
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	176,84 €	181,79 €
Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi	125,78 €	129,30 €
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	72,86 €	74,90 €

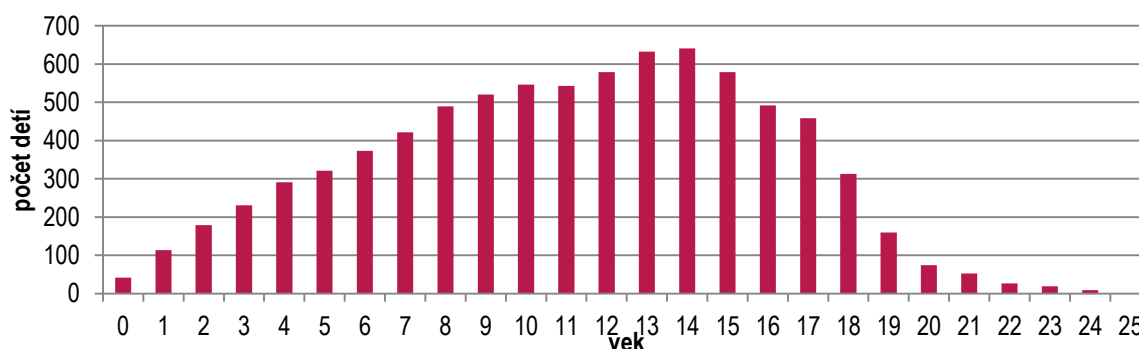
Zdroj: MPSVR SR

Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti sa poskytuje dieťaťu pri zverení do náhradnej starostlivosti na podporu zabezpečenia základného osobného vybavenia dieťaťa. V roku 2018 bol poskytnutý na 799 detí, čo je o 13 detí menej ako v roku 2017. Z celkového počtu detí bolo 75,2 % detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, 7,4 % detí do pestúnskej starostlivosti, 5,9 % detí bolo zverených predbežným opatrením súdu do predosvojiteľskej starostlivosti, 6,1 % detí bolo zverených do predosvojiteľskej starostlivosti a 5,4 % detí bolo zverených poručníkovi. Spolu bolo na tento príspevok vyplatených 416,6 tis. eur, čo predstavuje medziročný nárast o 10,1 tis. eur.

Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom podpory osamostatnenia sa dieťaťa. V roku 2018 bol príspevok vyplatený na 535 detí, čo je o 47 detí viac ako v roku 2017. Z celkového počtu detí u 69,9 % detí došlo k zániku náhradnej osobnej starostlivosti, u 25,1 % k zániku pestúnskej starostlivosti a u 5 % k zániku poručníctva. Spolu bolo na príspevok vyplatených 487,0 tis. eur, čo predstavuje medziročný nárast o 30,6 tis. eur.

Opakovaný príspevok dieťaťu sa poskytuje za účelom podpory uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa. V sledovanom období bol príspevok vyplatený priemerne mesačne na 8 126 detí (nárast oproti roku 2017 o 54 detí) celkovo v sume 10 498,5 tis. eur (nárast o 570,5 tis. eur). Podľa jednotlivých foriem náhradnej starostlivosti bolo v priemere zastúpených 70,6 % detí v náhradnej osobnej starostlivosti, 18,3 % detí v pestúnskej starostlivosti, 4,8 % detí zverených do náhradnej starostlivosti na základe predbežného opatrenia, 3,4 % detí v dočasnom zverení a 2,9 % detí v poručníctve.

Graf 3.16 Počet detí, na ktoré bol poskytnutý opakovaný príspevok dieťaťu podľa veku

Zdroj: RSD MIS

Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 1 151 náhradným rodičom na 1 438 detí (v roku 2017 to bolo 1 168 náhradných rodičov na 1 475 detí). V prípade, ak sa náhradný rodič osobne staral o tri alebo viac detí, ktoré sú

súrodencami, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa zvýšil o 125,78 eura mesačne. V sledovanom období bolo priemerne mesačne 49 takýchto prípadov. Celková vyplatená suma na príspevok predstavuje 2 578,0 tis. eur (medziročný pokles o 16,8 tis. eur).

Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, ktoré je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 56 náhradným rodičom, ktorí spolu vykonávajú starostlivosť priemerne mesačne o 60 ťažko zdravotne postihnutých detí (medziročný nárast o 1 náhradného rodiča a 2 ťažko zdravotne postihnuté deti). Spolu bolo na príspevok vyplatených 59,0 tis. eur (medziročný nárast o 5,7 tis. eur).

Odmena pestúna – § 19 ods. 3. Fyzickej osobe, ktorej po 31. decembri 2005 trvá nárok na výplatu odmeny pestúna podľa predpisu účinného do 31. decembra 2005 a zverené dieťa je jej príbuzný v priamom rade, poskytuje sa táto odmena do zániku zverenia tohto dieťaťa. Počet osôb, ktorým bola odmena pestúna vyplatená, tvorilo v priemernom mesačnom vyjadrení 35 poberateľov (medziročný pokles o 33 poberateľov), ktorým bolo zverených 35 detí (medziročný pokles o 37 detí). Na odmenu pestúna bolo vyplatených spolu 20,8 tis. eur (medziročný pokles o 20,6 tis. eur).

Na príspevky na náhradnú rodinnú starostlivosť bolo v roku 2018 vyčerpaných celkovo 14 142 473 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 637 518 eur⁴⁶.

⁴⁶ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Uznesením vlády SR č. 357 dňa 22. augusta 2018 bol schválený materiál **II. Správa o plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 a návrh na jeho aktualizáciu**, ktorý dokumentuje plnenie úloh za obdobie rokov 2016 – 2017.⁴⁷ Na plnení opatrení sa podieľali a podklady do vyhodnotenia predložili všetky ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, poradné orgány vlády SR, orgány územnej samosprávy ako aj osoby so zdravotným postihnutím prostredníctvom svojich reprezentatívnych organizácií. Materiál vychádza zo štruktúry Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a zjednocuje oblasti záujmu do väčších celkov s vnútornou štruktúrou a stanovuje priority na jednotlivé časové obdobia v rámci týchto zoskupení. Zároveň sú v ňom doplnené nové opatrenia v jednotlivých oblastiach, ako aj nové spôsoby plnenia v pôvodných opatreniach, ktoré budú mať významný vplyv na zlepšenie života osôb so zdravotným postihnutím.

Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom a parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009. Cieľom tejto úpravy právnych vzťahov je podporiť sociálne začlenenie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej len „fyzická osoba s ŤZP“) do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti v týchto štyroch oblastiach: *oblasť mobility a orientácie, oblasť komunikácie, oblasť zvýšených výdavkov a oblasť sebaobsluhy*.

Dňa 1. júla 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 191/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Zákon č. 191/2018 Z. z. priniesol nasledovné najvýznamnejšie zmeny:

- rozšíril okruh účastníkov právnych vzťahov o osoby, ktorým sa poskytla doplnková ochrana
- vznikla nová príloha č. 18, ktorá určuje zdravotné postihnutia na účely parkovacieho preukazu, čím sa rozšíril okruh osôb, ktorým je možné vyhotoviť parkovací preukaz
- precizoval definovanie odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom (ťažké poruchy mobility, duševné poruchy a ťažké poruchy zvieracích)
- ustanovil, že úvery a pôžičky sa nepovažujú za príjem na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu; hnuťelné a nehnuteľné veci zakúpené z týchto finančných prostriedkov sa však za majetok považujú.
- rozšíril okruh fyzických osôb s ŤZP, ktorým je možné poskytovať peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla (o fyzické osoby s ŤZP zaradené do chronického dialyzačného programu alebo do transplantáčného programu alebo ktorým sa poskytuje akútna onkologická liečba a pri hematatoonkologickom ochorení aj udržiavacia liečba)
- priaznivejšie upravil podmienky vyplácania peňažných príspevkov na kompenzáciu do zahraničia tak, že sa naďalej poskytujú aj v prípade, ak sa fyzická osoba s ŤZP zdržiava mimo územia SR po dobu najviac 303 po sebe nasledujúcich dní z dôvodu návštevy školy (predĺženie doby zo 60 dní na 303 dní).
- zrušil povinnosť vrátiť jednorazový peňažný príspevok na kompenzáciu alebo jeho pomernú časť po úmrtí fyzickej osoby s ŤZP; táto povinnosť zostáva zachovaná len v prípade, ak fyzická osoba s ŤZP nepoužila peňažný príspevok na účel, na ktorý bol poskytnutý.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie:

- navýšil všetky výšky peňažných príspevkov na opatrovanie a ustanovil ich pevnou sumou

⁴⁷ Dokument je uverejnený na webovom sídle MPSVR SR.

- zaviedol možnosť ustanoviť nariadením vlády Slovenskej republiky výšky peňažných príspevkov na opatrovanie vždy k 1. júlu
- zrušil zníženie peňažného príspevku na opatrovanie z dôvodu, že fyzická osoba s ŤZP navštevuje školské zariadenie viac ako 20 hodín týždenne, ako aj v prípade, ak fyzická osoba s ŤZP je v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 30 dní a opatrovateľ je jej sprievodcom v tomto zariadení
- upravil sumu zvýšenia tohto peňažného príspevku z dôvodu opatrovania nezaopatreného dieťaťa v prípade, ak jeho opatrovateľ nemá príjem zo zamestnania ani nepoberá žiadnu dôchodkovú dávku zo sumy 49,80 eur na sumu 100 eur mesačne
- zvýšil ochranu príjmu opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP z 1,7 násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (ďalej len „SŽM“) na 2 násobok SŽM na účely stanovenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie poskytovaného opatrovateľovi v tzv. produktívnom veku (nepoberajú dôchodkovú dávku)
- zaviedol nový mechanizmus členenia výšky peňažného príspevku pri opatrovateľoch poberajúcich niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok tak, že kopíruje členenie príspevku poskytovanom opatrovateľom v tzv. produktívnom veku
- výška príspevku pre opatrovateľov poberajúcich dôchodkovú dávku predstavuje 50 % výšky príspevku pre opatrovateľov v tzv. produktívnom veku
- zaviedol poskytnutie peňažného príspevku za celý kalendárny mesiac, v ktorom opatrovaná fyzická osoba s ŤZP zomrela, ako aj za kalendárny mesiac, ktorý nasleduje po tomto kalendárnom mesiaci
- ustanovil výšky peňažného príspevku na opatrovanie poskytovaného opatrovateľovi v tzv. produktívnom veku nasledovne:
 - a) ak opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo 125 % SŽM na pevnú sumu 369,36 eur
 - b) ak opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP zo 162,1 % SŽM na pevnú sumu 492,34 eur
 - c) ak opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby viac ako 20 hodín týždenne zo 112,01 % SŽM na pevnú sumu 326,16 eur
 - d) ak opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP, ktorým sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby zo 152,83 % SŽM na pevnú sumu 461,81 eur
 - e) ak opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa neposkytuje alebo poskytuje najviac 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo 158,39 % SŽM na pevnú sumu 480,05 eur.
- Ustanovil výšky peňažného príspevku na opatrovanie poskytovaného opatrovateľovi poberajúcemu niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok nasledovne, ak:
 - a) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo 46,38 % SŽM na pevnú sumu 184,71 eur
 - b) opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP zo 61,22 % SŽM na pevnú sumu 246,20 eur
 - c) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby viac ako 20 hodín týždenne zo 46,38 % SŽM na pevnú sumu 163,06 eur
 - d) opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP, ktorým sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby zo 61,22 % SŽM na pevnú sumu 230,88 eur
 - e) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa neposkytuje alebo poskytuje najviac 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo 61,22 % SŽM na pevnú sumu 240,00 eur.

Pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu:

- stanovil výšku sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie pevnou sumou
- zaviedol možnosť ustanoviť nariadením vlády Slovenskej republiky výšku sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie vždy k 1. júlu

- navýšil sadzbu na jednu hodinu osobnej asistencie z 1,39 % SŽM na pevnú sumu 3,82 eur
- zrušil zníženie výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu z dôvodu príjmu fyzickej osoby s ŤZP nad 4 násobok SŽM (t. j. príjem sa už nezohľadňuje)
- rozšíril okruh poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu o fyzické osoby s ŤZP, pre ktoré sú vykonávané opatrenia alebo im je poskytovaná starostlivosť v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- zaviedol dve nové činnosti osobnej asistencie (pomoc fyzickej osobe s ŤZP pri úkonoch starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, vykonávanie sprostredkovania komunikácie formou augmentatívnej a alternatívnej komunikácie).

Podľa zákona o peňažných príspevkoch je možné fyzickým osobám s ŤZP po posúdení ich zdravotného stavu vyhotoviť *preukaz fyzickej osoby s ŤZP, preukaz fyzickej osoby s ŤZP so sprievodcom a parkovací preukaz pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím*. Tieto preukazy umožňujú fyzickým osobám s ŤZP využívať určité zľavy a výhody a prispievajú tým ku kompenzácii sociálnych dôsledkov ŤZP a ich sociálnemu začleneniu. K 31. decembru 2018 bolo platných spolu 328 713 preukazov fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, čo predstavuje nárast o 5 185. Platných parkovacích preukazov pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím bolo 91 681, čo predstavuje nárast o 5 388 v porovnaní s rokom 2017. Predpokladáme, že uvedený nárast ovplyvnili legislatívne zmeny účinné od 1. júla 2018.

Tabuľka 3.24 Počet platných preukazov

Druh preukazu	Obdobie	
	K 31.12. 2017	K 31. 12. 2018
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (bez sprievodcu)	166 110	170 269
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom	157 418	158 444
SPOLU: Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím bez/so sprievodcom	323 528	328 713
Parkovacie preukazy pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím	86 293	91 681

Zdroj: MPSVR SR (RSD MIS)

Sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia je možné podľa zákona o peňažných príspevkoch kompenzovať peňažnými príspevkami (ďalej len „PP“) na kompenzáciu, ktoré sa delia na **opakované a jednorazové**.

Od 1. júla 2018, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 191/2018 Z. z., vznikli dve skupiny *opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu*, rozdelené podľa spôsobu stanovenia ich výšky na:

1. Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu, ktorých výška je ustanovené SŽM, čím sa valorizujú v závislosti od úpravy výšky súm životného minima k 1. júlu bežného kalendárneho roka. Ide o peňažný príspevok na prepravu, peňažné príspevky na kompenzáciu zvýšených výdavkov (na diétne stravovanie, súvisiacich s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne obuvi a bytového zariadenia, súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom). Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 196/2018 Z. z. o úprave súm životného minima bola k 1. júlu 2018 ustanovená SŽM na **205,07** eur mesačne. Následne boli k 1. júlu valorizované výšky uvedených opakovaných peňažných príspevkov.
2. Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu, ktorých výšky sú ustanovené pevnou sumou. Ide o peňažný príspevok na opatrovanie a sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie. Výšky peňažného príspevku na opatrovanie, ako aj výšku sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie je možné nanovo ustanoviť nariadením vlády Slovenskej republiky vždy k 1. júlu.

Prehľad výšok všetkých opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu je uvedený v tabuľke 3.25.

Tabuľka 3.25 Prehľad opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy opakovaných peňažných príspevkov	Výška PP v € ⁴⁸ do 30. 6. 2018	Výška PP v € od 1. 7. 2018
PP na osobnú asistenciu – sadzba na jednu hodinu	2,78	3,82
PP na prepravu	101,78	104,63
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:		
- na diétne stravovanie		
a) choroby a poruchy uvedené v prvej skupine prílohy č.5 zákona	37,03	38,07
b) choroby a poruchy uvedené v druhej skupine prílohy č.5 zákona	18,52	19,04
c) choroby a poruchy uvedené v tretej skupine prílohy č.5 zákona	11,12	11,43
- hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	18,52	19,04
- zabezpečenie prevádzky osobného motorového vozidla	33,32	34,25
- starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	44,43	45,67
PP na opatrovanie:		
- FO (opatrovatel') nepoberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok:		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	249,35	369,36
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	323,36	492,34
c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	223,44	326,16
d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	304,87	461,81
e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne	315,96	480,05
- FO (opatrovatel') poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	92,52	184,71
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	122,13	246,2
c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení		163,06
d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení		230,88
e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne		240,00

Zdroj: MPSVR SR

⁴⁸ Pri PP na osobnú asistenciu, PP na prepravu a PP na opatrovanie do výpočtu výšky PP vstupujú aj ďalšie parametre, napríklad výška príjmu FO s ŤZP

Maximálne výšky *jednorazových peňažných príspevkov* na kompenzáciu ustanovuje zákon o peňažných príspevkoch *pevnou sumou*. Na stanovenie konkrétnej výšky *jednorazového peňažného príspevku* má vplyv príjem fyzickej osoby s ŤZP (ďalej len „FO s ŤZP“) a cena, napr. pomôcky, osobného motorového vozidla, úpravy (podľa druhu peňažného príspevku). Pri zohľadňovaní príjmu fyzickej osoby s ŤZP je zachovaný princíp solidarity, t.j. čím nižší príjem má fyzická osoba s ŤZP, tým je možné poskytnúť vyšší *jednorazový peňažný príspevok* na kompenzáciu. Prehľad maximálnych výšok *jednorazových peňažných príspevkov* je uvedený v tabuľke 3.26.

Tabuľka 3.26 Maximálne výšky jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu	Maximálna výška v €
Peňažný príspevok na kúpu pomôcky	8 630,42
– na kúpu druhého mechanického vozíka	1 659,70
– na kúpu druhého elektrického vozíka je	4 979,09
– na kúpu druhého načúvacieho aparátu je	331,94
Peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na úpravu pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia	11 617,88
Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla	6 638,79
– na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou	8 298,48
Peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu bytu a peňažných príspevkov na úpravu rodinného domu v období siedmich rokov	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu garáže v období siedmich rokov	1 659,70

Zdroj: MPSVR SR

V roku 2018 boli na peňažné príspevky na kompenzáciu vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 293 219 372 eur. Z toho finančné prostriedky vynaložené na peňažné príspevky poskytované fyzickým osobám s ŤZP predstavovali sumu 143 788 146 eur. Priemerný mesačný počet poberateľov – fyzických osôb s ŤZP bol 159 278. Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný fyzickým osobám opatrovujúcim fyzické osoby s ŤZP (opatrovateľom) bol 53 356 a finančné prostriedky vyplatené na tento účel predstavovali sumu 149 431 226 eur.

Tabuľka 3.27 Prehľad čerpania finančných prostriedkov v roku 2018

Peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP poskytované FO s ŤZP	159 278	143 788 146
PP na opatrovanie*	53 356	149 431 226
SPOLU		293 219 372

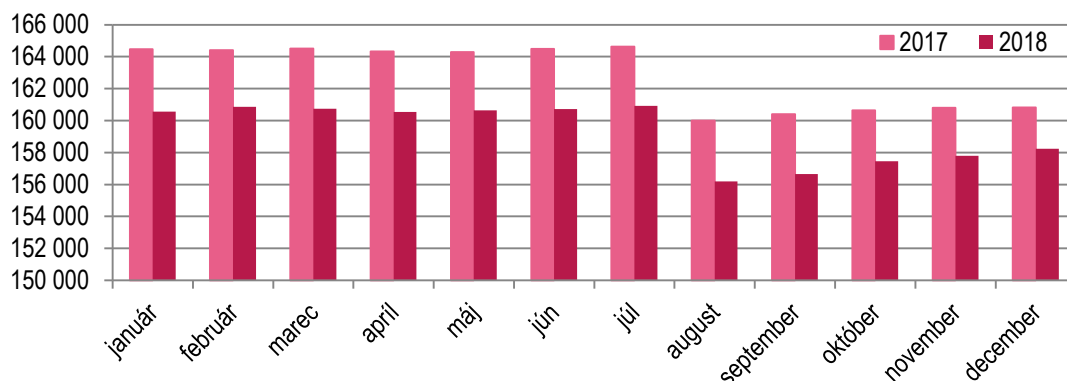
Zdroj: RSD MIS

*PP na opatrovanie je poskytovaný fyzickej osobe, ktorá opatruje FO s ŤZP

Pri porovnávaní údajov o peňažných príspevkoch na kompenzáciu za rok 2018 s predchádzajúcim rokom sa v roku 2018 prejavil nárast čerpania celkových finančných prostriedkov o 49,0 mil. eur. Túto skutočnosť ovplyvnili legislatívne zmeny, ktorými boli s účinnosťou od 1. júla 2018 ustanovené výhodnejšie podmienky poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie (zvýšenie všetkých výšok peňažného príspevku a zvýšenie ochrany príjmu opatrovanej FO s ŤZP), ako aj peňažného príspevku na osobnú asistenciu (zvýšenie hodinovej sadzby osobnej asistencie a zrušenie zohľadňovania príjmu FO s ŤZP).

Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie (opatrovateľov) na rozdiel od predchádzajúcich rokov v roku 2018 vzrástol o 147 osôb a finančné prostriedky vynaložené na tento peňažný príspevok z dôvodu uvedených legislatívnych zmien narástli o 38,75 mil. eur. Pri peňažných príspevkoch na kompenzáciu poskytovaných fyzickým osobám s ŤZP klesol v roku 2018 priemerný mesačný počet poberateľov o 3 541, ale vzrástlo čerpanie finančných prostriedkov o 10,27 mil. eur. Zvýšené čerpanie ovplyvnili najmä pozitívne zmeny pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu.

Graf 3.17 Vývoj počtu FO s ŤZP, ktorým boli poskytované peňažné príspevky na kompenzáciu za rok 2017 a 2018

* V uvedených počtoch figuruje každý poberateľ PP len raz, aj keď mu je poskytnutých viac príspevkov

Zdroj: RSD MIS

V roku 2018 boli na **opakované peňažné príspevky** vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 269,58 mil. eur. Z hľadiska počtu poberateľov bol v roku 2018 najvyšší priemerný mesačný počet 154 665 poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetky druhy zvýšených výdavkov). Tento peňažný príspevok sa člení podľa účelu poskytovania na štyri skupiny a v rámci tohto členenia bol najvyšší priemerný mesačný počet poberateľov pri kompenzácií zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia (84 564), nasledujú kompenzácie zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla (67 711), kompenzácie zvýšených výdavkov na diétne stravovanie (51 874) a kompenzácie zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom (58). Jednej fyzickej osobe s ŤZP môžu byť kompenzované jej zvýšené výdavky viacerými druhmi peňažných príspevkov. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria poberatelia peňažného príspevku na opatrovanie, a to v priemernom mesačnom počte 53 356.

V roku 2018 bolo vynaložených na 6 854 **jednorazových** peňažných príspevkov na kompenzáciu cca 23,4 mil. Najvyšší počet poskytnutých peňažných príspevkov bol na kúpu pomôcky (2 540), ďalej na peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla (1 404) a peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia (918).

Prehľad čerpania jednotlivých peňažných príspevkov na kompenzáciu v roku 2017 a v roku 2018 poskytuje tabuľka 3.28.

Tabuľka 3.28 Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP

Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	2017	Vynaložené finančné prostriedky v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	2018	Vynaložené finančné prostriedky v €
		Priemerná mesačná výška PP v €			Priemerná mesačná výška PP v €	
PP na osobnú asistenciu	9 802	383,48	45 835 122	10 100	443,49	55 045 675
PP na prepravu	3 046	84,18	3 135 013	3 102	87,96	3 221 829
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:	158 424	31,69	62 007 899	154 665	32,78	61 884 759
– na diétne stravovanie	53 136	22,64	14 706 858	51 874	23,15	14 660 576
– hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	86 931	18,44	19 539 932	84 564	18,73	19 326 996
– prevádzku osobného motorového vozidla	68 521	33,19	27 727 790	67 711	33,7	27 864 831
– starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	61	44,25	33 319	58	44,13	32 355
PP na opatrovanie	53 209	165,47	110 681 082	53 356	215,03	149 431 226
Jednorazové peňažné príspevky na kompenzáciu	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na kúpu pomôcky	2 846	781,55	2 224 284	2 540	791,48	2 009 948
PP na výcvik používania pomôcky	27	1 186,18	32 027	13	518,08	6 735
PP na úpravu pomôcky	17	761,35	12 943	18	905,27	16 295
PP na opravu pomôcky	824	366,71	302 166	779	361,34	280 986
PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia	743	9 332,34	6 933 928	918	9 261,34	8 466 655
PP na kúpu osobného motorového vozidla	1 436	6 765,54	9 715 316	1 404	6 775,38	9 516 086
PP na úpravu osobného motorového vozidla	138	3 815,75	526 573	133	3 726,00	495 576
PP na úpravu bytu	386	2 575,77	994 245	356	2 597,25	918 776
PP na úpravu rodinného domu	654	2 365,70	1 547 169	686	2 425,16	1 667 102
PP na úpravu garáže	3	1 402,39	4 207	7	1 268,33	9 098
Vynaložené finančné prostriedky na PP SPOLU v €		243 951 975			293 219 372	

Zdroj: RSD MIS, pri opakovaných príspevkoch je priemerná mesačná výška PP vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov bez doplatkov za oneskorený nárok

* sumárne údaje za 12 mesiacov

Celkový počet **jednorazových peňažných príspevkov** poskytnutých v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 klesol o 220, ale vzrástlo čerpanie finančných prostriedkov o 1 094 398 eur. K nárastu počtu poskytnutých peňažných príspevkov došlo len pri štyroch druhoch príspevkov a pri šiestich druhoch došlo k poklesu počtu poskytnutých peňažných príspevkov, a to nasledovne:

a) **nárast** počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2018 o:

- 175 PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia (priemerná výška PP klesla o 71,00 eura)
- 32 PP na úpravu rodinného domu (priemerná výška PP vzrástla o 59,46 eura)
- 4 PP na úpravu garáže (priemerná výška PP klesla o 134,06 eura)
- 1 PP na úpravu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 143,92 eura)

b) **pokles** počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2018 o:

- 306 PP na kúpu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 9,93 eura)
- 45 PP na opravu pomôcky (priemerná výška PP klesla o 5,37 eura)
- 32 PP na kúpu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP poklesla o 9,84 eura)
- 30 PP na úpravu bytu (priemerná výška PP vzrástla o 21,48 eura)
- 14 PP na výcvik používania pomôcky (priemerná výška PP klesla o 668,10 eura)
- 5 PP na úpravu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP klesla o 89,75 eura)

Finančné prostriedky vynaložené na **opakované peňažné príspevky** v roku 2018 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 47 924 372 eur. Vývoj priemerného mesačného počtu poberateľov týchto peňažných príspevkov v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 bol nasledovný:

a) **nárast** priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 298 PP na osobnú asistenciu (**nárast** vynaložených finančných prostriedkov o 9,211 mil. eur)
- 147 PP na opatrovanie (**nárast** vynaložených finančných prostriedkov 38,750 mil. eur)
- 56 PP na prepravu (**nárast** vynaložených finančných prostriedkov o 86,8 tis. eur)

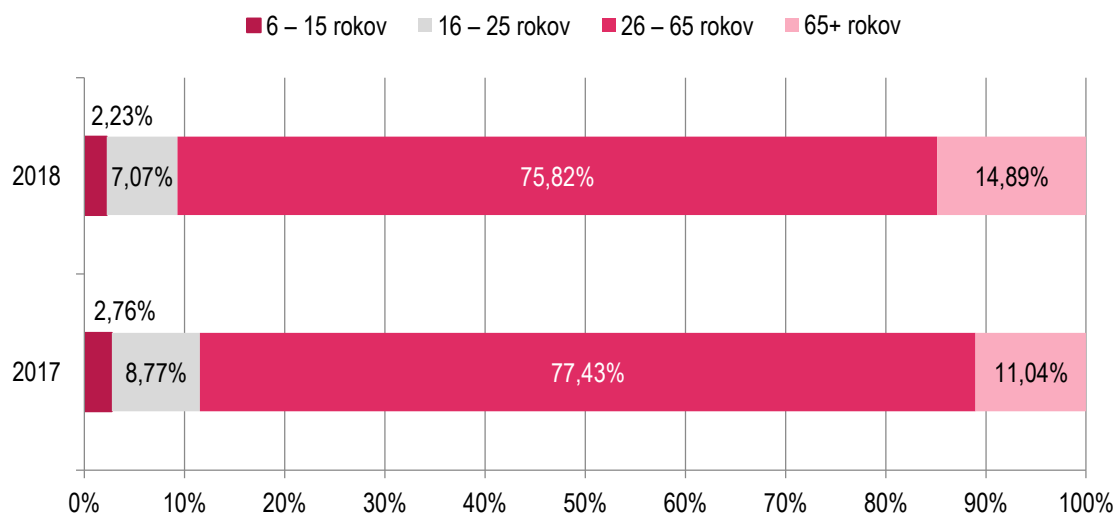
b) **pokles** priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 3 759 PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetkých druhov zvýšených výdavkov a následne **pokles** vynaložených finančných prostriedkov o 123,1 tis. eur)

Priemerné mesačné výšky opakovaných peňažných príspevkov v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 vzrástli nepatrne (v závislosti od valorizácie súm životného minima). Výnimku tvorí peňažný príspevok na opatrovanie a peňažný príspevok na osobnú asistenciu.

Nárast priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu pretrváva dlhodobo. Priemerná mesačná výška tohto peňažného príspevku v roku 2018 vzrástla o 60,01 eura a predstavuje 138 hodín osobnej asistencie mesačne, na ktoré bol poskytnutý peňažný príspevok. Uvedené zvýšenie peňažného príspevku na osobnú asistenciu najvýznamnejšie ovplyvnilo zvýšenie sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie o 1,04 eura s účinnosťou od 1. júla 2018. Prehľad priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2018, rozdelený podľa veku, poskytuje graf 3.16 a tabuľka 3.29.

Graf 3.18 Rozdelenie priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v roku 2017 a 2018

Zdroj: RSD MIS

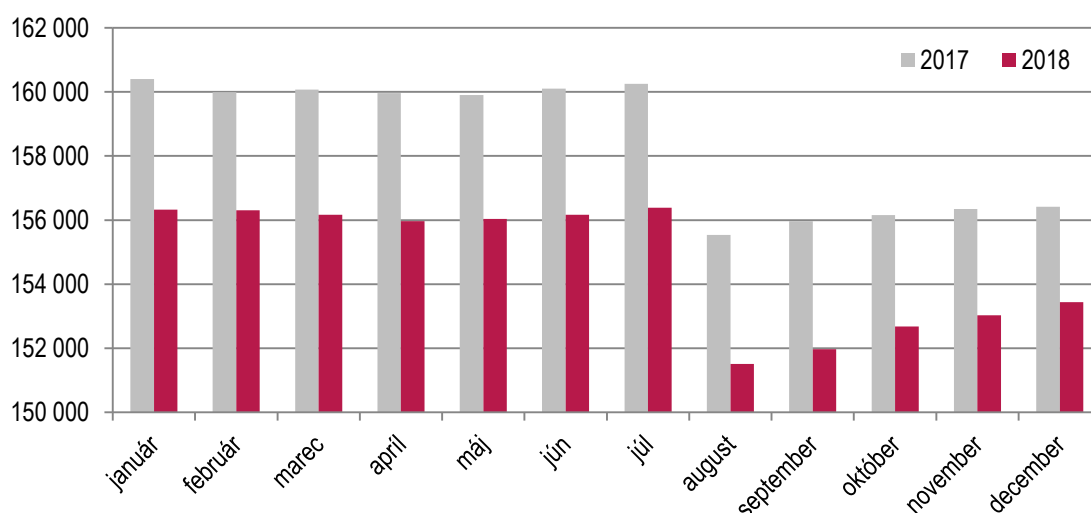
Tabuľka 3.29 Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v roku 2017 a 2018

	2017	2018
6 – 15 rokov	271	225
16 – 25 rokov	860	714
26 – 65 rokov	7 592	7 659
viac ako 65 rokov	1 082	1 504

Zdroj: RSD MIS

Pokles priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov sa prejavil u každého druhu zvýšených výdavkov. Pri kompenzácií zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia došlo k medziročnému poklesu priemerného mesačného počtu poberateľov o 2 367, pri kompenzácií zvýšených výdavkov na diétne stravovanie o 1 262 poberateľov, pri kompenzácií zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla o 810 poberateľov a pri kompenzácií zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom klesol priemerný mesačný počet poberateľov o 3. Uvedené poklesy priemerného mesačného počtu poberateľov ovplyvnili viaceré skutočnosti, najvýznamnejšie úmrtie poberateľov. Ďalšími dôvodmi bolo nesplnenie niektorých zo zákonom ustanovených podmienok.

Graf 3.19 Vývoj počtu poberateľov PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2017 a 2018

Zdroj: RSD MIS

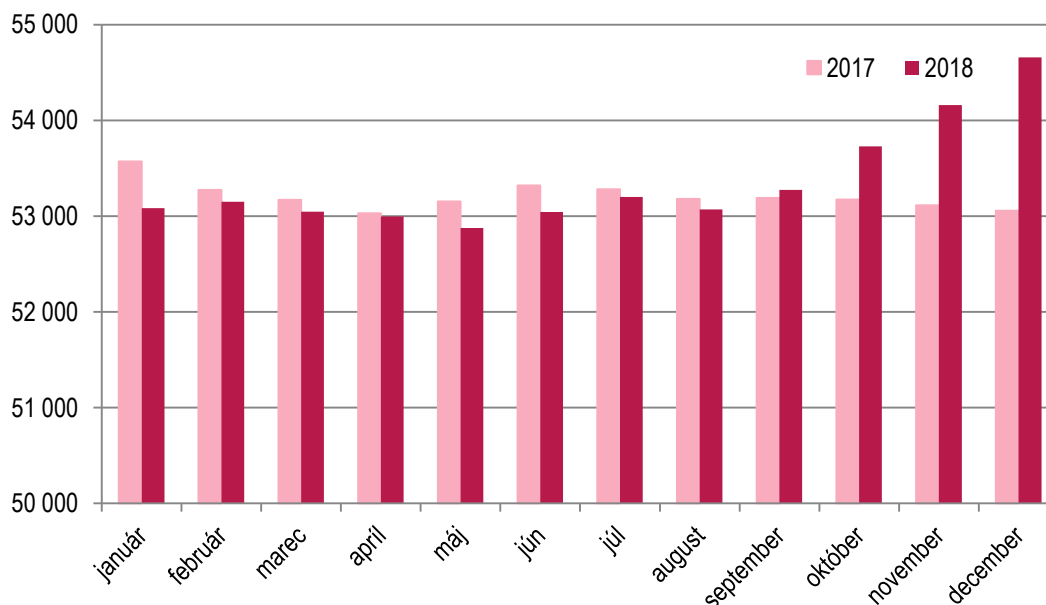
Peňažný príspevok na opatrovanie, ako jediný peňažný príspevok na kompenzáciu, sa neposkytuje fyzickej osobe s ŤZP, ale priamo fyzickej osobe, ktorá ju opatruje (opatrovateľovi). Jeho výška je stanovená v závislosti od viacerých skutočností. Ak opatrovateľ poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok, peňažný príspevok na opatrovanie je ustanovený v paušálnej výške⁴⁹. Ak opatrovateľ nepoberá takúto dôchodkovú dávku (v tzv. produktívnom veku), na výšku peňažného príspevku má vplyv aj príjem opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP. V prípade, ak opatrovaná fyzická osoba s ŤZP zomrie, peňažný príspevok na opatrovanie sa poskytne opatrovateľovi za celý kalendárny mesiac, v ktorom opatrovaný zomrel, ako aj za kalendárny mesiac, ktorý nasleduje po tomto kalendárnom mesiaci.

Na účely stanovenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie u opatrovateľov v produktívnom veku, príjem FO s ŤZP je chránený do výšky 2 násobku SŽM, resp. ak je fyzickou osobou s ŤZP nezaopatrené dieťa, jeho príjem je chránený do 3-násobku SŽM. Od 1. júla 2018 po valorizácii súm životného minima predstavujú

⁴⁹ Pokiaľ opatrovaná FO s ŤZP poberá zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, výška PP na opatrovanie sa znižuje o túto sumu, bez ohľadu na to, či opatrovateľ poberá alebo nepoberá nejakú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok.

hranice ochrany príjmu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP sumu 410,14 eura mesačne (2-násobok) a 615,21 eura mesačne (3-násobok). Peňažný príspevok na opatrovanie možno zvýšiť o 100,00 eur mesačne, ak opatrovateľ nemá žiaden príjem zo zamestnania alebo nepoberá dávky dôchodkového poistenia alebo výsluhového zabezpečenia a opatruje fyzickú osobu s ŤZP, ktorá je nezaopatreným dieťaťom.

Graf 3.20 Vývoj počtu poberateľov PP na opatrovanie v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: RSD MIS

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie bol v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 zaznamenaný medziročný nárast celkového priemerného mesačného počtu poberateľov o 147, ako aj nárast priemerného mesačného počtu opatrovaných FO s ŤZP o 164.

Uvedené zmeny priemerných mesačných počtov pri jednotlivých peňažných príspevkoch na opatrovanie boli nasledovné:

- **nárast** o 531 poberateľov v tzv. produktívnom veku (nárast opatrovaných FO s ŤZP o 568)
- **pokles** o 326 poberateľov, ktorým je vyplácaná dôchodkovú dávka (pokles opatrovaných FO s ŤZP o 347)
- **pokles** o 58 poberateľov, ktorým je peňažný príspevok vyplácaný podľa prechodného ustanovenia, t.j. podľa zákona účinného do 31. 12. 2008 (pokles opatrovaných FO s ŤZP o 58), počet týchto poberateľov sa neustále znižuje a postupne prechádzajú na podmienky vyplácania, ustanovené zákonom o peňažných príspevkoch, účinnom od 1. januára 2009.

Prehľad údajov o poskytnutých peňažných príspevkoch na opatrovanie je uvedený v tabuľke 3.30.

**Tabuľka 3.30 Čerpanie peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2017 a 2018
v hlbšej štruktúre**

Peňažný príspevok na opatrovanie	Priemerný mesačný počet poberateľov	2017 Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	2018 Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €
1. FO ¹⁾ poberajúca dôchodkovú dávku	21 791	22 153	89,87	21 465	21 806	122,07
2. FO nepoberajúca dôchodkovú dávku	31 064	32 010	219,33	31 595	32 578	279,82
3. FO poberajúce príspevok podľa prechodného ustanovenia	354	362	93,7	296	305	121,82
Peňažný príspevok na opatrovanie SPOLU	53 209	54 524	165,47	53 356	54 688	215,48

Zdroj: RSD MIS

¹⁾ FO – fyzická osoba, poberajúca peňažný príspevok na opatrovanie (poberateľ)

Prijaté legislatívne zmeny s účinnosťou od 1. júla 2018 priaznivejšie ustanovili podmienky poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie nasledovne:

- Pri príspevku poskytovanom opatrovateľom v tzv. produktívnom veku sa zákonom ustanovená mesačná výška zvýšila o 120,01 eur a súčasne sa zvýšila ochrana príjmu nimi opatrovanej FO s ŤZP o 61,5 eura
- Pri príspevku poskytovanom opatrovateľom poberajúcim dôchodkovú dávku sa zákonom ustanovená mesačná výška zvýšila o 92,19 eur (príjem sa nezohľadňuje).

Uvedené zmeny ovplyvnili nárast počtu poberateľov, ako aj priemerné mesačné výšky poskytnutých peňažných príspevkov na opatrovanie. Celková priemerná mesačná výška peňažného príspevku na opatrovanie v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 vzrástla o 50,01 eur na sumu 215,48 eur mesačne. Z toho peňažný príspevok na opatrovanie poskytovaný poberateľom v tzv. produktívnom veku vzrástol o 60,49 eur na sumu 279,82 eur mesačne, peňažný príspevok na opatrovanie poskytovaný poberateľom, ktorým je vyplácaná dôchodková dávka vzrástol o 32,20 eur na sumu 122,07 eur mesačne a peňažný príspevok vyplácaný podľa prechodného ustanovenia vzrástol o 28,12 eur na sumu 121,82 mesačne.

Výšky peňažných príspevkov na opatrovanie vzrástli výraznejšie po legislatívnych zmenách účinných od 1. júla 2018. Táto skutočnosť sa však vzhľadom na účinnosť zmien premietla v nižšej miere do celoročnej priemernej výšky tohto peňažného príspevku. V decembri 2018 bola priemerná mesačná výška peňažného príspevku 297,55 eur. Z toho peňažný príspevok poskytovaný poberateľom v tzv. produktívnom veku bol v sume 374,16 eur, peňažný príspevok poskytovaný poberateľom, ktorým je vyplácaná dôchodková dávka, bol v sume 183,28 eur.

3.4.7 Sociálne služby

Sociálne služby v SR sa od roku 2009 poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti spoločensky sa začleniť a z rôznych dôvodov samostatne riešiť svoje problémy.

Sociálne služby sa podľa tohto zákona poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade ich taxatívneho vymedzenia. Odborné činnosti, ako sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, ale aj iné činnosti je možné za podmienok ustanovených zákonom o sociálnych službách poskytovať aj samostatne na základe akreditácie. Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené, a to *sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a na podporné služby*.

Na účely poskytovania sociálnych služieb, ktoré majú charakter dlhodobej starostlivosti a ktoré sa poskytujú fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, zákon o sociálnych službách upravuje *zdravotnú a sociálnu posudkovú činnosť*, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu. Zákon o sociálnych službách upravuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb priamo sestrami, t. j. zamestnancami týchto zariadení a zároveň je upravená možnosť poskytovania sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti.

V osobitnej časti zákona je upravené financovanie sociálnych služieb z rozpočtov samospráv a zo štátneho rozpočtu z kapitoly MPSVR SR. Pri financovaní neverejných poskytovateľov sa rozlišuje, či majú neziskový charakter alebo či ide o podnikateľské subjekty poskytujúce služby za účelom dosiahnutia zisku, ktoré nie je možné podporovať z verejných zdrojov.

Zákon o sociálnych službách upravuje *výkon dohľadu* nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb. Ministerstvo s účinnosťou od 1. 9. 2019 hodnotí aj kvalitu poskytovaných sociálnych služieb na základe podmienok kvality, ktoré sú upravené v prílohe č. 2 zákona o sociálnych službách.

MPSVR SR v oblasti sociálnych služieb *udeľuje akreditáciu na vzdelávacie programy a akreditáciu na odbornú činnosť*. V roku 2018 rozhodlo o udelení akreditácie pre osemnásť subjektov, z toho štrnástim subjektom na vzdelávacie programy a štyrom subjektom na odbornú činnosť. V predmetnom období bola devätnástim subjektom predĺžená akreditácia vzdelávacích programov, dvadsaťdva subjektom bola predĺžená akreditácia na odbornú činnosť. Dvomi subjektmi nebola na odbornú činnosť udelená akreditácia.

Od 1. januára 2018 nadobudla účinnosť novela zákona o sociálnych službách, ktorej jedným z hlavných zámerov bolo posilnenie spolufinancovania sociálnych služieb, a to v záujme zabezpečenia dostupnosti a udržateľnosti sociálnych služieb, a to tak, že finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou (*zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie a denný stacionár*) sa poskytuje cielene na každého klienta v závislosti od stupňa odkázanosti na pomoc inej osoby (tabuľka 20 v prílohe ku kapitole 3). Účelom poskytnutia finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly ministerstva je spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov poskytovateľa sociálnej služby na mzdy a odvody platené zamestnávateľom v konkrétnom zariadení sociálnych služieb. Takto ustanovený mechanizmus posilňuje viaczdrojové financovanie sociálnych služieb a prispieva k ich dlhodobej udržateľnosti a dostupnosti, prispieva tiež k podpore zamestnanosti a zamestnateľnosti a riešeniu úrovne odmeňovania zamestnancov v sociálnych službách. Súčasne sa upravili podmienky poskytnutia finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie zo štátneho rozpočtu verejným poskytovateľom na lokálnej úrovni a finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v nocľahárni neverejným poskytovateľom

(tabuľka 21 v prílohe ku kapitole 3). Úpravami v oblasti financovania sociálnych služieb sa vytvoril aj manipulačný priestor v rozpočtoch obcí a vyšších územných celkov na poskytovanie a zabezpečovanie ďalších druhov sociálnych služieb vo verejnom záujme.

Ďalšími zmenami prijatými v rámci tejto novely bolo zvýšenie výšky povinného zostatku z príjmu prijímateľa opatrovateľskej služby, pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa a ambulantnej sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb bez poskytovania stravovania po zaplatení úhrady za jej poskytovanie na 1,65-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ako aj precizovanie obsahu služby včasnej intervencie, podmienok poskytovania starostlivosti o deti v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, vykonávania sociálnej posudkovej činnosti, náležitostí žiadosti o zápis do registra a žiadosti o udelenie akreditácie na odbornú činnosť a obsahu komunitného plánu sociálnych služieb a koncepcie rozvoja sociálnych služieb.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektivitu poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí sa MPSVR SR naďalej venuje procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. Vláda SR schválila v roku 2011 *Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti* (ďalej len „Stratégia DI“), ktorou sa Slovenská republika hlási k celosvetovému trendu systematického odstraňovania modelu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť v špecializovaných zariadeniach, menovite detí v náhradnej starostlivosti, ľudí so zdravotným postihnutím a seniorov a jeho nahradenie alternatívnym modelom služieb a opatrení, svojím charakterom čo najviac podobným podmienkam bežného života. Takáto zmena modelu je jedným z cieľov súčasnej politiky EÚ v oblasti sociálnej inklúzie a zdravotného postihnutia a je súčasťou záväzkov SR v medzinárodnej ľudsko-právnej agende. MPSVR SR schválilo *Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020* (ďalej len „Národný akčný plán DI“), ako aj *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 - 2020*, kde ustanovilo ako jednu z národných priorít „podporu prechodu prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť“.

Od augusta 2018 prebieha realizácia Národného projektu *Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov*, nadväzujúci na Národný projekt Podpora transformácie a deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb, realizovaný v predchádzajúcom programovom období. Ide o projekt, ktorý predstavuje prvý krok synergetickej podpory prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v Slovenskej republike vyplývajúcej z medzinárodných záväzkov SR v ľudsko-právnej oblasti a naplňania Stratégie DI. Prostredníctvom transformačných plánov jednotlivých zariadení bude zabezpečená aj synergia podpory projektov z Integrovaného regionálneho operačného programu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Národný projekt *Podpora opatrovateľskej služby*, realizovaný v aktuálnom programovom období, nadväzuje na rovnomený projekt z predchádzajúceho programového obdobia. Jeho hlavným cieľom bolo podporiť ďalší rozvoj domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania fyzických osôb odkázaných na pomoc inej osoby pri sebaobslužbe do pobytových zariadení sociálnych služieb, vytvoriť/udržať pracovné miesta a podporiť tým zamestnanosť vo všetkých regiónoch SR. Národný projekt podporený z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu bol realizovaný po dobu 33 mesiacov (november 2015 – júl 2018) na celom území Slovenskej republiky. Výstupom projektu bol, okrem samotného zabezpečenia výkonu opatrovateľskej služby, aj návrh systému zabezpečenia optimálnej finančnej podpory tejto sociálnej služby. Realizáciou národného projektu sa podporilo 3 783 pracovných miest pre opatrovateľov/opatrovateľky. Počet prijímateľov opatrovateľskej služby bol 5 537⁵⁰. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR opätovne pristúpilo po ukončení národného projektu k následnej podpore domácej opatrovateľskej služby prostredníctvom zdrojov európskych štrukturálnych fondov, a to kombináciou dvoch foriem možnosti podpory, formou národného projektu a formou dopytovo orientovaných projektov s celkovou alokáciou 63 mil. eur. Zámerom je opätovne podporiť cca 3 000 pracovných miest pre opatrovateľov/opatrovateľky. Okrem výkonu opatrovateľskej služby budú podporené aj ďalšie aktivity, ako napr. vzdelávanie opatrovateľov/opatrovateľiek a samospráv v oblasti poskytovania domácej opatrovateľskej služby za účelom efektívneho, adresného a včasného poskytovania opatrovateľskej služby.

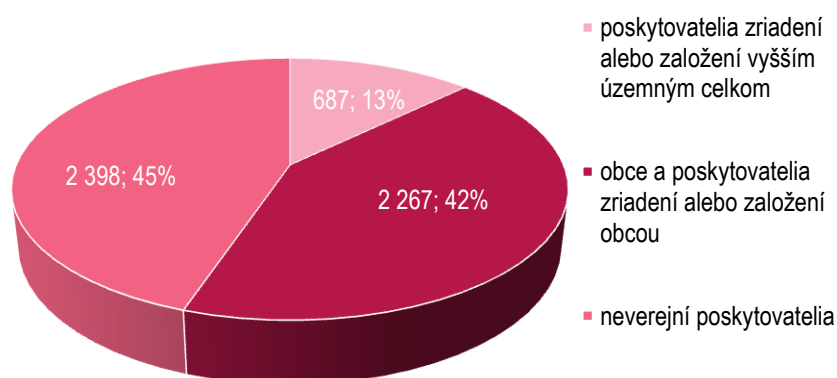
⁵⁰ Zdroj: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Poskytovatelia sociálnych služieb

K 31.12.2018 bolo v SR registrovaných celkovo 5 352 poskytovateľov sociálnych služieb, z toho 687 (13 %) poskytovateľov bolo zriadených alebo založených vyšším územným celkom a 2 392 (45 %) bolo neverejných poskytovateľov. Najväčšie zastúpenie pri poskytovaní sociálnych služieb, až 49 % (3193), majú obce a poskytovatelia sociálnych služieb zriadení alebo založení obcou, čo je spôsobené najmä samosprávnou pôsobnosťou obce pri poskytovaní a zabezpečovaní opatrovateľskej služby, pre ktorú je zaregistrovaných 952 „obecných“ poskytovateľov.

Rozdiel v počte subjektov poskytujúcich sociálne služby v porovnaní s údajmi zo štatistických výkazov je spôsobený vyššou aktuálnosťou údajov z centrálného registra, ale aj skutočnosťou, že jeden poskytovateľ sa registruje pre každé miesto výkonu, ako aj formu sociálnej služby, samostatne. Podrobnejšie údaje sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 22.

Graf 3.21 Poskytovatelia sociálnych služieb

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb za IV.Q 2018

Zariadenia sociálnych služieb⁵¹

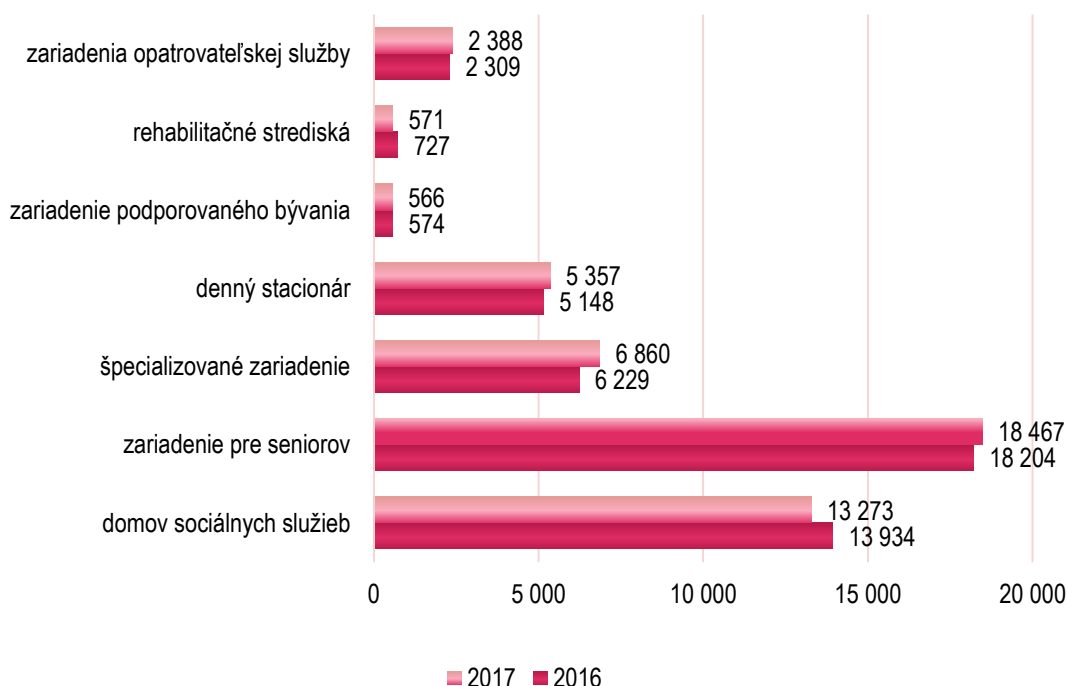
K 31.12.2017 bolo v Slovenskej republike 5 443 120 obyvateľov, z toho 55 058 (54 848)⁵² prijímateľom (1,0 %) boli poskytované služby v 1 435 (1 292) zariadeniach sociálnych služieb vybraných druhov, zriadených obcou, vyšším územným celkom alebo neverejným poskytovateľom. Sociálne služby v zariadeniach, ktorých poskytovanie je podmienené odkázanosťou na pomoc inej osoby (ďalej len „OPIO zariadenia“), boli poskytované 45 617 (45 037) prijímateľom v 1 262 (1 131) zariadeniach (zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby).

V roku 2017 bolo v Slovenskej republike spolu vo všetkých sledovaných druhoch zariadení sociálnych služieb 51 476 (51 125) miest, z toho sa celoročná starostlivosť poskytovala v rámci 42 857 (40 646) miest (83,3 %), týždenná starostlivosť zahŕňala 645 (598) miest (1,3 %), denná starostlivosť 7 974 (6 968) miest (15,5 %). Z celkového počtu miest až 47 482 (47 125) miest (92,2 %) pripadá na OPIO zariadenia. Na vývoj kapacít OPIO zariadení poukazuje nasledujúci graf.

⁵¹ V čase vydania Správy sú údaje za zariadenia sociálnych služieb sledované ŠÚ SR k dispozícii len za rok 2017

⁵² V zátvorkách je uvedený počet za rok 2016

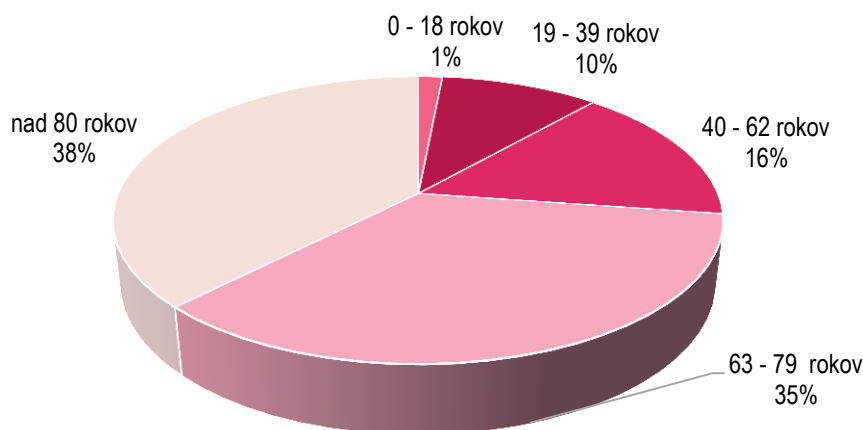
Graf 3.22 Kapacity zariadení sociálnych služieb podmienených odkázanosťou na pomoc inej osoby

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR

Z celkového počtu 55 058 prijímateľov v sledovaných zariadeniach sociálnych služieb bolo 34 472 (34 061) osôb v dôchodkovom veku (62,6 %), 22 740 (8 461) osôb bolo opatrovaných na lôžku (41,3 %) a 8 593 (8 723) osôb malo obmedzenú spôsobilosť na právne úkony alebo boli úplne pozbavení spôsobilosti na právne úkony (15,6 %). Veková štruktúra prijímateľov sociálnych služieb v OPIO zariadeniach je znázornená v grafe č. 3.23, ktorý jednoznačne poukazuje na to, že najväčšie zastúpenie medzi prijímateľmi týchto sociálnych služieb majú vekové skupiny 63 až 79 rokov a nad 80 rokov, spolu až 73 % prijímateľov.

Graf 3.23 Veková štruktúra prijímateľov sociálnej služby v OPIO zariadeniach

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR

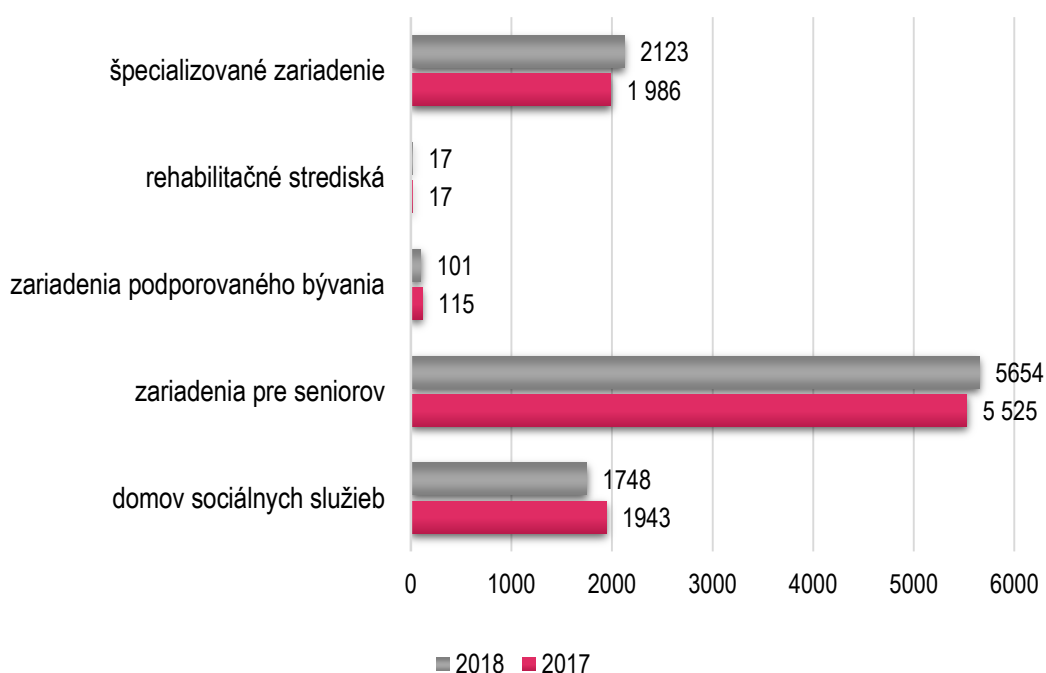
K 31. decembru 2017 boli celkové výdavky zariadení sociálnych služieb vo výške 441 448 921 eur (404 883 075 eur), z toho až 275 045 963 eur (248 044 526 eur), čo je 62,3 %, bolo vynaložených na mzdy a povinné sociálne poistenie. Ostatné výdavky boli určené na tovary a služby, na obstaranie dlhodobého majetku a na zdravotnú starostlivosť. Výdavky na sociálne služby v OPIO zariadeniach predstavovali sumu 429 367 172

eur (393 702 614 eur), čo je až 97,3 % z celkových výdavkov vo všetkých druhoch zariadení sociálnych služieb sledovaných Štatistickým úradom SR.

V sledovaných zariadeniach sociálnych služieb bolo k 31. decembru 2017 zamestnaných 25 106 zamestnancov s poklesom o 44 zamestnancov oproti roku 2016. V OPIO zariadeniach pracovalo 24 406 zamestnancov (97,2 % z celkového počtu zamestnancov).

V roku 2018 bolo celkovo 9 643 (9 586) fyzických osôb - žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb v OPIO zariadeniach, z toho najviac v zariadeniach pre seniorov, až 5 654 osôb a v domovoch sociálnych služieb 1 748 osôb. Celkový počet žiadateľov oproti roku 2016 stúpol o 57 osôb. Vývoj počtu čakateľov na poskytovanie sociálnej služby v jednotlivých OPIO zariadeniach znázorňuje graf č. 3.24.

Graf 3.24 Čakatelia na poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadení

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

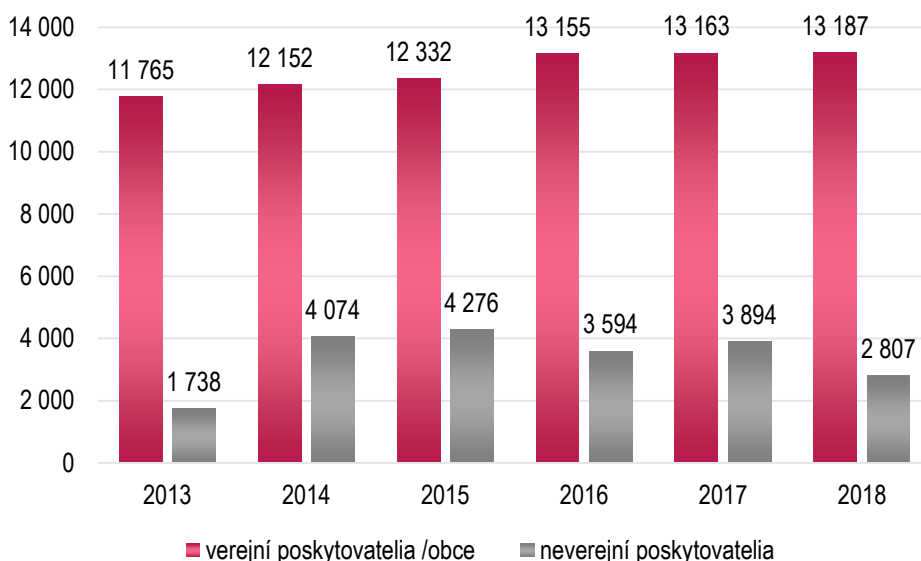
Podrobnejšie štatistické údaje o zariadeniach sociálnych služieb sú uvedené v tabuľkách 25 až 28 v prílohe ku kapitole 3.⁵³

Opatrovateľská služba

V roku 2018 bola opatrovateľská služba v domácnosti poskytovaná celkovo 15 994 fyzickým osobám, z toho **obce** poskytli túto sociálnu službu 13 187 osobám (82 % z celkového počtu prijímateľov opatrovateľskej služby), čo je oproti roku 2017 nárast o 24 osôb. **Neverejní poskytovatelia** poskytli opatrovateľskú službu 2 807 klientom, čo oproti roku 2017 predstavuje pokles o 1 087 opatrovaných. Pravdepodobným dôvodom je ukončenie podpory opatrovateľskej služby z národného projektu v priebehu roku 2018. Na vývoj počtu prijímateľov opatrovateľskej služby v rokoch 2013 až 2018 poukazuje nasledujúci graf, podľa ktorého je vývoj tohto ukazovateľa u obcí v podstate konštantný, len s minimálnym nárastom počtu prijímateľov a u neverejných poskytovateľov sa objavujú v počte ich klientov výkyvy súvisiace s aktuálne nastaveným systémom podpory z prostriedkov EÚ. Bližšie informácie obsahuje príloha 3, tabuľka 23.

⁵³ Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR

Graf 3.25 Prijímatelia opatrovateľskej služby

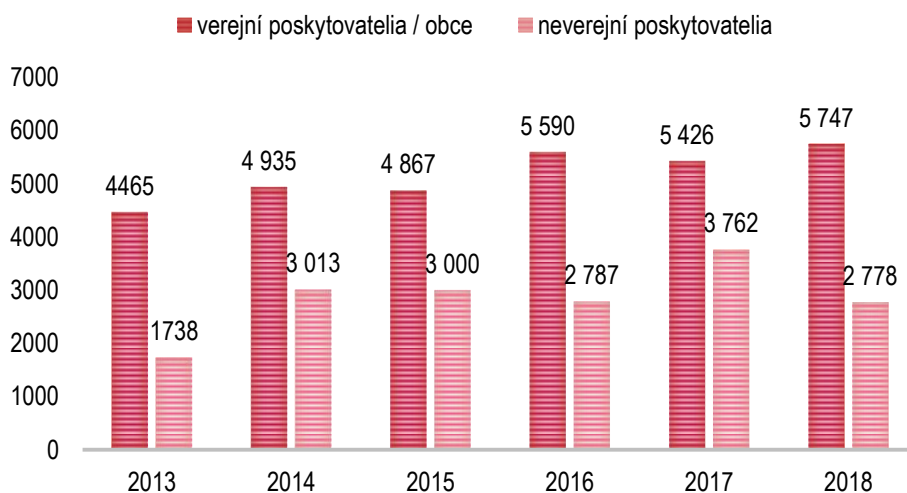

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Opatrovateľskú službu ku koncu roka 2018 poskytovalo 5 747 zamestnancov⁵⁴ miest a obcí. V porovnaní s rokom 2017 ide o nárast o 321 zamestnancov (o 5,6 %). Neverejní poskytovatelia zamestnávali v sledovanom období 2 807 opatrovateľov, čo je až o 984 (35,1 %) menej ako v roku 2017, a to aj napriek nárastu počtu poskytovateľov opatrovateľskej služby o 45. Dôvodom je pravdepodobne, rovnako ako pri prijímateľoch, ukončenie finančnej podpory z národného projektu v priebehu roku 2018. Tento faktor je aj zdrojom výkyvov v počte zamestnancov opatrovateľskej služby v rokoch 2013 až 2018 (graf č. 3.26).

Poskytovanie opatrovateľskej služby je realizované využitím všetkých inštitútov pracovnoprávných vzťahov (pracovný pomer, dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o vykonaní práce).

Graf 3.26 Zamestnanci opatrovateľskej služby

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Na poskytovanie opatrovateľskej služby v roku 2018 vynaložili obce celkom 41,4 mil. eur, pričom príjmy z úhrad vo výške 6,7 mil. eur pokryli iba 16,1 % týchto výdavkov, zvyšok uhradili obce z vlastných rozpočtov.

⁵⁴ Počty zamestnancov sú prepočítavané na plné pracovné úväzky.

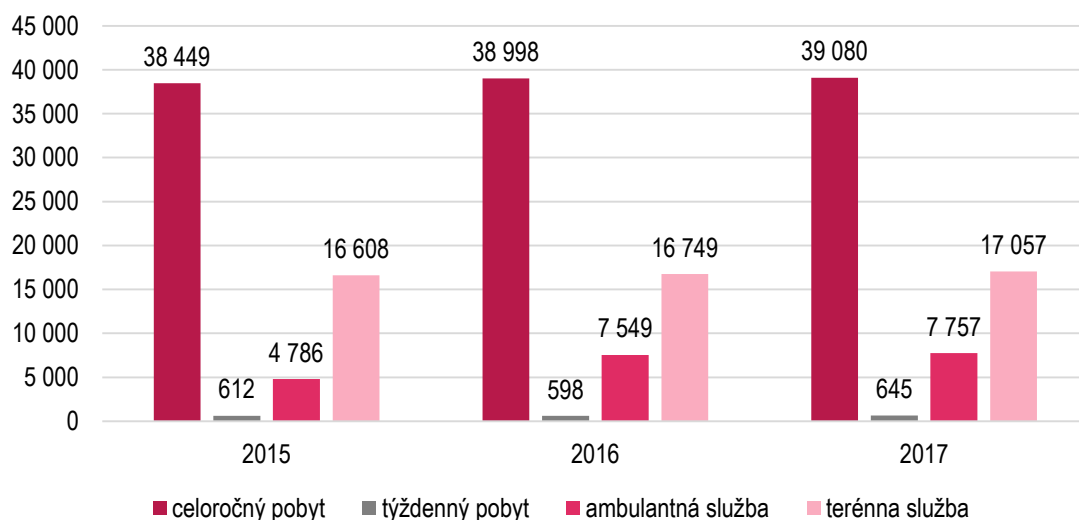
V prípade neverejných poskytovateľov pokryli príjmy z úhrad z celkových výdavkov na opatrovateľskú službu z necelých 15 mil. eur približne 3,4 mil.eur, t.j. 22,4 %. Ďalšie štatistické údaje k opatrovateľskej službe sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 21.

Sociálne služby pri odkázanosti na pomoc inej osoby (ďalej len „OPIO sociálne služby“)

OPIO sociálne služby sa v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytujú osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby, to znamená, že ide o poskytovanie opatrovateľskej služby a sociálnych služieb v OPIO zariadeniach. Patria spomedzi všetkých druhov sociálnych služieb medzi tie, po ktorých je najväčší dopyt, ich poskytovanie je z hľadiska odborných aj personálnych požiadaviek finančne najnákladnejšie a súčasne sa pravidelne poukazuje na ich fyzickú aj finančnú nedostupnosť. Dopyt po tomto type sociálnych služieb bude vzhľadom na demografický vývoj a starnutie populácie s najväčšou pravdepodobnosťou aj naďalej narastať. Koncom minulej dekády predstavovala populácia 65+ okolo 12 % celkovej populácie Slovenska a do roku 2030 sa predpokladá zvýšenie tohto podielu na 21,2 %. Podiel populácie 80-ročných a starších osôb predstavoval koncom minulej dekády cca 2,5 % celkovej populácie Slovenska a v roku 2030 sa predpokladá jeho nárast na 6,5 %. Vzhľadom na aktuálnu vekovú skladbu prijímateľov sociálnych služieb v OPIO zariadeniach možno na základe uvedených demografických údajov predpokladať zvyšovanie dopytu po OPIO sociálnych službách a s tým súvisiace zvyšovanie celkových finančných nákladov z verejných zdrojov na tento typ sociálnych služieb.

V záujme poskytnutia širšieho komparatívneho prehľadu o vývoji a štruktúre OPIO sociálnych služieb sú v grafoch nižšie zosumarizované údaje o prijímateľoch a zamestnancoch OPIO sociálnych služieb a o výdavkoch na tieto sociálne služby.

Graf 3.27 Počet miest/klientov OPIO sociálnych služieb podľa formy

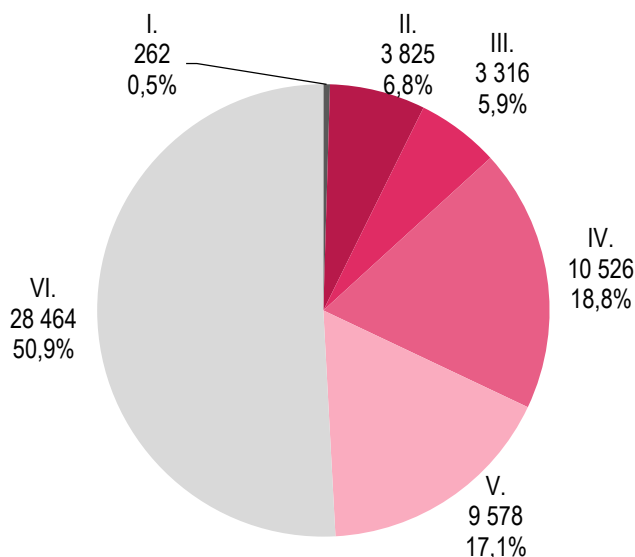

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf č. 3.27 poskytuje údaje o pomere kapacít OPIO sociálnych služieb podľa formy poskytovanej sociálnej služby. Z grafu jednoznačne vyplýva, že pri každej z foriem sociálnych služieb medziročne narastajú kapacity, avšak pomer jednotlivých foriem sociálnych služieb sa nemení. To znamená, že aj napriek naštartovanému procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb a podpore terénnej sociálnej služby zo zdrojov európskych štrukturálnych fondov sú aj naďalej v najväčšom pomere zastúpené OPIO sociálne služby s celoročnou pobytovou formou (viac ako 60 %). Terénna (opatrovateľská) sociálna služba je zastúpená 26 percentami. Možno predpokladať, že nemennosť štruktúry spektra foriem poskytovaných sociálnych služieb spočíva najmä v pretrvávajúcom a stále narastajúcom dopyte po celoročných pobytových sociálnych službách, ale aj v nedostatočnej ponuke kapacít ostatných foriem sociálnych služieb.

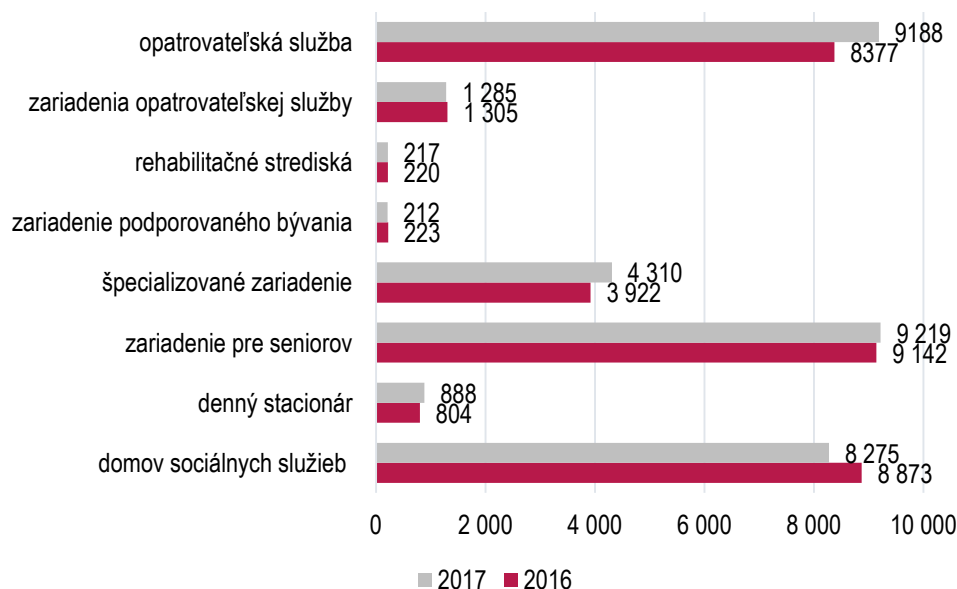
Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb je znázornená v grafe č. 3.28, z ktorého vyplýva, že OPIO sociálne služby sú najviac poskytované fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej osoby v stupni V. a VI. (68 % z celkového počtu prijímateľov OPIO sociálnych služieb).

Graf 3.28 Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb podľa stupňa odkázanosti

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf 3.29 Zamestnanci OPIO sociálnych služieb

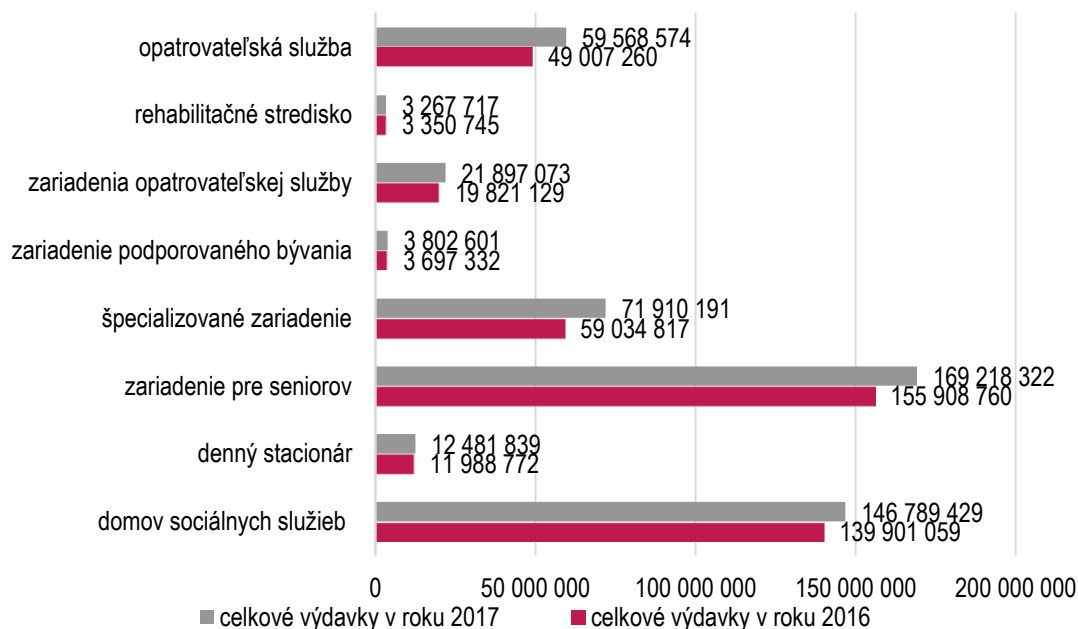

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf o zamestnancoch sociálnych služieb poskytuje údaje o počte zamestnancov jednotlivých druhov OPIO sociálnych služieb v rokoch 2016 a 2017. Väčší nárast počtu zamestnancov možno pozorovať iba v špecializovaných zariadeniach a pri opatrovateľskej službe (v nadväznosti na podporu jej poskytovania zo štrukturálnych fondov), avšak pri ostatných druhoch OPIO sociálnych služieb je počet zamestnancov skôr stagnujúci alebo dokonca klesá (domov sociálnych služieb až o 598 zamestnancov). Dôvodom tohto poklesu môže byť zmena registrácií domovov sociálnych služieb alebo ich častí na špecializované zariadenia.

Z grafu o výdavkoch na OPIO sociálne služby je zrejmé, že tieto majú stúpajúcu tendenciu, a to bez ohľadu na druh sociálnej služby, čo len potvrdzuje vysoké finančné nároky na poskytovanie tohto typu sociálnych služieb. Najvyšší nárast, rovnako ako pri počte zamestnancov, nastal pri opatrovateľskej službe a špecializovanom zariadení, a to až o viac ako 21 % výdavkov.

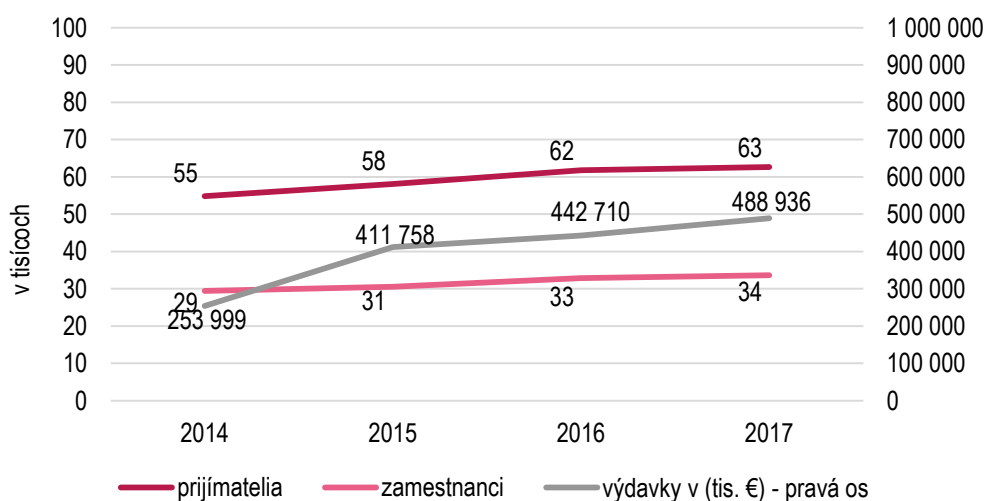
Graf 3.30 Celkové výdavky na OPIO sociálne služby

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Údaje v grafe č. 3.31 predstavujú vývoj základných ukazovateľov OPIO sociálnych služieb, ktorými sú počet prijímateľov, zamestnancov a výdavkov na tieto sociálne služby, a to v rozmedzí rokov 2014 až 2017. Z grafu vyplýva, že zatiaľ čo počet prijímateľov a zamestnancov týchto sociálnych služieb od roku 2014 vzrástol o približne 14 % (priemerný medziročný nárast bol 4,5 %), výdavky v roku 2017 boli v porovnaní s rokom 2014 vyššie o 92 % (medziročne priemerne rástli o 26,6 %).

Graf 3.31 Vývoj OPIO sociálnych služieb

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Ostatné sociálne služby

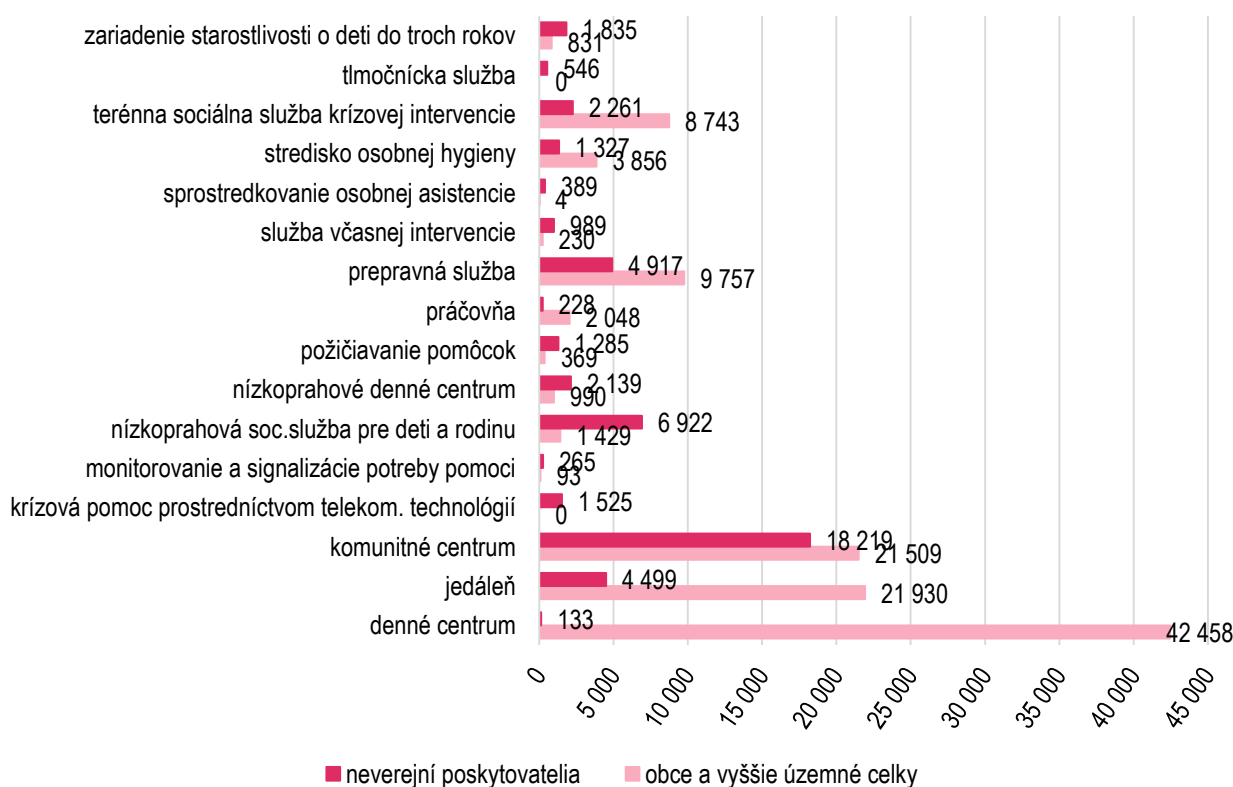
Vybrané odborné činnosti (základné sociálne poradenstvo, špecializované sociálne poradenstvo a sociálne rehabilitácie) možno v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytovať aj samostatne ako sociálnu službu. V roku 2018 tieto odborné činnosti poskytovalo 121 neverejných poskytovateľov pre 27 968 klientov, pričom ich príjmy predstavovali takmer 1 952 tis. eur, čím boli ich výdavky vo výške takmer 2 322 tis. eur pokryté na 84 %. Ďalšie štatistické údaje k odborným činnostiam sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 22.

Pokiaľ ide o **zariadenia sociálnych služieb a vybrané druhy sociálnych služieb, ktoré nie sú sledované Štatistickým úradom SR**, k 31. 12. 2018 bolo v SR zriadených obcami, vyššími územnými celkami alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb 1 057 poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytli tieto sociálne služby 162 018 klientom 3 361 zamestnancami, na čo celkovo vynaložili takmer 27,4 mil. eur, pričom ich príjmy boli vo výške 23,8 mil. eur.

Pri niektorých sociálnych službách dominovali z hľadiska počtu poskytovateľov, ako aj počtu prijímateľov **obce**. Ide najmä o 222 denných centier, v ktorých obce poskytli sociálnu službu 42 458 klientom (neverejní poskytovatelia mali 133 klientov v 5 denných centrách) a 92 jedální, v ktorých bola poskytnutá strava 21 930 klientom (oproti 22 jedálňam neverejných poskytovateľov s 4 499 klientami), ale aj pracovne, strediská osobnej hygieny, terénnu sociálnu službu krízovej intervencie a poskytovanie prepravnej služby. Sociálne služby, ako napr. nízkoprahové denné centrum, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu, služba včasnej intervencie, krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií a zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov prevažne poskytovali **neverejní poskytovatelia**. Bližšie štatistické údaje o vybraných druhoch sociálnych služieb poskytovaných obcou, vyšším územným celkom alebo neverejnými poskytovateľmi sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 29.

Prehľad o pomere klientov verejných a neverejných poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb (pri ktorých počet prijímateľov dosiahol aspoň počet 100) poskytuje graf č. 3.32, z ktorého je zrejmé, ktoré druhy sociálnych služieb poskytujú prevažne verejní a ktoré neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Graf 3.32 Počet prijímateľov vybraných druhov sociálnych služieb podľa formy poskytovateľa

Zdroj: V(MPSVR SR) 10-01, V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Spolufinancovanie sociálnych služieb

MPSVR SR poskytlo v zmysle zmeny zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov účinného od 1. 1. 2018 rozpočtové prostriedky na spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb.

Na základe predložených žiadostí a uzatvorených zmluvných vzťahov so 196 obcami a mestami a so 402 neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb boli poskytnuté z rozpočtu kapitoly MPSVR SR na spolufinancovanie sociálnych služieb na rok 2018 rozpočtové prostriedky v sume 118 207 606 eur, z toho 46 465 943 eur pre verejných poskytovateľov (405 zariadení) a 71 741 663 eur pre neverejných poskytovateľov (825 zariadení) sociálnych služieb. Schválený rozpočet výdavkov v sume 137 664 378 eur bol v priebehu roka upravený na 113 376 913 eur. Skutočné výdavky dosiahli 113 333 305 eur a boli čerpané na 100,0 %.

- V súlade s § 71 ods. 6 a ods. 7 predmetného zákona bol finančný príspevok na financovanie sociálnej služby *pre verejných poskytovateľov* poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb: denný stacionár (1 629 926 eur), domov sociálnych služieb (1 029 996 eur), nocľaháreň (668 880 eur), špecializované zariadenie (1 218 870 eur), útulok (1 049 400 eur), zariadenie podporovaného bývania (19 053 eur), zariadenie núdzového bývania (293 400 eur), zariadenie opatrovateľskej služby (6 027 609 eur) a zariadenie pre seniorov (34 528 809 eur).
- V súlade s § 78a a § 78aa zákona o sociálnych službách bol finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby *pre neverejných poskytovateľov* poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb: denný stacionár (4 975 717 eur), domov sociálnych služieb (10 594 634 eur), nocľaháreň (974 880 eur), špecializované zariadenie (11 688 811 eur), zariadenie podporovaného bývania (872 262 eur), rehabilitačné stredisko (410 561 eur), zariadenie opatrovateľskej služby (4 712 291 eur) a zariadenie pre seniorov (37 512 507 eur).

K 31. 12. 2018 boli od 366 prijímateľov finančného príspevku vrátené na účet ministerstva finančné prostriedky v sume 4 874 301 eur, z toho 1 005 895 eur od verejných poskytovateľov sociálnej služby a 3 868 406 eur od neverejných poskytovateľov sociálnej služby, predovšetkým z dôvodu neobsadených miest v zariadeniach sociálnych služieb.

V rámci zúčtovania finančných vzťahov so štátnym rozpočtom za rok 2018 vrátili prijímatelia finančného príspevku po 1. 1. 2019 ďalšie rozpočtové prostriedky v sume 1 485 181 eur, z toho 325 864 eur verejní a 1 159 317 eur neverejní poskytovatelia sociálnej služby. Finančné prostriedky v sume 11 148 eur budú vrátené v priebehu roka 2019 na základe schváleného splátkového kalendára od neverejného poskytovateľa. Nezúčtované finančné prostriedky sú v sume 51 320 eur. Na základe toho možno konštatovať, že poskytovatelia sociálnych služieb použili na úhradu oprávnených nákladov na sociálne služby z rozpočtových prostriedkov poskytnutých MPSVR SR v roku 2018 celkom 111 785 656 eur, z toho verejní poskytovatelia 45 134 184 eur a neverejní poskytovatelia 66 651 472 eur.⁵⁵

Výdavky poskytnuté na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách v roku 2018 boli v porovnaní s rokom 2017 vyššie o 25 097 641 eur (28,4 %), a to najmä z dôvodu zmeny spôsobu financovania sociálnych služieb od 1. 1. 2018, kde výška finančného príspevku bola určená podľa formy sociálnej služby v zariadení sociálnej služby, štruktúry prijímateľov sociálnej služby podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, nárastu počtu miest v zariadeniach sociálnych služieb a tiež z dôvodu poskytnutia finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejnému poskytovateľovi v zariadení podporovaného bývania, rehabilitačnom stredisku, domove sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení. Tieto štyri druhy sociálnej služby boli do 31. 12. 2017 financované zo zdrojov príslušných vyšších územných celkov.

⁵⁵ Ide o **predbežné údaje** vzhľadom k tomu, že v zmysle Pokynu MF SR č. MF/009261/2019-441 na zúčtovanie finančných vzťahov so štátnym rozpočtom za rok 2018 je termín zúčtovania do 30. 6. 2019.

Kontrola hospodárenia s finančným príspevkom na financovanie sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vykonáva finančnú kontrolu na mieste (ďalej len „FKNM“) podľa § 9a Základných pravidiel finančnej kontroly a auditu ustanovených v § 20 až § 27 zákona o finančnej kontrole aj v zariadeniach sociálnych služieb, ktorým bola poskytnutá dotácia zo štátneho rozpočtu podľa zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti ministerstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dotáciách“) a finančný príspevok podľa zákona o sociálnych službách.

V roku 2018 bolo vykonaných 14 FKNM, z toho 2 FKNM boli prenesené do roku 2018 z roku 2017. Celková suma overených verejných financií v rámci ukončených FKNM predstavovala sumu 957 231,16 eur.

Výkonom FKNM bolo zistených 127 nedostatkov, z toho 40 nedostatkov porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods.1 písm. b) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“) v celkovej sume 134 731,49 eur a 6 nedostatkov porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. j) zákona o rozpočtových pravidlách, v sume 97 102,56 eur a 1 nedostatok porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. n) zákona o rozpočtových pravidlách, v sume 49 363,51 eur. Ostatné nedostatky v počte 80 súviseli s porušením povinnosti podľa zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, zákona č. 25/2006 Z. z., resp. zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, zákona o sociálnych službách a zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce. Výsledný materiál 3 FKNM bol z dôvodu porušenia finančnej disciplíny povinnou osobou postúpený odborom kontroly, sťažností a petícií Úradu vládneho auditu na začatie správneho konania.

- 2 FKNM prenesené z roku 2017 do roku 2018 sa týkali hospodárenia s finančným príspevkom poskytnutým na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách v účelových zariadeniach cirkvi a neziskových organizáciách (neverejných poskytovateľoch sociálnej služby). FKNM boli zistené porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona o rozpočtových pravidlách v celkovej sume 57 932,21 eura. Ďalej boli zistené porušenia zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona o sociálnych službách. Výsledky 2 vykonaných FKNM boli postúpené na začatie správneho konania Úradu vládneho auditu.
- 8 FKNM sa týkalo rozpočtových prostriedkov poskytnutých formou dotácií v súlade so zákonom o dotáciách v pôsobnosti ministerstva. Z toho bolo 5 FKNM vykonaných u neverejných poskytovateľov sociálnej služby (neziskové organizácie, občianske združenie) a 3 FKNM boli vykonané u verejných poskytovateľov sociálnej služby.
- Kontrolami nebolo zistené porušenie finančnej disciplíny podľa zákona o rozpočtových pravidlách.
- 4 FKNM boli zamerané na overenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti verejných financií poskytnutých na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách v 2 neziskových organizáciách (neverejných poskytovateľov sociálnej služby) a v 2 obciach (verejných poskytovateľov sociálnej služby). Vo všetkých prípadoch bolo zistené porušenie finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona o rozpočtových pravidlách v celkovej sume 126 546,43 eur. V 1 prípade nebola povinnosť vrátiť finančné prostriedky vo výške porušenia finančnej disciplíny, nakoľko odvod spolu s penále podľa § 31 ods. 13 zákona o rozpočtových pravidlách nepresiahol 40 eur. V 2 prípadoch povinná osoba do skončenia FKNM odvieďa na účet ministerstva finančné prostriedky vo výške porušenia finančnej disciplíny v sume 57 366,19 eur a v 1 prípade bol výsledok FKNM postúpený na začatie správneho konania Úradu vládneho auditu.

Do roku 2019 boli prenesené 3 FKNM u neverejných poskytovateľov sociálnej služby (nezisková organizácia a občianske združenie) zamerané na overenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti

verejných financií poskytnutých v roku 2018 v sume 179 069,68 eur na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách.

Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Podľa § 98 a § 99 zákona o sociálnych službách štát prostredníctvom MPSVR SR vykonáva dohľad⁵⁶ nad dodržiavaním zákona o sociálnych službách a všeobecne záväzných právnych predpisov pri:

- poskytovaní sociálnych služieb a spôsobe ich vykonávania, najmä z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd,
- uzatváraní zmlúv o poskytovaní sociálnej služby
- dodržiavaní záväzkov zo zmluvy o poskytovaní sociálnej služby
- pri vykonávaní odborných činností, na ktoré bola udelená akreditácia.

Pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb (ďalej len „dohľad“) MPSVR SR postupuje podľa zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe a podľa „Smernice Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 50/2012 z 18. decembra 2012 na výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb“ účinnej od 1. januára 2013 a dodatku č. 1 z 19. septembra 2013 účinného od 20. septembra 2013.

Prehľad výkonu dohľadu v roku 2018

Počet prenesených dohľadov z roku 2017 a ukončených v roku 2018	3
Počet začatých a ukončených dohľadov v roku 2018 podľa plánu zamerania činnosti	8
Počet začatých a ukončených dohľadov nad rámec zamerania v roku 2018	11
Celkový počet vykonaných a ukončených dohľadov v roku 2018	22
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2018 podľa plánu zamerania činnosti	1
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2018 mimo zamerania činnosti	5

Prehľad výkonu kontroly splnenia opatrení v roku 2018

Počet naplánovaných kontrol splnenia prijatých opatrení na rok 2018	1
Počet vykonaných a ukončených kontrol splnenia prijatých opatrení v roku 2018 mimo plánu zamerania činnosti odboru	0

Z celkového počtu 22 vykonaných dohľadov v roku 2018 bol výsledným materiálom v 1 prípade záznam o výsledku dohľadu, v 19 prípadoch protokol o výsledku dohľadu a v 2 prípadoch bol spísaný úradný záznam. V jednom prípade poskytovateľ sociálnu službu už neposkytoval dlhšie obdobie, pred začatím výkonu dohľadu požiadal vyšší územný celok o výmaz z registra poskytovateľov sociálnych služieb. V druhom prípade poskytovateľ sociálnej služby bol počas výkonu dohľadu na vlastnú žiadosť vymazaný z registra poskytovateľov sociálnych služieb.

Dohľady v roku 2018 boli vykonané u poskytovateľov sociálnych služieb pobytovou formou (20) a u poskytovateľov sociálnej služby terénnou formou – opatrovateľská služba (2).

Začaté a neukončené dohľady v roku 2018 (6) boli presunuté do roku 2019.

Dohľady členené podľa druhu sociálnej služby	Zariadenie pre seniorov	Špecializované zariadenie	Domov sociálnych služieb	Opatrovateľská služba
Vykonané dohľady v roku 2018	11	3	6	2
Presunuté dohľady v roku 2018	4	1	1	0

Všetky realizované dohľady v roku 2018 boli vykonané u poskytovateľov sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo

⁵⁶ Výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Väčšina z nich bola vykonaná v zariadeniach sociálnych služieb poskytujúcich sociálnu službu pobytovou formou pre cieľovú skupinu seniorov.

Z celkového počtu 22 ukončených dohládov v roku 2018 boli u poskytovateľov sociálnych služieb zistené porušenia zákona č. 460/1992 Zb. - Ústavy Slovenskej republiky, zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Podrobnejší prehľad o jednotlivých porušeníach v roku 2018 je uvedený v prílohe ku kapitole 3 - *Porušenia zákona č. 460/1992 Zb. - Ústavy Slovenskej republiky, zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.*

Na základe porovnania nedostatkov zistených v roku 2018 so zisteniami v predchádzajúcich rokoch je možné konštatovať, že uvedené zistené nedostatky sa v prevažnej miere každoročne opakujú.

Evidencia, sledovanie a vyhodnocovanie oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia

Zákon o sociálnych službách v § 10 ods. 5 a 6 ukladá poskytovateľom sociálnej služby, okrem iných povinností, viesť register o použití prostriedkov netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby (ďalej len „použitie prostriedkov obmedzení“). Použitie prostriedkov obmedzení prijímateľov sociálnej služby sú podľa § 10 ods. 6 uvedeného zákona poskytovatelia sociálnej služby povinní bezodkladne po použití oznámiť MPSVR SR. Zasielané údaje z tohto registra boli zo strany MPSVR SR monitorované a využívané pri plánovaní a realizácii dohládov.

Na základe doručených oznámení o použitých prostriedkoch obmedzení prijímateľov sociálnych služieb v priebehu roka 2018 bolo zaznamenaných celkom 392 obmedzení, z toho 260 netelesných obmedzení a 132 telesných obmedzení. V uvedenom období poskytovatelia sociálnych služieb preferovali použitie netelesných obmedzení pred telesnými v súlade so zákonom o sociálnych službách, čo MPSVR hodnotí pozitívne.

Tabuľka 3.31 Prehľad o počte doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
spolu	70	161	228	305	320	336	265	316	392
telesné	60	125	149	216	256	238	129	147	132
netelesné	10	36	79	89	64	98	136	169	260

Zdroj: MPSVR SR

Od účinnosti zákona o sociálnych službách je súčasťou výkonu dohľadu aj preverovanie dodržiavania ustanovení § 10 zákona o sociálnych službách, týkajúce sa povinností poskytovateľa sociálnej služby pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľa sociálnej služby, t. j. pri použití netelesného alebo telesného obmedzenia prijímateľa v súlade so zákonom o sociálnych službách.

Za prostriedky netelesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie najmä verbálnou komunikáciou, odvrátením pozornosti alebo aktívnym počúvaním. Za prostriedky telesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria. Použitie prostriedkov obmedzenia netelesnej povahy má prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia.

K obmedzeniu prijímateľa možno pristúpiť iba vtedy, keď boli bez úspešného výsledku použité všetky ostatné možné stratégie či postupy pre zabránenie takému správaniu prijímateľov, ktorým bezprostredne ohrozuje svoj život či zdravie alebo zdravie a život iných osôb a riziká, ktoré vyplývajú z neobmedzenia prijímateľa sú väčšie ako riziká vyplývajúce z jeho obmedzenia.

Celkový počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití obmedzení prijímateľov v roku 2018 (392) dosiahol najvyšší počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb od účinnosti zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 3.32 Počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použitých prostriedkoch netelesných a telesných obmedzení v roku 2018 podľa jednotlivých krajov

Kraj	Počet oznámení od verejných poskytovateľov	Počet oznámení od neverejných poskytovateľov	Spolu
Bratislavský	40	9	49
Trnavský	49	12	61
Nitriansky	22	7	29
Trenčiansky	71	0	71
Žilinský	15	0	15
Banskobystrický	114	5	119
Košický	13	2	15
Prešovský	28	5	33
SPOLU	352	40	392

Zdroj: MPSVR SR

Údaje z evidencie oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití netelesného alebo telesného obmedzenia prijímateľov ukazujú vyšší počet oznámení od verejných poskytovateľov sociálnych služieb. Podľa centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb na www.employment.gov.sk je počet verejných poskytovateľov sociálnych služieb vyšší, t. j. nie je možné konštatovať, že verejní poskytovatelia viac používajú obmedzenia prijímateľov ako neverejní poskytovatelia. Podľa údajov o počte použitých obmedzení - najmenej ich oznámili poskytovatelia Žilinského a Košického samosprávneho kraja, najviac poskytovatelia Banskobystrického samosprávneho kraja. Tento údaj nemusí zodpovedať realite, keďže nie všetci poskytovatelia sociálnych služieb v praxi dôsledne uplatňujú § 10 zákona o sociálnych službách, t. j. použité obmedzenie nie vždy zaznamenávajú v registri netelesných a telesných obmedzení alebo zapísané použitie obmedzenia neoznámia MPSVR SR. Túto skutočnosť potvrdili zistenia pri výkone dohľadov aj v roku 2018.

V porovnaní s celkovým počtom zariadení sociálnych služieb v Slovenskej republike sa počet evidovaných oznámení o použití netelesného alebo telesného obmedzenia prijímateľov sociálnych služieb javí veľmi nízky a preto MPSVR SR pri výkone dohľadov venuje zvýšenú pozornosť plneniu povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľov sociálnych služieb.

Ukladanie pokút za porušovanie zákona o sociálnych službách

MPSVR SR v súlade so zákonom o sociálnych službách môže uložiť/ukladá pokutu za:

- správne delikty podľa § 101,
- poskytovanie odborných, obslužných a ďalších činností bez zápisu v registri poskytovateľov sociálnych služieb vedeného príslušným vyšším územným celkom,
- poriadkovú pokutu,
- pokutu pri nesplnení opatrení na odstránenie zistených nedostatkov v určenej lehote.

V súlade so zákonom o sociálnych službách boli v roku 2018 právoplatne uložené 3 pokuty, 2 za správny delikt podľa § 101 zákona o sociálnych službách a 1 za poskytovanie sociálnej služby bez zápisu do registra poskytovateľov sociálnych služieb podľa § 99 ods. 5 zákona o sociálnych službách.

- Za porušenie zákona o sociálnych službách, ktoré naplnilo skutkovú podstatu správneho deliktu podľa § 101 zákona o sociálnych službách, MPSVR SR v roku 2018 právoplatným rozhodnutím uložilo pokutu verejnému poskytovateľovi sociálnych služieb (§ 38 - domov sociálnych služieb) vo výške 700 eur za porušenie § 10 ods. 1, 3, 4 a 6 zákona o sociálnych službách: poskytovateľ sociálnej služby v zariadení používal nedovolený prostriedok telesného obmedzenia – sieťovú posteľ a pri poskytovaní sociálnej služby opakovane použil prostriedky netelesného alebo telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby, ktorých použitie nezapísal do registra telesných a netelesných obmedzení a následne ich použitie neoznámil MPSVR SR.

- Za porušenie zákona o sociálnych službách, ktoré naplnilo skutkovú podstatu správneho deliktu podľa § 101 zákona o sociálnych službách, MPSVR SR v roku 2018 právoplatným rozhodnutím uložilo pokutu neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb (§ 35 – zariadenie pre seniorov) vo výške 1000 eur za porušenie § 9 ods. 1, 72 ods. 3, 6, 8, 9, 10, 11, § 72a ods. 1, 6, § 73 ods. 9 a § 74 ods. 8 zákona o sociálnych službách: poskytovateľ sociálnej služby v zariadení nehodnotil priebeh poskytovanej sociálnej služby za účasti prijímateľa, v cenníkoch neuvádzal sumy úhrady za jednotlivé odborné, obslužné a ďalšie činnosti a žiaden z cenníkov nebol zverejnený na webovej stránke poskytovateľa ani na inom verejne dostupnom mieste, v zmluve o poskytovaní sociálnej služby upravil možnosť zvyšovania sumy úhrady v rozpore so zákonom, medzi iné činnosti zaradil poskytovanie činnosti - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov – za úhradu, pričom podľa § 72 ods. 6 zákona o sociálnych službách ide o činnosť, za ktorú sa úhrada neplatí, v zmluve o poskytovaní iných činností určil platenie za iné činnosti bez špecifikovania, ktoré činnosti prijímateľovi poskytuje a na účely úhrady za platenie iných činností posudzoval príjem a majetok prijímateľa, nesledoval majetok prijímateľa na účely určenia úhrady za sociálnu službu, nesprávne zúčtoval preplatok za obdobie neprítomnosti prijímateľa v zariadení, nesledoval aktuálny príjem prijímateľa (pri určovaní výšky úhrady nevychádzal z príjmu (dôchodku), ktorý prijímateľovi patril, t.j. ktorý mu bol priznaný rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ale z príjmu zníženého o exekučné zrážky, nesprávne určil výšku sumy úhrady od inej osoby, ktorá doplácala (rozdiel) za prijímateľa, v zmluve o poskytovaní iných činností podľa § 15 ods. 3 zákona o sociálnych službách určil všetkým prijímateľom rovnako všetky činnosti, ktoré považoval za iné činnosti aj v prípade, že tieto prijímateľ neodoberal, zahrňal činnosti, ktoré nie je možné považovať za iné činnosti podľa uvedeného ustanovenia zákona o sociálnych službách a v zmluve jednoznačne neurčoval sumy úhrady za jednotlivé činnosti.
- Za porušenie zákona o sociálnych službách, ktoré naplnilo skutkovú podstatu § 99 ods. 5 zákona o sociálnych službách, MPSVR SR v roku 2018 uložilo právnickej osobe (s.r.o.) na základe § 99 ods. 5 zákona o sociálnych službách pokutu vo výške 35 000 eur za poskytovanie sociálnej služby (§ 41 – opatrovateľská služba) bez zápisu do registra poskytovateľov sociálnych služieb vedeného príslušným vyšším územným celkom a zároveň mu bolo zakázané pokračovať v poskytovaní danej sociálnej služby, keďže porušil ustanovenie § 61 zákona o sociálnych službách, v zmysle ktorého poskytovateľ sociálnych služieb môže poskytovať sociálnu službu len na základe zápisu do registra vedeného vyšším územným celkom.

3.4.8 Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR

MPSVR SR poskytovalo v roku 2018 dotácie z rozpočtu kapitoly v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. (zákon o dotáciách). Celkovo boli poskytnuté dotácie v sume 2 651 222 eur, z toho 2 510 792 eur právnickým osobám.

Dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3 zákona) boli poskytnuté v sume 1 719 555 eur (podporených 201 žiadostí), z toho z kapitálových transferov v sume 978 915 eur na kúpu osobných a špeciálnych motorových vozidiel, technických zariadení na zlepšenie manipulácie s klientmi s obmedzenou schopnosťou pohybu, materiálového vybavenia, na vytváranie bezbariérového prostredia, na rekonštrukcie a stavebné úpravy, na vykurovacie zariadenia a inú techniku. V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku poskytnuté výdavky v sume 34 600 eur. Na podporu rekondičných aktivít (§ 6) boli poskytnuté výdavky v sume 612 000 eur (27 žiadostí), na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti (§ 7) v sume 49 570 eur (22 žiadostí), na podporu edičnej činnosti (§ 8) v sume 127 167 eur (20 žiadostí), z toho 2 000 eur na protidrogovú politiku a na podporu humanitárnej pomoci (§ 9) v sume 2 500 eur (1 žiadosť). V rámci dotácií na podporu rekondičných aktivít boli dotácie zamerané na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania, poskytnuté trom subjektom výdavky v sume 513 700 eur; prostredníctvom nich bol poskytnutý príspevok na rekreácie 10 274 žiadateľom. Z hľadiska právnej formy príjemcu dotácie boli rozpočtové prostriedky poskytnuté obciam a vyšším územným celkom pre zariadenia v ich zriaďovateľskej pôsobnosti v sume 861 907 eur, občianskym združeniam v sume 799 367 eur, odborovým organizáciám v sume 276 700 eur, neziskovým organizáciám v sume 473 948 eur a cirkevným organizáciám v sume 98 870 eur.

V súlade s § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona bola poskytnutá dotácia fyzickým osobám na podporu humanitárnej pomoci v sume 140 430 eur pre 369 fyzických osôb v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii na podporu riešenia tejto situácie.

Tabuľka 3.33 Poskytovanie dotácií v pôsobnosti MPSVR SR

Účel poskytovania dotácií:	Podporené projekty			Poskytnuté finančné prostriedky v €		
	rok 2017	rok 2018	Index 2018/2017	rok 2017	rok 2018	Index 2018/2017
– na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	207	201	97,1	1 614 436	1 719 555	106,5
– na podporu rekondičných aktivít, členstva v medzinárodných organizáciách, podporu edičnej činnosti a humanitárnej pomoci právnickým osobám	64	70	109,4	832 575	791 237	95,0
– na podporu humanitárnej pomoci (fyzické osoby)	490	369	75,3	146 150	140 430	96,1

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2018

3.4.9 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)⁵⁷

V zmysle platnej Lisabonskej zmluvy sú členské štáty EÚ a Európska únia ako celok povinné pri definovaní a implementovaní svojich politík kladť dôraz na plnú zamestnanosť, sociálnu ochranu pre všetkých občanov a boj proti sociálnej exklúzii.

Z dôvodu monitorovania vývoja sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ vyžaduje Európska komisia (EK) prístup k aktuálnym a podrobným údajom a informáciám o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch. Jedným zo základných nástrojov štatistického sledovania sociálnej ochrany je **Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS⁵⁸)**. Počnúc rokom 2008 (referenčný rok 2006) poskytujú členské štáty EÚ údaje na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007⁵⁹ o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS) so štyrmi implementačnými nariadeniami Komisie č. 1322/2007⁶⁰, č. 10/2008⁶¹, č. 110/2011⁶² a č. 263/2011⁶³.

Štatistický systém ESSPROS pozostáva z nasledovných modulov:

- Príjmy a výdavky na sociálnu ochranu
- Kvalitatívne informácie
- Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity
- Čisté výdavky na dávky.

Medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na sociálnu ochranu sú dostupné na webovej stránke Eurostat-u (EK) za členské štáty EÚ a v publikáciách ŠÚ SR⁶⁴. Najnovšie údaje sú za rok 2016 (údaje o testovaných dávkach sociálnej ochrany pre EU-28 sú k dispozícii len za rok 2015).

Príjmy programov sociálnej ochrany zahŕňajú sociálne príspevky (od zamestnávateľov, zamestnancov, SZČO, dobrovoľných platiteľov), príspevky verejnej správy (platby štátneho rozpočtu, regionálnej a miestnej samosprávy a fondov povinného sociálneho zabezpečenia), transfery z iných programov a iné príjmy.

Výdavky zahŕňajú sociálne dávky podľa účelov sociálnej ochrany, administratívne výdavky a iné výdavky. Sociálna ochrana obsahuje všetky intervencie zo strany verejných alebo súkromných organizácií, ktorých cieľom je oslobodiť domácnosti a jednotlivcov od bremien definovaných rizík alebo potrieb za predpokladu, že neexistuje ani simultánna a ani individuálna dohoda.

Manuál ESSPROS klasifikuje sociálne dávky podľa 8 nasledovných účelov:

- choroba/zdravotná starostlivosť
- invalidita
- staroba
- pozostali
- rodina/deti
- nezamestnanosť
- bývanie
- sociálne vylúčenie inde nezaraďené.

Výdavky na sociálne dávky (hrubé)⁶⁵ sú zapísané bez odčítania daní alebo iných povinných poplatkov platených poberateľom (napr. sociálne príspevky).

Členské štáty EÚ majú výrazne odlišné systémy financovania sociálnej ochrany v závislosti na tom, či uprednostňujú poisťovacie systémy (54,5 % z celkových príjmov na úrovni EU28 v roku 2016). Graf nižšie uvádza prehľad štruktúry príjmov na sociálnu ochranu za jednotlivé členské štáty.

⁵⁷ Niektoré údaje za rok 2016 v čase spracovania správy ešte nie sú k dispozícii

⁵⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5917481/KS-RA-11-014-EN.PDF/ee86d517-3348-4c20-94ee-a37c330755b1>

⁵⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:113:0003:0008:SK:PDF>

⁶⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1322&from=EN>

⁶¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0010&from=EN>

⁶² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:034:0029:0032:SK:PDF>

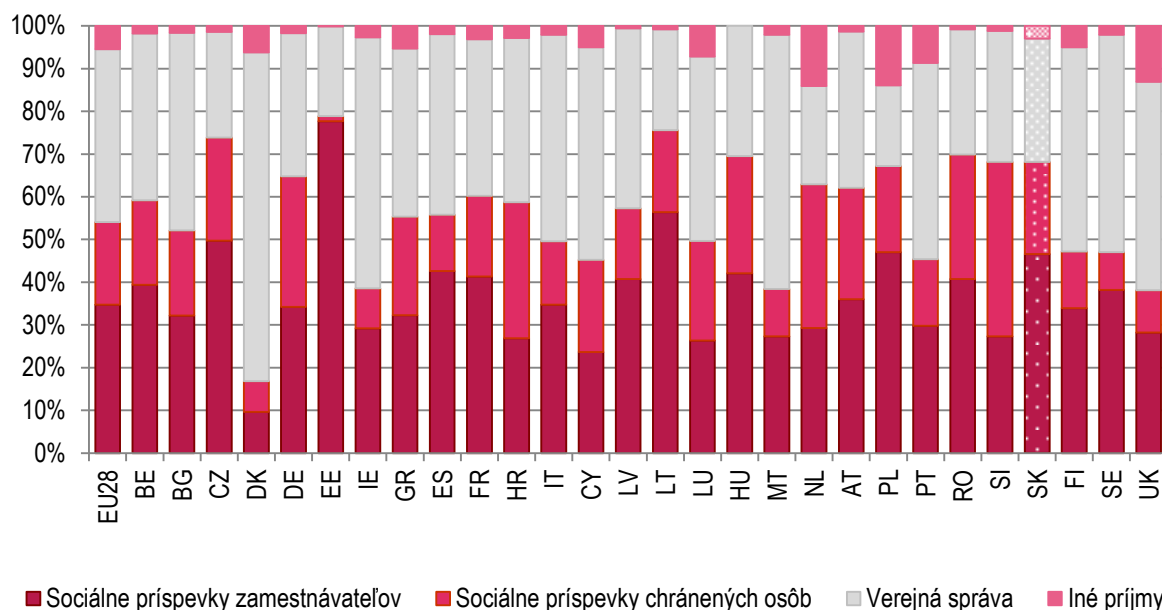
⁶³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:071:0004:0008:SK:PDF>

⁶⁴ https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/social/publications!/ut/p/b1/jZDLdDlwEEW_xS_opZTXsq

CUGol8rCibw8IYiIAL4_cLBDcmVGc3mXMyd4ZUpCRVV7-aa_1s-q6-j31InzNHur5vcLiWA8ikUMChAGI6AKcBwEJxf
PIJvoHc81TkW2aAwbOvAUy_LFLKPSaCdb4Lh3FA3SK2KWDMfB4xJwYcGNhQfJl5V5mmuDMf_k1C374R1JNiC7B
BOhepF_yAZZCCvsHMFyRRH17IY9WKVWikTe2egOmflqs/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1E3StHCQjFBMDg1NzAwSU5TVTAwVIMwME4w/

⁶⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3433488/5280189/KS-SF-09-102-EN.PDF>

Graf 3.33 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v EU28 v roku 2016

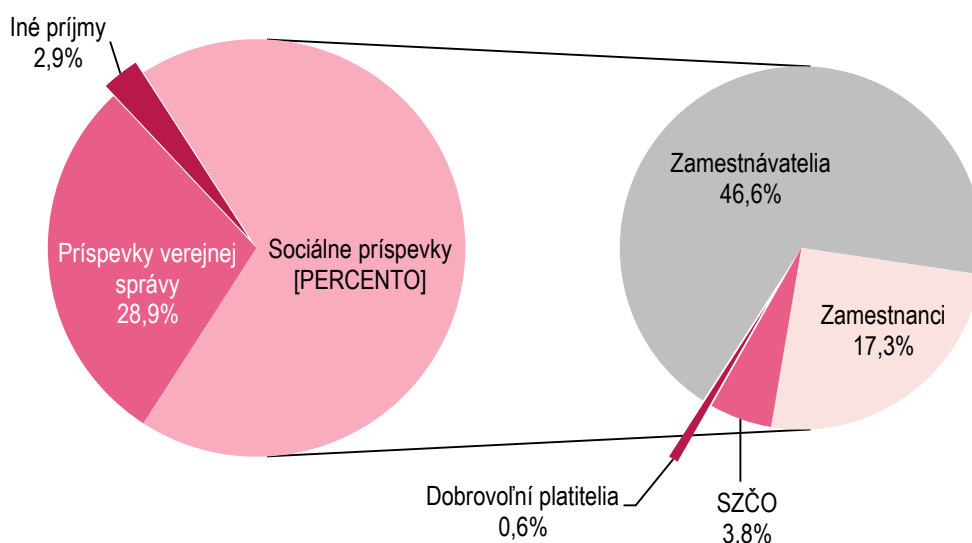
Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 31.05.2019

Rozdiely vo financovaní medzi členskými štátmi EÚ sú spôsobené historickým vývojom. Najvyšší podiel tvorili sociálne príspevky v Estónsku (79,0 %), Litve (75,6 %) a Českej republike (73,9 %), pričom v Estónsku je zároveň najnižší podiel príjmov od chránených osôb (1,2 %) a najvyšší podiel príjmov od zamestnávateľov (77,8 %). Príjmy od chránených osôb dosiahli najvýznamnejší podiel v Slovinsku (40,9 %), Chorvátsku (31,8 %), Holandsku (33,6 %), a Nemecku (30,6 %), pričom Slovinsko, Holandsko a Chorvátsku sú zároveň jedinými krajinami, v ktorých je podiel príjmov od chránených osôb vyšší než podiel príjmov od zamestnávateľov. Prevažne z príspevkov verejnej správy je sociálna ochrana financovaná v Dánsku (77,0 %), Írsku (58,8 %), na Malte (57,4 %).

Príjmy na systém sociálnej ochrany v úhrne v SR v roku 2016 vzrástli medzioročne o 0,7 mld. eur a dosiahli 15 600,7 mil. eur (19,2 % HDP).

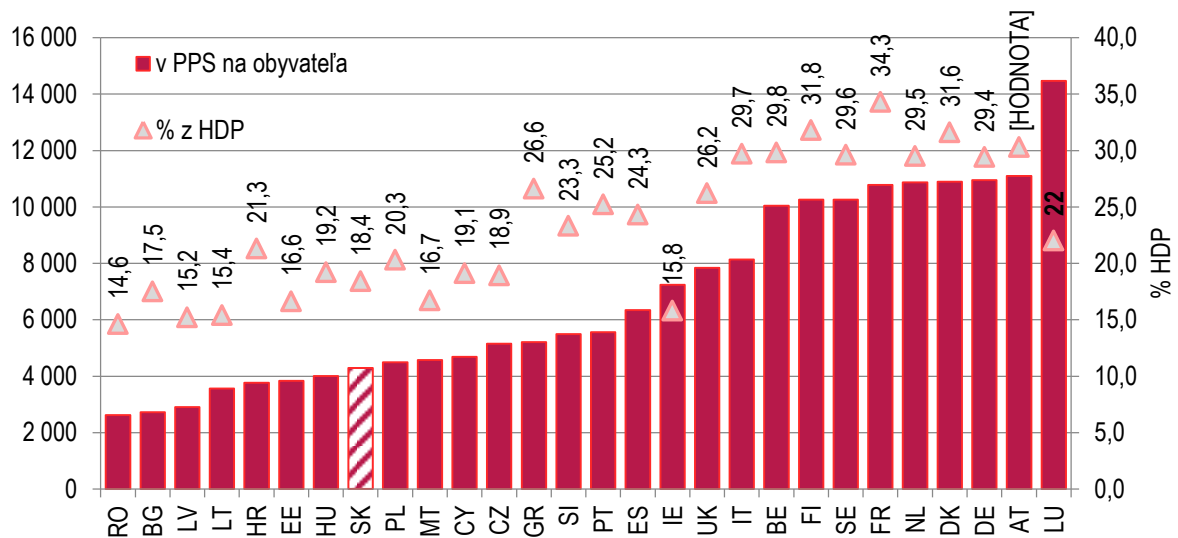
Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu je zobrazená v grafe 3.34.

Graf 3.34 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu podľa druhu v SR, 2016

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Graf 3.35 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa a v % HDP, 2016

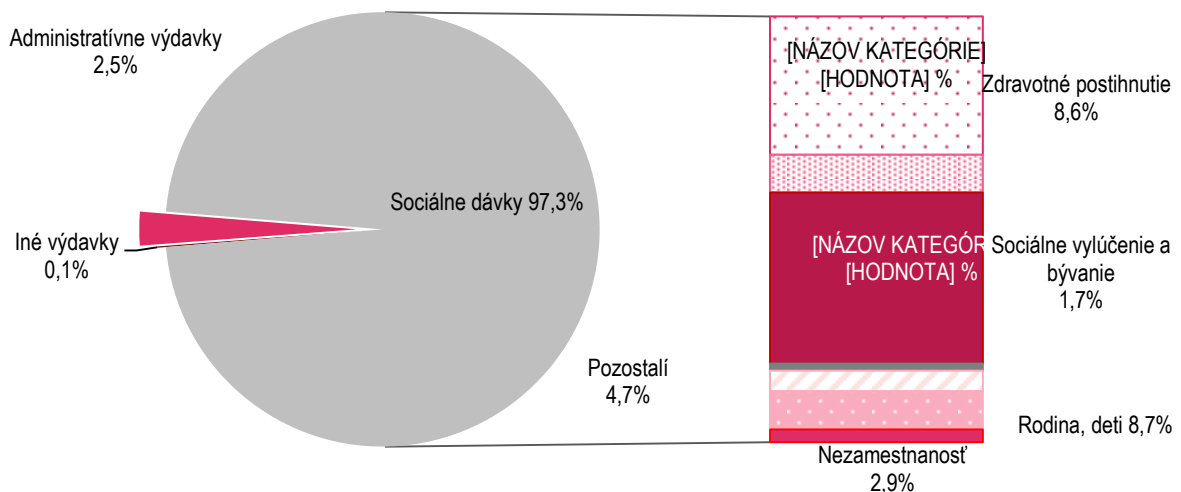

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 2019

Celkové hrubé výdavky na sociálnu ochranu v EU28 (2016) dosiahli 8 232 PPS na obyvateľa (v SR 4 287 PPS na obyvateľa) a 28,1 % HDP (v SR 18,4 %). Rozdiely medzi jednotlivými krajinami sú do istej miery úmerné úrovniam bohatstva, výdavky vyjadrené v PPS na obyvateľa tradične medziročne mierne rastú, výnimkou v roku 2015 Estónsko a Lotyšsko (kde výdavky medziročne výraznejšie stúpili). K medziročnému poklesu nedošlo v žiadnom zo štátov EU28.

V SR celkové hrubé výdavky (bez odpočítania daní a sociálnych príspevkov platených poberateľmi dávok) na sociálnu ochranu v roku 2016 vzrástli medziročne o 3,7 % a dosiahli 14 901,0 mil. eur (18,4 % HDP). Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v SR podľa jednotlivých účelov je znázornená v grafe 3.36.

Graf 3.36 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v SR v roku 2016

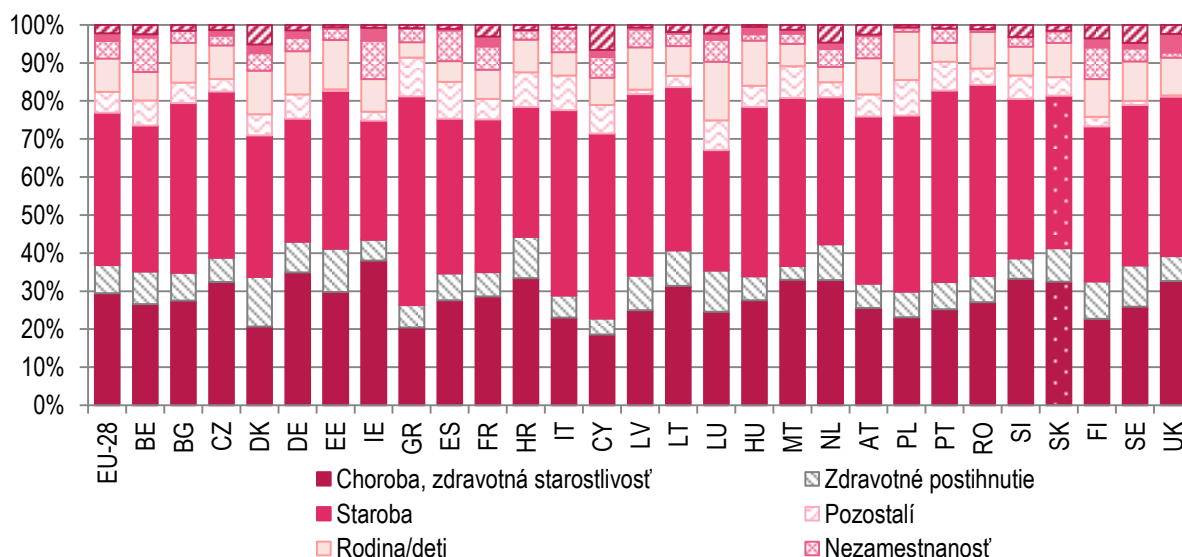

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS, údaje extrahované 13. 03. 2019

Výdavky na sociálne dávky (nasledujúci graf) na účel *choroba/zdravotná starostlivosť* v EU28 (2016) dosiahli 29,5 % zo všetkých dávok, pričom najvyšší podiel dosiahli v Írsku (38,1 %) a najnižší na Cypre (18,6 %). Najvyšší podiel sociálnych dávok na účel zdravotného postihnutia dosiahlo Dánsko (13,1 %) a najnižší Malta (3,6 %), pričom európsky priemer predstavoval 7,4 %. Najnižší podiel výdavkov na sociálne dávky s účelom *staroba* bol dosiahnutý v Írsku (31,4 %) s najmladšou populáciou, najvyšší podiel výdavkov bol na tento účel použitý v Grécku (54,9 %), ktoré je zároveň jedinou krajinou, v ktorej sa na tento účel minula väčšina všetkých

výdavkov na sociálne dávky. Priemer EU28 (2016) dosiahol 40,1 %. Podiel výdavkov na účel *pozostalí* v priemere za EU28 dosiahol 5,5 %. Na účel *rodina/deti* dosiahol priemer EU28 podiel 8,7 %. V Luxembursku to bolo až 15,4 %, kým v Holandsku a Grécku podiel dosiahol len 4,0 %. Najvyšší podiel dávok vyplatených na účel nezamestnanosť bol dosiahnutý v Írsku (10,1 %) a Belgicku (9,1 %), najnižší v Rumunsku (0,6 %) a priemer EU28 dosiahol 4,7 % (2016). Výdavky na účely bývanie a sociálne vylúčenie predstavujú menšiu časť celkových výdavkov, na úrovni EU28 ide o 2,0 % resp. 2,2 % (2016). Významnejší podiel celkových výdavkov na účel bývanie vynakladá len Spojené kráľovstvo (4,9 %) a na účel sociálne vylúčenie Cyprus (6,6 %), Dánsko (5,1 %) a Holandsko (4,7 %).

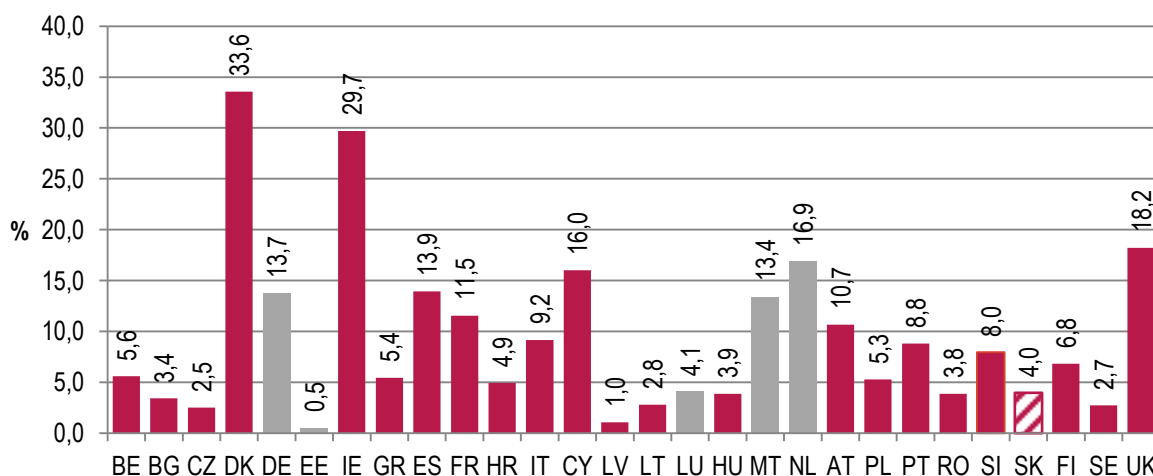
Graf 3.37 Štruktúra výdavkov na sociálne dávky podľa účelov, 2016

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 04.06.2019

V roku 2015 sa v SR vyplácalo 4,4 % zo všetkých dávok ako testované na príjem, resp. výšku majetku. Najvyšší podiel testovaných dávok bol v Dánsku (36,4 %, vzhľadom na to že viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a staroba sú testované na príjem) a Írsku (30,2 %, viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a nezamestnanosť) a najnižší v Estónsku (0,5 %, testujú sa len dávky vyplácané na účel bývania a sociálneho vylúčenia).

Graf 3.38 Testované dávky sociálnej ochrany (% zo všetkých sociálnych dávok), 2016*

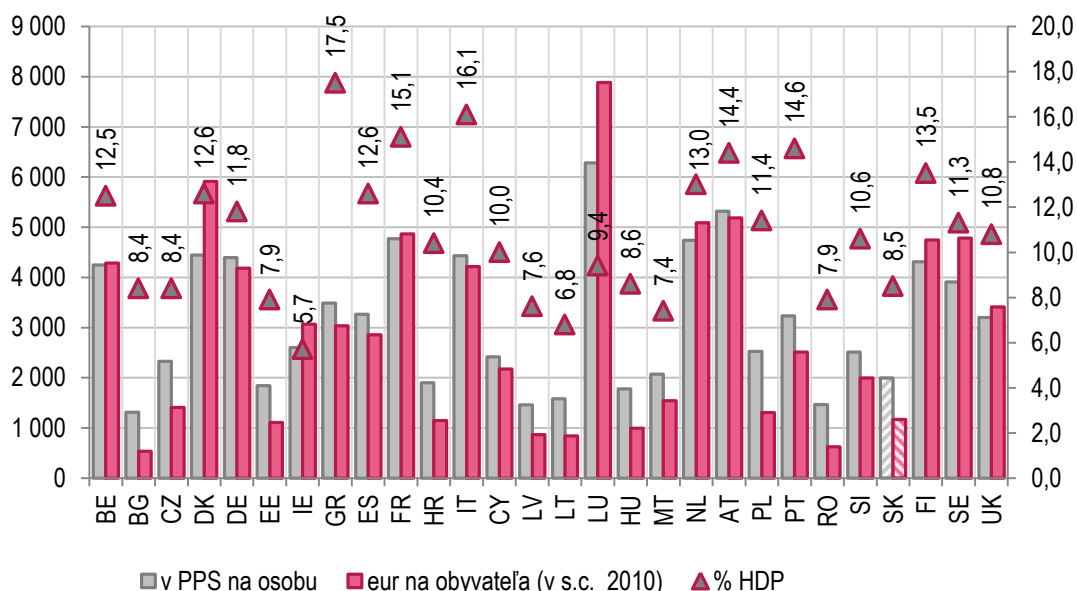

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 12.06.2019

* údaje za rok 2016 neboli k dispozícii pre niektoré štáty (DE, EE, LU, MT, NL)

Celkové hrubé výdavky na dôchodky v EU28 (2015) dosiahli 3 723 PPS na obyvateľa (v SR 1 993 PPS na obyvateľa), 3 437 eura na osobu v stálych cenách roku 2010 (v SR 1 167 eura na osobu v stálych cenách) a 12,6 % HDP (v SR 8,6 %). Najnižšie výdavky na dôchodky vyjadrené ako podiel z HDP vykázalo Írsko (5,7 % HDP) s najmladšou populáciou v rámci EU28, najvyššie výdavky Grécko (17,5 % HDP) a Taliansko (16,1 % HDP), ktoré patria ku krajinám s najvyšším podielom obyvateľov nad 65 rokov. Výraznejšie rozdiely sa medzi štátmi prejavujú pri vyjadrení výdavkov na dôchodky v PPS na osobu. Najnižšie výdavky v PPS na obyvateľa dlhodobo dosahuje Bulharsko (1 315), najvyššie Luxembursko (6 282).

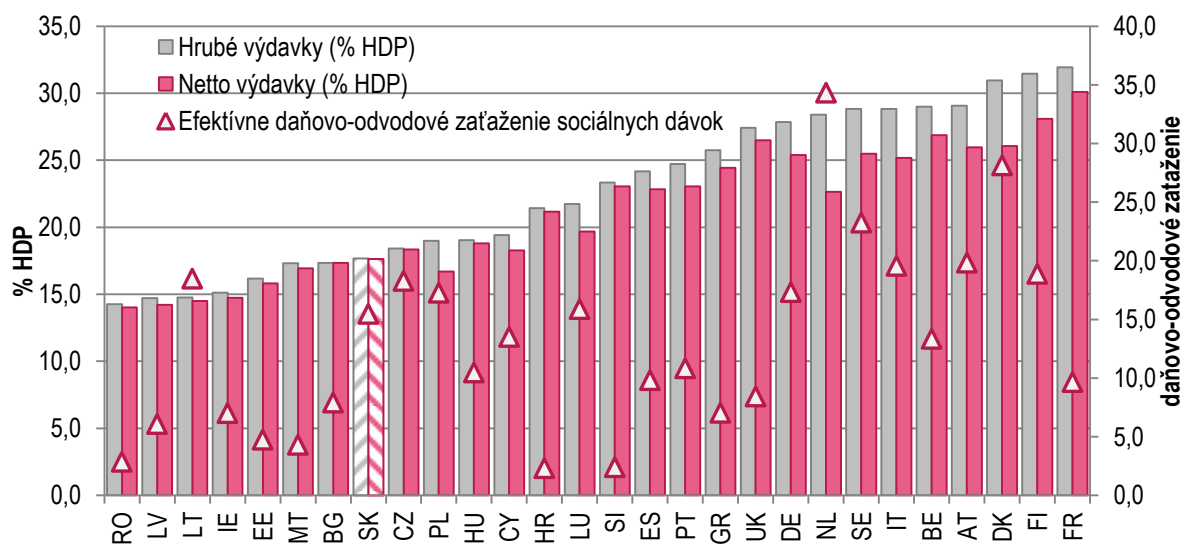
Graf 3.39 Výdavky na dôchodky, 2016

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 04.06.2019

Výsledky z modulu Netto dávky sú v databáze Eurostatu dostupné za rok 2015 pre všetky štáty EU28. Najvyšší podiel sociálnych dávok v roku 2015 podliehal daniam alebo sociálnym odvodom v Grécku (72,98 %), viac než 60 percentný podiel bol aj v Poľsku, Taliansku, Portugalsku, Estónsku a Francúzsku. Najnižší podiel dávok daniam a odvodom podliehal v Bulharsku (0,4 %), na Slovensku (1,83 %) a v Českej republike (2,39 %). Najvyššie daňovo-odvodové zaťaženie dávok bolo zaznamenané v Holandsku (34,3 %), naopak najnižšie v Slovinsku (2,4 %).

Graf 3.40 Hrubé a netto výdavky na sociálnu ochranu (% z HDP), 2015

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 04.06.2019

3.5 Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja

V roku 2018 sa pokračovalo v rámci Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) s kontrahovaním a realizáciou projektov programového obdobia 2014 - 2020.

V rámci OP ĽZ sa poskytuje podpora v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti osobitne so zreteľom na zamestnanosť mladých ľudí po skončení školy do 29 rokov veku, v oblasti integrácie marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) a technickej vybavenosti v obciach s prítomnosťou MRK. Globálnym cieľom OP ĽZ pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie je podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného vzdelávania, plnohodnotné začlenenie nezamestnaných na trh práce a zlepšenie ich sociálnej situácie. Dosahovanie globálneho cieľa OP ĽZ v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi národného programu reforiem a v nadväznosti na partnerskú dohodu sa realizuje pomocou mäkkých (neinvestičných) a tvrdých (investičných) opatrení v siedmich prioritných osiach cez ich špecifické ciele:

1. Vzdelávanie

- zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
- zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy, reflektujúc potreby trhu práce
- zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce
- zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehľbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

2. Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

- zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

3. Zamestnanosť

- zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a na zdravotne postihnuté osoby
- zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti vrátane podpory mobility na získanie zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach
- zlepšením podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien
- znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie
- zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

4. Sociálne začlenenie

- zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce
- prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie
- prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť
- vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti

5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

- zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie
- zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov
- podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a k verejnému zdraviu, vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania,

6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít / Európsky fond regionálneho rozvoja

- rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
- zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, vrátane vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve
- zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre
- zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

7. Technická pomoc

Mäkké opatrenia sa vykonávajú prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci prioritných osí zameraných na vzdelávanie, zamestnanosť, sociálne začlenenie a integráciu MRK. Investičné opatrenia sa vykonávajú prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, kde sa realizuje prioritná os zameraná na technickú vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít. Samostatná prioritná os Technická pomoc je určená na vykonávanie operačného programu v rámci riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom a predstavuje podporu z uvedených finančných zdrojov EÚ pre realizáciu ostatných vyššie uvedených prioritných osí.

Celková alokácia finančných prostriedkov pre OP LZ je vo výške 2 640,9 mil. eur, pričom zdroje EÚ sú 2 217,3 mil. eur a 423,54 mil. eur je za národné príjmy (štátny rozpočet a vlastné zdroje).

Tabuľka 3.34 Podiel prioritných osí na celkovej alokácii OP LZ

Prioritná os	Podpora EÚ	Národné zdroje	Alokácia na os
1	458 746 509	90 338 909	549 085 418
2	206 715 082	21 560 340	228 275 422
3	795 924 737	154 045 542	949 970 279
4	294 699 291	73 972 687	368 671 978
5	139 000 000	24 529 413	163 529 413
6	243 662 462	42 999 259	286 661 721
7	78 600 000	16 103 753	94 703 753

Zdroj: RO OP LZ

Dňa 21.9.2018 došlo vykonávacím rozhodnutím Európskej Komisie k revízii OP LZ. Uvedená zmena sa týkala zvýšenia kvality vzdelávania, jeho prepojenia na potreby trhu práce a podpory inklúzie, zvýšenia účasti občanov SR na celoživotnom vzdelávaní a vo vzdelávaní druhej šance, pričom sa pozornosť bude zameriavať aj na podporu opatrení v oblasti adaptability osôb na trhu práce, a to na zmenené podmienky a na prispôbenie sa zmenám. Operačný program Ľudské zdroje bude v rokoch 2018 – 2020 pokračovať v podpore opatrení zameraných na zvýšenie zamestnanosti žien, starajúcich sa o deti vo veku do troch rokov, ako aj v posilňovaní transparentnosti a zjednodušovaní svojej implementácie.

Na základe NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2018/1719 zo dňa 14. novembra 2018, ktorým sa menilo nariadenie EÚ č. 1303/2013, vykonala sa zmena operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020. Predmetom zmeny bola Prioritná os 2 operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020. Cieľom návrhu zmeny bolo zohľadniť zmeny vo finančnom programovaní, týkajúcom sa Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Zmena bola schválená vykonávacím rozhodnutím Európskej Komisie dňa 19.12.2018.

V roku 2018 bolo pre prioritné osi 1 - 6 v rámci OP LZ vyhlásených spolu **15 vyzvaní pre národné projekty (NP) a 10 výziev na dopytovo-orientované projekty (DOP)**. Ich rozdelenie bolo nasledovné:

- v rámci prioritnej osi 1 *Vzdelávanie* (4 DOP výzvy, 1 vyzvanie na NP) bola podpora zameraná
 - na vykonanie hodnotenia PIAAC
 - na prácu s deťmi/žiakmi so ŠVVP tak, aby bol ich štart a pôsobenie na základných školách čo najúspešnejší
 - na tvorbu vzdelávacích/študijných programov vysokých škôl spolu so zamestnávateľmi tak, aby odrážali ich reálne potreby a požiadavky na absolventov týchto škôl
 - na úpravu vzdelávacích postupov formou učiteľských klubov tak, aby viedli k zvýšeniu PISA gramotností na základných a stredných školách
- v rámci prioritnej osi 2 *Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí* (1 vyzvanie na NP) bola podpora zameraná
 - na zvýšenie zamestnanosti mladých ľudí do 25 a 29 rokov

- v rámci prioritnej osi 3 *Zamestnanosť* (1 DOP výzva, 6 vyzvaní na NP) bola podpora zameraná
 - na zvýšenie zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom vybraných aktívnych opatrení trhu práce a občanov so zdravotným postihnutím
 - na zvýšenie zamestnanosti, adaptability a znižovania nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím
- na podporu budovania proklientsky orientovaných verejných služieb zamestnanosti v rámci prioritnej osi 4 *Sociálne začlenenie* (2 DOP výzvy, 7 vyzvaní na NP) bola podpora zameraná
 - na rozvoj sociálnej práce v rodinnom prostredí klientov v oblasti sociálnych vecí a rodiny
 - na vybrané sociálne služby krízovej intervencie na komunitnej úrovni
 - na podporu inovácií terénnej sociálnej práce
 - na zvýšenie rozvoja opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania klientov do pobytových zariadení
 - na podporu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti
 - na vytvorenie jednotných postupov pre výkon prevencie na príslušných úrovniach poskytovania zdravotnej starostlivosti
 - na vytvorenie systémového inštitucionálneho zabezpečenia poradenskej činnosti v oblasti rodovej diskriminácie vrátane rodovo podmieneného násillia
- v rámci prioritnej osi 5 *Integrácia marginalizovaných rómskych komunít* (1 DOP výzva) bola podpora zameraná
 - na zriaďovanie a fungovanie miestnych občianskych poriadkových služieb v obciach s prítomnosťou MRK
- v rámci prioritnej osi 6 *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* (2 DOP výzvy)
 - na podporu výstavby, rekonštrukcie, prípadne rozšírenia kapacít predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK
 - na výstavbu bytov, ktoré budú zaradené do systému prestupného bývania.

Prehľad výziev (DOP) a vyzvaní (NP) vyhlásených v roku 2018 sa nachádza v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 35.

Okrem toho bol na webovom sídle zverejnený indikatívny harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na rok 2019 na adrese: <http://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/harmonogram-vyziev/>.

Podrobnejšie informácie k OP ĽZ (vrátane čerpania finančných prostriedkov) za rok 2018 budú k dispozícii po zverejnení Výročnej správy OP ĽZ za rok 2018 na stránke: <http://www.employment.gov.sk/sk/esf/>.

4 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

4.1 Chudoba a sociálne vylúčenie

Monitorovanie chudoby a sociálneho vylúčenia sa na Slovensku realizuje v kontexte Otvorenej metódy koordinácie (ďalej len „OMK“), ktorá je vytvorená na úrovni Európskej únie pre spoločné usmerňovanie politik členských krajín v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Jedným z hlavných strategických cieľov EÚ je podstatne zredukovať chudobu a pokračovať v realizácii tohto cieľa aj do roku 2020⁶⁶.

Pre meranie pokroku pri dosahovaní strategických cieľov zameraných na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia a predovšetkým pre vzájomné porovnávanie jednotlivých štátov pri dosahovaní výsledkov boli schválené spoločné indikátory (tzv. *Laekenské indikátory*), ktoré neskôr prešli vývojom a v súčasnosti ich nazývame *indikátory sociálnej inklúzie OMK*.

Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia sa realizuje predovšetkým na základe harmonizovaného štatistického zisťovania EU SILC⁶⁷ o príjmoch a životných podmienkach. Ide o hlavný zdroj, na báze ktorého sa vypočítavajú nielen príjmové indikátory, ako je miera rizika chudoby, ale aj indikátory pre komplexnejšie zhodnotenie chudoby a sociálneho vylúčenia, a to materiálna deprivácia alebo zoskupenie indikátorov na meranie rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Zoskupenie indikátorov (miera rizika chudoby⁶⁸, závažná materiálna deprivácia⁶⁹ a veľmi nízka intenzita práce⁷⁰) definuje skupiny ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t. j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijúcich v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne. Na národnej úrovni je cieľom Slovenskej republiky znížiť riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, a to vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia aspoň 170 tis. ľudí do roku 2020.

Na základe zisťovania EU SILC 2017 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia cca 856,2 tis. ľudí, čo predstavovalo 16,3 % na celkovom počte obyvateľov. V porovnaní s výsledkami za EU SILC 2008 (východiskové obdobie)⁷¹ došlo k vymaneniu až cca 255 tis. ľudí z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, čím sa národný cieľ naplnia až na 150 %. Zásadný vplyv na dosahovanie tohto cieľa mali prijaté opatrenia, a to predovšetkým v oblasti politiky zamestnanosti, sociálnej politiky a tiež ako opatrenia hospodárskej politiky štátu.

V porovnaní so zisťovaním EU SILC 2016 došlo k poklesu miery a rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia o 1,8 p. b.

Podrobnejšie rozdelenie tejto skupiny je možné vidieť na grafe 4.1, ktorý znázorňuje zloženie cieľovej skupiny podľa vyššie uvedených troch indikátorov.

⁶⁶ Vymaniť najmenej 20 miliónov ľudí z rizika chudoby alebo vylúčenia do roku 2020.

⁶⁷ Prvé štatistické zisťovanie sa na Slovensku zrealizovalo v roku 2005 a v súčasnosti sú prístupné úplné výsledky **už z dvanásteho zisťovania z roku 2017**.

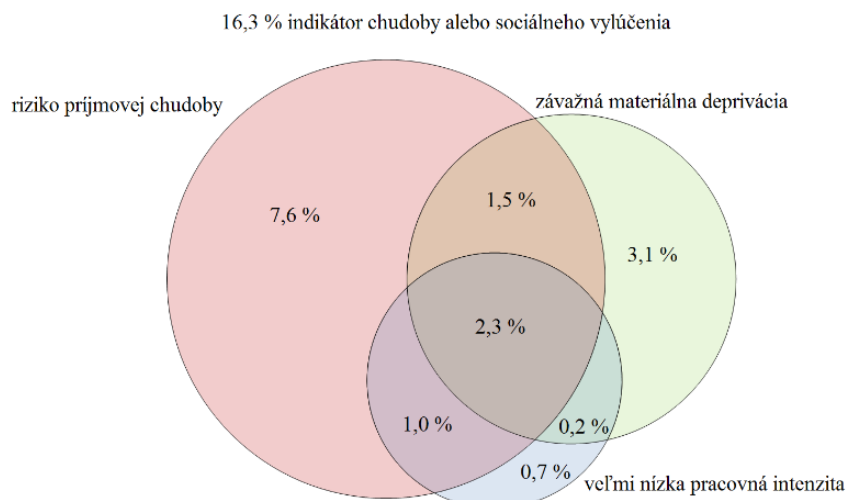
⁶⁸ Vyjadruje podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, t. j. pod 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného (po sociálnych transferoch) príjmu všetkých obyvateľov.

⁶⁹ Vyjadruje podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 4 z 9-tich položiek charakterizujúcich ekonomickú záťaž a predmety dlhodobej spotreby, a to: nedoplatky v súvislosti s položkami: nájomné a hypotéka, energie, kúpa na splátky a iné pôžičky, schopnosť udržiavať doma adekvátne teplo, schopnosť domácnosti čeliť neočakávaným výdavkom, schopnosť dovoliť si zaplatenie raz ročne jedného týždňa dovolenky mimo domu, schopnosť dovoliť si jedlo s mäsom, kuraťom, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom.

⁷⁰ Vyjadruje podiel ľudí vo veku 0-59 rokov žijúcich v domácnostiach, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z celkového času počas predchádzajúceho roka.

⁷¹ Pre hodnotenie cieľov Stratégie Európa 2020

Graf 4.1 Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2017

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2017, UDB

Tabuľka 4.1 Vývoj jednotlivých indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov, ako aj samotnej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v %

	EU SILC 2008	EU SILC 2009	EU SILC 2010	EU SILC 2011	EU SILC 2012	EU SILC 2013	EU SILC 2014	EU SILC 2015	EU SILC 2016	EU DILC 2017
Miera rizika chudoby	10,9	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4
Závažná materiálna deprivácia	11,8	11,1	11,4	10,6	10,5	10,2	9,9	9,0	8,2	7,0
Veľmi nízka intenzita práce	5,2	5,6	7,9	7,7	7,2	7,6	7,1	7,1	6,5	5,4
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	18,1	16,3

Zdroj: ŠÚ SR

K zmenám došlo podľa výsledkov z EU SILC 2017 aj v jednotlivých hodnotách indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. K výraznému poklesu oproti zisťovaniu v roku 2016 došlo na všetkých troch úrovniach ukazovateľov monitorujúcich chudobu alebo sociálne vylúčenie, a to v prípade príjmovej chudoby o 0,3 p. b., závažnej materiálnej deprivácie o 1,2 p. b. a taktiež v prípade veľmi nízkej intenzity práce o 1,1 p. b. (tabuľka č. 4.1).

Najviac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením podľa EU SILC 2017 boli neúplné rodiny s deťmi – 45 % (pod priemerom EU28 – 47 %), viacpočetné rodiny s viac ako tromi deťmi – 35,4 % (nad priemerom EU28 – 30,7 %), jednotlivci mladší ako 65 rokov – 30,7 % (pod priemerom EU28 – 36,5 %) a v neposlednom rade aj jednotlivci – 23,5 % (pod priemerom EU28 – 32,5 %). Z hľadiska vekového rozdelenia sú najrizikovejšou skupinou práve deti vo veku 0 - 17 rokov (22,5 %, t. j. pod priemerom EU28 – 24,9 %), resp. deti vo veku 0 - 15 rokov (22,1 %, t. j. pod priemerom EU28 – 24,4 %). Na základe zisťovania EU SILC 2017 došlo k poklesu miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí vo veku 0 -17 rokov o 1,9 p. b. a v prípade detí vo veku 0 - 15 o 2,6 p. b..

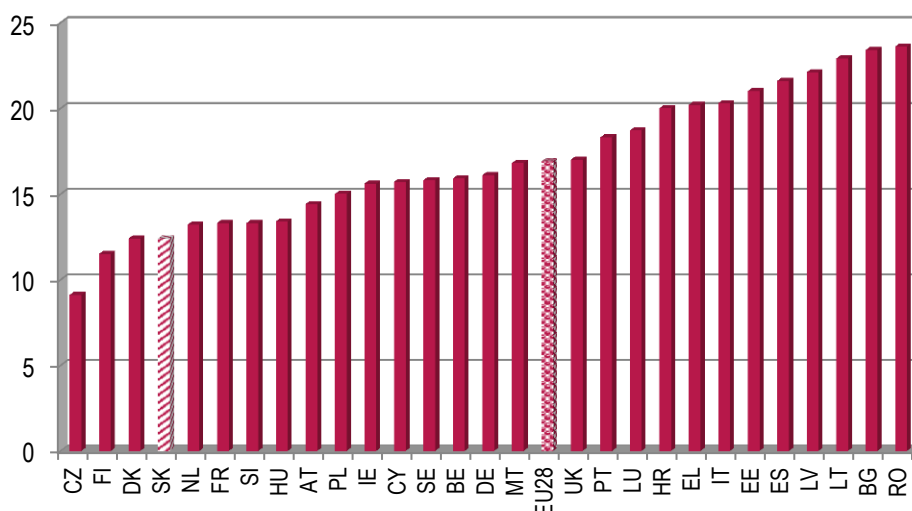
Vo všeobecnosti pre charakterizovanie chudobnej populácie v spoločnosti bola stanovená hranica rizika chudoby⁷², pomocou ktorej sa vyjadruje podiel obyvateľstva žijúceho v chudobe. Ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu

⁷² Hranica rizika chudoby je vyjadrená ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch)

spoločnosti. Tento ukazovateľ vyjadruje predovšetkým riziko chudoby a je závislý od sociálno-ekonomického vývoja spoločnosti v danej krajine.

Na základe EU SILC 2017 bola miera rizika chudoby v Slovenskej republike na úrovni 12,4 % (muži 12,4 %, ženy 12,3 %), čo je pod priemerom EU28 (16,9 %). Oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný pokles o 0,3 p. b.. V porovnaní s jednotlivými krajinami EU28 patrí Slovenská republika medzi krajiny s najnižšou mierou rizika chudoby (graf 4.2), na ktorú má vplyv nízka nerovnosť príjmov.

Graf 4.2 Miera rizika chudoby v jednotlivých štátoch EÚ, EU SILC 2017

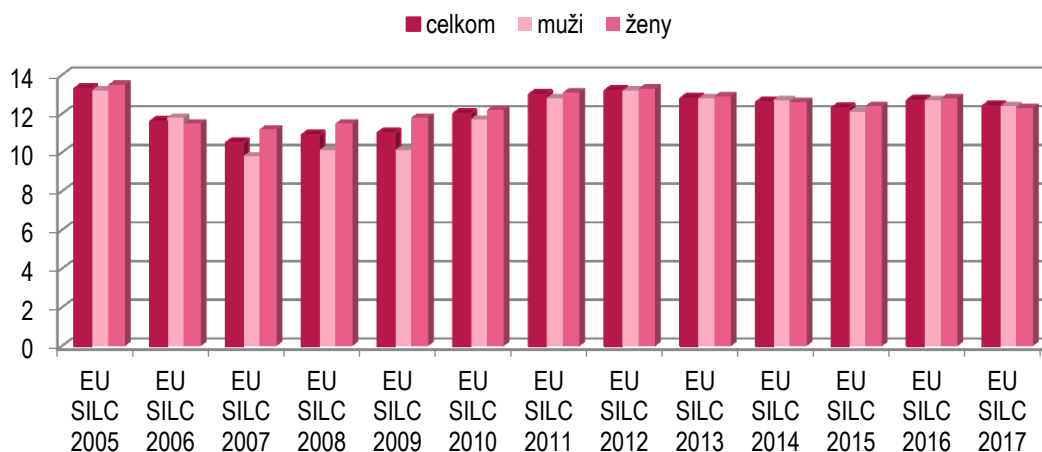

Zdroj: Eurostat

Podľa zisťovania EU SILC 2017 klesol počet ľudí v riziku chudoby v porovnaní s predchádzajúcim rokom (približne o 18 tis. ľudí). V priebehu rokov, zachytených v zisťovaniach EU SILC 2005 až 2017, došlo vo vývoji miery rizika chudoby najskôr k jej podstatnému poklesu (EU SILC 2007 – 10,5 %), následne bol zaznamenaný mierny nárast (EU SILC 2012) a neskôr mierny pokles (viď graf 4.3). V porovnaní s počiatočným rokom zisťovania (EU SILC 2005) bola hodnota zo zisťovania za rok 2017 nižšia o 0,9 p. b..

Vývoj miery rizika chudoby je ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Vývoj miery rizika chudoby zachytený v zisťovaniach EU SILC 2013 – 2017 bol spôsobený predovšetkým vyrovnávaním príjmovej nerovnosti práve u domácností v nízkych príjmových pásmach.

Graf 4.3 Vývoj miery rizika chudoby na Slovensku (2005 – 2017)

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2005 – 2017, UDB

Dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby zohráva nastavenie systému sociálnej ochrany a jeho výdavky, t. j. sociálne transfery vrátane starobných a pozostalostných dávok. V prípade neposkytovania sociálnych transferov s výnimkou starobných a pozostalostných dávok v roku 2017 by sa miera rizika chudoby zvýšila o 5,1 p. b. na 17,5 % a v prípade neposkytovania sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok by sa miera rizika zvýšila o 25 p. b. na 37,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný pokles v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi s výnimkou starobných a pozostalostných dávok o 0,9 p. b. a o 0,5 p. b. v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi vrátane starobných a pozostalostných dávok (príloha ku kapitole 4). Vplyv sociálnych transferov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou starobných a pozostalostných dávok) predstavoval 29,1 % a v prípade sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok ich vplyv na zníženie rizika chudoby predstavoval až 66,8 %.

Porovnanie hranice rizika chudoby (domácnosť jednotlivca) v jednotlivých rokoch zisťovania je zachytené v tabuľke 4.2. Pokles hranice chudoby bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2013 (337 eur), ktorá v porovnaní s predchádzajúcim rokom (346 eur) klesla o 2,7 %, t. j. približne o 10 eur, a to vplyvom zmien v príjmovej situácii obyvateľstva v dôsledku vývoja trendov v zamestnanosti a nezamestnanosti. Opätovný rast bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2014 a v zisťovaní z roku 2015, keď hodnota presiahla úroveň EU SILC 2012. Podľa údajov z EU SILC 2017 sa hranica rizika chudoby pre domácnosť jednotlivca zvýšila o 3,3 %, v absolútnom vyjadrení o 11 eur na 359 eur. V porovnaní s východiskovým rokom (2005) hranica chudoby vzrástla o 91 %, t. j. o 171 eur.

Tabuľka 4.2 Vývoj hranice rizika chudoby – domácnosť jednotlivca

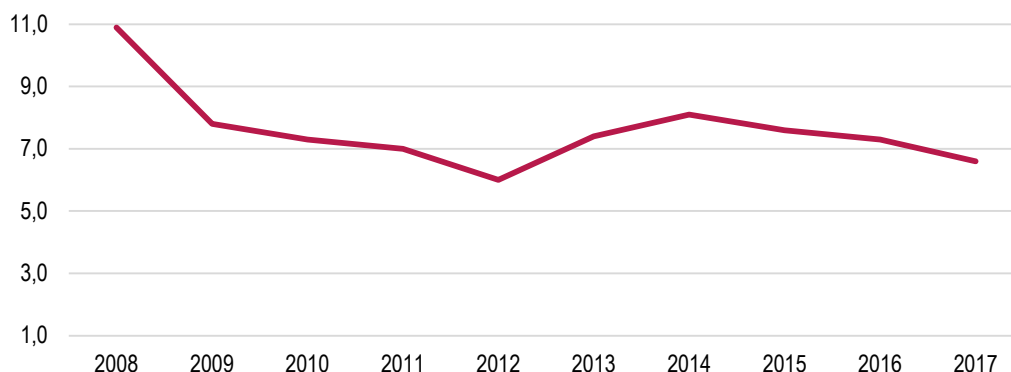
	EU SILC 2005	EU SILC 2006	EU SILC 2007	EU SILC 2008	EU SILC 2009	EU SILC 2010	EU SILC 2011	EU SILC 2012	EU SILC 2013	EU SILC 2014	EU SILC 2015	EU SILC 2016	EU SILC 2017
rok v €	2 256	2 547	2 945	3 223	3 403	3 670	3 784	4 156	4 042	4 086	4 158	4 171	4 310
mesiac v €	188	212	245	269	284	306	315	346	337	341	347	348	359

Zdroj: Eurostat/ŠÚ SR

Použitím hranice chudoby zakotvanej v čase⁷³ je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. Podľa EU SILC 2017 sa hodnota tohto indikátora (6,6 %) v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila o 0,7 p. b. (muži 6,9 %, ženy 6,2 %) (príloha ku kapitole 4). Medziročný pokles bol zaznamenaný v prípade dospelých v produktívnom veku, a to zo 6,9 % na 6,3 % (o 0,6 p. b.), taktiež došlo k medziročnému poklesu v prípade detí 0 – 17, a to z 13,1 % na 11,5 % (o 1,6 p. b.). Naopak, mierny nárast bol zaznamenaný u starších ľudí 65+, a to z 1,3 % na 1,5 % (o 0,2 p. b.). Prostredníctvom predmetného indikátora je možné sledovať životnú úroveň obyvateľstva v prepojení na hospodársky rast krajiny. V grafe 4.4 je zachytený vývoj miery rizika chudoby zakotvanej v čase, pričom najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2012, čo súviselo aj s oslabením vplyvu finančnej krízy na vývoj ekonomickej situácie na Slovensku. Avšak v zisťovaniach EU SILC z rokov 2013 a 2014 došlo k miernemu nárastu, ktorý bol ovplyvnený práve vývojom príjmovej situácie obyvateľstva, predovšetkým nízkopříjmových domácností. Opätovný pokles bol zaznamenaný v EU SILC 2015 až 2017.

⁷³ Miera rizika chudoby zakotvená v čase je definovaná ako percento ľudí žijúcich pod hranicou chudoby vypočítanou v roku 2008, ktorá sa upravuje o infláciu.

Graf 4.4 Vývoj miery rizika chudoby zakotvenej v čase (2008)

Zdroj: Eurostat

V súvislosti so zachytením rozptylu chudoby okolo hranice chudoby malo na základe zisťovania EU SILC 2017 na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu⁷⁴ 5,3 % ľudí (medziročný pokles o 0,2 p. b.), pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu malo príjem 7,8 % ľudí (medziročný pokles o 0,3 p. b.) a pod 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu až 18,3 % ľudí (medziročný pokles o 1,2 p. b.).

Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby, ktorý vyjadruje rozdiel medzi mediánom príjmu osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby, na základe zisťovania EU SILC 2017 klesol iba o 0,1 p. b. na hodnotu 26 %. Vplyv na uvedenú situáciu má predovšetkým príjmové rozdelenie obyvateľstva, čo odzrkadľuje aj nerovnosť distribúcie príjmov (Gini koeficient), ktorý oproti predchádzajúcemu roku mierne poklesol na 23,2 % (medziročne o 1,1 p. b.).

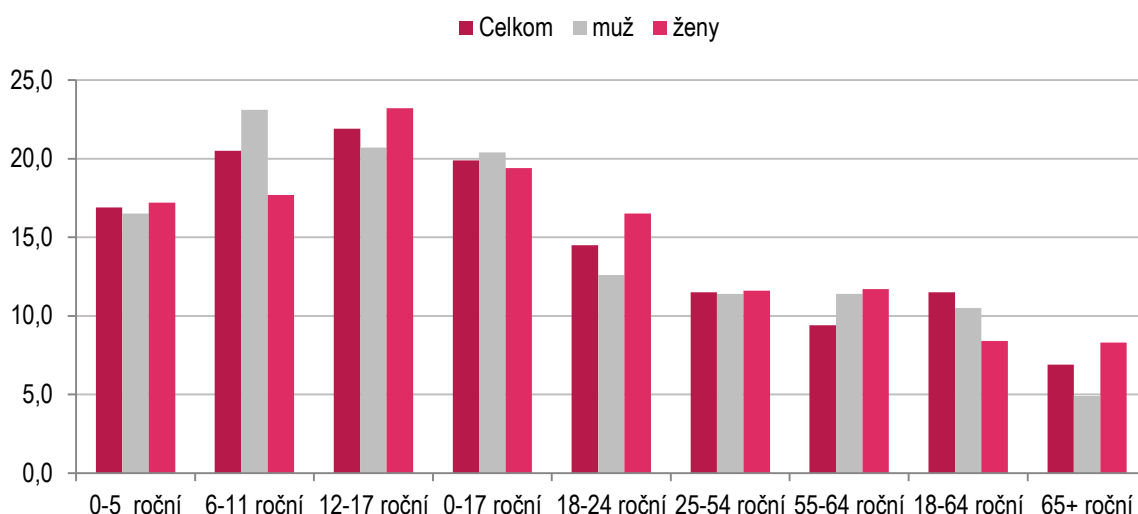
Podľa merania príjmovej nerovnosti v zisťovaní EU SILC 2017 získalo 20 % osôb s najvyššími príjmami 3,5-krát viac príjmov ako 20 % osôb s najnižšími príjmami. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu (EU SILC 2016) došlo k jeho poklesu iba o 0,1.

Najohrozenejšou vekovou skupinou z hľadiska príjmovej chudoby podľa EU SILC 2017 sú deti vo veku 12 - 17 rokov (21,9 %) a vo veku 6 - 11 rokov (20,5 %); miera rizika chudoby detí vo veku 0 - 17 rokov dosiahla 19,9 %, medziročne došlo k jej poklesu o 0,9 p. b. Opakovane najnižšiu mieru rizika chudoby dosiahla veková skupina 65+ (6,9 %), ktorá však medziročne vrástla o 1,2 p. b., čo bolo však spôsobené predovšetkým rýchlejším rastom celkových príjmov.

V Slovenskej republike sa sleduje riziko chudoby u detí vo veku 0 - 15 rokov. Z výsledkov zisťovania v roku 2017 vyplýva, že v riziku chudoby bolo 19,7 % detí v danom veku a v porovnaní so zisťovaním v roku 2016 došlo k poklesu indikátora o 1,5 p. b. Riziko chudoby detí súvisí predovšetkým s príjmovou situáciou rodín, a to najmä viacpočetných rodín, resp. domácností s deťmi. Z hľadiska globálneho hodnotenia je zrejmé, že dochádza k zmenám v štruktúre populácie v súvislosti s rizikom chudoby, a to v dôsledku zmien v príjmovej situácii obyvateľstva. Kým celkovo je miera rizika chudoby u mužov a žien pomerne vyrovnaná, v jednotlivých vekových kategóriách sú významné rodové rozdiely, ako je zrejmé z grafu 4.5. Medziročne sa rodový rozdiel znížil v prospech žien v nižších vekových kategóriách (do 18 rokov) a v kategórii 65 a viacročných. Rozdiel medzi mierou rizika chudoby žien a mužov vo veku 65+ podľa EU SILC 2015 bol 3,6 p. b., podľa EU SILC 2016 sa znížil na 2,2 p. b.. Vo vekovej kategórii 18 - 24 rokov sa naopak rodový rozdiel výraznejšie zvýšil v neprospech žien.

⁷⁴ Ekvivalentný disponibilný príjem domácností je disponibilný príjem domácností (hrubý príjem domácností, od ktorého sú odpočítané pravidelné dane z majetku, pravidelné platené transfery medzi domácnosťami, dane z príjmu a príspevky na sociálne poistenie) vydelený ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Pre výpočet ekvivalentnej veľkosti domácnosti sa používa tzv. modifikovaná OECD škála, na základe ktorej je každému prvému dospelému členovi domácnosti priradený koeficient 1, každému druhému a ďalšiemu dospelému členovi domácnosti a 14-ročným a starším osobám koeficient 0,5 a každému dieťaťu mladšiemu ako 14 rokov koeficient 0,3.

Graf 4.5 Miera rizika chudoby podľa vekovej štruktúry (2017)

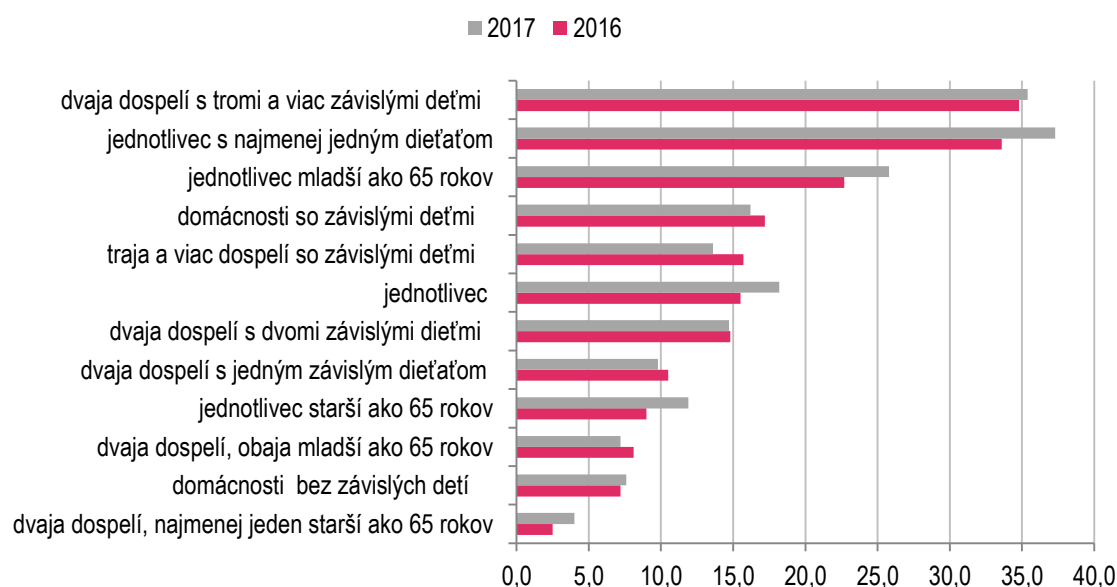

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2017, UDB

U detí vo veku 0 – 17 rokov je možné sledovať aj iný vzťah, a to ich populáciu žijúcu v domácnostiach bez zamestnania alebo žijúcu v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. V prípade detí 0 – 17 rokov na základe výsledkov z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) došlo k miernemu nárastu ich podielu v domácnostiach bez zamestnania zo 7,7 % na 8,0 % (t.j. o 0,3 p. b.). Pokles bol zaznamenaný v tejto vekovej skupine podľa výsledkov z EU SILC 2017 v prípade, že žijú v domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce (príležitostné práce) z 8,2 % na 7,1 % (o 1,1 p. b.).

Podľa typu domácností sú v najväčšom riziku chudoby rodiny s tromi a viac deťmi (35,4 %), osamelí rodičia s najmenej jedným dieťaťom (37,3 %) a jednotlivci mladší ako 65 rokov (25,8 %). Najnižšie riziko chudoby bolo zaznamenané u domácností s dvomi dospelými, kde aspoň jeden z nich má viac ako 65 rokov (4,0 %). Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu rizika chudoby u rodín s tromi a viac deťmi (o 1,1 p. b.), u osamelých rodičov s najmenej jedným dieťaťom (o 3,7 p. b.) a u jednotlivcov mladších ako 65 rokov (o 3,1 p. b.). U jednotlivcov vo veku 65+ došlo k medziročnému nárastu miery rizika chudoby (o 2,9 p. b.). Mierny nárast miery rizika chudoby oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný u celkovej skupiny jednotlivcov (o 2,7 p. b.).

Graf 4.6 Porovnanie miery rizika chudoby podľa typu domácnosti (2016 a 2017)

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, EU SILC 2016 a 2017, UDB

Pri sledovaní miery rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity, z výsledkov EU SILC 2017 bolo najvyššie riziko chudoby na Slovensku u nezamestnaných, a to 49,2 % (nárast oproti predchádzajúcemu roku o 1,6 p. b.). V skupine zamestnaných bolo v riziku chudoby 6,3 % ľudí, oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu o 0,2 p. b.. Riziko chudoby domácností sa zvyšuje tým viac, čím je pracovná intenzita⁷⁵ členov domácností nižšia. U domácností so závislými deťmi sa so zvyšujúcim počtom ľudí, ktorí sú od príjmu domácností závislí, riziko chudoby zvyšuje. Pri nízkej intenzite práce ako jedného z indikátorov pre definovanie počtu ľudí žijúcich v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v tomto prípade $WI < 0,2$) došlo v rámci medziročného porovnávania k poklesu na úroveň 5,4 %, t. j. o 1,1 p. b. (EU SILC 2016 – 6,5 %). Bližšie porovnania týkajúce sa pracovnej intenzity sú uvedené v prílohe ku kapitole 4.

Vplyv na riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia majú aj výdavky na bývanie. Zo zisťovania EU SILC 2017 sa ukázalo, že u 8,4 % populácie dosahujú výdavky na bývanie viac ako 40 % disponibilného príjmu domácností. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu došlo k nárastu o 0,7 p. b. U ľudí v riziku chudoby je situácia závažnejšia, nakoľko až 38,9 % z nich žije v domácnostiach s výdavkami na bývanie vo výške viac ako 40 % disponibilného príjmu domácností. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu došlo u tejto skupiny k výraznému nárastu o 3,3 p. b.. Podľa zisťovania v roku 2017 je podľa typu vlastníctva bývania najväčšou a najviac zaťaženou nákladmi skupina domácností, odkázaná na bývanie v podnájmoch (za zníženú cenu alebo zadarmo) a predstavuje 21,3 % domácností. V medziročnom porovnaní bol zachytený výrazný nárast hodnoty tohto ukazovateľa o 3,7 p. b.. V prípade vlastníkov bytu s hypotékou alebo úverom na bývanie došlo k poklesu z 15,1 % na 8,6 % (o 6,5 p. b.). V preplnených bytoch a domoch⁷⁶ žilo až 36,4 % osôb na Slovensku, čo je vysoko nad priemerom EU28 (15,7 %). Najčastejšie sú touto situáciou zasiahnuté domácnosti s tromi a viac deťmi (62,0 %), ako aj jednotlivci s najmenej jedným dieťaťom (53,4 %). Ďalším významným faktorom je vlastnícky vzťah k bývaniu, nakoľko v preplnených obydliach žijú najčastejšie ľudia v podnájmoch, poskytovaných za trhovú cenu alebo za zníženú cenu alebo zadarmo (hodnota je v oboch prípadoch rovnaká 57,1 %). Vážnym faktorom je aj stav obydli, resp. jeho kvalita. Podľa zisťovania EU SILC 2017 žilo 6,7 % populácie v obydliach so zatekajúcou strechou a vlhkými stenami a 2,9 % populácie v príliš tmavých obydliach.

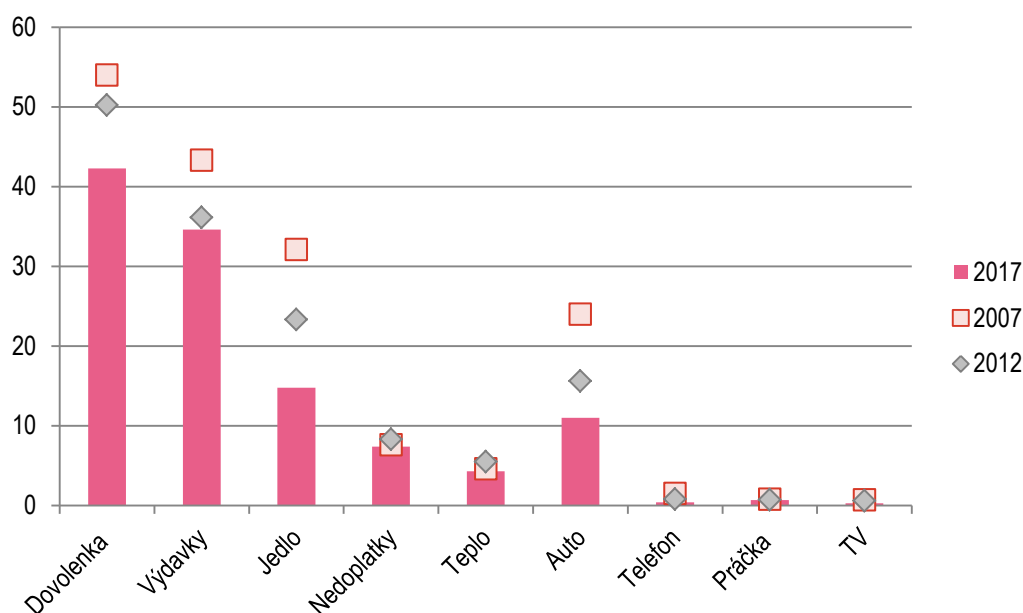
Vyššie uvedené merania a hodnotenia indikátorov boli založené predovšetkým na báze príjmu. Pri meraní aspektu absolútnej chudoby je možné vychádzať z merania nedostatku materiálnych tovarov, finančných ťažkostí a neschopnosti osôb žiť slušný život u sledovanej populácie. Na meranie uvedených nedostatkov sa využíva metodika prostredníctvom indikátora „materiálnej deprivácie“. Na rozdiel od závažnej materiálnej deprivácie, ktorá je súčasťou zoskupenia indikátorov chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa za materiálne deprivovaného považovala osoba, ktorá si nemôže dovoliť 3 z 9 položiek v rámci prvých dvoch dimenzií (ekonomická záťaž a predmety dlhodobej spotreby).

Na základe tejto definície bolo podľa zisťovania EU SILC 2017 materiálne deprivovaných 16,4 % osôb (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 2,7 p. b.). Závažne materiálne deprivovaných (4 z 9 položiek) podľa EU SILC 2017 bolo 7,0 % osôb (pokles oproti EU SILC 2016 o 1,2 p. b.). Najvyššia miera závažnej materiálnej deprivácie bola zaznamenaná u jednotlivcov s najmenej jedným dieťaťom, resp. neúplných rodín s deťmi (22,7 %), kde došlo k medziročnému poklesu o 1,8 p. b.. V prípade rodičov s viac ako troma deťmi, t. j. viacdetných rodín (14,7 %) došlo k medziročnému poklesu o 0,2 p. b. (EU SILC 2016 – 14,9 %). Najrozšírenejším problémom v rámci položiek materiálnej deprivácie bola nemožnosť dovoliť si raz ročne týždennú dovolenku mimo domu, čo sa týkalo 44,9 % populácie a schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom, čo sa týkalo 37,9 % populácie. Situácia sa za sledované obdobie výrazne mení, viď graf 4.7.

⁷⁵ t. j. súčet mesiacov, počas ktorých členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku pracovali a vyjadruje sa ako podiel k celkovému súčtu všetkých mesiacov, počas ktorých mohli členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku teoreticky pracovať

⁷⁶ Miera preplnených obydlií vyjadruje podiel osôb v populácii, ktoré žijú v domácnostiach s nedostatkom priestoru podľa niektorých z nasledujúcich kritérií: a) jedna izba pre domácnosť, b) izba pre pár v domácnosti, c) izba pre každú osobu vo veku 18 a viac rokov, d) izba pre pár osôb rovnakého pohlavia vo veku 12-17 rokov, e) izba pre osobu vo veku 12-17 rokov nezahrnutú v predošlej kategórii, f) izba pre pár detí vo veku do 12 rokov.

Graf 4.7 Položky materiálnej deprivácie za vybrané obdobie (% populácie SR)

Zdroj: EU SILC 2007, 2012, 2017, Eurostat

Pretrvávajúca chudoba⁷⁷

Podľa zisťovania EU SILC 2016 bolo na Slovensku 7,7 % osôb v pretrvávajúcom riziku chudoby, pričom viac ohrozené boli ženy (muži – 7,4 %, ženy – 8,0 %). Na základe medzinárodného porovnania patrí Slovenská republika medzi krajiny EÚ s nižším podielom ľudí žijúcich v pretrvávajúcej chudobe (EU28 – 11,0 %). Dôležitú úlohu na Slovensku pri vymanení sa spod hranice rizika chudoby, resp. pretrvávajúcej chudoby, zohrávajú pracovné príjmy. Pri zvýšení hranice chudoby na 70 % národného mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu by miera pretrvávajúceho rizika chudoby stúpila na 15,2 %. Pri znížení hranice na 50 % mediánu by miera pretrvávajúceho rizika chudoby predstavovala 3,7 % populácie na Slovensku.

Na Slovensku možno identifikovať niekoľko skupín, ktoré sú najviac ohrozené dlhodobým zotrvávaním v chudobe. Z hľadiska typu domácností ide predovšetkým o neúplné rodiny s aspoň jedným dieťaťom (10,6 %), viacdetné domácnosti (10,5 %) a domácnosti jednotlivca (8,6 %), tieto patria medzi najviac ohrozené skupiny aj v prípade monitorovania rizika chudoby na každoročnej báze. Dôležitým diferenciálnym faktorom je vzdelanie, kde podľa očakávania výskyt dlhodobej chudoby vzrastá so znižujúcou sa úrovňou vzdelania. Medzi osobami s primárnym a nižším sekundárnym vzdelaním vo veku 16 rokov a viac bolo 17,4 % osôb dlhodobo pod hranicou chudoby.

Pretrvávajúca chudoba je spojená aj s častejším subjektívnym konštatovaním zhoršeného zdravia, ako je tomu v celkovej populácii.

⁷⁷ Vyjadrená ako miera pretrvávajúceho rizika chudoby je v rámci OMK zadefinovaná ako percentuálny podiel populácie, ktorej ekvivalentný disponibilný príjem bol pod hranicou rizika chudoby v danom roku a aspoň dva z troch predchádzajúcich rokov. Najaktuálnejšie údaje sú zatiaľ dostupné za rok 2016.

4.2 Rodová rovnosť a rovnosť príležitostí

Problematika rodovej rovnosti v súvislosti s implementáciou Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti a Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 kontinuálne pokračovala v roku 2018 v koordinácii agendy rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, ako aj v inštitucionálnom posilňovaní a zvyšovaní statusu Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, jej Výboru pre rodovú rovnosť ako poradného orgánu vlády SR, ktorého predsedom je minister práce, sociálnych vecí a rodiny.

Podľa nariadenia Rady EÚ č. 1303/2013, čl. 7 musia členské štáty a Európska komisia zabezpečiť, aby sa zohľadňovala a podporovala rovnosť mužov a žien a začlenenie hľadiska rodovej rovnosti a tiež prijali počas prípravy a vykonávania programov (čl. 7 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce) primerané opatrenia na zabránenie každej diskriminácii z dôvodu pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo vierovyznania, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. Na zabezpečenie týchto cieľov v SR sú v projektoch spolufinancovaných z Európskych štrukturálnych a investičných fondov uplatnené horizontálne princípy nediskriminácia a rovnosť mužov a žien.

V roku 2018 pokračovala realizácia nasledovných projektov:

Prevenčia a eliminácia rodovej diskriminácie

Cieľom projektu je zabezpečiť systémové inštitucionálne zabezpečenie poradenskej a výskumnej činnosti v oblasti rodovej diskriminácie vrátane rodovo podmieneného násillia. Osobitnou aktivitou je realizácia úloh spojených s prevenciou a elimináciou rodovo podmieneného násillia, a to činnosti **Koordinačno-metodického centra pre rodovo podmienené násillie vrátane národnej linky pre ženy zažívajúce násillie**. Projekt je predpokladom vytvorenia, stabilizácie a udržania systému integrovanej ochrany a podpory obetí rodovo podmieneného násillia a zosúladovania snahy o jeho znižovanie a predchádzanie. Ide v ňom o systematizáciu a prepájanie rôznych postupov a opatrení legislatívnej aj nelegislatívnej povahy tak, aby svojou koordináciou viedli k spoločnému úsiliu inštitúcií verejnej správy a neverejných subjektov predchádzať a znižovať rodovo podmienené násillie.

Národný projekt tvoria dve hlavné aktivity:

- *Podpora účinných mechanizmov* na odstraňovanie rodovej diskriminácie prostredníctvom *vzdelávania* (vypracovanie pôvodných výskumov, metodík, monitoringov a edukačných kampaní, tréningy z oblasti rodovej rovnosti, predchádzanie rodovej diskriminácii) a *poradenskej činnosti* (poskytovanie poradenstva k otázkam spojeným s diskrimináciou z hľadiska pohlavia a rodu, pre subjekty verejného sektora, podpora výskumnej a analytickej činnosti).
- *Podpora rozvoja služieb a opatrení pre obeť násillia, najmä pre ženy* prostredníctvom činnosti **Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách** (rozvoj v oblasti multi-inštitucionálnej spolupráce, koordinácia regionálnych tímov expertov a expertiek, tvorba akčných plánov pre jednotlivé regióny v SR, budovanie intervenčných tímov v oblasti vzdelávania, vypracovávanie metodických usmernení a štandardov pre poskytovanie podpory a ochrany osobám zažívajúcim násillie a ich deťom, rozvoj výskumu, monitoringu a informačno-osvetových aktivít o problematike rodovo podmieneného násillia. V rámci tejto aktivity je pokračovanie a rozvoj pôsobnosti Národnej linky pre ženy zažívajúce násillie (prostredníctvom odborného poradenstva poskytuje 24 hodinovú dištančnú krízovú podporu pre obeť diskriminácie – ženy zažívajúce násillie).

Všetky aktivity národného projektu Prevenčia a eliminácia rodovej diskriminácie sa uskutočnia do februára 2022. O výstupoch projektu v podobe odborných publikácií, analýz, stratégií, kampaní a uskutočnených vzdelávacích podujatiach budú informovať webstránky www.zastavmenasilie.sk, <https://www.gender.gov.sk/>, <https://www.ceit.sk/IVPR/>, ako aj sociálne siete a elektronické a printové médiá.

Poradenstvo a osveťa v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie II.

Po nevyhnutnej podstatnej zmene podmienok poskytnutia príspevku bola znovu otvorená táto dopytovo orientovaná výzva, ktorej cieľom je podporiť na jednej strane *aktivity vedúce k rodovému scitlivovaniu a zvýšenej informovanosti o predchádzaní všetkým formám diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou*

(pre zamestnávateľov s dôrazom na *mikropodniky* (malé a stredné podniky – MSP), zamestnancov/kyne verejnej správy a pracovníkov/čky prvého kontaktu) a na strane druhej *poradenské a iné pomocné služby* pre osoby ohrozené diskrimináciou. Výzva podporuje aj osvetové aktivity vo forme konferencií a informačných kampaní. Do konca roku 2018 bolo zazmluvnených 32 žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „ŽoNFP“).

Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života

V roku 2018 bola zároveň otvorená dopytovo orientovaná výzva Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života, ktorej cieľom bolo pokračovať v dobrej praxi overenej v národnom projekte „**Rodina a práca**“. Výzva podporovala v menej rozvinutom regióne vytváranie *efektívnych nástrojov pre začleňovanie matiek s malými deťmi* (aj so špeciálno-vzdelávacími potrebami) *na trh práce najmä po návrate z rodičovskej dovolenky* podporou flexibilných pracovných miest, a to vo forme dočasne vyrovnávacích opatrení (ďalej len „DVO“). Podporované boli *formy flexibilných pracovných miest* (pracovný pomer na kratší pracovný čas (§ 49 Zákonníka práce), delené pracovné miesto (§ 49a Zákonníka práce), domáca práca a telepráca (§ 52 Zákonníka práce).

Ďalšou podporovanou aktivitou výzvy pre menej aj viac rozvinuté regióny bola podpora *flexibilných foriem starostlivosti o deti* (aj so špeciálno-vzdelávacími potrebami) s cieľom zosúladenia rodinného a pracovného života. Do konca roka 2018 bolo schválených 24 ŽoNFP.

Podpora zamestnávania žien s malými deťmi, riešená formou dopytovo orientovanej výzvy OP LZ DOP 2017/3.2.1/01, sa však nestretla so záujmom žiadateľov. Nastavenie výzvy a minimálnej výšky žiadaných finančných prostriedkov neumožňovalo zapojiť malé a stredné podniky, ak chceli obsadiť napr. iba jedno alebo dve pracovné miesta. Navyše, aj projekt s malým finančným objemom predstavoval pre žiadateľa neúmerne vysokú administratívnu záťaž. Na situáciu reagoval schválený zámer Národného projektu **Zosúladenie rodinného a pracovného života**, kedy bude zamestnávanie osôb s opatrovateľskými povinnosťami realizované prostredníctvom ÚPSVR.

Plánované výzvy

V roku 2018 bola zahájená príprava dopytovo orientovanej výzvy na podporu novovzniknutých flexibilných foriem starostlivosti o deti s cieľom zosúladiť rodinný a pracovný život. Zároveň bol Európskou komisiou predschválený zámer Národného projektu Každé dieťa a počíta, ktorý má za cieľ zavedenie systémovej podpory pre deti s neštandardným vývinom od raného veku.

V zmysle zákona o dotáciách (§ 9a) bola na podporu aktivít občianskych združení a neziskových organizácií vytvorená **dotlačná schéma MPSVR SR na podporu rodovej rovnosti**, a to na vzdelávacie aktivity, poradenskú činnosť, osvetovú činnosť, edičnú činnosť a analytickú činnosť. Zo schémy na podporu rodovej rovnosti bolo v roku 2018 podporených 18 *mimovládnych organizácií*. Dotácie na podporu rodovej rovnosti boli v roku 2018 schválené vo výške **117 925 eur** pre 20 občianskych združení a neziskových organizácií. Čerpaná suma bola vo výške 95 619,21 eur pre 18 žiadateľov.

Jednou z úloh *Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014 - 2019* bolo zriadiť **Koordináčno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násillie** (ďalej len „KMC“) a zabezpečiť jeho trvalú udržateľnosť. Projekt KMC je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Dôležitú úlohu v rámci KMC predstavuje taktiež uskutočňovanie výskumov a monitoringu násillia na ženách a domáceho násillia v spolupráci s nórskeym partnerom.

V roku 2018 pokračovala prevádzka celoštátnej bezplatnej **NONSTOP linky pre ženy**. Národná linka pre ženy zažívajúce násillie prijala za rok 2018 celkovo 3 219 hovorov, z toho 2 625 (**82 %**) bolo prijatých, rozdiel medzi nimi v počte 594 hovorov predstavujú tie, ktoré neboli presmerované na samotnú poradkyňu⁷⁸. Priemerná dĺžka jedného hovoru predstavovala 8,64 minút.

⁷⁸ Predmetné hovory z pohľadu Reportingového systému NLŽ predstavujú hovory, ktoré boli spadnuté v čakacej fronte, spadnuté v IVR strome, alebo spadnuté v čakacej fronte počas prvých 30 sekúnd trvania hovoru.

Za rok 2018 je evidovaných 328 žien (nových klientok) zažívajúcich násilie (priemerne o 27 viac nových klientok mesačne), od ktorých bolo prijatých 747 hovorov (28,5 %), pričom ženy so skúsenosťou s násilím volali prevažne jeden alebo viackrát v závislosti od ich potrieb, miery identifikácie s násilím a poskytnutou intervenciou. V roku 2018 evidujeme 167 nových klientok a klientov (čiže tretích osôb) volajúcich v mene ženy zažívajúcej násilie.⁷⁹

Najčastejšou **formou násilia**, s ktorou sa volajúce ženy stretávajú, je **psychické násilie**, ktoré udávalo 61 % z celkového počtu volajúcich nových klientok. Druhou najčastejšou formou násilia identifikovanou u volajúcich žien je násilie **fyzické**. Takúto skúsenosť malo 159 volajúcich žien, čo predstavuje viac ako 48 % z celkového počtu volajúcich žien. Bližšie údaje uvádza tabuľka č. 3 v prílohe ku kapitole 4.

Pri porovnávaní hodnôt indikátorov rodovej rovnosti za rok 2018 sa s predchádzajúcim rokom v niektorých oblastiach prejavil nárast rodových rozdielov, avšak vo viacerých oblastiach došlo k jeho poklesu. Rozdiel v miere zamestnanosti žien a mužov vo veku 15-64 rokov vzrástol medziročne z 11,7 na 12,7 p. b.. V skupine mladých vo veku 15 až 24 rokov vzrástli rodové rozdiely pri miere zamestnanosti medziročne z 11,3 p. b. na 13,4 p. b.. Najvýraznejšie rodové rozdiely v oblasti zamestnanosti boli zaznamenané v skupine rodičov detí do 6 rokov – rodový rozdiel dosahoval až 46,7 p. b. a bol aj výrazne nad priemerom EÚ28.

V miere nezamestnanosti vzrástol rodový rozdiel oproti roku 2017 o 0,3 p. b. a dosiahol úroveň -0,8 p. b., čo znamená, že miera nezamestnanosti u žien bola o 0,8 p. b. vyššia ako u mužov. V EÚ28 predstavoval rodový rozdiel v miere nezamestnanosti -0,4 p. b..

V oblasti rodového mzdového rozdielu (ďalej len „RMR“) možno konštatovať, že hrubý rodový mzdový rozdiel sa v priebehu roka mierne zvýšil pri mediánových hodinových zárobkoch z hodnoty 12,64 % na hodnotu 13,10 % v neprospech žien (pri priemerných hodinových zárobkoch sa zvýšil zo 17,98 % na 18,05 %). Hlavnou príčinou je nerovnomerné rozmiestnenie žien a mužov v rámci jednotlivých odvetví – zvyšujúci sa segregačný index. V podnikateľskej sfére sa hrubý rodový rozdiel medziročne nepatrne znížil pri mediánových hodinových zárobkoch zo 17,74 % na 17,20 % (pri priemerných hodinových zárobkoch z hodnoty 19,58 % na 19,25 % v prílohe ku kapitole 4, tabuľka 2).

V sociálnej oblasti zostali rodové rozdiely nízke, oproti roku 2017 však došlo k zmenám v rodových rozdieloch pri viacerých indikátoroch v prospech žien. V roku 2018 ženy vykazovali v porovnaní s mužmi nižšiu mieru rizika príjmovej chudoby, nižšiu mieru závažnej materiálnej deprivácie, nižší podiel ľudí žijúcich v domácnostiach s nízkou intenzitou práce ako aj nižšiu mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

V oblasti dôchodkov zostala úroveň rodových rozdielov na Slovensku výrazne pod priemerom EÚ28, medziročne sa však zvýšila o 0,7 p. b..

⁷⁹ Celkový počet hovorov zo ženami zažívajúcimi násilie predstavuje teda vyšší počet, ako uvádzaných 747 hovorov, nakoľko do tohto počtu zaraďujeme aj hovory so ženami zažívajúcimi násilie, ktoré NLŽ kontaktujú opakovane a jej klientkami sa stali v predchádzajúcich rokoch. V interných databázach NLŽ sa pri jednotlivých klientkách pri opakovanom volaní navyšuje počet, avšak takáto klientka zostáva v databáze prislúchajúcej k roku, kedy NLŽ kontaktovala prvý krát.

Tabuľka 4.3 Súhrn indikátorov rodovej rovnosti

Indikátor	Ženy		Muži		Rodový rozdiel	
	SK	EU28	SK	EU28	SK	EU28
Trh práce						
Miera zamestnanosti (v %, 20 – 64 rokov, 2018, Eurostat)	65,5	66,7	79,2	79,2	13,7	12,5
Miera zamestnanosti (v %, 15 – 64 rokov, 2018, Eurostat)	61,2	63,6	73,9	74,1	12,7	10,5
Miera zamestnanosti mladých (v %, 15 – 24 rokov, 2018, Eurostat)	20,6	33,4	34,0	37,8	13,4	4,4
Miera zamestnanosti rodičov detí do 6 rokov (vek najmlad. dieťaťa) (v %, 15 – 64 rokov, 2018, Eurostat)	42,6	63,1	89,3	91	46,7	27,9
Miera nezamestnanosti (v % a aktívnej populácie, 2018, Eurostat)	7	7,2	6,2	6,8	-0,8	0,4
Miera nezamestnanosti mladých (v %, 15 – 24 rokov, 2017, Eurostat)	16,1	14,8	14,3	16,3	-1,8	
Index rodovej segregácie v zamestnaniach (index z intervalu 0 – 50 v %; 2017, EK*)					29,4	24
Index rodovej segregácie v sektoroch (index z intervalu 0 – 50 v %; 2017, EK*)					23,5	18,8
Počet odpracovaných rokov (Eurostat, 2018)	31,6	36,5	33,7	38,6	2,1	2,1
Príjem						
Priemerný rodový rozdiel v dôchodkoch (v %, veková skupina 65-79 rokov, 2017, EK)					8,8	35,7
Rodový mzdový rozdiel a priemerná hodinová mzda (v % hodinovej mzdy; 2018, Trexima pre SK / Eurostat pre EU28)	6,26		7,64		18,0	16
Priemerná hrubá mesačná mzda v neupravenej forme (v €, RMR v %; 2018, Trexima)	1 015		1 303		22,1	-
Priemerná hodinová mzda v nepodnikateľskej sfére (v €, RMR v %; 2018, Trexima)	6,33		7,06		10,4	-
Priemerná hodinová mzda v podnikateľskej sfére (v €, RMR v %; 2018, Trexima)	6,23		7,72		19,3	-
Vzdelanie						
Podiel populácie vo veku 25 – 64 rokov s vysokoškolským vzdelaním (v %; ISCED 5-8, 2018, Eurostat)	26,5	33,4	19,8	29,5	- 6,7	-3,9
Podiel populácie vo veku 25 – 64 rokov s vyšším stredoškolským vzdelaním (v %; 2018, Eurostat)	63,7	44,3	72,9	47,9	9,2	3,6
Skorý odchod zo vzdelávania – populácia vo veku 18 – 24 rokov s nižším ako stredoškolským vzdelaním (v %, ISCED 0-2; 2018, Eurostat)	9,6	8,9	8,7	12,3	0,9	-3,4
Mladí ľudia vo veku 15 – 24 rokov mimo zamestnania i vzdelávania – NEET (v %, 2018, Eurostat)	12	10,8	8,4	10	3,6	0,8
Chudoba						
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch (v %, 2017, EU SILC, Eurostat)	12,3	17,6	12,4	16,3	-0,1	1,3
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi (v %, 2017, EU SILC, Eurostat)	17,5	26,3	17,5	24,9	0	1,4
Podiel ľudí žijúcich v domácnostiach s nízkou intenzitou práce (v %, populácia 18 – 59 rokov, 2017, EU SILC, Eurostat)	4,7	10,8	5	9,7	-0,3	1,1
Miera závažnej materiálnej deprivácie (v %, 2016, EU SILC, Eurostat)	6,8	6,8	7,2	6,4	-0,4	0,4
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v %, 2017, EU SILC, Eurostat)	16,2	23,3	16,3	21,6	-0,1	1,7

Indikátor	Ženy		Muži		Rodový rozdiel	
	SK	EU28	SK	EU28	SK	EU28
Demografia						
Úhrnná plodnosť	1,48		1,6			
Stredná dĺžka života pri narodení (v rokoch, 2016, Eurostat)	80,7	83,6	73,8	78,2	-6,9	-5,4
Stredná dĺžka života pri narodení – v zdraví (v rokoch, 2016, Eurostat)	57	64,2	56,4	63,5	-0,4	-0,7
Rozhodovanie						
Politická participácia na európskej úrovni (v %, Európsky parlament, 2018, EP/EIGE**)	30,8	36,8	69,2	63,2	38,4	26,4
Politická participácia na národnej úrovni (v %, národné parlamenty, 2018, NR SR/EIGE**)	20,7	31,2	79,3	68,8	58,6	37,6
Politická participácia v národných vláдах (v %, 2018, vláda SR/EIGE**)	33,3	30,7	66,7	69,3	33,4	38,6
Politická participácia na regionálnej úrovni – vo vedení regionálnych zastupiteľstiev (v %, 2018, EIGE**)	12,5	22,2	87,5	78,8	75	56,6
Politická participácia na regionálnej úrovni – zastúpenie v krajských/regionálnych zastupiteľstvách (v %, 2018, EIGE**)	14,2	33,3	85,8	66,7	71,6	33,4
Politická participácia na úrovni miest a obcí – zastupiteľstvá (v %, 2018, EIGE**)	25,8	32,1	74,2	67,9	48,4	35,8
Politická participácia – vedenie politických strán s najmenej 5 % miest v národných parlamentoch (v %, 2018, EIGE**)	0	18,4	100	81,6	100	63,2
Miera participácie na riadení v najväčších firmách kótovaných na burze (CEO a vedúci pracovníci/pracovníčky v %, 2018, EIGE**)	22,2	6,7	77,8	93,3	55,6	86,6
Rodová skladba najvyššieho súdu (v %, 2018, NS SR/EIGE**)	56,8	41,5	43,2	58,5	-13,6	17
Rodová skladba v radách verejnoprávných médií (v %, 2018, EIGE)	22,2	35,8	77,8	64,2	55,6	28,4
INDEX RODOVEJ ROVNOSTI (v %, 2015/2012 /2010 /2005, EIGE**)					52,4/ 52,4/ 53,0/ 52,5	66,2/ 65,0/ 63,8/ 62,0

Poznámky: Rodový rozdiel = hodnoty mužov mínus hodnoty žien v percentuálnych bodoch (p. b.), ak nie je uvedené inak. Negatívny rozdiel znamená rozdiel v prospech žien. Tmavým podfarbením sú vyznačené výsledky, kde dosahujeme lepšiu úroveň ako je priemer v EÚ. Naopak, bledou farbou (a bielym písmom) sú vyznačené hodnoty, ktoré výrazne prekračujú priemer EÚ.

* European Commission, 2018: 2018 Report on equality between women and men in the EU.

**EIGE: Európsky inštitút rodovej rovnosti (European Institute for Gender Equality, <http://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>)

5 POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE STRATÉGIE EURÓPA 2020

Stratégia Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu prijatá Európskou radou 17. júna 2010 je stratégia EÚ pre hospodársky rast a zamestnanosť v súčasnej dekáde. Stratégia Európa 2020 má pomôcť vytvoriť z EÚ inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo s vysokou mierou zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti. Je nástupkyňou Lisabonskej stratégie, ktorá stanovila európske ciele do roku 2010. Hlavné ciele stratégie Európa 2020 sú merané 8 hlavnými indikátormi, z ktorých 4 sa priamo viažu na sociálnu oblasť. Tieto ciele boli prevedené do národných cieľov, ktoré zohľadňujú špecifickú situáciu jednotlivých krajín EÚ a zároveň ich maximálne angažujú k dosahovaniu európskych cieľov, a tak zabezpečujú príspevok každej krajiny EÚ k napĺňaniu stratégie.

Nasledovné údaje reflektujú sociálno-ekonomickú situáciu na Slovensku v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ a v kontexte dosahovania cieľov stratégie Európa 2020. Indikátory sú počítané na základe jednotnej metodiky, ich zdrojom je Eurostat, a preto sa môžu do istej miery odlišovať od údajov národných štatistických úradov. V prílohe k tejto kapitole sa nachádzajú tabuľky s údajmi v jednotlivých krajinách EU28 v poslednom dostupnom roku.

Makroekonomické prostredie

Vývoj **HDP** v SR v roku 2018 bol, tak ako v predchádzajúcom období, priaznivejší ako v EU28, ktorá zaznamenala rast reálneho HDP o 2,0 %. Reálne HDP v SR v roku 2018 medziročne narástlo v priemere o 4,1 %. K rastu prispeli najmä investície a súkromná spotreba. Rast reálneho HDP medziročne zrýchlil o 0,9 p. b. Spomedzi krajín EÚ najviac rástol HDP v Írsku (6,7 %), na Malte (6,6 %) a v Poľsku (5,1 %). HDP narástlo vo všetkých krajinách EU28, pričom rast bol najpomalší v Taliansku (0,9 %), Belgicku (1,4 %), Dánsku (1,4 %), Nemecku (1,4 %) a v Spojenom Kráľovstve (1,4 %). Podľa jarnej prognózy Európskej komisie⁸⁰ (EK) hospodársky rast na Slovensku v nasledujúcom období má ďalej pokračovať. Očakáva sa mierne spomalenie na 3,8 % v roku 2019 a na 3,4 % v roku 2020. Dôležitým motorom rastu má zostať súkromná spotreba, ktorá si vďaka pozitívnym vývojom na trhu práce udrží tempo rastu porovnateľné s predchádzajúcimi rokmi. Zároveň sa očakáva spomalenie tvorby investícií. Podľa odhadu EK rast reálneho HDP bude pokračovať aj v priemere v Európe, a to na úrovni 1,4 % v roku 2019 a 1,6 % v roku 2020. Rast o 3 % a viac je v roku 2020 okrem Slovenska očakávaný aj na Malte, v Írsku, Bulharsku, Rumunsku a Poľsku.

V roku 2017 dosiahlo **HDP na hlavu** (v PPS⁸¹) na Slovensku 76,1 % z priemeru EU28, čo predstavuje zníženie o 0,7 p. b. oproti roku 2016. Nižšie hodnoty HDP na hlavu v porovnaní s EU28 ako Slovensko mali Bulharsko, Rumunsko, Chorvátsko, Lotyšsko, Maďarsko, Grécko a Poľsko.

Obdobie deflácie v EU28 sa skončilo v roku 2017. Následný rast cien pokračoval aj v roku 2018 a bol zaznamenaný vo všetkých členských krajinách. **Harmonizovaná miera inflácie** na Slovensku vzrástla v roku 2018 na 2,5 %. V priemere v EU28 inflácia stúpila na 1,9 %. Podľa odhadov EK v SR sa v roku 2019 očakáva inflácia na úrovni 2,4 % a v roku 2020 na úrovni 2,3 %, podporená najmä nárastom cien energií a služieb. Očakáva sa aj ďalší rast cien potravín na úrovni 2,6 %. V EU28 sa predpokladá inflácia v roku 2019 na úrovni 1,6 % a v roku 2020 na úrovni 1,7 %.

Podmienky na trhu práce sa v SR naďalej zlepšovali napriek tomu, že **zamestnanosť** v roku 2018 medziročne spomalila svoj rast podľa domáceho konceptu (ESA 2010) o 0,2 p. b. na 2,0 %. Zamestnanosť vzrástla aj v priemere v EU28, aj keď nie tak výrazne ako na Slovensku (podľa ESA 2010 o 1,3 %). Najväčší nárast zamestnanosti zaznamenali Malta (o 5,6 %), Cyprus (o 4,0 %) a Luxembursko (o 3,7 %). V Bulharsku zamestnanosť medziročne klesla (o 0,1 %). V nasledujúcich rokoch sa na Slovensku očakáva pokračovanie rastu zamestnanosti (v roku 2019 o 0,8 % a v roku 2020 o 0,4 %), ktorý bude na rovnakej úrovni a a následne mierne nižší ako v priemere EU28 (0,8 % v roku 2019 a 0,7 % v roku 2020).

⁸⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ecfin_forecast_spring_070519_sk_en.pdf

⁸¹ PPS (Purchasing Power Standards, parita (štandard) kúpnej sily) je umelý výmenný kurz peňažných mien jednotlivých krajín, zohľadňujúci cenové hladiny nakupovaných tovarov a služieb v týchto krajinách. Je možné ho chápať aj ako cenový index porovnávajúci ceny tovarov a služieb v daných krajinách. Slúži na reálnejšie vyjadrenie rôznych ekonomických súvislostí, než aké poskytujú oficiálne výmenné kurzy peňažných mien daných krajín.

Deficit verejných financií na Slovensku v roku 2018 medziročne klesol o 0,1 p. b. na 0,7 % HDP, čím dosiahol svoje historické minimum a bol porovnateľný s priemerným deficitom EU28 (0,6 %). Hlavným dôvodom zlepšenia bolo zvýšenie rozpočtových príjmov podporené rýchlym hospodárskym rastom. Najvyšší deficit v rámci EU28 mali Cyprus (4,8 %), Rumunsko (3,0 %), Španielsko (2,5 %) a Francúzsko (2,5 %). Podľa prognózy EK by sa deficit na Slovensku mal v roku 2019 ďalej znížiť na 0,5 % HDP, najmä vďaka rastu spotreby domácností a silnému trhu práce. V roku 2020 sa očakáva mierne zvýšenie na 0,6 % HDP. **Konsolidovaný dlh verejných financií** (hrubý dlh verejnej správy) v SR v roku 2018 klesol na 48,9 % HDP (81,5 % HDP v EU28). Hodnotu nad 100 % HDP predstavoval verejný dlh v Grécku (181,1 %), v Taliansku (132,2 %), v Portugalsku (121,5 %), na Cypre (102,5 %) a v Belgicku (102,0 %). Očakáva sa, že pomer dlhu k HDP na Slovensku sa bude ďalej znižovať a v roku 2020 klesne na 46,0 %.

Inteligentný a inkluzívny rast

Hlavným cieľom stratégie Európa 2020 je zvýšiť **mieru zamestnanosti** mužov a žien vo veku od 20 do 64 rokov na 75 %. SR má k tomuto európskemu cieľu prispieť zvýšením miery zamestnanosti svojich obyvateľov v danej vekovej kategórii na 72 %. Vyššia miera zamestnanosti v Európe sa má dosiahnuť najmä prostredníctvom vyššej zamestnanosti žien, starších osôb, mladých ľudí, ľudí s nízkou kvalifikáciou a legálnych migrantov. V roku 2018 sa miera zamestnanosti vo vekovej skupine od 20 do 64 rokov v priemere v EU28 medziročne zvýšila o 1,0 p. b. na úroveň 73,2 % (u žien sa zvýšila o 0,9 p. b. na 67,4 % a u mužov o 1,0 p. b. na 79,0 %). V SR miera zamestnanosti oproti predchádzajúcemu roku narástla o 1,3 p. b. na 72,4 %, čím SR dosiahla svoj národný cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti. Na rozdiel od predchádzajúcemu roku sa v roku 2018 miera zamestnanosti zvýšila viac u mužov (o 1,7 p. b. na 79,2 %, u žien o 0,8 p. b. na 65,5 %). Najvyššiu mieru zamestnanosti v rámci EU28 v roku 2018 malo Švédsko, konkrétne na úrovni 82,6 %, čím piaty rok po sebe dosiahol svoj národný cieľ v tejto oblasti (80,0 %). Vysokú mieru zamestnanosti nad 79 % dosahovali tiež Česká republika (79,9 %), Nemecko (79,9 %), Estónsko (79,5 %), a Holandsko (79,2 %). Miera zamestnanosti bola najnižšia v Grécku, kde v roku 2018 stúpila iba na 59,5 %. K nižšej miere celkovej zamestnanosti prispieva nižšia miera ekonomickej aktivity žien a starších ľudí.

Miera zamestnanosti žien zaostáva za mierou zamestnanosti mužov na Slovensku (v roku 2018 o 13,7 p. b.) a aj v priemere v EU28 (o 11,6 p. b.). Rodové rozdiely v miere zamestnanosti v roku 2018 v EU28 medziročne mierne narástli (o 0,1 p. b.), v SR výraznejšie (o 0,9 p. b.). Najväčšie rozdiely v zamestnanosti medzi mužmi a ženami sú na Malte (22,3 p. b.), v Grécku (21,0 p. b.), v Taliansku (19,8 p. b.) a v Rumunsku (18,3 p. b.). Vyššie rozdiely v miere zamestnanosti mužov a žien ako na Slovensku sú aj v Maďarsku (15,3 p. b.), Českej republike (15,2 p. b.) a Poľsku (14,4 p. b.). Vysokú mieru zamestnanosti žien nad 75 % dosahuje Švédsko (80,4 %), Litva (76,7 %), Nemecko (75,8 %), a Estónsko (75,6 %), z toho Litva má najnižší rozdiel v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami (2,3 p. b.).

Na podporu zamestnanosti žien sú potrebné politiky na zosúladenie pracovného a súkromného života. Vo všeobecnosti je hlavným faktorom, ktorý ovplyvňuje účasť žien na pracovnom trhu, predovšetkým prístup k službám starostlivosti o deti. Keďže ženy častejšie zabezpečujú starostlivosť o deti a rodinu ako muži, rodičovstvo a rodinné povinnosti viac ovplyvňujú ich zamestnanosť obzvlášť v podmienkach, keď je nedostatok služieb starostlivosti o deti či o iných na starostlivosť odkázaných členov rodiny alebo sú príliš drahé, a tak málo dostupné. Rozdiely v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami sú na Slovensku najvýraznejšie pri starostlivosti o dieťa do 6 rokov, keď predstavujú až 46,7 p. b. (42,6 % ženy a 89,3 % muži vo vekovej kategórii 15-64 rokov). V EU28 je tento rozdiel nižší (26,5 p. b.). V prípade Slovenska ide o tretí najvyšší rozdiel v EU28 pri starostlivosti o dieťa do 6 rokov, vyšší je iba v Českej republike a v Maďarsku. Rozdiely sa znižujú s vekom dieťaťa, pri starostlivosti o dieťa vo veku 6 – 11 rokov je rodový rozdiel v miere zamestnanosti v SR už nižší ako v priemere v EU28 (9,0 p. b. vs 14,8 p. b.) a pri dieťati nad 12 rokov predstavuje rodový rozdiel v SR iba 4,1 p. b. (oproti 10,2 p. b. v EU28). Medziročne sa rodové rozdiely v miere zamestnanosti pri dieťati v každej z vekových skupín zväčšili, nakoľko zamestnanosť mužov vzrástla viac ako zamestnanosť žien, ktorá pri dieťati do 6 rokov dokonca mierne poklesla.

Na vplyv materstva na zamestnanosť žien v roku 2018 možno poukázať aj údajom o miere zamestnanosti žien bez detí vo veku 25 – 54 rokov v SR (83,5 %), ktorá prevyšuje mieru zamestnanosti žien bez detí v EU28 (78,5 %) a je veľmi podobná miere zamestnanosti mužov v tejto vekovej kategórii bez detí (84,0 %). Nízka miera zamestnanosti žien s dieťaťom vo veku do 6 rokov odzrkadľuje nedostatok zariadení starostlivosti o deti (najmä do 3 rokov) a nízku mieru využívania flexibilných pracovných režimov. Európska rada odporúča Slovenskej

republike zlepšiť možnosti pre zamestnávanie žien najmä rozširovaním poskytovania cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti.

Jednou z priorít Európskej únie je zabezpečiť dostupnosť služieb starostlivosti o deti vo veku od 0 rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky, ktoré sú cenovo prístupné a kvalitné. Barcelonský cieľ z roku 2002 zahrnutý do lisabonskej stratégie, ktorý spočíval v požiadavke *odstrániť prekážky v účasti žien na trhu práce a s prihliadnutím na dopyt a v súlade s vnútroštátnymi systémami v danej oblasti v krajinách zriadiť do roku 2010 zariadenia starostlivosti pre najmenej 90 % detí vo veku od troch rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky a pre najmenej 33 % detí vo veku do troch rokov*, je včlenený aj do stratégie Európa 2020. Podľa údajov EU SILC v EU28 sa v roku 2017 poskytovala **formálna starostlivosť** v zariadeniach o 34,2 % detí do 3 rokov veku. Na Slovensku je využívanie takejto starostlivosti dlhodobo veľmi nízke. V roku 2017 podľa EU SILC využívalo zariadenie formálnej starostlivosti iba 0,6 % detí vo veku mladšom ako 3 roky. Na základe ďalších zdrojov však je preukázateľné, že v roku 2018 využívalo zariadenia formálnej starostlivosti až 7 % detí vo veku mladšom ako 3 roky.⁸² Pre deti vo veku 3 až 6 rokov sa poskytuje formálna starostlivosť na Slovensku v širšom meradle. V roku 2017 bola takáto starostlivosť poskytovaná pre 73,7 % detí (v priemere EU28 išlo o 84,8 % detí) a v prípade 64,0 % detí išlo o starostlivosť nad 30 hodín týždenne (v priemere v EU28 49,9 % detí v tomto veku), pričom pre 9,7 % detí sa využíva starostlivosť do 30 hodín týždenne (EU28 34,9 % detí). Poskytovanie kvalitných služieb starostlivosti a univerzálny prístup ku kvalitnému predškolskému vzdelávaniu sa objavujú nielen medzi opatreniami na zvýšenie zamestnanosti žien, ale aj medzi preventívnymi opatreniami proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Predpokladá sa, že prístup k starostlivosti v rannom detstve v SR by sa mal zlepšovať. MPSVR SR v súčasnom programovom období v rámci OP Ľudské zdroje podporuje flexibilné formy práce a flexibilné formy starostlivosti o deti.

Dosiahnutie miery zamestnanosti na úrovni 75 % do roku 2020 do veľkej miery závisí aj od ďalšieho zvýšenia zamestnanosti u starších ľudí. Taktiež demografické výzvy, ktoré súvisia so starnutím populácie, vedú EU k potrebe spoločne zvýšiť participáciu starších ľudí na trhu práce a podpore predlžovania pracovného života. **Miera zamestnanosti u starších ľudí** (55 – 64 rokov) na Slovensku od roku 2001 nepretržite rastie, v roku 2018 medziročne narástla o 1,2 p. b. a dosiahla 54,2 %. Táto miera zamestnanosti rastie aj v rámci EU28, kde je v priemere na vyššej úrovni (58,7 %). Na rozdiel od roku 2017, kedy v SR medziročne stúpila viac miera zamestnanosti u starších žien ako miera zamestnanosti u starších mužov, v roku 2018 bol medziročne vyšší nárast miery zamestnanosti u starších mužov (o 1,8 p. b. na 58,4 %, u starších žien o 0,8 p. b. na 50,4 %). Najvyššia miera zamestnanosti starších žien je dlhodobo vo Švédsku (75,8 %), vysokú úroveň dosahuje aj Estónsko (71,5 %).

Dlhší pracovný život a zvýšenie miery zamestnanosti by mali byť podporené aj prostredníctvom lepšieho prístupu k celoživotnému vzdelávaniu. Inkluzívny rast okrem iného znamená investovanie do odbornej prípravy a zvyšovania kvalifikácie s cieľom pomôcť ľuďom všetkých vekových kategórií pripraviť sa na očakávané zmeny na pracovnom trhu. V tejto oblasti Slovensko stále zaostáva. V roku 2018 bola **participácia dospelých na vzdelávaní** štvrtá najnižšia v EU28, aj keď oproti predchádzajúcemu roku vzrástla o 0,6 p. b. V roku 2018 bolo do ďalšieho vzdelávania či tréningu zapojených 4,0 % ľudí vo veku 25 – 64 rokov, oproti tomu priemer EU28 predstavoval 11,1 %. Menší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2018 iba v Rumunsku (0,9 %), Bulharsku (2,5 %) a v Chorvátsku (2,9 %). Najvyšší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2018 vo Švédsku (29,2 %), Fínsku (28,5 %) a Dánsku (23,5 %). Nízka miera ďalšieho vzdelávania alebo odbornej prípravy u dospelých môže mať nepriaznivý vplyv na zamestnateľnosť najmä u nízkokvalifikovaných pracovníkov, čím oslabuje úsilie znížiť štrukturálnu nezamestnanosť.

Miera nezamestnanosti na Slovensku zaznamenáva v posledných rokoch výrazný pokles. Situácia na trhu práce sa v roku 2018 opäť zlepšila a miera nezamestnanosti sa znížila o 1,6 p. b. na úroveň 6,5 %, čím sa dostala pod priemernú hodnotu EU28 (6,8 %). Miera nezamestnanosti v SR klesla viac u mužov (o 1,8 p. b. na 6,1 %) ako u žien (o 1,4 p. b. na 7,0 %). V rámci EU28 sa miera nezamestnanosti znížila aj vo väčšine ostatných krajín, v priemere o 0,8 p. b. Miera nezamestnanosti vyššia ako na Slovensku bola v Grécku (19,3 %), v Španielsku (15,3 %), v Taliansku (10,6 %), vo Francúzsku (9,1 %), v Chorvátsku (8,5 %), na Cypre (8,4 %), v Lotyšsku (7,4 %), vo Fínsku (7,4 %) a v Portugalsku (7,0 %). Najnižšia miera nezamestnanosti bola v Českej

⁸² V roku 2018 bola v materských školách zabezpečená starostlivosť o deti do 3 rokov veku až 8 616 deťom a zároveň v zariadeniach starostlivosti o deti, registrovaných do 3 rokov veku, bola v roku 2018 kapacita pre 3 368 detí, t. j. celkovo 11 984 detí, čo predstavuje cca 7 % na celkovej populácii detí 0-2.

Zdroj: MPSVR SR; Centrum vedecko-technických informácií SR

republike (2,2 %) a v Nemecku (3,4 %). Podľa jarnej prognózy EK bude miera nezamestnanosti ďalej klesať, a to na úroveň 5,9 % v roku 2019 a 5,6 % v roku 2020. Predpokladá sa, že podiel nezamestnaných na ekonomicky aktívnych klesne aj v priemere v EU28, pričom dosiahne 6,5 % v roku 2019 a 6,2 % v roku 2020. Vďaka prognóze pozitívneho vývoja na Slovensku miera nezamestnanosti ostane pod priemernou hodnotu EU28 aj v rokoch 2019 a 2020.

Kľúčovými pre dosiahnutie ambiciózných cieľov inteligentného a udržateľného rastu pre všetkých sú mladí ľudia a predovšetkým ich úspešný vstup na trh práce. Mladí ľudia v súčasnosti stoja pred výzvami v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj pri vstupe na trh práce. **Miera nezamestnanosti mladých** (do 25 rokov) v EÚ vždy vykazovala vyššie hodnoty ako celková nezamestnanosť. Mladí ľudia patria k hlavným cieľovým skupinám aktívnej politiky trhu práce na Slovensku. Aj vďaka nej sa darí Slovensku od roku 2013 úspešne znižovať vysokú mieru nezamestnanosti tejto vekovej skupiny, ktorá prudko narástla najmä v krízovom a pokrízovom období. V roku 2018 miera nezamestnanosti mladých na Slovensku medziročne klesla už šiesty rok po sebe, a to o 4,0 p. b. na úroveň 14,9 %, a dostala sa pod priemernú hodnotu EU28 (15,2 %, pokles o 1,6 p. b.). Napriek medziročnému poklesu v niektorých krajinách EU28 v roku 2018 presahovala miera nezamestnanosti mladých 30 %, a to konkrétne v Grécku (39,9 %), v Španielsku (34,3 %) a v Taliansku (32,2 %). Najnižšiu mieru nezamestnanosti mladých v roku 2018 vykazovalo Nemecko (6,2 %), Česká republika (6,7 %) a Holandsko (7,2 %).

Vyššia miera nezamestnanosti mladých poukazuje na ťažkosti pracovnej sily v tejto vekovej skupine uplatniť sa na trhu práce. Na druhej strane pri porovnávaní krajín treba vziať do úvahy, že veľkosť tejto pracovnej sily, t.j. ekonomicky aktívnej populácie v tomto veku sa medzi jednotlivými krajinami odlišuje, nakoľko závisí aj od počtu študujúcej mládeže. Na Slovensku študuje vysoký podiel mládeže, čoho dôsledkom je nízka **miera ekonomickej aktivity mladých do 25 rokov**. V roku 2018 predstavovala pracovná sila 32,3 % z celkovej populácie 15 – 24 ročných. V priemere v EU28 je medzi mladými do 25 rokov podiel pracovnej sily vyšší (41,7 %). Až 91,6 % z ekonomicky neaktívnej populácie mladých do 25 rokov v roku 2018 na Slovensku bolo z dôvodu vzdelávania sa, pričom v priemere v EU28 predstavuje tento podiel 87,0 %. Po zohľadnení počtu mladých ľudí vo vzdelávacom procese, podiel **mladých ľudí pod 25 rokov, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy** (tzv. NEET) v roku 2018 predstavoval na Slovensku 10,2 % (medziročný pokles o 1,9 p. b.), čo je pod priemernou hodnotou EU28 (10,5 %). Na základe odporúčaní Európskej rady ohľadom nezamestnanosti mladých ľudí SR vytvára schémy garancií, ktorých cieľom je zaisťiť pre mladých pod 25 rokov, ktorí stratili prácu alebo si nemôžu nájsť prácu po ukončení vzdelávania, rýchlu ponuku kvalitného miesta, absolventskej praxe alebo odbornej prípravy.

Ďalším hlavným cieľom EÚ v stratégii Európa 2020 je dosiahnuť, aby najmenej 40 % ľudí vo veku 30 – 34 rokov malo ukončené vysokoškolské (terciárne) alebo ekvivalentné vzdelanie. Vysokokvalifikované obyvateľstvo je kľúčové pri riešení problémov súvisiacich s demografickými zmenami a sociálnou inklúziou v Európe. Podľa EK čoraz viac pracovných miest si vyžaduje elektronické zručnosti, pritom hospodárstvo EÚ trpí nedostatkom vysokokvalifikovaných pracovníkov v informačných a komunikačných technológiách. V roku 2018 sa **miera vysokoškolsky vzdelanej populácie** vo veku 30 – 34 rokov na Slovensku medziročne zvýšila o 3,4 p. b. na 37,7 %, a to viac u mužov (o 4,4 p. b. na 31,1 %) ako u žien (o 2,2 p. b. na 44,6 %), pričom cieľom je dosiahnuť 40 % do roku 2020. V priemere v EU28 v roku 2018 bolo 40,7 % vysokoškolsky vzdelaných ľudí vo veku 30 – 34 rokov.

Využitie potenciálu mladých ľudí a ich úspešnému prechodu na trh práce môže brániť opustenie školskej dochádzky s nižším ako stredoškolským vzdelaním. V EU28 odchádza zo škôl predčasne a ďalej sa nevzdeláva vysoký podiel mladých ľudí. Napriek dlhodobému poklesu, v roku 2018 bolo v EU28 10,6 % ľudí vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie. Nedostatok kvalifikácie je hlavnou bariérou pre inklúziu, nakoľko od vzdelania závisí úspešnosť začlenenia sa na trh práce, kvalita práce, odmeňovanie, ale aj úspešnosť ďalšej prípravy pre trh práce počas celého života. Pre dosiahnutie inteligentného a inkluzívneho rastu bol stanovený cieľ udržať mladých ľudí vo vzdelávacom procese a znížiť **podiel predčasne ukončujúcich vzdelávanie** aspoň na úroveň 10 %. Slovenská republika dlhodobo patrí ku krajinám v rámci EÚ s relatívne nízkym podielom osôb, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku. V roku 2018 sa tento podiel medziročne znížil o 0,7 p. b. na úroveň 8,6 %, pričom cieľom SR je znížiť tento podiel pod 6 % do roku 2020. Osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku bolo viac medzi ženami (8,8 %) ako medzi mužmi (8,3 %). Významnú pozornosť si vyžaduje aj predčasné ukončovanie školskej dochádzky v marginalizovaných rómskych komunitách. Európska rada v tomto kontexte odporúča Slovenskej republike posilňovať účasť rómskych detí od ranného detstva v hlavnom prúde vzdelávania.

Nizkokvalifikovaní pracovníci majú na Slovensku obzvlášť ťažkú pozíciu na trhu práce, keď miera ich nezamestnanosti je dlhodobo najvyššia a miera zamestnanosti dlhodobo patrí medzi najnižšie v EU28. **Miera nezamestnanosti ľudí** vo veku 25 – 64 rokov s dosiahnutým vzdelaním **na úrovni ISCED 0 – 2** (maximálne základné vzdelanie) v roku 2018 na Slovensku medzioročne narástla o 0,2 p. b. na 27,6 % a bola viac než dvojnásobná oproti priemeru EU28 (12,5 %). Najnižšia miera nezamestnanosti ľudí s nízkou kvalifikáciou je na Malte (4,3 %), v Veľkej Británii (5,0 %), v Holandsku (5,1 %), v Rumunsku (5,4 %). **Miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí** (ISCED 0 – 2) vo veku 25 – 64 rokov v SR je hlboko pod priemerom EU28. V roku 2018 dosiahla v SR 37,9 %, pričom medzioročne klesla o 0,9 p. b.. Nižšiu hodnotu v rámci EU28 dosahuje len Chorvátsko (37,5 %). Priemerná miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí v EU28 predstavuje 56,8 %. Vyše 60 % dosahuje miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí v Portugalsku (70,0 %), vo Veľkej Británii (65,7 %), v Estónsku (65,5 %), vo Švédsku (64,0 %), v Holandsku (62,6 %), v Dánsku (62,5 %), na Cypre (62,0 %), v Nemecku (61,0 %), na Malte (60,9 %), a v Luxembursku (60,8 %).

Pokles nezamestnanosti na Slovensku v roku 2018 sa týkal aj dlhodobo nezamestnaných. **Miera dlhodobej nezamestnanosti** na Slovensku sa medzioročne znížila o 1,1 p. b. a dosiahla 4,0 % (4,0 % u mužov a 4,1 % u žien), ďalej však patrí medzi najvyššie spomedzi EU28. Podiel dlhodobo nezamestnaných na ekonomicky aktívnej populácii sa mierne znížil aj v priemere v EU28, a to o 0,5 p. b. na 2,9 %. Najvyššia miera dlhodobej nezamestnanosti pretrváva v Grécku (13,6 %) a v Španielsku (6,4 %), vyššia ako na Slovensku je aj v Taliansku (6,2 %). Najnižšia miera dlhodobej nezamestnanosti bola v roku 2018 v Českej republike (0,7 %), v Poľsku (1,0 %), v Dánsku (1,1 %), na Malte (1,1 %), vo Veľkej Británii (1,1 %) a vo Švédsku (1,2 %). Vyššia miera dlhodobej nezamestnanosti v slovenskej ekonomike poukazuje na prítomnosť štrukturálnych nevyvážeností na trhu práce. Dlhodobá nezamestnanosť vyúsťuje do marginalizácie časti ekonomicky aktívneho obyvateľstva a súvisiacich vysokých spoločenských nákladov. Veľmi vysokú mieru dlhodobej nezamestnanosti vykazujú skupiny ľudí, ktoré dosiahli najvyššie základné vzdelanie. Európska rada preto odporúča Slovensku prijať dodatočné opatrenia na riešenie dlhodobej nezamestnanosti, konkrétne zlepšiť aktivačné opatrenia pre dlhodobo nezamestnané osoby a iné znevýhodnené skupiny vrátane individualizovaných služieb a cielej odbornej prípravy.

Na zamestnanosť môže mať nežiaduce účinky vysoká miera daňového a odvodového zaťaženia pracovných príjmov. Tieto účinky sa môžu týkať hlavne istých skupín, najmä nízkokvalifikovaných pracovníkov alebo pracovníkov s nízkymi mzdami, nakoľko ponuka a dopyt po práci týchto skupín reagujú vo všeobecnosti citlivejšie na zmeny v tejto oblasti. Daňovo-odvodový a sociálny systém na Slovensku vo všeobecnosti pôsobí motivačne pre prijatie zamestnania a snahy zvýšiť si pracovný príjem, čo možno konštatovať najmä na základe indikátorov pasca nezamestnanosti a pasca nízkej mzdy. Miera daňovo-odvodového zaťaženia nízkych zárobkov na Slovensku (podľa ukazovateľa daňový klin v prípade jednotlivca so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy) je však vyššia ako priemer EU28.

Daňový klin v prípade nízkych miezd⁸³ (podiel daní a odvodov zaplatených zamestnancom a zamestnávateľom na celkovej cene práce) na Slovensku sa v roku 2015 pohyboval nad priemernou úrovňou EU28 (38,8 % v SR oproti 38,4 % v EU28).

Indikátor pasca nezamestnanosti⁸⁴ umožňuje merať rozdiely v príjme pri prechode zo systému sociálnych dávok na trh práce. Pasca nezamestnanosti je v SR veľmi nízka, čo znamená, že sociálny a daňový systém na Slovensku motivuje nezamestnaného jednotlivca k získaniu zamestnania, a to aj nízko plateného. V rámci EU28 si táto pasca udržuje relatívne vysokú úroveň oproti SR, v roku 2015 bola na úrovni 74,00 %. Hoci sa pasca nezamestnanosti v roku 2015 v SR medzioročne mierne zvýšila (o 0,23 p. b. na 44,74 %), ostáva hlboko pod priemerom EU28. Ide o najmenšiu pascu nezamestnanosti v rámci celej Európy a znamená, že po prijatí zamestnania so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy sa predtým nezamestnanému jednotlivcovi zdvihne čistý príjem až o 55,26 %. (V EU28 v priemere by sa hypoteticky jednotlivcovi v takejto situácii zdvihol príjem iba o 26 %).

⁸³ Indikátor sa vzťahuje k jednotlivcovi bez detí so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy

⁸⁴ Pasca nezamestnanosti sa vzťahuje k situácii, keď čisté pracovné zárobky sú relatívne nízke vo vzťahu k dávkam poskytovaným v nezamestnanosti. Obrátene ide o % zvýšenia disponibilného príjmu, keď sa zamestnanec vráti do zamestnania po období nezamestnanosti a dostane mzdu na úrovni 67 % priemernej mzdy. Indikátor sa vzťahuje k jednotlivcovi bez detí.

Pasca nízkej mzdy⁸⁵ podobne ako pasca nezamestnanosti vypovedá o motivácii, resp. demotivácii pracovať, v tomto prípade za vyššiu mzdu. V roku 2015 pasca nízkej mzdy u dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi na Slovensku medziročne klesla (o 1,48 p. b.) na úroveň 49,91 %, pričom sa dlhodobo pohybuje pod priemerom EU28 (59,82 % v roku 2015). Pasca nízkej mzdy v prípade jednotlivca v roku 2015 dosiahla 29,77 %, čo bolo hlboko pod priemerom EU28 (44,58 %). Údaje o pasci nízkej mzdy za Slovensko v roku 2015 znamenajú, že pri zvýšení hrubej mzdy z 33 % na 67 % priemernej mzdy vzrastie čistý príjem u dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi o 50,09 % a u jednotlivca až o 70,23 %. Či už v prípade jednotlivca alebo dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi patrí pasca nízkej mzdy na Slovensku skôr k nižším v Európe (v čase spracovania správy novšie údaje miery daňovo-odvodového zaťaženia nízkych zárobkov na Slovensku nie sú k dispozícii).

V rámci stratégie Európa 2020 a podpory inkluzívneho rastu je stanovený ďalší hlavný cieľ, a to znížiť **počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia** aspoň o 20 mil. (na 19,4 %). Kvôli nedostupnosti údajov za rok 2018 sú nasledujúce hodnoty len za rok 2017. V roku 2017 v rámci EU28 bolo 112,979 mil. ľudí (22,4 %) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, pričom tento počet oproti roku 2008 klesol o 4,412 mil. ľudí. Cieľ je monitorovaný prostredníctvom indikátora zloženého z 3 subindikátorov, t.j. ľudia v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia boli buď žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou⁸⁶, a/alebo osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch⁸⁷ a/alebo závažne materiálne deprivované osoby⁸⁸. Ide o ľudí žijúcich v domácnostiach, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne a/alebo s nízkym príjmom, a/alebo si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život. Osoby sú počítané iba raz, hoci sa môžu nachádzať v niekoľkých subindikátoroch. Celkový počet ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia je nižší ako suma počtov ľudí v každej z troch foriem chudoby a sociálneho vylúčenia, nakoľko niektoré osoby môžu trpieť súčasne viacerými formami.

Slovenská republika si v stratégii Európa 2020 za cieľ vytýčila, že do roku 2020 zníži celkový počet týchto osôb oproti východiskovému roku 2008 o 170 tis. (na 17,2 %). V roku 2017 sa na Slovensku nachádzalo v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia 856 tis. ľudí, čo bolo o 255 tis. ľudí menej ako v roku 2008. Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR v roku 2017 medziročne klesol o 1,8 p. b. na 16,3 %, a to najmä vďaka poklesu podielu ľudí žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce a poklesu podielu ľudí trpiacich závažnou materiálnou depriváciou (podiel ľudí v riziku príjmovej chudoby klesol len mierne). V roku 2017 bolo v SR 12,4 % ľudí v riziku chudoby (pokles o 0,3 p. b. oproti roku 2016), 7,0 % **ľudí závažne materiálne deprivovaných** (pokles o 1,2 p. b. oproti roku 2016) a 5,4 % ľudí **žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce** (pokles o 1,1 p. b. oproti roku 2016). Ženy boli rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia mierne menej ohrozené (16,2 %) ako muži (16,3 %).

Najvyšší podiel osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia bol v roku 2017 v Bulharsku (38,9 %), v Rumunsku (35,7 %) a v Grécku (34,8 %) a najnižší v Českej republike (12,2 %) a vo Fínsku (15,7 %). Čo sa týka jednotlivých elementov, ktoré definujú riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, najvyšší podiel ľudí s disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby bol v roku 2017 v Rumunsku (23,6 %), vysoký podiel nad 20 % bol aj v Bulharsku (23,4 %), v Litve (22,9 %), v Španielsku (21,6 %), v Lotyšsku (22,1 %), v Estónsku (21,0 %), v Grécku (20,2 %), v Taliansku (20,3 %) a v Chorvátsku (20,0 %). Najnižší podiel ľudí s takýmto nízkym príjmom bol v Českej republike (9,1 %). Podiel ľudí v EU28, ktorí sú závažne materiálne deprivovaní bol najnižší v Švédsku (1,1 %), Luxembursku (1,2 %) a Fínsku (2,1 %), najvyšší naopak v Bulharsku (30,0 %), v Grécku (21,1 %) a v Rumunsku (19,7 %). Podiel ľudí do 59 rokov žijúcich v domácnostiach s nízkou pracovnou intenzitou je najvyšší v Írsku (16,5 %) a Grécku (15,6 %) a najnižší okrem Slovenska (5,4 %) v Českej republike (5,5 %).

⁸⁵ Pasca nízkej mzdy je meraná ako percento, o ktorý sa zníži hrubý príjem kombinovaným efektom dani z príjmu, sociálnych príspevkov a akýchkoľvek iných sociálnych dávok, ak zárobok vzrastie z úrovne z 33 % na 67 % priemernej mzdy. Obrátene hovorí o % zvýšení čistého príjmu, ak vzrastie hrubý príjem.

⁸⁶ Ľudia žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce sú ľudia vo veku 0 – 59 žijúci v domácnostiach, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z toho, koľko mohli potenciálne odrobiť v minulom roku (študenti sú vylúčení).

⁸⁷ Ide o osoby s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby, ktorou je 60 % národného mediánu ekvivalentného príjmu (po všetkých sociálnych transferoch, ktoré sa počítajú ako súčasť príjmu). Ekvivalentný príjem je počítaný pre každého jednotlivca ako disponibilný príjem do domácnosti delený veľkosťou domácnosti, ktorá zohľadňuje nasledovné váhy pre jednotlivých členov domácnosti: 1,0 pre prvého dospelého, 0,5 pre každého ďalšieho člena staršieho ako 14 rokov a 0,3 pre dieťa mladšie ako 14 rokov.

⁸⁸ Materiálna deprivácia zahŕňa indikátory vzťahujúce sa k ekonomickej záťaži, predmetom dlhodobej spotreby, bývaniu a prostrediu obydli. Ťažko materiálne deprivovaní ľudia majú veľmi obmedzené životné podmienky nedostatkom zdrojov a zažívajú minimálne 4 z nasledovných 9 položiek deprivácie: nemôžu si dovoliť: a) platiť načas nájom/hypotéku a účty spojené s bývaním, b) udržať doma adekvátne teplo, c) čeliť neočakávaným výdavkom, d) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné jedlo každý druhý deň, e) týždennú dovolenku mimo domu, f) auto, g) práčku, h) farebný televízor, i) telefón (vrátane mobilného telefónu).

Z hľadiska veku vo vyššom riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako ostatné vekové skupiny sa nachádzajú deti, a to vo väčšine krajín EU28 vrátane Slovenska. V roku 2017 v EU28 trpelo aspoň jednou z troch foriem chudoby alebo sociálneho vylúčenia 24,9 % detí mladších ako 18 rokov (21,9 % ľudí nad 18 rokov a 18,2 % nad 65 rokov). Na Slovensku to bolo 22,5 % detí do 18 rokov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia oproti 14,9 % ľudí nad 18 rokov a 12,1 % ľudí nad 65 rokov. Podiel detí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia na Slovensku sa v roku 2017 medziročne znížil (o 1,9 p. b.), rovnako ako podiel ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením nad 18 (o 1,8 p. b.) a nad 65 rokov (o 0,2 p. b.).

Tabuľka 5.1 Vývoj vybraných hlavných ukazovateľov stratégie Európa 2020

Hlavné indikátory Európy 2020/rok		SR												EU28											
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Miera zamestnanosti 20 - 64 ročných (cieľ EÚ = 75 %, cieľ SR = 72 %)	spolu	68,8	66,4	64,6	65,0	65,1	65,0	65,9	67,7	69,8	71,1	72,4	70,3	69,0	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70,1	71,1	72,2	73,2		
	ženy	60,3	58,2	57,4	57,4	57,3	57,8	58,6	60,3	62,7	64,7	65,5	62,8	62,3	62,1	62,2	62,4	62,6	63,5	64,3	65,3	66,5	67,4		
	muži	77,4	74,6	71,9	72,5	72,8	72,2	73,2	75,0	76,9	77,5	79,2	77,9	75,7	75,1	75,0	74,6	74,3	75,0	75,9	76,9	78,0	79,0		
Podiel osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém bez získania kvalifikácie (cieľ EÚ = 10 %, cieľ SR = 6 %)	spolu	6,0	4,9	4,7	5,1	5,3	6,4	6,7	6,9	7,4	9,3	8,6	14,7	14,2	13,9	13,4	12,7	11,9	11,2	11,0	10,7	10,6	10,6		
	ženy	4,9	4,1	4,9	4,6	4,6	6,1	6,6	6,8	7,2	10,3	8,8	12,7	12,3	11,9	11,5	10,9	10,2	9,6	9,5	9,2	8,9	8,9		
	muži	7,1	5,7	4,6	5,4	6,0	6,7	6,9	6,9	7,6	8,5	8,3	16,7	16,1	15,8	15,3	14,5	13,6	12,8	12,4	12,2	12,1	12,2		
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 - 34 rokov (cieľ EÚ = 40 %, cieľ SR = 40 %)	spolu	15,8	17,6	22,1	23,2	23,7	26,9	26,9	28,4	31,5	34,3	37,7	31,2	32,3	33,8	34,8	36,0	37,1	37,9	38,7	39,1	39,9	40,5		
	ženy	17,6	19,8	26,2	27,3	28,2	31,8	31,5	34,4	39,4	42,4	44,6	34,3	35,7	37,3	38,6	40,2	41,4	42,3	43,4	43,9	44,9	45,8		
	muži	14,0	15,5	18,2	19,4	19,4	22,3	22,5	22,8	24,0	26,7	31,1	28,0	29,0	30,3	31,0	31,8	32,8	33,6	34,0	34,4	34,9	35,7		
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (cieľ EÚ = 19,4 %, cieľ SR = 17,4 %)		20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	18,1	16,3	:	:	:	23,8	24,3	24,8	24,6	24,4	23,8	23,5	22,4	:		
- osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou v %		5,2	5,6	7,9	7,7	7,2	7,6	7,1	7,1	6,5	5,4	:	:	:	10,3	10,5	10,6	11,0	11,3	10,7	10,5	9,5	:		
- osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch v %		10,9	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4	:	:	:	16,5	16,8	16,9	16,7	17,2	17,3	17,3	16,9	:		
- závažne materiálne deprivované osoby v %		11,8	11,1	11,4	10,6	10,5	10,2	9,9	9,0	8,2	7,0	:	:	:	8,4	8,8	9,9	9,6	8,9	8,1	7,5	6,6e	:		

Zdroj: EUROSTAT, ŠÚ SR

Poznámky: Údaje o chudobe sú počítané ŠÚ SR na základe EU SILC, referenčný rok pre zisťovanie príjmu je predchádzajúci rok, e – odhad, p – predbežný údaj, v roku 2011 v SR zmena v časovom rade pri miere zamestnanosti 20 – 64 ročných, v rokoch 2011 a 2014 zmena v časovom rade pri podiele osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém a v časovom rade pre mieru vysokoškolsky vzdelanej populácie

v SR

aj

v EU2

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha ku kapitole 1

Tabuľka 1	Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR
Tabuľka 2	Indexy spotrebiteľských cien
Tabuľka 3	Výstavba a úbytok bytov
Tabuľka 4	Počet obyvateľov SR podľa regiónov
Graf 1	Priemerný vek obyvateľstva v roku 2018 v jednotlivých okresoch SR

Príloha ku kapitole 2

Tabuľka 1	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v roku 2018
Tabuľka 2	Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2018 (priemer za rok v %)
Tabuľka 3	Pracujúci podľa krajov v roku 2018 (priemer za rok)
Tabuľka 4	Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2
Tabuľka 5	Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2018 (priemer za rok v %)
Graf 1	Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2018)
Tabuľka 6	Stav uchádzačov o zamestnanie absolventov škôl ku koncu roka 2018
Tabuľka 7	Nástroje aktívnych opatrení trhu práce Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce
Tabuľka 8	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa dosiahnutého stupňa vzdelania – rok 2018
Tabuľka 9	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 – rok 2018
Tabuľka 10	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – rok 2018
Tabuľka 11	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov – rok 2018
Tabuľka 12	Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – rok 2018
Tabuľka 13	Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – rok 2018
Tabuľka 14	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania (plný pracovný čas) – rok 2018
Tabuľka 15	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy ISCO-08 a pohlavia (plný pracovný čas) – rok 2018
Tabuľka 16	Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 17	Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 18	Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 19	Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 20	Priemerný hodinový zárobok podľa rodového členenia v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2018
Tabuľka 21	Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2018 podľa odvetví
Tabuľka 22	Vyhlásené výzvy pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2018
Tabuľka 23	Počet registrovaných sociálnych podnikov podľa typu v roku 2018
Tabuľka 24	Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2018

Príloha ku kapitole 3

Tabuľka 1	Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2018
Tabuľka 2	Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31. 12. 2018
Tabuľka 3	Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia
Tabuľka 4	Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2018
Tabuľka 5	Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2018
Tabuľka 6	Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2018
Tabuľka 7	Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2018
Tabuľka 8	Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia
Tabuľka 9	Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2018
Tabuľka 10	Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2018
Tabuľka 11	Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2018
Graf 1	Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31. 12. 2018
Graf 2	Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31. 12. 2018
Graf 3	Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2018
Graf 4	Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2018-v rámci VPK
Tabuľka 12	Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2016 a 2017
Tabuľka 13	Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2018
Tabuľka 14	Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/
Tabuľka 15	Jednotlivé formy starostlivosti v detských domovoch
Tabuľka 16	Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch k 31.12.
Tabuľka 17	Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2016 a 2018
Tabuľka 18	Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2016 a 2017
Tabuľka 19	Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2016 a 2017
Tabuľka 20	Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou
Tabuľka 21	Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie
Tabuľka 22	Počet registrovaných sociálnych služieb
Tabuľka 23	Opatrovateľská služba (obce + neverejní poskytovatelia)
Tabuľka 24	Samostatné odborné činnosti
Tabuľka 25	Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita
Tabuľka 26	Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb
Tabuľka 27	Výdavky zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 28	Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za roky 2016 a 2017
Tabuľka 29	Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované obcou, vyšším územným celkom alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31. 12. 2018
Tabuľka 30	Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 31	Počet zamestnancov, objemy platov a vybrané zložky platu v eurách za rok 2018 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní. Porušenia zákona č. 460/1992 Zb. - Ústavy Slovenskej republiky, zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov
Tabuľka 32	Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2016
Tabuľka 33	Príjmy na sociálnu ochranu, 2016
Tabuľka 34	Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2016
Tabuľka 35	Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu, indexy 2016/2015 a 2016/2006
Tabuľka 36	Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2015

Tabuľka 37	Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2018
Tabuľka 38	Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Príloha ku kapitole 4

Tabuľka 1	Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2015 – 2016)
Tabuľka 2	Hrubá mesačná mzda a hodinový zárobok v jednotlivých sférach v roku 2018
Tabuľka 3	Formy násilia identifikované u volajúcich žien
Graf 1	Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám
Graf 2	Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násilie

Príloha ku kapitole 5

Tabuľka 1	Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v roku 2018 – makroekonomické prostredie
Tabuľka 2	Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v poslednom dostupnom roku – inteligentný a inkluzívny rast

PRÍLOHA KU KAPITOLE 1

Tabuľka 1 Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR*

Ukazovateľ	Merná jednotka	2014	2015	2016	2017	2018
HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT ¹⁾						
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mld. €	76,1	79,1	81,2	84,9	90,2
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,6	104,0	102,6	104,5	106,3
Hrubý domáci produkt v s. c. ²⁾	mld. €	73,7	76,7	79,1	81,7	85,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,8	104,2	103,1	103,2	104,1
INFLÁCIA ³⁾						
Medziročná miera inflácie						
posledný mesiac obdobia	%	-0,1	-0,5	0,2	-0,1	0,2
v priemere za obdobie	%	-0,1	-0,3	-0,5	1,3	2,5
EKONOMICKÁ AKTIVITA PODĽA VZPS⁴⁾						
Počet pracujúcich	tis. osôb	2 363,0	2 424,0	2 492,1	2 530,7	2 566,7
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	101,4	102,6	102,8	101,5	101,4
Počet nezamestnaných	tis. osôb	358,7	314,3	266,0	224,0	179,5
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	92,9	87,6	84,6	84,2	80,1
Miera nezamestnanosti	%	13,2	11,5	9,7	8,1	6,6
ZAMESTNANOSŤ						
Priemerný počet zamestnaných osôb						
v hospodárstve spolu ⁵⁾	tis. osôb	2 204,6	2 251,6	2 307,0	2 348,9	2 392,8
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	101,3	102,1	102,5	101,8	101,9
PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA						
zamestnanca za hospodárstvo spolu ⁶⁾						
nominálna	€	858	883	912	954	1013,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	104,1	102,9	103,3	104,6	106,2
reálna – index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100 ⁷⁾	%	104,2	103,2	103,8	103,3	103,6

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2018

*Údaje za predchádzajúce roky boli revidované v máji 2019.

¹⁾ metodika ESA 2010, údaje od roku 2018 sú spresnenými štvrťročnými odhadmi

²⁾ v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2010

³⁾ počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

⁴⁾ VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl; v priemere za obdobie; pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na riadnej materskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia a osôb platených na aktivačných prácach;

⁵⁾ zo štvrťročného štatistického výkazníctva; zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia; bez žien na materskej dovolenke

⁶⁾ zo štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd

⁷⁾ index reálnej mzdy je vypočítaný ako podiel indexu nominálnej mzdy a indexu spotrebiteľských cien

Tabuľka 2 Indexy spotrebiteľských cien

Rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100						
Odbory COICOP	Stále váhy v ‰	2018				
		marec	jún	september	december	rok
Úhrn za SR	1 000,000	102,4	102,8	102,7	101,9	102,5
v tom:						
Potraviny a nealkoholické nápoje	174,864	105,7	104,8	103,7	100,9	103,9
Alkoholické nápoje a tabak	52,715	100,3	102,2	101,9	101,6	101,6
Odevy a obuv	43,811	102,5	101,5	102,5	101,4	101,5
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	258,693	101,6	101,9	102,4	103,2	102,1
Nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domu	62,609	100,2	100,9	101,1	101,9	101,0
Zdravie	28,377	101,7	102,2	101,9	101,9	101,6
Doprava	86,600	102,2	106,5	106,1	100,5	104,6
Pošty a telekomunikácie	33,888	100,0	98,0	100,6	101,1	100,0
Rekreácia a kultúra	88,594	101,5	102,3	101,0	100,4	101,4
Vzdelávanie	17,611	101,0	100,9	100,7	101,0	101,0
Hotely, kaviarne a reštaurácie	68,251	103,1	103,2	103,8	104,0	103,4
Rozličné tovary a služby	83,987	102,9	102,6	102,2	102,7	102,6

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR - 4. štvrťrok 2018

Tabuľka 3 Výstavba a úbytok bytov

Ukazovateľ		Počet bytov			Úbytok bytov	
		začatých v roku 2018	rozostavaných k31.12.2018	dokončených v roku 2018	spolu v roku 2018	z toho asanáciou v roku 2018
Byty spolu	a)	22 055	77 773	19 071	1 495	1 413
	b)	110,7	103,7	112,5	99,9	103,5
v tom sektor:						
verejný	a)	277	1 113	195	22	21
	b)	86,8	73,0	86,3	115,8	116,7
súkromný	a)	21 778	76 660	18 876	1 473	1 392
	b)	111	104,4	112,9	99,7	103,3
z úhrnu bytov						
Byty v rodinných domoch	a)	15 042	48 011	12 687	x	x
	b)	106,6	105,1	109,9	x	x

Zdroj: ŠÚ SR (DATACube)

a) počet

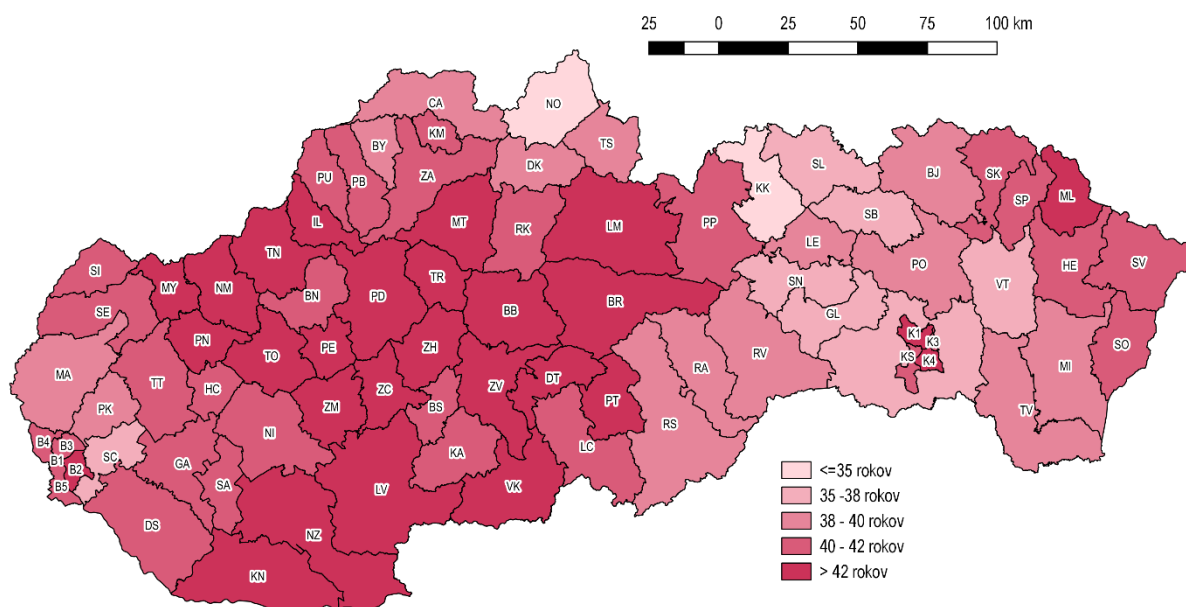
b) indexy, rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100

Tabuľka 4 Počet obyvateľov SR podľa regiónov

	Počet trvale bývajúcich obyvateľov k 31. 12. 2018	Podiel na celkovom počte trvale bývajúcich obyvateľov v SR	Index 2018/2017
Bratislavský kraj	659 598	12,1 %	101,3 %
Trnavský kraj	563 591	10,3 %	100,2 %
Trenčiansky kraj	585 882	10,7 %	99,7 %
Nitriansky kraj	676 672	12,4 %	99,7 %
Žilinský kraj	691 368	12,7 %	100,0 %
Banskobystrický kraj	647 874	11,9 %	99,7 %
Prešovský kraj	825 022	15,1 %	100,1 %
Košický kraj	800 414	14,7 %	100,1 %
Slovenská republika	5 450 421	100,0 %	100,1 %

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1 Priemerný vek obyvateľstva v roku 2018 v jednotlivých okresoch SR

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ŠÚ SR

PRÍLOHA KU KAPITOLE 2

Tabuľka 1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v roku 2018

Stupeň vzdelania	v tisícoch			index 2018/2017		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
15+ roční	2 746,3	1 505,8	1 240,4	99,7	100,1	99,2
Podľa vekových skupín						
15 – 19 roční	21,9	13,1	8,9	105,8	106,5	106,0
20 – 24 roční	167,9	106,5	61,4	92,3	95,5	87,2
25 – 29 roční	314,0	180,5	133,4	97,7	96,2	99,6
30 – 34 roční	349,8	208,6	141,2	98,6	99,6	97,1
35 – 39 roční	384,1	217,1	167,0	96,8	97,8	95,6
40 – 44 roční	406,0	216,6	189,3	102,6	102,7	102,4
45 – 49 roční	337,4	173,8	163,6	104,4	105,8	103,0
50 – 54 roční	316,3	158,7	157,6	99,5	98,7	100,3
55 – 59 roční	292,3	145,0	147,2	99,7	99,4	99,8
60 – 64 roční	123,0	67,4	55,7	102,6	105,0	100,2
65 a viac roční	33,7	18,6	15,1	115,8	121,6	108,6
Podľa vzdelania (15+ roční)						
Základné a bez vzdelania	156,1	86,7	69,3	93,1	99,4	86,1
Nižšie stredné	690,7	446,1	244,6	94,7	94,7	94,8
Úplné stredné	1 217,2	654,2	563,0	100,7	101,3	100,0
Vysokoškolské	682,3	318,8	363,5	105,1	106,3	104,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 2 Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2018
(priemer za rok v %)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
15+ roční	55,9	63,7	48,6
15 – 64 roční	67,6	73,9	61,2
20 – 64 roční	72,4	79,2	65,5
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	5,2	6,0	4,4
20 – 24 roční	46,4	57,9	34,3
25 – 29 roční	73,7	83,1	63,9
30 – 34 roční	76,5	90,1	62,2
35 – 39 roční	80,7	89,6	71,3
40 – 44 roční	86,2	90,0	82,2
45 – 49 roční	87,7	89,8	85,6
50 – 54 roční	83,0	83,5	82,5
55 – 59 roční	76,5	78,1	75,0
60 – 64 roční	32,5	38,3	27,2
65 a viac roční	4,0	5,6	2,9
Podľa vzdelania (15 – 64 roční)			
Základné	20,6	24,1	17,4
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	71,5	76,4	63,8
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	80,7	86,7	71,6
Úplné stredné všeobecné	50,9	56,8	47,0
Úplné stredné odborné	79,0	86,3	71,9
Vyššie odborné	83,2	79,3	84,6
Vysokoškolské - 1. stupeň	59,0	63,2	56,4
Vysokoškolské - 2. stupeň	83,4	90,9	77,6
Vysokoškolské - 3. stupeň	86,2	91,5	80,5
Bez školského vzdelania	1,3		2,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 3 Pracujúci podľa krajov v roku 2018 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2018/2017
SR spolu	2 566,7	100,0	101,4
v tom:			
Bratislavský	344,2	13,4	102,1
Trnavský	274,3	10,7	97,4
Trenčiansky	292,0	11,4	101,2
Nitriansky	327,5	12,8	100,5
Žilinský	325,6	12,7	101,7
Banskobystrický	301,1	11,7	101,7
Prešovský	358,4	14,0	102,6
Košický	343,8	13,4	103,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 4 Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2

	priemerný počet zamest- naných	2017 index rastu 2017 /2016	podiel v %	priemerný počet zamest- naných	2018 index rastu 2018 /2017	podiel v %
Hospodárstvo spolu	2 348 930	101,8	100 %	2 392 806	101,9	100 %
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	87 353	96,0	3,7	86 663	99,2	3,6
B,C,D,E Priemysel spolu	543 782	103,1	23,2	559 281	102,9	23,4
B Ťažba a dobývanie	6 337	95,3	0,3	6 345	101,1	0,3
C Priemyselná výroba	500 059	103,6	21,3	515 009	103,0	21,5
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	16 605	98,4	0,7	16 862	101,5	0,7
E Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	20 781	97,9	0,9	21 065	101,4	0,9
F Stavebníctvo	161 314	102,5	6,9	166 631	103,3	7,0
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	373 217	102,4	15,9	376 791	101,0	15,7
H Doprava a skladovanie	149 454	103,3	6,4	154 954	103,7	6,5
I Ubytovacie a stravovacie služby	60 204	102,6	2,6	64 074	106,4	2,7
J Informácie a komunikácia	71 539	104,2	3,0	73 501	102,7	3,1
K Finančné a poisťovacie činnosti	42 374	98,0	1,8	42 007	99,1	1,8
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	24 920	106,8	1,1	24 652	98,9	1,0
M Odborné, vedecké a technické činnosti	109 910	104,8	4,7	111 166	101,1	4,6
N Administratívne a podporné služby	138 504	95,0	5,9	140 502	101,4	5,9
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	147 468	100,8	6,3	149 365	101,3	6,2
P Vzdelávanie	168 749	101,4	7,2	170 904	101,3	7,1
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	159 701	100,5	6,8	162 509	101,8	6,8
R Umenie, zábava a rekreácia	52 984	104,4	2,3	51 616	97,4	2,2
S Ostatné činnosti	57 456	103,7	2,4	58 190	101,3	2,4

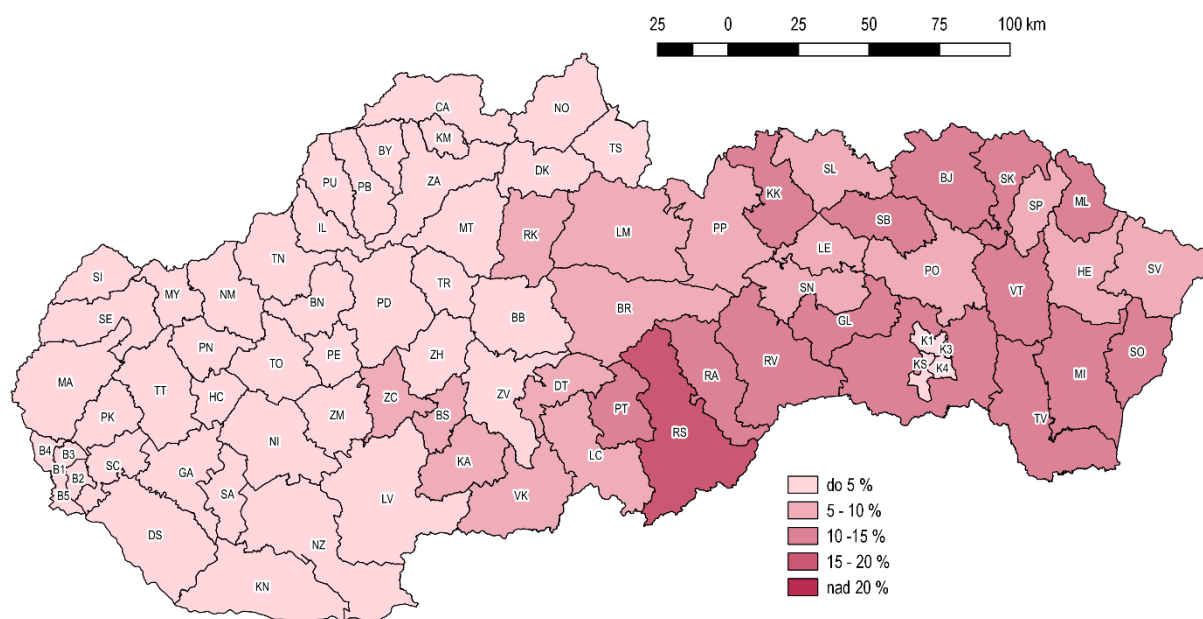
Zdroj: ŠÚ SR, štvrťročné výkazníctvo

Tabuľka 5 Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2018
(priemer za rok v %)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	6,6	6,2	7,0
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	36,4	36,8	35,9
20 – 24 roční	12,2	11,5	13,3
25 – 29 roční	8,7	8,7	8,8
30 – 34 roční	6,8	5,8	8,3
35 – 39 roční	5,8	4,7	7,2
40 – 44 roční	5,3	5,0	5,8
45 – 49 roční	4,9	4,4	5,4
50 – 54 roční	5,6	5,9	5,4
55 – 59 roční	6,1	5,7	6,5
60 – 64 roční	3,2	1,8	4,9
65 a viac roční	0,7	0,8	0,6
Podľa vzdelania			
Základné	30,8	31,5	30,0
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	7,6	7,2	8,3
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	5,5	5,0	6,5
Úplné stredné všeobecné	7,4	6,3	8,2
Úplné stredné odborné	4,3	3,3	5,6
Vyššie odborné	2,3	2,5	2,3
Vysokoškolské - 1. stupeň	3,0	1,6	4,0
Vysokoškolské - 2. stupeň	3,1	2,6	3,6
Vysokoškolské - 3. stupeň	2,5	2,7	2,3
Bez školského vzdelania	80,6	-	80,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Graf 1 Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2018)

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 6 Stav uchádzačov o zamestnanie absolventov škôl ku koncu roka 2018

Ukazovateľ	Počet uchádzačov o zamestnanie
Absolventi spolu	7308
z toho	
Absolventi SOŠ s ukončeným stredným alebo nižším stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 12, 13)	1 293
Absolventi SOŠ s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 14)	3 359
Absolventi gymnázií s ukončeným úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň vzdelania 15)	591
Absolventi SOŠ s ukončeným vyšším odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 16)	58
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním prvého stupňa (stupeň vzdelania 17)	383
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého a tretieho stupňa (stupeň vzdelania 18, 19)	1 624

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 7 Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

AOTP podľa prísl. § zákona o službách zamestnanosti	Rok 2017		Rok 2018	
	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)
§ 32	3 234	41 041	2 770	35 988
§ 42*	1 101 446	0	906 396	0
§ 43	66 337	139	60 366	46
§ 46	14	1 200	14	4 240
§ 47	249	925 103	225	1 453 754
§ 49	2 667	9 543 242	2 123	9 063 813
§ 50	2 699	5 807 186	1 383	6 160 863
§ 50j	3 614	12 459 578	3 788	15 071 792
§ 50k	178	47 895	0	42 937
§ 51	5 439	2 914 052	4 154	2 224 319
§ 51a	1 986	9 976 281	632	4 514 453
§ 52	12 094	3 388 164	8 281	2 338 129
§ 52a	4 951	6 135 106	5 486	5 942 652
§ 53	5 252	923 740	12 899	2 344 822
§ 53a	843	1 236 594	629	1 122 118
§ 53b	88	20 051	153	57 117
§ 53c	0	0	108	105 359
§ 53d	452	4 589 322	830	2 445 053
§ 53g	0	0	12	5 441
§ 54	112 164	72 743 230	114 686	94 237 768
§ 56	242	607 551	167	682 252
§ 56a	21	31 180	22	32 195
§ 57	77	393 154	76	379 297
§ 59	1 077	4 916 625	1 128	5 801 578
§ 60	9 763	28 467 161	9 433	30 051 864
Spolu	1 334 887	165 167 593	1 135 761	184 117 850

Zdroj: ÚPSVR

* § 42 Informačné a poradenské služby – ide o AOTP zabezpečované vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez nárokov na finančné zdroje určené na AOTP.

Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce

Sprostredkovanie zamestnania (§ 32)

Úrad PSVR na účely sprostredkovania zamestnania poskytuje UoZ náhradu časti cestovných výdavkov, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje ústredie alebo úrad PSVR na území Slovenskej republiky pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu Európskej únie. V roku 2018 bolo na tento nástroj zaradených 2 770 UoZ, čo bolo o 464 menej ako v roku 2017. Vyčerpaných finančných prostriedkov bolo 35 988,23 eur, čo je o 5 052,27 eur menej ako v roku 2017.

Burzy práce

V rámci spolupráce so zamestnávateľmi realizovali aj v roku 2018 úrady PSVR a ústredie PSVR Burzy práce.

„Veľtrh práce – Job Expo 2018 a European Job Days 2018“

Za jednu z významných a úspešných aktivít takéhoto druhu možno označiť 8.ročník **„Veľtrhu práce – Job Expo 2018“**, ktorý organizovalo ústredie PSVR a ktorý sa konal v dňoch 26. a 27. apríl 2018 v priestoroch agrokomplexu NÁRODNÉHO VÝSTAVISKA, š.p. v Nitre spolu s 20. Medzinárodnou burzou práce **„European Job Days 2018“**.

Podujatie navštívilo 49 813 ľudí; zúčastnilo sa ho 223 vystavovateľov (z toho 171 zamestnávateľov a vzdelávacích poradenských organizácií a 52 zahraničných vystavovateľov v zastúpení krajín Česká republika, Maďarsko, Rakúsko, Bulharsko, Holandsko, Nemecko, Švédsko, Nórsko, Belgicko, Fínsko a Slovinsko) s ponukou viac ako 28 000 voľných pracovných miest (z toho 13 328 od prítomných slovenských zamestnávateľov, viac ako 12 000 na pracovných portáloch a 2 145 od zahraničných vystavovateľov). V rámci podujatia boli zorganizované interaktívne prednášky, sprievodné podujatia, prednášky a workshopy.

Na pódiu pre slovenských zamestnávateľov boli prezentované voľné pracovné miesta zamestnávateľov a ich zámery do budúcnosti (napr. Jaguar Land Rover, Konfederácia odborových zväzov SR, ZF Slovakia, Volkswagen Slovakia a iné). Na pódiu pre zahraničných zamestnávateľov boli prezentované pracovné a životné podmienky v jednotlivých krajinách, ako aj voľné pracovné miesta a možnosti zamestnania, ponúkané zahraničnými zamestnávateľmi. Celkovo bolo v oboch dňoch návštevníkom odprezentovaných 145 prednášok, workshopov a prezentácií firiem, z toho 36 v zahraničnej časti.

V rámci podujatia v samostatnom pavilóne prebiehala aj prezentácia duálneho vzdelávania, t.j. s daným zamestnávateľom bola prítomná i spolupracujúca stredná škola.

„Rakúsko-Nemecký deň 2018“

Ústredie PSVR zorganizovalo dňa 18.októbra 2018 v priestoroch Congress Hotel Centra v Košiciach už 7. ročník medzinárodnej burzy práce a informácií **„Rakúsko-Nemecký deň 2018“**. Toho roku bola burza práce prvýkrát organizovaná vo východoslovenskom regióne.

Podujatia sa zúčastnilo 27 vystavovateľov z radov zamestnávateľov, sprostredkovateľských agentúr a úradov práce z Rakúska a Nemecka.

Vystavovatelia ponúkli návštevníkom veľtrhu práce spolu 632 voľných pracovných miest do krajín Rakúsko a Nemecko a v stánku siete EURES Slovensko bolo ponúknutých ďalších 4 000 voľných pracovných miest z databázy www.eures.sk do ostatných krajín EÚ/EHP. Už po piatykrát prebiehal Rakúsko-Nemecký deň aj formou ONLINE, čo znamenalo, že tí, ktorí na burzu nemohli prísť osobne, mohli o ponúkané pracovné pozície prejavíť záujem prostredníctvom ONLINE platformy zriadenej Európskou komisiou. Návštevníci ONLINE formy Rakúsko – Nemeckého dňa mali takisto možnosť sledovať dianie na burze práce a prezentácie vystavovateľov prostredníctvom živého prenosu Livestream. Na základe hodnotiacich štatistík portálu www.europeanjobdays.eu sa o pracovné pozície vystavovateľov zaregistrovaných na ONLINE platforme uchádzalo 115 osôb, ktoré absolvovali spolu 17 výberových pohovorov s využitím komunikačného nástroja Netop.

Na burze práce sa osobne zúčastnilo 582 návštevníkov. Spolu so záujemcami zaregistrovanými na ONLINE platforme si prostredníctvom podujatia hľadalo prácu v Rakúsku alebo Nemecku 697 osôb. Dôkazom spokojnosti vystavovateľov je 121 prísľubov do zamestnania deklarovanych priamo počas veľtrhu práce.

Maďarský deň 2018

Vzhľadom na značný záujem a dopyt po pracovnej sile zo strany maďarských zamestnávateľov pôsobiacich v prihraničnom regióne Komárno/Komárom, zorganizovalo dňa 22. marca 2018 ústredie PSVR už 3. ročník medzinárodnej burzy práce „**Maďarský deň**“. Podujatie sa konalo v priestoroch Univerzity J.Selyeho a zúčastnilo sa ho 13 vystavovateľov, ktorí ponúkali 555 voľných pracovných miest, najmä v oblasti automobilového priemyslu a jeho pridruženej výroby, chemického a strojárenského priemyslu. Burzu práce navštívilo 1 035 záujemcov, z ktorých 75 návštevníkov vyhovovalo požiadavkám zamestnávateľov a označili ich ako vhodných na ponúkané pracovné pozície. Deklarovaných bolo 37 pracovných príslubov a priamo na mieste sa uzatvorilo 8 pracovných zmlúv. V rámci burzy práce bola zriadená miestnosť na testovanie, spoločnosť Prohuman 2004 Kft. si 12 záujemkyň otestovala, testy vyhodnotila, na mieste sa uzatvorili pracovné zmluvy a dňa 23.3. 2018 vybrané uchádzačky nastúpili do práce.

Keďže sa ponúkali aj študentské brigády, podujatia sa zúčastnilo aj 185 študentov Univerzity J.Selyeho. Súbežne s burzou práce sa v prednáškovej miestnosti organizovali prezentácie o sieti EURES Slovensko a EURES Maďarsko, zamestnávateľ Birt Group Kft. a WHC Personal Kft. predstavili nimi ponúkané pracovné miesta a ich podmienky. Týchto prezentácií sa zúčastnilo cca. 200 záujemcov.

Zamestnávatelia označili tento ročník ako najúspešnejší, najmä z pohľadu kvality záujemcov (kvalifikovaní uchádzači - najmä zvárači, automechanici, elektrikári) a vyjadrili vysokú mieru spokojnosti s organizáciou i priebehom podujatia.

„Burzy práce a informácií“

V roku 2018 **18 úradov PSVR** zorganizovalo **35 Búrz práce a informácií** (BPai), na ktorých boli prezentované VPM. Pracovníci úradov PSVR poskytli klientom odborné poradenstvo v oblasti kariérneho plánovania, informácie o národných aktivačných programoch a o možnosti vykonávania absolventskej praxe u zamestnávateľa, o príspevku na dochádzku za prácou a tiež o možnostiach vzdelávania a prípravy pre trh práce, o príspevku na aktivačnú činnosť - ako aj o ďalších aktivačných a ochranných príspevkoch. Pracovníci siete EURES ponúkali informácie a poradenstvo v oblasti pracovných možností v EU/EHP a Švajčiarsku. Okrem poradenstva, ako si vyhľadávať pracovné ponuky, bolo poskytované odborné poradenstvo týkajúce sa životných a pracovných podmienok v krajinách EÚ, ako aj praktické rady, na čo nezabudnúť pred odchodom do zahraničia, ako aj po príchode zo zahraničia. Klienti tak mohli „pod jednou strechou“ získať ucelený obraz o aktuálnej ponuke na trhu práce a možnostiach pracovného uplatnenia.

Na BPai sa zúčastnilo 455 zamestnávateľov, 255 základných škôl, 200 stredných škôl. BPai sa zúčastnilo 7 364 žiakov základných škôl a 1 525 žiakov stredných škôl.

Zamestnávatelia ponúkli spolu 33 936 VPM a 13 182 VPM v rámci siete EURES. BPai sa zúčastnilo 17 056 UoZ, z ktorých bolo 360 prijatých do pracovného pomeru 841 UoZ získalo príslub do zamestnania od zamestnávateľa.

BPai boli zorganizované v krajských mestách – Bratislava, Čadca, Komárno (2), Košice (10), Levice, Liptovský Mikuláš (2), Nitra, Poprad (2), Prešov (2), Revúca (2), Rimavská Sobota (2), Ružomberok, Senica, Spišská Nová Ves (2), Trebišov (2), Trenčín, Trnava, Žilina.

Za obdobie november a december 2018 **25 úradov** zorganizovalo **Miniburzu práce a informácií** pre účastníkov, absolventov projektu „Pripravení na prácu“. Na Miniburzu práce a informácií úrad pozýval UoZ, ktorí kurz v rámci projektu „Pripravení na prácu“ absolvovali a boli stále v evidencii UoZ. Miniburzy práce a informácií sa zúčastnilo celkovo 96 zamestnávateľov a 1 880 UoZ. Zamestnávatelia ponúkali absolventom projektu 3 038 VPM. 71 absolventov projektu „Pripravení na prácu“ bolo prijatých do zamestnania, ďalších 297 získalo od zamestnávateľov príslub do zamestnania.

Informačné a poradenské služby (§ 42)

Aj v priebehu kalendárneho roku 2018 predstavovalo poskytovanie informačných a poradenských služieb pri voľbe povolania, výbere zamestnania vrátane jeho zmeny, výbere zamestnanca a adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní UoZ, záujemcom o zamestnanie, zamestnávateľom a žiakom dôležitú súčasť politiky trhu práce súvisiacu so sprostredkovaním zamestnania.

Klientom úradov PSVR boli informačné a poradenské služby poskytované individuálnou alebo skupinovou formou v informačných a poradenských strediskách u zamestnávateľa alebo na školách.

Informačné a poradenské služby boli v roku 2018 poskytnuté 225 954 klientom, z toho bolo 122 834 žien (54,36 %) a 103 120 mužov (45,64 %). Z celkového počtu klientov bolo 3 918 občanov so zdravotným postihnutím (1,73 %). Z hľadiska veku najvyšší podiel (12,18 %) tvorili klienti vo veku 25 – 30 rokov v počte 27 523 klientov, z hľadiska dĺžky evidencie najvyšší podiel (38,69 %) tvorili klienti s dĺžkou evidencie 0-3 mesiacov v počte 87 413. Z hľadiska vzdelania klientov najvyšší podiel (27,61 %) tvorili klienti so základným vzdelaním v počte 62 377. Zvýšený dôraz sa kládol na poskytovanie služieb, ktoré boli klientom poskytované už pri prvej návšteve úradu PSVR, pri informovaní o zaradení do evidencie UoZ, následne pri podávaní žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ a pod., ako aj pri plánovaných návštevách UoZ, resp. podľa potreby či už individuálnou alebo skupinovú formou.

V roku 2018 bolo poskytnutých celkovo 906 396 informačných a poradenských služieb, z toho individuálnou formou 477 299 (52,66 %) a skupinovú formou 429 097 (47,34 %).

Preventívne poradenstvo (§ 42, ods. 2, písm. a)

Preventívno-poradenská činnosť pre základné a stredné školy – voľba povolania

Z hľadiska zvyšovania zamestnanosti je dôležité poradenstvo pre žiakov základných a stredných škôl, realizované prostredníctvom informačných a poradenských služieb pri voľbe povolania (ďalej len „laPS pri voľbe povolania“) poskytovaných úradmi PSVR. laPS pri voľbe povolania pre žiakov základných škôl (ďalej len „ZŠ“) sú obsahovo zamerané najmä na oboznámenie žiakov s charakteristikou povolania a s predpokladmi a požiadavkami na výkon určitého povolania prostredníctvom aplikácie internetového sprievodcu trhu práce (ďalej len „ISTP“).

laPS pri voľbe povolania pre žiakov stredných škôl (ďalej len „SŠ“) sú zamerané najmä na poskytovanie informácií o profesiách požadovaných na trhu práce, o komunikácii s potenciálnymi zamestnávateľmi, o službách poskytovaných úradmi PSVR.

laPS pri voľbe povolania boli v roku 2018 poskytnuté spolu 16 452 žiakom a študentom, z toho bolo 6 154 žiakov ZŠ (37,40 %) a 10 298 študentov SŠ (62,60 %). Tieto služby boli poskytnuté 422 školám, z toho bolo 222 ZŠ a 200 SŠ.

Pre žiakov ZŠ a SŠ boli v rámci laPS pri voľbe povolania na veľtrhu práce Job Expo 2018 zorganizované interaktívne prednášky zamerané na poradenstvo, týkajúce sa výberu vhodného povolania, resp. voľby vhodnej strednej školy a poradenstvo, týkajúce sa orientácie na trhu práce. Prednášok, ktoré boli určené žiakom ZŠ, sa zúčastnilo 331 žiakov z 10 škôl. Na prednáškach určených žiakom SŠ sa zúčastnilo 336 žiakov z 9 škôl.

V rámci laPS pri voľbe povolania boli v roku 2018 organizované burzy informácií pre žiakov ZŠ. Ich hlavným cieľom bolo najmä zvýšenie záujmu žiakov ZŠ o remeselné a technické povolania v súvislosti s ich nedostatkom na trhu práce. Zrealizovaných bolo 24 búrz informácií, ktoré zorganizovalo celkovo 20 úradov PSVR. Búrz informácií sa v roku 2018 zúčastnilo celkovo 531 škôl, z toho 201 ZŠ a 330 SŠ, prezentovalo sa na nich 76 zamestnávateľov.

Odborné poradenské služby (§ 43)

Úrad PSVR môže zabezpečiť UoZ a ZoZ odborné poradenské služby (ďalej len „OPS“), zamerané na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, vytváranie súladu medzi osobnostnými predpokladmi UoZ a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, sociálnu a pracovnú adaptáciu UoZ:

- zisťovaním osobnostných predpokladov, schopností UoZ a hodnotením jeho kompetencií,
- vypracovaním individuálneho akčného plánu na podporu pracovného uplatnenia znevýhodneného UoZ,
- diagnostikovaním a rozpoznávaním prekážok vstupu na trh práce,
- vytvorením osobnostného profilu UoZ na určenie aktivít, opatrení a služieb potrebných na jeho začlenenie na trh práce.

V roku 2018 bolo klientom poskytnutých celkovo 432 752 OPS. Medzi najčastejšie formy služby patrí opakovaná skupinová poradenská aktivita, opakovaný poradenský rozhovor mimo IAP a individualizované aktivity. OPS boli poskytnuté celkovo pre 60 366 klientov.

Z celkového počtu UoZ, ktorým boli v roku 2018 poskytnuté OPS, bolo 34 577 žien (57,28 %) a 25 789 mužov (42,72 %).

Z hľadiska dĺžky evidencie sa OPS zúčastnilo najviac UoZ s dĺžkou evidencie viac než 24 mesiacov (21 781 UoZ, 36,09 %) a dĺžkou evidencie od 0-3 mesiacov (16 192 UoZ, 26,82 %). OPS boli poskytované

najviac pre UoZ vo veku od 20 do 25 rokov – 11 365 UoZ, čo predstavuje 18,83 % a od 25-30 rokov – 10 850 UoZ, čo predstavuje 17,98 %.

Z hľadiska vzdelania UoZ najvyšší podiel (27,85 %) tvorili UoZ so základným vzdelaním a to v počte 16 811 UoZ a úplným stredným odborným vzdelaním (25,07 %) v počte 15 134 UoZ.

Celkový počet znevýhodnených UoZ, ktorým boli OPS poskytnuté, bol 50 393, čo predstavuje 83,48 % všetkých UoZ, ktorým boli OPS poskytnuté. Najčastejšie zastúpenými znevýhodnenými UoZ v OPS boli klienti, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemali pravidelne platené zamestnanie (39 237 UoZ, t.j. 65 % všetkých UoZ zaradených na OPS).

Finančné prostriedky na interné OPS (náhrada cestovných výdavkov a výdavkov na ubytovanie a stravné) boli vynaložené v roku 2018 v minimálnej miere – vo výške 46 eur.

V rámci veľtrhu práce JOB EXPO 2018 bola záujemcom ponúknutá možnosť využiť kariérové poradenstvo, ktoré v rámci individuálneho poradenstva ponúkajú odborní poradcovia predovšetkým uchádzačom o zamestnanie v súvislosti s ich orientáciou na trhu práce. Celkovo bolo na uvedenom podujatí prostredníctvom 6 odborných poradcov poskytnutých 52 poradenských rozhovorov pre nezamestnaných občanov a 1 poradenský rozhovor pre žiaka strednej školy.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)

Vzdelávanie a príprava pre trh práce (ďalej len „vzdelávanie“) UoZ je teoretická príprava alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia UoZ vo vhodnom zamestnaní. Vzdelávanie v zmysle zákona o službách zamestnanosti nie je zvýšenie stupňa vzdelania.

Vzdelávanie UoZ sa realizuje formou:

- vzdelávania UoZ zabezpečeného úradom PSVR,
- vzdelávania zabezpečeného z vlastnej iniciatívy UoZ.

Úrad PSVR môže zabezpečiť UoZ vzdelávanie, ak to vyžaduje ich uplatnenie na trhu práce, na základe zhodnotenia ich schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu, najmä v prípade nedostatku odborných vedomostí a odborných zručností a potreby zmeny vedomostí a odborných zručností vzhľadom na dopyt na trhu práce a straty schopnosti vykonávať pracovnú činnosť v doterajšom zamestnaní. Vzdelávanie realizuje dodávateľ služby vzdelávania vybraný v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V roku 2018 sa vzdelávanie, ktoré zabezpečuje úrad PSVR nere realizovalo, keďže prebiehalo verejné obstarávanie na dodávateľov služby vzdelávania.

Ak vzdelávanie nemôže pre UoZ zabezpečiť úrad PSVR, UoZ si môže požadované vzdelávanie zabezpečiť z vlastnej iniciatívy, kedy úrad PSVR UoZ uhradí 100 % nákladov, maximálne však len do výšky 600,00 eur, až po nástupe do zamestnania alebo začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. Na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ boli v roku 2018 uzatvorené dohody pre 19 UoZ v dohodnutej sume 9 800 eur, pričom na vzdelávanie nastúpilo celkovo 14 UoZ (z toho 7 mužov a 7 žien). Najväčšiu skupinu tvorili UoZ vo veku 30 – 49 rokov (9 UoZ, čo predstavuje 64,29 % z celkového počtu zaradených). Z hľadiska vzdelania tvorili najvyšší podiel (42,86 %) UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 6 UoZ. Celkový počet znevýhodnených bol 8 UoZ, čo predstavuje 57,14 % z celkového počtu zaradených, pričom najväčšiu skupinu tvorilo 6 UoZ, ktorí, v zmysle § 8 písm. e) zákona o službách zamestnanosti, najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie. Príspevok na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy bol v roku 2018 poskytnutý 8 UoZ, z ktorých 4 UoZ mali uzatvorené dohody o poskytnutí príspevku na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ v roku 2017 a 4 UoZ v roku 2018. Celková čerpaná výška finančných prostriedkov v roku 2018 predstavovala 4 240,20 eura. Nízky záujem o tento nástroj AOTP možno vysvetliť uprednostňovaním inovatívnych postupov pri zabezpečovaní vzdelávania pred tradičnými formami vzdelávania. Inovatívne postupy sú flexibilnejšou reakciou na nesúlad ponuky pracovnej sily na trhu práce s dopytom po pracovnej sile. V roku 2018 boli podobne ako v predchádzajúcom roku využívané predovšetkým opatrenia REPAS+ a KOMPAS+.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)

Vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov vykonáva zamestnávateľ v záujme ďalšieho pracovného uplatnenia svojich zamestnancov. Účelom pomoci je podpora vzdelávania zamestnancov zamestnávateľa s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu, a aj touto cestou predchádzať hromadnému prepúšťaniu a zvýšeniu ich konkurencieschopnosti. Vzdelávanie sa uskutočňuje v pracovnom čase a je prekážkou v práci na strane zamestnanca. Finančný príspevok sa poskytuje formou refundácie, na základe predložených uhradených účtovných dokladov preukazujúcich skutočnú výšku oprávnených výdavkov. Poskytuje sa zamestnávateľovi na základe uzatvorenej písomnej dohody s úradom PSVR. Na základe uzatvorenej písomnej dohody môže úrad PSVR poskytnúť príspevok na vzdelávanie a na prípravu pre trh práce zamestnanca najviac do výšky 70 % oprávnených nákladov na vzdelávanie a na prípravu pre trh práce zamestnancov. Oprávnené výdavky sú preukázané výdavky zamestnávateľa, ktoré mu vznikli v priamej súvislosti s realizáciou aktivít vzdelávania a prípravy pre trh práce zamestnancov.

V roku 2018 bol príspevok na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnanca poskytnutý 1 zamestnávateľovi (išlo o dohodu uzatvorenú v roku 2017). V sledovanom období roku 2018 bolo na vzdelávanie zaradených 225 zamestnancov, z čoho bolo 219 mužov a 6 žien. Ku koncu roka 2018 bolo na tento účel vyčerpaných 1 453 753,86 eur.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok môže úrad PSVR poskytnúť UoZ, ktorý splní podmienky stanovené zákonom o službách zamestnanosti na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s vytvorením pracovného miesta na samozamestnanie a následným najmenej trojročným prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti (ďalej len „SZČ“). Príspevok sa poskytuje UoZ, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od násobku celkovej ceny práce definovaného zákonom o službách zamestnanosti a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest nástroj napomáha vstupu UoZ na otvorený trh práce ako samostatne zárobkovo činných osôb. Príspevok má fakultatívny charakter (nie je naň právny nárok).

V roku 2018 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených 2 123 UoZ, čo je o 544 menej ako v roku 2017, kedy bolo podporených 2 667 UoZ. Celková čerpaná suma v roku 2018 bola 9 063 813 eur, čo je o 479 429 eur menej ako v roku 2017.

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného UoZ do pracovného pomeru na vytvorené pracovné miesto. Ide o univerzálny široko koncipovaný príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a poskytuje sa na úhradu časti celkovej ceny práce. Výška príspevku závisí od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese. Obdobie poskytovania príspevku je najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov a na znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ viac ako 24 mesiacov sa príspevok poskytuje najdlhšie počas 24 kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené pracovné miesto, na ktoré mu bol poskytnutý príspevok najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.

V roku 2018 bolo na tento nástroj AOTP zaradených 1 383 znevýhodnených UoZ (z toho 542 mužov, 841 žien) a čerpané finančné prostriedky boli v celkovej výške 6 160 863 eur (medziročný pokles o 1 316 znevýhodnených UoZ a nárast čerpania finančných prostriedkov o 353 677 eur).

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)

Príspevok sa môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorým je obec alebo samosprávny kraj, právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj a ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru na určitú dobu znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 80 % z celkovej ceny práce zamestnanca, najviac 60 % z celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich kalendárnych mesiacov bez možnosti jeho opakovaného poskytovania

na zamestnávanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch rokov bezprostredne nasledujúcich po skončení pracovného pomeru.

V roku 2018 bolo podporených 3 788 znevýhodnených UoZ, z toho 1 874 občanov starších ako 50 rokov a 2 387 dlhodobo nezamestnaných občanov. Na príspevok na podporu miestnej a regionálnej zamestnanosti bolo v roku 2018 vyčerpaných spolu 15 071 792 eur (medziročný nárast o 174 UoZ a 2 612 214 eur).

Príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k)

Cieľom tohto opatrenia je podpora zmiernenia dopadov smerujúcich k prepúšťaniu zamestnancov u zamestnávateľov, ktorí v súlade so Zákonníkom práce vymedzili v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov vážne prevádzkové dôvody, pre ktoré nemôžu zamestnancom prideľovať prácu, čo vytvára prekážku v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume určenej dohodou najmenej 60 % jeho priemerného zárobku, pričom takúto dohodu nemožno nahradiť rozhodnutím zamestnávateľa.

Príspevok sa môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý najmenej tri mesiace pred podaním žiadosti o poskytnutie príspevku udržal pracovné miesta aj v prípade pretrvávajúcich vážnych prevádzkových dôvodov vymedzených v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov, na základe ktorých po dohode s úradom PSVR na prechodné obdobie obmedzí svoju prevádzkovú činnosť tak, že nebude zamestnancom prideľovať prácu v rozsahu najmenej 6 % a najviac 20 % ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 50 % z náhrady mzdy poskytnutej zamestnancovi, najviac 50 % z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas 12 mesiacov. V roku 2018 boli podporení týmito opatrením iba zamestnanci zaradení na opatrenie ešte v roku 2017 a čerpanie na ich mzdy v roku 2018 bolo vo výške 42 937 eur.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Cieľom absolventskej praxe bolo do 31. 4. 2017 získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy v príslušnej skupine učebných odborov alebo študijných odborov, ako i získavanie a prehľbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností, ktoré rozšíria možnosti absolventov škôl pri uplatnení na trhu práce, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ. Od 1. 5. 2017 sa zákonom č. 81/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti zrušila nadväznosť na príslušnú skupinu učebných odborov alebo študijných odborov a absolvent školy nemusí vykonávať absolventskú prax v odbore, ktorý vyštudoval. Cieľovou skupinou sú absolventi škôl – občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným vzdelaním sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie, pričom status absolventa školu musia mať po celú dobu vykonávania absolventskej praxe. Podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona o službách zamestnanosti sa stanovilo, že počas vykonávania absolventskej praxe UoZ nesmie byť v pracovnoprávnom vzťahu.

V roku 2018 bolo na absolventskú prax zaradených 4 154 UoZ (z toho 4 017 UoZ bolo zaradených v rámci aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“), čo je o 1 285 UoZ menej ako v roku 2017. V roku 2018 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 2 224 319 eur (z toho v rámci aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“ vo výške 2 155 305 eur), čo je o 689 733 eur menej ako v roku 2017.

Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)

Cieľom AOTP je podpora vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní u zamestnávateľov, ktorí vytvoria pracovné miesto pre UoZ mladších ako 25 rokov veku, ktorí sú v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace alebo pre UoZ mladších ako 29 rokov veku, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 6 mesiacov a ktorí pred prijatím do pracovného pomeru nemali pravidelne platené zamestnanie, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času.

V roku 2018 bolo prostredníctvom tohto AOTP podporených 632 UoZ (z toho 622 UoZ bolo zaradených v rámci aktivity č. 1 NP „Úspešne na trhu práce“), čo je o 1 354 UoZ menej ako v roku 2017. V roku 2018 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 4 514 452,83 eur (z toho v rámci aktivity č. 1 NP „Úspešne na trhu práce“ vo výške 4 482 906,30 eur) čo je o 5 461 828,17 eur menej ako v roku 2017.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)

Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj je podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaného občana, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj dlhodobo nezamestnaný občan vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne okrem týždňa, v ktorom sa aktivačná činnosť začala, s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Úrad PSVR poskytuje obci alebo samosprávnemu kraju príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie dlhodobo nezamestnaných občanov, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním menších obecných služieb pre obec alebo menších služieb pre samosprávny kraj a na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý organizuje aktivačnú činnosť.

V roku 2018 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj umiestnených 8 281 UoZ, čo bolo o 3 813 UoZ menej ako v roku 2017. Výška čerpaných finančných prostriedkov bola 2 338 128,63 eura, čo je o 1 050 035,47 eura menej ako v roku 2017.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej služby úrad PSVR poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima, poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania dobrovoľníckej služby.

V roku 2018 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených 5 486 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2017 menej o 535 UoZ. Celkový príspevok bol v čerpanej výške 5 942 651,76 eura, čo je o 192 454,43 eura menej ako v roku 2017.

Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania, uvedeného v pracovnej zmluve, a späť.

V roku 2018 poberalo príspevok 12 899 osôb, čo je o 7 647 osôb viac ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 2 344 822,28 eur, čo je o 1 421 082,28 eur viac ako v roku 2017.

Príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na podporu mobility za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov súvisiacich so zmenou prechodného alebo trvalého pobytu do nového trvalého alebo prechodného pobytu na území Slovenskej republiky.

V roku 2018 bol príspevok poskytnutý 629 osobám, čo je o 214 osôb menej ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 1 122 117,78 eur, čo je o 114 476,22 eur menej ako v roku 2017.

Príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)

Príspevok na dopravu do zamestnania môže úrad PSVR poskytnúť zamestnávateľovi na základe uzatvorenej písomnej dohody, ak zamestnávateľ zabezpečuje každodenne dopravu zamestnancov do zamestnania a späť z dôvodu, že hromadnými dopravnými prostriedkami nie je doprava preukázateľne vykonávaná vôbec alebo v rozsahu zodpovedajúcom potrebám zamestnávateľa.

V roku 2018 bol príspevok na dopravu do zamestnania poskytnutý 153 zamestnancom. Celkový príspevok bol čerpaný vo výške 57 117 eur (medziročne narástol o 65 prepravovaných zamestnancov a celková výška príspevkov narástla o 37 066 eur).

Príspevok na presťahovanie za prácou (§53c)

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na presťahovanie za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov na presťahovanie a výdavkov súvisiacich so zmenou trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území Slovenskej republiky.

V roku 2018 bol príspevok poskytnutý 108 osobám. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 105 359,22 eur. V roku 2017 sa tento príspevok neposkytoval.

Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)

V roku 2018 bol poskytnutý príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta prijímateľom investičnej pomoci v celkovom objeme 2,45 mil. eur, pričom investičná pomoc bola poskytnutá 14 oprávneným investorom.

Príspevok bol v roku 2018 poskytnutý na realizáciu 2 investičných zámerov v Banskobystrickom samosprávnom kraji, 4 investičným zámerom v Prešovskom samosprávnom kraji, 6 investičných zámerov v Košickom samosprávnom kraji a 2 v Trenčianskom samosprávnom kraji.

Z celkovej poskytnutej regionálnej investičnej pomoci investorom bola v roku 2018 poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta vo výške 2,45 mil. eur za 430 pracovných miest udržaných 1 rok a 400 pracovných miest udržaných 2 roky.

Z hľadiska veľkosti podnikov bola poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta 1 strednému podniku v celkovej výške 0,02 mil. eur, malému podniku v celkovej výške 0,01 mil. eur a zbytok – 2,42 mil. eur išiel pre 12 veľkých podnikov.

Príspevok integračnému podniku (§ 53f)

Príspevok úrad PSVR poskytne integračnému podniku na základe uzatvorenej písomnej dohody, ktorý skončí dohodou pracovný pomer najneskôr do dvoch rokov od vzniku tohto pracovného pomeru so zamestnancom, ktorý bol znevýhodnenou osobou v zmysle § 2 ods. 5 zákona o sociálnej ekonomike a ktorý sa zamestnal u zamestnávateľa, ktorý nie je integračným podnikom ani závislou osobou integračného podniku, ak pracovný pomer u tohto zamestnávateľa je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, a ak počet takýchto zamestnancov v priebehu šiestich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov predstavuje najmenej 10 % zamestnancov integračného podniku. V roku 2018 nebola na úrad PSVR podaná ani jedna žiadosť o poskytnutie príspevku.

Kompenzačné príspevky integračnému podniku (§ 53g)

Kompenzačné príspevky úrad PSVR poskytne integračnému podniku na základe uzatvorenej písomnej dohody na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb v zmysle zákona o sociálnej ekonomike, dodatočných nákladov spojených so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave a náklady vynaložené na pomoc zamestnaným znevýhodneným osobám okrem osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave. V roku 2018 boli kompenzačné príspevky poskytnuté 2 zamestnávateľom na podporu zamestnávania 12 osôb.

Realizácia projektov a programov (§ 54)

Za AOTP sú považované

- národné projekty, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie alebo úrad PSVR,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje Ústredie a realizuje úrad PSVR,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ alebo záujemcov o zamestnanie na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR alebo Ústredie a realizuje úrad PSVR alebo právnická osoba alebo fyzická osoba,
- pilotné projekty na overenie nových AOTP, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie,
- pilotné projekty alebo pilotné programy na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, ktoré schvaľuje Ústredie a realizuje úrad PSVR.

Projekty a programy sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo štátneho rozpočtu alebo sú financované zo štátneho rozpočtu alebo iných zdrojov.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu“

Cieľom národného projektu je získanie alebo zvýšenie a prehlbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov veku formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto za účelom umiestnenia a udržania sa na trhu práce. Národný projekt sa realizoval vo všetkých samosprávnych krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje a je financovaný z finančných zdrojov Európskej únie a štátneho rozpočtu SR. Projekt je zameraný na podporu vytvárania pracovných miest pre mladých nezamestnaných a ich zamestnanosti formou mentorovaného zapracovania a praxe a je zároveň jedným z podporných opatrení pre integráciu mladých ľudí na trh práce. Cieľovou skupinou sú UoZ do 25 rokov, vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (not in employment, education or training – tzv. NEET) a NEET do 29 rokov, vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov. Mentorované zapracovanie trvá prvých 3 - 6 mesiacov pracovného pomeru pod vedením mentora a po ukončení mentorovaného zapracovania nasleduje prax, ktorá závisí od dĺžky trvania mentorovaného zapracovania. Finančný príspevok sa do 31.3.2017 poskytoval zamestnávateľovi, ktorý na účel mentorovaného zapracovania a praxe vytvoril pracovné miesto na dobu minimálne 9 mesiacov, resp. na dobu neurčitú a uzatvoril s uchádzačom o zamestnanie pracovný pomer na polovičný pracovný úväzok, pričom vytvorené pracovné miesto mohlo byť podporované najviac počas 9 mesiacov. Od 1.4.2017 sa po súhlase MPSVR SR – sekcie fondov EÚ uskutočnila zmena v projekte, ktorou sa umožnilo zamestnávateľom uzatvoriť s uchádzačom o zamestnanie pracovný pomer aj na celý pracovný úväzok na dobu minimálne 6 mesiacov a maximálne 9 mesiacov, resp. na dobu neurčitú, pričom vytvorené pracovné miesto môže byť podporované najmenej počas 6 mesiacov a najviac počas 9 mesiacov.

Do národného projektu bolo v roku 2018 zaradených 2 855 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2017 menej o 1 951 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 17 479 305 eur, čo je o 7 409 225 eur viac ako v roku 2017.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu v Bratislavskom samosprávnom kraji“

Národný projekt je analógiou národného projektu „Praxou k zamestnaniu“ v Bratislavskom samosprávnom kraji a je financovaný výlučne zo štátneho rozpočtu SR. Do národného projektu bolo v roku 2018 zaradených 19 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2017 menej o 2 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 142 376 eur, čo je o 99 728 eur viac ako v roku 2017.

Národný projekt „Absolventská prax štartuje zamestnanie“

Cieľom národného projektu je zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí na trhu práce a začleňovanie mladých ľudí, najmä tých bez zamestnania, vzdelania alebo odbornej prípravy a možnosti následného vytvorenia pracovného miesta pre mladého človeka u zamestnávateľa, u ktorého vykonával absolventskú prax. Cieľovou skupinou sú NEET do 29 rokov, ktorí v čase vstupu do projektu spĺňajú definíciu absolventa školy v zmysle zákona o službách zamestnanosti: občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie a sú vedení v evidencii UoZ na úradoch PSVR v oprávnenom území projektu. Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51 a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného paušálneho príspevku na vykonávanie absolventskej praxe podľa § 51 zákona o službách zamestnanosti. Absolventská prax sa vykonáva najmenej tri mesiace a najviac šesť mesiacov, bez možnosti jej predĺženia a opakovaného vykonávania v rozsahu 20 hodín týždenne. Po skončení absolventskej praxe vydá zamestnávateľ absolventovi školy potvrdenie o vykonaní absolventskej praxe. Do aktivity č. 1 bolo v roku 2018 zaradených 4 017 UoZ čo je o 1 227 UoZ menej v porovnaní s rokom 2017 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 2 155 305 eur, čo je o 675 771 eur menej ako v roku 2017.

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny bez zbytočného odkladu, najneskôr do 30 kalendárnych dní od ukončenia vykonávania absolventskej praxe (ak sa s úradom PSVR nedohodne inak) v zmysle § 51 zákona o službách zamestnanosti, ktorú u daného zamestnávateľa vykonával. Zamestnávateľ sa zaviazal vytvoriť pracovné

miesto na plný pracovný úväzok na dobu minimálne 9 mesiacov, pričom po dobu najviac 6 mesiacov bude toto pracovné miesto podporované finančným príspevkom. Následne je zamestnávateľ povinný udržať toto pracovné miesto počas ďalších 3 mesiacov. Do aktivity č. 2 bolo v roku 2018 zaradených 5 UoZ, čo je o 17 UoZ menej v porovnaní s rokom 2017 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 6 648 eur, čo je o 30 928 eur menej ako v roku 2017.

Národný projekt „Úspešne na trhu práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov veku na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti. Cieľovou skupinou sú NEET do 25 rokov vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace a NEET do 29 rokov vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov, s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných (v zmysle Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike). Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51a a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania a následného udržania pracovných miest pre mladých UoZ, ktorí pred prijatím na vytvorené pracovné miesto nemali svoje prvé pravidelne platené zamestnanie, čo znamená, že nikdy nezískali pravidelne platené zamestnanie, ktoré trvalo najmenej šesť po sebe nasledujúcich mesiacov, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Finančný príspevok sa neposkytuje na zamestnávanie UoZ, na ktorého zamestnávanie bol na to isté obdobie poskytnutý finančný príspevok podľa § 50, § 50j, § 56a alebo § 60. Do aktivity č. 1 bolo v roku 2018 zaradených 622 UoZ, čo je o 1 252 UoZ menej ako v roku 2017 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 4 482 906,30 eur, čo je o 4 832 707,7 eur menej ako v roku 2017.

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta prostredníctvom samozamestnania mladých ľudí, ktorí si vytvoria pracovné miesto, na ktorom budú prevádzkovať SZČ najmenej 2 roky. Do aktivity č. 2 bolo v roku 2018 zaradených 167 UoZ, čo je o 167 UoZ viac ako v roku 2017 z dôvodu, že počas roka 2017 bolo záväzkovanie finančných prostriedkov pozastavené. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 422 509,08 eur, čo je o 158 747,92 eur menej ako v roku 2017 počas, ktorého prebiehalo len dofinancovanie záväzkov z roku 2016.

Národný projekt „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“

Cieľom národného projektu je zlepšiť postavenie UoZ a znevýhodnených UoZ na trhu práce, zvýšiť ich zamestnateľnosť a zamestnanosť, znížiť dlhodobú nezamestnanosť a podporiť rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti poskytovaním finančných príspevkov oprávneným zamestnávateľom na podporu vytvorenia krátkodobých pracovných miest pre nezamestnaných v širšej oblasti obnovy kultúrneho dedičstva, ako sú hrady, pevnosti, mestské hradby, kaštiele, kúrie, kláštory, historické parky a historické objekty, s perspektívou dlhodobého zamestnania v tejto oblasti. Integráciou nezamestnaných UoZ a znevýhodnených UoZ do projektu obnovy kultúrneho dedičstva sa sledujú aj ciele, ktoré spočívajú v pozitívnom dopade národného projektu na ekonomiku, rozvoj cestovného ruchu a celkové oživenie v regiónoch postihnutých značnou mierou nezamestnanosti, s multiplikačným efektom na ubytovacie, reštauračné a iné služby.

Cieľovou skupinou sú UoZ a znevýhodnení UoZ. Oprávnenými žiadateľmi sú zamestnávateľia, ktorým bola schválená dotácia v zmysle zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR v znení neskorších predpisov v rámci dotačného programu „**Obnovme si svoj dom**“, podprogram **1.4 Obnova historických parkov a architektonických areálov v kritickom stavebno-technickom stave**, ktorý je zameraný na obnovu kultúrneho dedičstva pomocou nezamestnaných.

Do projektu obnovy kultúrneho dedičstva sa v roku 2018 zapojilo 36 zamestnávateľských subjektov (obcí, miest, občianskych združení, nadácií a i.) v pôsobnosti 23 úradov PSVR, čo je rovnaký počet úradov PSVR ako aj zamestnávateľských subjektov ako v predchádzajúcom roku.

Na obnove kultúrnych pamiatok sa v roku 2018 v rámci tohto národného projektu podieľalo 733 UoZ/znevýhodnených UoZ, čo je o 60 osôb menej ako v predchádzajúcom roku. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 659 mužov (89,9 %) a 74 (10,09 %) žien. Z hľadiska veku zapojených UoZ, najvyšší počet 343 tvorili

UoZ vo veku od 30 do 49 rokov (46,79 %), druhé najvyššie zastúpenie mali UoZ vo veku 50 a viac rokov - 271 osôb (36,97 %). Z hľadiska doby evidencie najvyšší počet tvorili UoZ/znevýhodnení UoZ vedení v evidencii 4 až 6 mesiacov 292 osôb (39,84 %) a dlhodobo evidovaní UoZ v celkovom počte 223 osôb (30,43 %). Počas realizácie národného projektu nezamestnaní získavali pracovné návyky a skúsenosti z oblasti historického murárstva, kováčstva, tesárstva a archeológie. V roku 2018 bolo na národný projekt vyčerpaných **3 292 760,72** eur, čo je o 444 642,7 eur menej ako v roku 2017.

Národný projekt „Umiestňovanie dlhodobo nezamestnaných občanov na trhu práce s využitím neštátnych služieb zamestnanosti“

Národný projekt sa realizuje od marca roku 2017 a jeho cieľom je zlepšenie postavenia dlhodobo nezamestnaných UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, obnova pracovných návykov a aktívna pomoc pri ich umiestnení na trhu práce, prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania. Cieľovou skupinou sú občania vedení v evidencii UoZ najmenej 24 po sebe nasledujúcich mesiacov.

Za umiestnenie dlhodobo nezamestnaného UoZ na trh práce sa považuje, ak agentúra dočasného zamestnávania prijme dlhodobo nezamestnaného UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny do pracovného pomeru, ktorý je dohodnutý v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času, pričom pracovná zmluva pokrýva celé obdobie daného kalendárneho mesiaca a v období od druhého do šiesteho, resp. deviateho kalendárneho mesiaca od vzniku pracovného pomeru, prideli dočasného agentúrneho zamestnanca najmenej k jednému užívateľskému zamestnávateľovi. Ak bude dočasný agentúrny zamestnanec pridelený k užívateľskému zamestnávateľovi aj v období 7. až 9. mesiaca od vzniku pracovného pomeru s agentúrou dočasného zamestnávania, úrad PSVR po preukázaní tejto skutočnosti vyplatí agentúre dočasného zamestnávania jednorazový príspevok.

Príspevok je paušálny, vypláca sa za umiestnenie dlhodobo nezamestnaného UoZ na trhu práce a je určený na refundáciu časti nevyhnutných výdavkov agentúry dočasného zamestnávania, spojených s umiestnením dlhodobo nezamestnaného UoZ na trhu práce. Maximálna dĺžka poskytovania príspevku je 9 kalendárnych mesiacov.

V roku 2018 sa umiestnilo na trhu práce 17 dlhodobo nezamestnaných UoZ (z toho 12 mužov a 5 žien) a celkové finančné príspevky boli poskytnuté vo výške 98 775 eur.

Národný projekt „Šanca na zamestnanie“

Národný projekt sa realizuje od 25.9.2015 vo všetkých krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných UoZ. Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ak vytvoril pracovné miesto v niektorej z vymedzených oblastí verejného zamestnávania na dobu najmenej 3 mesiace. Pracovný pomer môže byť dohodnutý na obdobie 3 až 9 mesiacov, prípadne na dobu neurčitú. Finančný príspevok sa poskytne zamestnávateľovi najmenej počas 3 a najviac počas 9 kalendárnych mesiacov. V roku 2018 bolo do národného projektu zaradených 117 UoZ čo je o 447 UoZ menej ako v roku 2017 a bolo vyčerpaných 781 911 eur, čo je v porovnaní s rokom 2017 pokles o 4 185 195 eur. Národný projekt bol ukončený v septembri 2018.

Národný projekt „Šanca na zamestnanie pre Bratislavský samosprávny kraj“

Národný projekt sa realizuje ako ekvivalent NP „Šanca na zamestnanie“ v Bratislavskom samosprávnom kraji od 11.1.2016 s rovnakým cieľom. V roku 2018 bolo do národného projektu zaradených 63 UoZ čo je o 67 UoZ menej ako v roku 2017 a bolo vyčerpaných 347 318 eur, čo je v porovnaní s rokom 2017 nárast o 26 941 eur. Národný projekt bol ukončený v novembri 2018.

Národný projekt „Cesta z kruhu nezamestnanosti“

Cieľom je podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných UoZ prostredníctvom získania a prehľbovania pracovných zručností. Oprávnenou cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ podľa § 8 ods. 1) písm. c) zákona o službách zamestnanosti. Hlavnou aktivitou NP je poskytovanie

finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na plný alebo polovičný úväzok na dobu minimálne 15 mesiacov, resp. na neurčitý čas, pričom finančné príspevky sa poskytujú zamestnávateľovi mesačne najviac počas 12 mesiacov alebo najviac počas 15 mesiacov, v závislosti od doby evidencie prijatého UoZ. V roku 2018 bolo na tento nástroj zaradených 35 UoZ, čo je o 1 063 UoZ menej v porovnaní s rokom 2017 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 2 951 723 eur, čo je o 24 317 564 eur menej ako v roku 2017. Zníženie nastalo vzhľadom na skutočnosť, že od 1.7.2017 prebiehalo už len dofinancovanie vytvorených záväzkov.

Národný projekt „Šanca pre mladých“

Cieľom národného projektu je zlepšenie postavenia UoZ – NEET na trhu práce, zvýšenie zamestnatelnosti a zamestnanosti, znižovanie dlhodobej nezamestnanosti podporou vytvárania pracovných miest. Oprávnenou cieľovou skupinou sú UoZ - NEET vo veku do 29 rokov vedení v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. Hlavnou aktivitou NP je poskytovanie finančných príspevkov zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na plný alebo polovičný úväzok na dobu minimálne 3 mesiacov, resp. na neurčitý čas, pričom finančné príspevky sa poskytujú zamestnávateľovi mesačne najmenej počas 3 mesiacov a najviac počas 9 mesiacov. V roku 2018 bolo na tento nástroj zaradených 1 140 UoZ, čo je o 335 UoZ menej v porovnaní s rokom 2017 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 7 733 983,52 eur, čo je o 7 436 264 eur viac ako v roku 2017. Národný projekt sa začal realizovať v júni 2017 a od 1.7.2018 prebiehalo už len dofinancovanie vytvorených záväzkov.

Národný projekt „Chceme byť aktívni na trhu práce (50+)“

Cieľom je zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti – občanov starších ako 50 rokov veku (ďalej len „UoZ vo veku 50+“), zvýšenie ich zamestnatelnosti a zamestnanosti prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta v menej rozvinutých regiónoch. Finančný príspevok sa poskytne zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ vo veku 50+, ak je pracovný pomer dohodnutý na dobu najmenej 12 mesiacov. Finančný príspevok sa poskytuje najviac počas 12 mesiacov. Zamestnávateľ je povinný vytvorené pracovné miesto zachovať najmenej počas týchto 12 mesiacov. V roku 2018 bolo na tento nástroj umiestnených 590 UoZ, čo je o 468 UoZ menej ako v roku 2017. V roku 2018 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 1 680 814 eura, čo je o 81 274 eura viac ako v roku 2017.

Národný projekt „Reštart – príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce“

Cieľom národného projektu je prispieť k zvýšeniu zamestnatelnosti a zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných občanov, k zníženiu dlhodobej nezamestnanosti a k podpore rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie dlhodobo nezamestnaných občanov hľadať si zamestnanie, ako aj prostredníctvom vytvorenia podmienok pre dlhodobo nezamestnaných občanov získať alebo obnoviť pracovné návyky a zručnosti priamo u zamestnávateľa. Cieľovou skupinou sú dlhodobo nezamestnaní občania, vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie viac ako 24 po sebe nasledujúcich mesiacov. Tento národný projekt sa realizuje od júla 2017 prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1

Podpora aktívnych dlhodobo nezamestnaných občanov - poskytovanie finančného príspevku aktívnym dlhodobo nezamestnaným občanom, vedeným v evidencii UoZ viac ako 24 po sebe nasledujúcich mesiacov, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa poskytuje mesačne, počas obdobia 1 - 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom a úradom PSVR a na základe „Potvrdenia zamestnávateľa o trvaní zamestnania“. V roku 2018 bolo v rámci tohto opatrenia podporených 1 814 dlhodobo nezamestnaných občanov, čo je o 578 osôb viac ako v roku 2017. Vyčerpaných bolo 1 802 729 eur, čo je o 1 578 579 eur viac ako v roku 2017.

Opatrenie č. 2

Zapracovanie u zamestnávateľa za účelom získania a obnovy pracovných návykov - poskytovanie mesačného finančného príspevku na vykonávanie zapracovania u zamestnávateľa podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti. Forma aktivácie dlhodobo nezamestnaných občanov vykonávaním zapracovania u zamestnávateľa, ktorej cieľom je získanie, prehĺbvanie praktických

skúseností pre potreby trhu práce. V roku 2018 bolo v rámci tohto opatrenia zapojených 1 910 dlhodobo nezamestnaných občanov, čo je o 1 055 dlhodobo nezamestnaných občanov viac ako v roku 2017. Vyčerpaných finančných prostriedkov v roku 2018 bolo vo výške 3 083 260,10 eur, čo je o 2 896 454,1 eur viac ako v roku 2017.

Národný projekt „Reštart pre mladých UoZ“

Cieľom je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň) na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti, zamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie mladých ľudí do 29 rokov hľadať si zamestnanie. Cieľovou skupinou sú UoZ (NEET) vo veku do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň). Tento národný projekt sa realizoval od júla 2017 do decembra 2018 prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1

Podpora individualizovaného poradenstva pre mladých UoZ

V rámci opatrenia č. 1 bolo poskytované poradenstvo mladým UoZ v rozsahu 30 hodín/ 13 aktivít/UoZ. Poradenský proces bol zameraný na rozvoj zručností pre riadenie vlastnej kariéry, s osobitným dôrazom na plánovanie. Od začiatku realizácie projektu do 31.12. 2018 bolo do tohto opatrenia zaradených 19 634 UoZ, z toho v roku 2018 boli odborné poradenské služby poskytnuté 13 641 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo 705 944, 44 eur.

Po splnení stanovených podmienok môže UoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom procese (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,64 eura za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského procesu v plnom rozsahu je 60,32 eura.

Opatrenie č. 2

Podpora aktívnych mladých UoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku aktívnym mladým UoZ, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa bude poskytovať mesačne, počas obdobia 1 - 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom (predtým mladý UoZ) a úradom PSVR. V roku 2018 bolo do národného projektu zapojených 1 637 UoZ čo je o 5 183 UoZ menej ako v roku 2017. V roku 2018 bolo vyčerpaných 4 843 712 eur, čo je o 3 158 884 eur menej. Záväzkovanie finančných prostriedkov bolo zastavené dňa 15.8.2018.

Národný projekt „Reštart pre mladých UoZ 2“

Cieľom je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň) na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti, zamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie mladých ľudí do 29 rokov hľadať si zamestnanie. Cieľovou skupinou sú UoZ (NEET) vo veku do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň). Tento národný projekt sa realizuje od augusta 2018.

V rámci národného projektu ide o poskytovanie finančného príspevku aktívnym mladým UoZ, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa bude poskytovať mesačne, počas obdobia 1 - 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom (predtým mladý UoZ) a úradom PSVR. V roku 2018 bolo do národného projektu zapojených 7 859 UoZ a vyčerpaných bolo 1 297 476 eur.

Národný projekt „Cesta na trh práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré dlhodobo vykazovali vysokú mierou evidovanej nezamestnanosti.

V rámci projektu je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch :

Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš,

Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov,
Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov n/Topľou

Aktivita č. 1

Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ.

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času:

- na dobu určitú, minimálne na 20 mesiacov alebo
- na neurčitý čas s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 20 mesiacov.

V roku 2018 bolo do tejto aktivity zaradených 322 UoZ, čo je o 698 UoZ menej ako v roku 2017, pri čerpaní finančných prostriedkov vo výške 5 834 566,44 eur, čo je o 4 407 568,44 eura viac ako v roku 2017. Čerpanie v roku 2018 nadväzuje aj na čerpanie z roku 2017. Dňom 31.7.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č.1.

Aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných občanov v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie.

Úrad PSVR poskytne finančné príspevky zamestnávateľovi, ktorý prijme na vytvorené pracovné miesto znevýhodneného UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času, a to na dobu určitú, minimálne na 24 mesiacov alebo na neurčitú dobu, s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 24 mesiacov.

V roku 2018 bolo do tejto aktivity zaradených 27 UoZ, čo je o 10 UoZ viac ako v roku 2017, pri čerpaní finančných prostriedkov vo výške 143 768,76 eur, čo je o 129 712,76 eura viac ako v roku 2017. Čerpanie v roku 2018 nadväzuje aj na čerpanie z roku 2017. Dňom 31.10.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č.2.

Aktivita č. 3

Poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času na určitú (3 až 12 mesiacov), alebo na dobu neurčitú.

Povinná doba trvania pracovného miesta je najmenej 3 mesiace. Finančný príspevok sa poskytuje v závislosti od dohodnutej doby trvania pracovného pomeru, najviac počas 12 mesiacov.

V roku 2018 bolo do tejto aktivity zaradených 542 UoZ, čo je o 2836 UoZ menej ako v roku 2017, pri čerpaní finančných prostriedkov vo výške 12 283 212,12 eur, čo je o 4 683 872,12 eura viac ako v roku 2017. Čerpanie v roku 2018 nadväzuje aj na čerpanie z roku 2017. Dňom 31.7.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č. 3.

Aktivita č.4

Poskytovanie finančného príspevku na samozamestnanie UoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach.

Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby.

Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej nepretržité vykonávanie najmenej dva roky.

V roku 2018 bolo do tejto aktivity zaradených 83 UoZ, čo je o 372 UoZ menej ako v roku 2017, pri čerpaní finančných prostriedkov vo výške 1 121 182,05 eur, čo je o 481 752,95 eura menej ako v roku 2017. Dňom 31.7.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č. 4.

Aktivita č. 5

Poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve, aj v rámci jednej obce.

Finančný príspevok sa poskytuje najviac po dobu 12 po sebe nasledujúcich mesiacov.

V roku 2018 bolo do tejto aktivity zaradených 3 209 UoZ, čo je o 885 UoZ menej ako v roku 2017, pri čerpaní finančných prostriedkov vo výške 1 755 815,84 eur, čo je o 1 198 052,84 eura viac ako v roku 2017. Čerpanie v roku 2018 nadväzuje aj na čerpanie z roku 2017.

Aktivita č. 6

Podpora UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom intenzívneho a individualizovaného poradenského procesu, ktorý zohľadňuje individuálnu sociálnu situáciu UoZ.

Poradenský proces je zameraný na rozvoj zamestnateľnosti UoZ (zvyšovanie motivácie, stanovenie kariérového cieľa, komunikácia so zamestnávateľom, techniky hľadania práce a pod.). V rámci opatrenia je poskytované odborné poradenstvo pre UoZ v rozsahu 35 hodín/13 aktivít/UoZ. Plánovaný počet UoZ zapojených do tejto aktivity je 36 000.

Po splnení stanovených podmienok môže DN UoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom procese (cestovné, stravné a pod.) vo výške 6,18 eura za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského procesu v plnom rozsahu je 80,34 eur.

Od začiatku realizácie projektu v marci roku 2017 do 31.12. 2018 boli individualizované služby poskytnuté 11 342 UoZ, z toho v roku 2018 bolo do aktivity zaradených 8 747 UoZ, z čoho 75,07 % bolo dlhodobo nezamestnaných (6 566 DN UoZ). Čerpanie prostriedkov v tejto aktivite bolo vo výške 573 444 eur.

Národný projekt „Cesta na trh práce 2“

Cieľom projektu je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti.

V rámci projektu je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch :

Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš,

Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica , Košice-okolie, Michalovce

Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov n/Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov.

Začiatok realizácie národného projektu je 06/2018.

V rámci navrhovaného národného projektu Cesta na trh práce 2 sa budú realizovať tri opatrenia a to:

Opatrenie č. 1

Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času:

- na dobu určitú, minimálne na 20 mesiacov alebo

- na neurčitý čas s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 20 mesiacov.

Do opatrenia č. 1 bolo v roku 2018 zaradených 1 139 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 146 267,44 eur. Nakoľko sa národný projekt začal realizovať v júni 2018, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s celým rokom 2017.

Opatrenie č. 2

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času na určitú (3 až 12 mesiacov), alebo na dobu neurčitú.

Povinná doba trvania pracovného miesta je najmenej 3 mesiace. Finančný príspevok sa poskytuje v závislosti od dohodnutej doby trvania pracovného pomeru, najviac počas 12 mesiacov.

Do opatrenia č. 2 bolo v roku 2018 zaradených 930 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 346 731,83 eur. Nakoľko sa národný projekt začal realizovať v júni 2018, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s rokom 2017.

Opatrenie č.3

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku na samozamestnanie UoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby.

Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej nepretržité vykonávanie najmenej dva roky.

Do opatrenia č. 3 bolo v roku 2018 zaradených 173 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 603 705,88 eur. Nakoľko sa národný projekt začal realizovať v júni 2018, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s rokom 2017.

Národný projekt "Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných UoZ"

Aktivita č. 1

Bilancia kompetencií pre DN UoZ je realizovaná prostredníctvom externých dodávateľov, vybraných v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Aktivita je určená pre dlhodobo nezamestnaných UoZ, ktorí nemajú predstavu o svojom uplatnení sa na trhu práce alebo ktorí z objektívnych dôvodov potrebujú zmeniť svoje pracovné zameranie a potrebujú k tomu poradenskú podporu formou bilancie kompetencií, zameranej na pomoc pri hľadaní profesijného smerovania a získaní zručností pri riadení vlastnej kariéry. Aktivita č. 1 je realizovaná v rozsahu 10 stretnutí/38hodín/DN UoZ. Plánovaný počet DN UoZ zapojených do tejto aktivity je 30 000.

Po splnení stanovených podmienok môže DN UoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom procese (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,64 eura za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského procesu v plnom rozsahu je 46,40 eur.

V roku 2018 boli individualizované služby poskytnuté 309 DN UoZ. Vzhľadom na začiatok realizácie tejto aktivity v decembri roku 2018 neboli čerpané žiadne finančné prostriedky.

Aktivita č. 2

Podpora individualizovaného poradenstva pre DN UoZ je realizovaná internými odbornými poradcami úradov práce a je zameraná na podporu ťažko umiestniteľných dlhodobo nezamestnaných UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom individuálnych a skupinových poradenských aktivít. Tieto aktivity sú zamerané najmä na analýzu a komplexné zhodnotenie celkového potenciálu z hľadiska uplatniteľnosti na trhu práce, identifikácie bariér, stanovenia opatrení na zvýšenie možností uplatnenia sa na trhu práce, mobilizácie individuálnych zdrojov a posilnenia motivácie k proaktívnemu prístupu k riešeniu dlhodobej nezamestnanosti. Aktivita č. 2 je realizovaná v rozsahu 14-15 stretnutí/41-45 hodín/DN UoZ. V rámci aktivity č.2 bolo prijatých a vyškolených 129 nových odborných poradcov. Plánovaný počet DN UoZ zapojených do tejto aktivity je 50 000.

Po splnení stanovených podmienok môže UoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom procese (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,64 eura za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského procesu v plnom rozsahu je 69,60 eur.

V roku 2018 boli individualizované služby poskytnuté 11 255 DN UoZ. Čerpanie prostriedkov v tejto aktivite bolo vo výške 448 043,24 eur.

Národný projekt „Spoločne hľadáme prácu“

Národný projekt sa realizuje od 1. 1. 2016 prostredníctvom ústredia a 43 úradov PSVR v rámci SR mimo Bratislavského samosprávneho kraja, prostredníctvom dvoch hlavných aktivít. Aktivita č. 1 - Veľtrh práce a aktivita č. 2 – Podpora rozvoja siete EURES a poradenstvo v oblasti mobility pracovnej sily v rámci EÚ/EHP, ktorých cieľom je poskytovanie kvalitných a adresných služieb zamestnanosti, motivácia UoZ, ale aj ostatných klientov ako zamestnávateľov k aktívnej spolupráci s úradmi PSVR v oblasti sprostredkovania zamestnania, a to nielen prezentovaním ponúk voľných pracovných miest, ale aj poskytnutím možnosti priameho výberu vhodných zamestnancov z radov zúčastnených klientov z cieľových skupín.

Cieľom projektu je zlepšenie postavenia UoZ, ako aj znevýhodnených UoZ, zvýšenie zamestnateľnosti, zlepšenie prepojenia verejných a neverejných služieb zamestnanosti a spolupráce so zamestnávateľmi. Od začiatku realizácie projektu je vyčerpaných celkom 2 106 529,84 eur.

Centrálne schvaľované projekty

V roku 2018 v rámci § 54 prostredníctvom centrálne schvaľovaných projektov bolo hodnotiacou komisiou ústredia na posudzovanie, hodnotenie a odporúčanie schvaľovania predložených projektov a programov v rámci aktívnych opatrení na trhu práce podľa § 54 ods. 1., písm. c, d, f, schválené celkom 2 projekty pre predpokladaný počet dohodnutých pracovných miest celkom 243 osôb, ktoré budú vytvorené v roku 2019. Výška schválených

finančných prostriedkov bola 499 682 eur a čerpanie finančných prostriedkov sa premietne v roku 2019 a 2020. Počas roka 2018 bolo zaradených celkom 28 osôb (zaradené osoby z projektov, schválených v roku 2017), z toho bolo 27 mužov a 1 žena. Čerpaná suma na projekty, ktoré boli schválené v roku 2017 a v roku 2016, bola celkom 324 711 eur.

Príspevok na rekvalifikáciu RE-PAS (§ 54 ods. 1 písm. d)

Projekty RE-PAS sú určené pre všetkých UoZ, vrátane znevýhodnených na trhu práce, ktorí majú problém pracovne sa uplatniť a potrebujú flexibilne reagovať na požiadavky trhu práce. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý má požadovanú rekvalifikáciu zrealizovať. Rekvalifikácia je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnutia teoretických a praktických vedomostí, schopností a zručností vo vybranom vzdelávacom (rekvalifikačnom) kurze. Úrad uhradil UoZ 100 % nákladov na rekvalifikáciu (kurzovné), maximálne však len do výšky uvedenej v dohode o poskytnutí príspevku na rekvalifikáciu, ktorú uzatvoril UoZ a úrad PSVR.

V roku 2018 nastúpilo na rekvalifikáciu 247 UoZ (na základe dohôd, ktoré boli uzatvorené ešte v roku 2017). Z celkového počtu UoZ bolo 88 mužov (35,63 %) a 159 žien (64,37 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (73,28 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 181 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (40,08 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 99 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 161 znevýhodnených 65,18 %, najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 94 UoZ (38,05 %).

Príspevok na rekvalifikáciu bol v roku 2018 poskytnutý 1 692 UoZ (išlo o dohody o poskytnutí príspevku na rekvalifikáciu, ktoré boli uzatvorené v roku 2017). Celková výška poskytnutého príspevku bola 1 156 663,41 eura.

Poskytovanie príspevku na rekvalifikáciu bolo ukončené k septembru 2018.

Podpora rekvalifikácie UoZ REPAS+ (§ 54 ods. 1 písm. d)

Rekvalifikácia (REPAS+) je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnutia odborných vedomostí a zručností v rekvalifikačnom kurze. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý rekvalifikáciu zrealizuje. Úrad PSVR uhrádza UoZ príspevok na rekvalifikáciu (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,64 eura za každý absolvovaný deň rekvalifikačného kurzu.

V roku 2018 bolo na rekvalifikácie zaradených 13 308 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 6 648 mužov (49,95 %) a 6 660 žien (50,05 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (38,74 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 5 155 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (35,30 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 4 698 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 9 699 znevýhodnených (72,88 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 7 588 UoZ (57,01 %).

Príspevok na podporu rekvalifikácie UoZ bol v roku 2018 poskytnutý 13 043 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 10 247 562,26 eura, z toho príspevok na kurzovné vo výške 8 871 360,85 eura a príspevok na cestovné a stravné vo výške 1 376 201,41 eura.

Podpora kľúčových kompetencií UoZ KOMPAS+ (§ 54 ods. 1 písm. d)

V rámci kompetenčných kurzov (KOMPAS+) sa podporujú vybrané kľúčové kompetencie UoZ uplatniteľné na trhu práce, akými sú komunikačné zručnosti (vrátane sociálnych kompetencií), osobnostný rozvoj (vrátane manažérskych a podnikateľských kompetencií), počítačové zručnosti, jazykové zručnosti. S ohľadom na posilňovanie kľúčových kompetencií si UoZ môže zvoliť kompetenčný kurz, o ktorý má záujem a poskytovateľa kompetenčného kurzu, ktorý kompetenčný kurz zrealizuje. Úrad PSVR uhrádza UoZ príspevok na kompetenčný kurz (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,64 eura za každý absolvovaný deň kompetenčného kurzu.

V roku 2018 bolo zaradených 8 873 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 3 375 mužov (38,04 %) a 5 498 žien (61,96 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (37,30 %) tvorili UoZ vo veku do 24 rokov v počte 3 310 UoZ. Z hľadiska vzdelania najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (25,75 %) v počte 2 285. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 6 883 znevýhodnených (77,57 %); najväčšou

skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 5 939 UoZ (66,93 %).

Príspevok na podporu kľúčových kompetencií UoZ bol v roku 2018 poskytnutý 9 837 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 6 691 907,65 eura, z toho príspevok na kurzovné vo výške 5 942 636,63 eura a príspevok na cestovné a stravné vo výške 749 271,02 eura.

Projekt „Pripravený na prácu“

V zmysle uznesenia Vlády SR č. 589 z 13. decembra 2017 k východiskám k opatreniam na odstránenie bariér pre trvalo udržateľný rozvoj automobilového priemyslu na Slovensku realizuje Ústredie PSVR v spolupráci s úradmi PSVR projekt Pripravený na prácu (ďalej len „projekt“) podľa § 54 ods. 1 písm. d) zákona o službách zamestnanosti. Tento projekt je rozdelený na 2 fázy a jeho realizáciu zabezpečuje externý poskytovateľ.

V rámci 1. fázy sa realizuje vzdelávací program Inkluzívne vzdelávanie, zameraný na zvýšenie kompetencií potrebných pre ľahšie umiestnenie účastníkov projektu v oblasti strojárnej a automobilovej výroby. Po absolvovaní Inkluzívneho vzdelávania budú UoZ pripravení na pracovnú pozíciu operátor výroby. Do prvej fázy má byť postupne zaradených 20 000 UoZ. Realizácia Inkluzívneho vzdelávania začala 28.05.2018.

2. fáza projektu je zameraná na odborné vzdelávanie v akreditovaných vzdelávacích programoch (Mechatronik, Priemyselný mechanik, Nástrojár, Mechanik prípravkov, Elektrotechnik automatizačnej techniky, Auto-elektrikár, Auto-mechanik, Mechatronik v automobilovom priemysle, Pracovník logistiky a skladového hospodárstva, Operátor CNC strojov, Obrábač kovov, Strojní mechanik – zámočník a Pracovník automatizácie v strojárnej výrobe). Cieľovou skupinou sú vybraní účastníci z 1. fázy projektu v celkovom počte 3 100 UoZ.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie k 31. 12. 2018 zaradených 5 492 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 3 560 mužov (64,82 %) a 1 932 žien (35,18 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (48,78 %) tvorili UoZ vo veku 30 - 49 rokov, v počte 2 679 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (36,87 %) tvorili UoZ so stredným odborným vzdelaním, v počte 2 025 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 4 530 znevýhodnených (82,48 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 3 524 UoZ (64,17 %).

Celková výška poskytnutého príspevku bola 4 820 828,14 eur, z toho príspevok na kurzovné uhradený externému poskytovateľovi vo výške 4 371 445,00 eur a paušálne príspevky uhradené UoZ vo výške 449 383,14 eur.

Interný projekt „Buď aktívny - zamestnaj sa“

V roku 2018 pokračovala prostredníctvom ústredia PSVR a úradov PSVR realizácia interného motivačného projektu „Buď aktívny - zamestnaj sa“, určeného pre mladých do 29 rokov. Tento projekt je realizovaný v súlade s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike, ktorý prerokovala a vzala na vedomie vláda SR na svojom rokovaní dňa 5. 2. 2014.

Cieľom projektu je motivovať mladých UoZ do 29 rokov k zvyšovaniu zamestnanosti, zvýšením ich záujmu uplatniť získané zručnosti, znalosti a praktické skúsenosti v praxi na otvorenom trhu práce, ale aj ich zamestnateľnosti.

V rámci tohto projektu majú UoZ možnosť využiť jednotlivé aktívne opatrenia na trhu práce, odborné poradenské služby, účasť na výberových konaniach, národných a regionálnych projektoch realizovaných úradom PSVR, samostatný informačno - poradenský nástroj – internetový portál na vyhľadávanie voľných pracovných miest ISTP - www.istp.sk (internetový sprievodca trhom práce), čo klientom pomôže okrem iného aj šetriť vlastné finančné prostriedky, svoj čas (pri hľadaní si vhodného zamestnania na základe osobných požiadaviek) a kontaktovať zamestnávateľa z pohodlia domova.

Projekt je realizovaný zabezpečovaný vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez finančných nárokov z AOTP.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie zaradených k 31.12.2018 95 352 UoZ/mladých do 29 rokov, čo predstavuje 91,37 % z celkového počtu UoZ do 29 rokov (104 349).

Interný projekt „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“

Dňa 25. 11. 2016 bol monitorovacím výborom OP L'Z schválený Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trhu práce v SR. Hlavným cieľom tohto plánu je navrhnuť a implementovať komplexný prístup založený na opatreniach hĺbkového individuálneho posúdenia a zodpovedajúceho poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných, ktoré sa týka zlepšenia vyhliadok ich zamestnateľnosti, odstránenia prekážok zamestnanosti a posúdenia predchádzajúceho úsilia pri hľadaní zamestnania, berúc do úvahy aj ďalšie aspekty zlepšenia kvality ich života. Podiel dlhodobo nezamestnaných sa pohyboval na úrovni okolo 50 % evidovaných uchádzačov o zamestnanie. V rámci cieľových indikátorov Európa 2020 si Slovensko stanovilo cieľ znížiť mieru dlhodobej nezamestnanosti. Na dosiahnutie tohto cieľa boli prijaté konkrétne opatrenia tak v oblasti legislatívy, ako aj v oblasti implementácie. Jedným z opatrení je realizácia interného projektu „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“.

Cieľom projektu je zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti dlhodobo nezamestnaných na trhu práce prostredníctvom intenzívneho individuálneho prístupu zo strany zamestnancov úradu PSVR, ale aj dlhodobo nezamestnaných počas 4 mesiacov. Ďalšou prioritou je využívanie bezplatného internetového portálu www.istp.sk (internetového sprievodcu trhom práce), kde zamestnávateľia zverejňujú voľné pracovné miesta a kde si UoZ môžu vytvoriť profil, na základe ktorého im systém vygeneruje vhodné voľné pracovné miesta, vytvorí životopis a spáruje osobný profil s požiadavkami zamestnávateľa. Aktivity budú realizované vlastnými personálnymi kapacitami.

S vybratými UoZ sa uzatvára tzv. dohoda o pracovnej integrácii. Projekt je realizovaný vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez finančných nárokov z AOTP.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie k 31. 12. 2018 zaradených 67 101 dlhodobo nezamestnaných UoZ, čo predstavuje 49,87 % podiel z počtu všetkých dlhodobo nezamestnaných UoZ k začiatku realizácie projektu. Intenzívnou individuálnou prácou sa podarilo umiestniť na trhu práce 12 932 UoZ, čo je 19,27 % z počtu zaradených dlhodobo nezamestnaných UoZ do interného motivačného projektu.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)

Úrad PSVR môže poskytnúť príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (ďalej len „CHD/CHP“) zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v CHD/CHP prijme do pracovného pomeru UoZ, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím (ďalej len „OZP“), vedeného v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti nákladov na zriadenie pracovného miesta pre OZP v CHD/CHP, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie vykonávania pracovnej činnosti OZP a súvisia so zriadením tohto pracovného miesta.

Výška príspevku je naviazaná na celkovú cenu práce, vypočítanú z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, pričom je závislá aj od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom zamestnávateľ zriaďuje CHD/CHP. Dĺžka zachovania zriadeného pracovného miesta v CHD/CHP je najmenej 2 roky.

V roku 2018 bolo týmto aktívnym opatrením podporených 122 pracovných miest (v roku 2017 155 pracovných miest), na ktorých bolo zaradených celkovo 167 občanov so zdravotným postihnutím (v roku 2017 to bolo 242 klientov), pričom na uvedené AOTP bolo vynaložených 682 252 eur (v roku 2017 vynaložených 607 551 eur).

Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)

Úrad PSVR môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % OZP z priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa § 63 ods. 3 zákona a ktorý nemá priznané postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska príspevok na udržanie OZP v zamestnaní, ak oň písomne požiada. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, platených zamestnávateľom mesačne zo mzdy zamestnanca, ktorý je OZP.

V roku 2018 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 22 občanov so zdravotným postihnutím. Celkové čerpané finančné prostriedky predstavovali 32 195 eur (medziročný nárast o 1 občanov so zdravotným postihnutím a nárast čerpaných finančných prostriedkov o 1 015 eur).

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)

Úrad PSVR môže poskytnúť občanovi so zdravotným postihnutím príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť, prevádzkovanú na chránenom pracovisku nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa poskytuje UoZ -

OZP, ktorý bude prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od násobku celkovej ceny práce definovaného zákonom o službách zamestnanosti a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese.

Prostredníctvom tohto opatrenia bolo v roku 2018 bolo podporené vytvorenie 76 pracovných miest na samozamestnanie občanov so zdravotným postihnutím, čo je o 1 pracovné miesto menej ako v roku 2017. Celkové čerpanie na tento príspevok bolo vo výške 379 297 eur, čo je v porovnaní s rokom 2017 pokles o 13 857 eur.

Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

Príspevok na činnosť pracovného asistenta sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva OZP alebo samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je OZP. Príspevok sa poskytuje v prípade, ak potreba pracovného asistenta vyplýva z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti OZP. Maximálna výška príspevku je 70 % celkovej ceny práce definovanej zákonom o službách zamestnanosti.

Úrady PSVR v roku 2018 podporili 775 (v roku 2017 ich bolo 969) prijímateľov príspevku (z toho 417 zamestnávateľov a 358 SZČO so ZP), pričom na pracovné miesta pracovných asistentov bolo celkovo zaradených 1 128 pracovných asistentov, čo oproti roku 2017 predstavuje nárast o 51 pracovných asistentov. V roku 2018 bola celková suma čerpaných finančných prostriedkov 5 801 578 eur (čo oproti roku 2017 predstavuje medziročný nárast o 884 953 eur).

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov sa poskytuje zamestnávateľovi v CHD/CHP, ak o tento príspevok písomne požiada.

V roku 2018 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 9 433 občanov so zdravotným postihnutím zamestnaných v chránených dielňach a na chránených pracoviskách (medziročne pokles o 330 občanov so zdravotným postihnutím). Celková čerpaná suma na úhradu týchto nákladov bola 30 051 864 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 1 584 703 eur.

Tabuľka 8 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa dosiahnutého stupňa vzdelania – rok 2018

v €

Vzdelanie	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu SR	1 163	1 203	1 027
Základné	790	840	593
Vyučení	933	972	652
Stredné (bez maturity)	895	933	697
Vyučení s maturitou	1 081	1 117	828
Úplné stredné všeobecné	1 079	1 121	897
Úplné stredné odborné	1 108	1 158	942
Vyššie odborné	1 169	1 300	1 064
Vysokoškolské I. stupňa	1 239	1 384	1 040
Vysokoškolské II. stupňa	1 627	1 888	1 252
Vysokoškolské III. stupňa	1 674	2 323	1 495

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 9 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 – rok 2018

v €

Hlavná trieda SK ISCO-08	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu SR	1 163	1 203	1 027
Zákonnodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	2 470	2 637	1 846
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	1 450	1 777	1 178
Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci	1 271	1 358	1 033
Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	975	993	887
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	794	815	711
Kvalifikovaní robotníci v poľnohosp., lesníctve	835	852	644
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príb. odb.	1 098	1 105	805
Obsluha strojov a zariadení	1 030	1 034	869
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	662	714	558

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 10 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – rok 2018

v €

Veková skupina	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	1 163	1 203	1 027
do 20 rokov	719	725	601
20 – 24 rokov	867	876	753
25 – 29 rokov	1 062	1 088	923
30 – 34 rokov	1 210	1 254	995
35 – 39 rokov	1 275	1 331	1 038
40 – 44 rokov	1 271	1 333	1 053
45 – 49 rokov	1 200	1 242	1 067
50 – 54 rokov	1 137	1 174	1 030
55 – 59 rokov	1 102	1 136	1 016
60 a viac rokov	1 101	1 128	1 053

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 11 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov – rok 2018

v €

Región	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	1 163	1 203	1 027
Bratislavský	1 523	1 595	1 205
Trnavský	1 108	1 139	985
Trenčiansky	1 086	1 111	970
Nitriansky	1 021	1 037	965
Žilinský	1 073	1 099	989
Banskobystrický	1 003	1 005	999
Prešovský	916	901	953
Košický	1 099	1 135	1 007

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 12 Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – rok 2018

v €

Pohlavie / zložky mzdy		Priemerná mesačná hrubá mzda	v tom zložky priemernej mesačnej hrubej mzdy				
			základná mzda	prémie a odmeny	príplatky a doplatky	Náhrady mzdy	ostatné mzdové zložky
Spolu	v €	1 163	768	125	83	143	42
	v %	100	66	11	7	12	3
Muži	v €	1 303	844	160	89	156	51
	v %	100	65	12	7	12	4
Ženy	v €	1 015	689	87	76	129	32
	v %	100	68	9	7	12	3

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 13 Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – rok 2018

Mzdové pásmo priemernej mesačnej hrubej mzdy v €	Spolu		Podiely zamestnancov podľa hlavných tried zamestnaní v %								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
menej ako 200	0,55	0,16	0,69	0,29	0,70	0,88	0,35	0,11	0,12	0,97	
200,01 – 250	0,44	0,08	0,45	0,15	0,39	0,60	0,11	0,12	0,06	1,46	
250,01 – 300	0,43	0,07	0,34	0,13	0,42	0,99	0,22	0,11	0,07	1,25	
300,01 – 350	0,44	0,11	0,38	0,14	0,44	1,23	0,27	0,08	0,06	1,02	
350,01 – 400	0,51	0,09	0,42	0,17	0,60	1,44	0,11	0,10	0,12	1,20	
400,01 – 450	0,82	0,14	0,48	0,28	0,74	1,71	0,51	0,34	0,17	2,41	
450,01 – 500	3,05	0,45	0,74	0,71	1,98	4,50	3,21	1,76	1,12	11,83	
500,01 – 550	2,98	0,43	0,72	0,65	2,15	4,85	5,08	1,75	2,07	12,88	
550,01 – 600	4,06	0,54	0,94	1,20	4,87	7,70	5,37	2,74	4,09	10,57	
600,01 – 650	4,53	0,58	1,12	1,46	5,37	10,14	6,91	3,20	5,36	8,89	
650,01 – 700	4,88	1,12	1,35	2,42	5,96	10,76	7,02	4,07	5,99	8,12	
700,01 – 750	5,04	1,60	2,06	3,31	6,38	9,74	8,74	4,67	6,04	7,28	
750,01 – 800	5,09	1,90	2,52	4,20	6,71	8,88	8,91	5,13	6,01	5,67	
800,01 – 850	5,00	1,93	3,02	4,63	6,90	6,89	7,81	5,38	6,12	4,84	
850,01 – 900	4,95	1,76	3,66	5,23	6,40	5,36	7,04	5,75	6,15	4,18	
900,01 – 950	4,75	1,85	3,85	5,50	6,11	4,03	6,60	5,52	6,17	3,45	
950,01 – 1 000	4,47	1,91	4,05	5,39	5,39	3,18	5,35	5,51	5,68	2,64	
1 000,01 – 1 100	7,97	3,68	8,45	10,13	8,65	4,77	9,24	9,72	8,89	4,08	
1 100,01 – 1 200	6,72	3,61	8,40	9,10	6,72	3,44	6,56	8,10	7,87	2,53	
1 200,01 – 1 300	5,61	3,36	7,88	7,80	5,31	2,24	4,25	6,90	6,17	1,62	
1 300,01 – 1 400	4,59	3,66	6,70	6,61	4,01	1,56	2,77	5,95	4,73	0,92	
1 400,01 – 1 500	3,72	3,57	5,58	5,36	3,05	1,38	1,50	4,87	3,87	0,68	
1 500,01 – 1 600	2,98	3,64	4,52	4,22	2,37	0,88	0,81	4,04	3,03	0,44	
1 600,01 – 1 700	2,39	3,58	3,72	3,47	1,76	0,68	0,37	3,27	2,49	0,23	
1 700,01 – 1 800	1,98	3,40	3,11	2,97	1,41	0,50	0,29	2,68	1,75	0,20	
1 800,01 – 1 900	1,62	3,30	2,64	2,45	1,14	0,36	0,16	2,03	1,27	0,39	
1 900,01 – 2 000	1,36	3,30	2,34	1,99	0,85	0,29	0,15	1,53	1,07	0,14	
2 000,01 – 2 100	1,13	2,88	2,17	1,65	0,67	0,20	0,09	1,14	0,75	0,09	
2 100,01 – 2 200	0,94	2,54	1,97	1,35	0,50	0,17	0,07	0,86	0,54	0,05	
2 200,01 – 2 300	0,78	2,45	1,68	1,17	0,41	0,14	0,05	0,62	0,38	0,06	
2 300,01 a viac	6,20	42,33	14,06	5,89	1,66	0,72	0,11	1,95	0,99	0,12	

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Poznámka: údaje za všetkých zamestnancov bez rozdielu na aký pracovný úväzok pracujú

Vysvetlivky:

Hlavné triedy zamestnaní SK ISCO-08:

1 – Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, 2 – Vedeckí a odborní duševní zamestnanci, 3 – Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci, 4 – Nižší administratívni zamestnanci, 5 – Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode, 6 – Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve, 7 – Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch, 8 – Obsluha strojov a zariadení, 9 – Pomocní nekvalifikovaní zamestnanci

Tabuľka 14 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania (plný pracovný čas) – rok 2018

v €

Vzdelanie	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu			Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	1 206	1 338	1 060	1 243	1 357	1 072	1 074	1 179	1 037
Základné	820	911	725	868	948	768	618	643	606
Vyučení	958	1 060	768	995	1 078	811	678	800	610
Stredné (bez maturity)	928	1 024	786	963	1 039	827	735	873	661
Vyučení s maturitou	1 110	1 239	890	1 144	1 257	914	859	967	808
Úplné stredné všeobecné	1 117	1 289	995	1 158	1 311	1 024	934	1 040	911
Úplné stredné odborné	1 136	1 312	1 003	1 186	1 337	1 025	969	1 016	961
Vyššie odborné	1 209	1 378	1 142	1 322	1 552	1 163	1 115	1 052	1 130
Vysokoškolské I. stupňa	1 281	1 573	1 121	1 436	1 688	1 213	1 068	1 191	1 039
Vysokoškolské II. stupňa	1 690	2 033	1 415	1 943	2 207	1 589	1 310	1 441	1 266
Vysokoškolské III. stupňa	1 807	1 984	1 585	2 431	2 755	1 900	1 624	1 723	1 510

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 15 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 a pohlavia (plný pracovný čas) – rok 2018

v €

Hlavná trieda SK ISCO-08	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu			Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	1 206	1 338	1 060	1 243	1 357	1 072	1 074	1 179	1 037
Zákonnodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	2 515	2 838	1 967	2 687	2 944	2 126	1 873	2 160	1 683
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	1 506	1 821	1 314	1 813	2 047	1 533	1 234	1 352	1 199
Technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci	1 289	1 476	1 127	1 377	1 520	1 194	1 049	1 141	1 026
Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	1 013	1 112	969	1 031	1 123	982	921	914	922
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	833	945	770	858	962	797	739	872	675
Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve	840	877	779	856	893	793	663	683	631
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch	1 109	1 167	865	1 115	1 175	867	824	835	730
Obsluha strojov a zariadení	1 036	1 091	861	1 040	1 097	862	891	903	603
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	700	791	627	755	820	678	587	659	563

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 16 Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére (€/hod)

Kraj	1Q/2018	2Q/2018	3Q/2018	4Q/2018
Bratislavský	9,12	9,13	9,14	9,17
Trnavský	6,42	6,41	6,52	6,65
Trenčiansky	6,42	6,49	6,63	6,68
Nitriansky	6,00	6,03	6,16	6,20
Žilinský	6,32	6,39	6,59	6,61
Banskobystrický	5,88	5,96	5,97	6,08
Prešovský	5,21	5,24	5,29	5,38
Košický	6,42	6,53	6,59	6,65
SR	6,89	6,96	7,04	7,09

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 17 Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére (€/hod)

Kategória SK NACE rev. 2	1Q/2018	2Q/2018	3Q/2018	4Q/2018
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	5,24	5,25	5,47	5,56
B Ťažba a dobývanie	6,99	7,12	7,14	7,27
C Priemyselná výroba	6,96	7,03	7,15	7,21
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	9,97	10,22	10,28	10,35
E Dodávka vody; odvod odpad. vôd, odstraňovanie odpadov	6,37	6,06	6,30	6,42
F Stavebníctvo	6,05	6,13	6,27	6,34
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	6,35	6,40	6,49	6,55
H Doprava a skladovanie	6,17	6,28	6,34	6,33
I Ubytovacie a stravovacie služby	4,14	4,20	4,35	4,45
J Informácie a komunikácie	11,63	11,97	11,96	12,14
K Finančné a poisťovacie činnosti	11,00	11,29	11,44	11,32
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	6,78	6,76	6,86	6,89
M Odborné, vedecké a technické činnosti	8,84	9,06	8,88	8,98
N Administratívne a podporné služby	5,64	5,62	5,63	5,39
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	9,18	9,34	9,76	10,49
P Vzdelávanie	5,20	5,34	5,56	5,50
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6,92	7,07	7,22	7,37
R Umenie, zábava a rekreácia	5,61	5,70	5,73	5,87
S Ostatné činnosti	4,68	4,81	5,14	4,87

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2018

**Tabuľka 18 Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie
v podnikateľskej sfére (€/hod)**

Veľkostná kategória (počet zamestnancov)	1Q/2018	2Q/2018	3Q/2018	4Q/2018
1 – 9	5,86	5,98	6,00	6,24
10 – 19	6,18	6,21	6,30	6,36
20 – 49	6,42	6,57	6,55	6,50
50 – 99	6,85	6,91	6,93	6,97
100 – 249	6,99	6,99	7,07	7,15
250 – 499	6,95	7,01	7,19	7,29
500 – 999	7,21	7,23	7,24	7,29
1 000 a viac	7,92	7,95	8,05	7,95

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 19 Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére (€/hod)

Veková skupina	1Q/2018	2Q/2018	3Q/2018	4Q/2018
do 19 rokov	4,28	4,31	4,39	4,50
20 – 24 rokov	5,00	5,09	5,14	5,21
25 – 29 rokov	6,13	6,22	6,32	6,38
30 – 34 rokov	7,12	7,18	7,30	7,34
35 – 39 rokov	7,64	7,73	7,83	7,84
40 – 44 rokov	7,60	7,70	7,86	7,88
45 – 49 rokov	7,08	7,22	7,29	7,39
50 – 54 rokov	6,75	6,82	6,93	7,00
55 – 59 rokov	6,56	6,57	6,71	6,81
60 a viac rokov	6,73	6,77	6,83	6,98

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2018

**Tabuľka 20 Priemerný hodinový zárobok podľa rodového členenia v podnikateľskej sfére –
4. štvrťrok 2018**

Ukazovateľ	Spolu	Pohlavie		Podiel (%) Ženy/Muži
		Muži	Ženy	
Priemerný hodinový zárobok (€/hod)	7,09	7,72	6,23	80

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2018

Tabuľka 21 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2017 podľa odvetví

v €/zam./mes.

Divízie SK NACE Rev.2	Celkové náklady práce	priame náklady spolu	v tom					subvencie
			z toho		nepriame náklady spolu	z toho		
			mzdy	náhrady mzdy			povinné príspevky na sociálne poistenie	nepovinné príspevky na sociálne poistenie
Priemer za SR	1 492	1 083	944	130	411	372	8	-2
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	1 190	861	751	106	329	299	6	-0
B Ťažba a dobývanie	1 692	1 203	1 024	167	488	428	24	-
C Priemyselná výroba	1 539	1 110	965	137	429	385	10	-0
D Dodávka elekt., plynu, pary a stud. vzduchu	2 402	1 683	1 428	224	719	597	36	-
E Dodávka vody	1 334	970	813	134	388	334	16	-24
F Stavebníctvo	1 328	971	844	119	357	332	3	-0
G Veľkoobchod a maloobchod	1 431	1 048	925	113	384	356	4	-0
H Doprava a skladovanie	1 340	969	842	122	382	341	11	-10
I Ubytovacie a stravovacie služby	907	666	591	69	241	227	1	-0
J Informácie a komunikácia	2 654	1 917	1 692	203	737	638	9	-
K Finančné a poisťovacie činnosti	2 627	1 877	1 625	235	750	643	22	-
L činnosti v oblasti nehnuteľností	1 580	1 152	1 004	129	429	391	6	-0
M Odborné vedecké a technické činnosti	1 901	1 402	1 221	148	500	466	6	-1
N Administratívne a podporné služby	1 090	801	707	87	291	275	2	-2
O Verejná správa a obrana	1 460	1 050	942	102	410	359	11	-0
P Vzdelávanie	1 344	978	821	156	366	341	7	-0
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 478	1 084	941	126	394	373	7	-1
R Umenie, zábava a rekreácia	1 170	864	752	88	307	288	3	-0
S Ostatné činnosti	974	731	654	76	265	252	1	-22

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

Vysvetlivka:(-) – jav sa nevyskytoval

Tabuľka 22 Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2018

Názov národného projektu/žiadateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
Prioritná os 3 Zamestnanosť			
NP Inštitút sociálnej ekonomiky Žiadateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Hlavným cieľom projektu je v kontexte novovzniknutého zákona č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch vytvorenie a pilotné overenie fungovania podpornej infraštruktúry pre sociálnu ekonomiku (SE) na celom území SR, prostredníctvom Centrálnnej koordinačnej jednotky SE a regionálnych centier SE. Ich úlohou bude bezplatné poskytovanie informácií verejnosti o sociálnom podnikaní, vysvetľovanie pravidiel fungovania sociálnych podnikov a podporenie záujmu verejnosti o ich založenie a fungovanie. Pre správnu aplikáciu zákona je potrebné vytvoriť jednotnú metodiku a pripraviť odborný personál, ktorý bude poskytovať nevyhnutnú pomoc a podporu potenciálnym záujemcom o založenie sociálnych podnikov a identifikovať subjekty SE v regiónoch. Súčasťou projektu je mediálna kampaň, zameraná na osvetu SE a sociálny rozmer v podnikaní.	05/2018 - 05/2022	8 843 328,83
NP Podpora integračným podnikom Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľom projektu je zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby. Projekt je zameraný na podporu zamestnanosti a zníženie nezamestnanosti znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených osôb, zraniteľných osôb formou poskytovania príspevkov integračným podnikom. Podpora je realizovaná prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce podľa §53f a §53g zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti.	02/2019 - 12/2023	49 997 240,00
NP Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka Žiadateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby. Realizácia projektu vytvorí podmienky na poskytovanie nenávratnej zložky pomoci pre sociálne podniky, a to v povinnej kombinácii s podporou z návratných finančných zdrojov. Obsahom aktivít bude podpora subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť štrukturálne stabilnú zamestnanosť prostredníctvom podpory podnikania, vytvárania a podpory podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky a podnikov vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce, a to prostredníctvom grantovej podpory sociálnym podnikom na účely pokrytia niektorých nákladov ich investičného zámeru. Cieľom je vytvorenie funkčného systému investičnej pomoci sociálnym podnikom podľa zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch.	4.Q/2018- 12/2023	49 500 000,00

Poznámka: *Jedná sa iba o národné projekty

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 23 Počet zariadení sociálnych podnikov podľa typu v roku 2018

Typ registrovaného podniku	2018
Integračný sociálny podnik	7
Sociálny podnik bývania	0
Iný registrovaný sociálny podnik	0
Spolu	7

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 24 Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2018

Názov RSP	Okres	NRO
Hrhovské služby, s.r.o.	Levoča	1
Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR	Bratislava	0
Ľudia a perspektíva OZ	Spišská Nová Ves	0
Obecný podnik Jedľová, s.r.o.	Svidník	1
NYOS, spol. s r.o.	Michalovce	1
Thermostav s.r.o.	Trebišov	1
Obecné služby Raslavice s.r.o.	Bardejov	1
Spolu		5

Zdroj: MPSVR SR

PRÍLOHA KU KAPITOLE 3

**Tabuľka 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky
v roku 2018**

Vyplatené dávky (v tis. €)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2018
Nemocenské	32 889,9	33 720,9	34 686,8	37 711,0	32 643,2	31 934,1	203 586,0
Ošetrovné	1 391,0	1 414,1	2 449,6	1 709,3	1 270,8	1 198,5	9 433,4
Vyrovňavacia dávka	4,5	5,7	8,1	7,4	8,7	10,5	44,9
Materské	18 931,1	19 322,4	17 816,5	20 020,9	19 816,0	21 217,6	117 124,6
Spolu	53 216,6	54 463,1	54 961,1	59 448,6	53 738,6	54 360,7	330 188,8
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0,0	0,0	-0,4	0,0	0,0	-3,7	-4,1
Celkom výdavky ZFNP	53 216,6	54 463,1	54 960,7	59 448,6	53 738,6	54 357,0	330 184,6

Vyplatené dávky (v tis. €)	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2018
Nemocenské	30 650,7	30 672,9	30 324,6	29 606,1	33 331,4	32 171,7	390 343,4
Ošetrovné	1 245,3	1 068,0	1 202,3	1 170,4	1 699,4	1 405,1	17 233,8
Vyrovňavacia dávka	7,9	9,5	5,5	7,3	6,8	4,2	86,0
Materské	21 236,3	22 898,5	23 329,6	22 679,1	23 623,1	22 691,1	253 582,2
Spolu	53 140,2	54 648,8	54 862,0	53 462,8	58 606,7	56 272,1	661 235,4
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0,0	-1,4	0,0	-4,7	-1,5	0,0	-11,8
Celkom výdavky ZFNP	53 140,2	54 647,5	54 862,0	53 458,1	58 659,3	56 272,0	661 223,6

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2018
Nemocenské	125 103	132 074	147 468	151 270	124 599	112 090	792 604
Ošetrovné	14 793	14 111	24 489	17 309	12 299	11 833	94 834
Vyrovňavacia dávka	58	61	83	73	86	87	448
Materské	30 570	30 869	30 867	30 975	31 306	31 805	186 392
Spolu	170 524	177 115	202 907	199 627	168 290	155 815	1 074 278

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2018
Nemocenské	110 912	106 403	105 338	109 761	119 989	117 139	1 462 146
Ošetrovné	12 293	9 808	10 637	11 231	15 860	13 825	168 488
Vyrovňavacia dávka	72	74	66	82	70	50	862
Materské	32 457	33 661	34 083	33 883	34 167	33 724	388 367
Spolu	155 734	149 946	150 124	154 957	170 086	164 738	2 019 863

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v €	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2018
Nemocenské	263,97	256,19	236,27	250,25	263,13	285,97	259,30
Ošetrovné	94,56	100,77	100,41	99,32	104,00	101,76	100,14
Vyrovňavacia dávka	78,72	93,76	100,04	101,15	101,35	120,43	99,24
Materské	619,68	626,40	577,67	646,84	633,38	667,63	628,60

Priemerná mesačná výška dávky v €	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2018
Nemocenské	277,32	289,34	289,27	270,77	278,74	275,77	268,02
Ošetrovné	101,64	109,47	113,66	104,68	107,52	102,10	102,72
Vyrovňavacia dávka	109,60	129,15	83,81	88,44	97,06	83,97	100,22
Materské	654,68	680,81	684,92	669,76	691,81	673,55	653,41

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Druh dávky	Počet poberateľov			Priemerná mesačná výška dávky v €		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
Nemocenské	305 582	338 683	644 265	277,34	256,08	268,02
Ošetrovné	39 094	107 634	146 728	124,36	95,06	102,72
Vyrovňavacia dávka		323	323		100,22	100,22
Materské	12 836	63 334	76 170	840,11	614,98	653,41
Spolu	357 512	509 974	867 486	312,55	335,25	328,26

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 2 Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2018

Druh dôchodku	Počet poberateľov sólo dôchodku (samostatne)	Počet poberateľov dôchodkov vyplácaných v súbehu (s vdovským resp. vdoveckým)	Spolu dôchodcov
Starobný	771 997	297 258	1 069 255
Predčasný starobný	14 157	722	14 879
Invalidný (vrátane 15 553 tzv. invalidov z mladosti)	245 007	8 162	253 169
Vdovský – sólo	30 703	x	30 703
Vdovecký- sólo	5 555	x	5 555
Sirotský	20 958	x	20 958
Dôchodok manželky	287	x	287
Sociálny	1 425	x	1 425
ÚHRN	1 090 089	306 142	1 396 231

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 3 Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia

Typ dôchodku	Počet poberateľov k 31. 12. 2018	Priemerná výška k 31. 12. 2018
Starobný	1 069 255	444,3
muži	426 205	492,6
ženy	643 050	396,2
Predčasný starobný	14 879	410,9
muži	8 719	436,8
ženy	6 160	371,6
Invalidný	237 616	268,9
muži	117 513	291,7
ženy	120 103	245,5
Vdovský (ženy) sólo	30 703	255,9
Vdovecký (muži) sólo	5 555	201,6
Sirotský	20 958	133,7
muži	6 069	129,5
ženy	14 889	135,3
Spolu	1 378 966	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 4 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2018

Výška dôchodku v €	Počet poberateľov dôchodku : M+Ž spolu					
	Starobný sólo + starobný vypĺčaný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Predčasný starobný sólo + vypĺčaný predčasný starobný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Invalidný sólo* + invalidný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Vdovský- sólo	Vdovecký- sólo	Sirotský
do 130	6 998	21	17 628	1 306	663	10 995
130,1 – 200	14 929	44	67 401	4 265	2 228	7 384
200,1 – 265	20 071	1 060	44 498	13 193	1 892	1 663
265,1 – 325	101 878	3 185	44 870	7 709	551	637
325,1 – 425	323 526	4 768	54 353	3 317	176	241
425,1 – 530	344 188	3 122	16 052	719	34	32
530,1 – 665	173 928	1 848	5 782	180	10	5
nad 665,1	83 738	831	2 585	14	1	1
Spolu	1 069 256	14 879	253 169	30 703	5 555	20 958

Zdroj: Sociálna poisťovňa

* vrátane invalidných dôchodkov z mladosti

Tabuľka 5 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2018

	Základný fond starobného poistenia (ZFSP) v tis. €	Základný fond invalidného poistenia (ZFIP) v tis. €	Spolu
Druh dôchodku	Výdavky	Výdavky	Výdavky
Starobný	5 472 742	x	5 472 742
Predčasný starobný	93 768	x	93 768
Invalidný	x	785 798	785 798
Vdovský	494 742	96 900	591 642
Vdovecký	53 670	14 045	67 715
Sirotský	1 518	34 115	35 633
Spolu	6 116 440	930 858	7 047 298
zúčtovanie dávok §112, ods. 9 461/2003 Z. z.	54	245	299
úhrn	6 116 494	931 103	7 047 597
Štátom hradené dávky			
dôchodok manželky			91
sociálny dôchodok			4 403
zvýšenie pre bezvládnosť			3 137
zvýšenie z dôvodu jediného zdroja príjmu			22
zvýšenie dôchodku za odboj, rehabilitáciu a deportáciu			3 476
príplatok k dôchodku politickým väzňom			1 788
príspevok k dôchodku účasti národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách			1 569
jednorazový finančný príspevok politickým väzňom podľa zákona č.462/2002 Z. z.			0
príplatok za štátnu službu			351
invalidný dôchodok z mladosti			56 186
zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku na sumu minimálneho dôchodku a úhrada výdavkov spojených s konaním o nároku			15 981
vyrovnávací príplatok			791
príspevok športovému reprezentantovi			73
vianočný príspevok – dopl. za predošlé roky			2 174
vianočný príspevok – rok 2018			74 531
Spolu			164 573
Celkový úhrn			7 212 170

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 6 Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2018

							v tis. €
Dávka podľa druhu	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2018
úrazový príplatok	435	511	361	444	441	467	2 658
úrazová renta	2 247	2 245	2 164	2 304	2 253	2 262	13 475
jednorazové vyrovnanie	19	13	10	5	18	34	100
pozostalostná úrazová renta	26	26	27	26	47	30	182
jednorazové odškodnenie	129	65	3	11	34	67	310
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 261	1 152	974	1 034	1 443	1 340	7 204
náhrada nákladov spojených s liečením	12	8	9	8	11	11	59
náhrada nákladov spojených s pohrebom	9	0	3	0	4	5	21
výplata poisťných plnení z minulých rokov	0	0	1	40	0	0	41
Spolu	4 137	4 021	3 552	3 873	4 251	4 217	24 051
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-1	0	18	-12	0	-22	-16
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	255	279	257	265	270	290	1 615
Celkom výdavky ZFÚP	4 391	4 300	3 827	4 127	4 521	4 485	25 650
Dávka podľa druhu	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2018
úrazový príplatok	416	417	431	419	436	416	5 194
úrazová renta	2 278	2 193	2 214	2 265	2 197	2 294	26 915
jednorazové vyrovnanie	9	17	5	11	12	10	165
pozostalostná úrazová renta	26	26	26	26	27	26	340
jednorazové odškodnenie	0	26	24	45	73	70	548
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 218	1 352	1 209	993	1 220	869	14 065
náhrada nákladov spojených s liečením	9	7	9	12	21	13	131
náhrada nákladov spojených s pohrebom	4	8	8	8	7	4	60
výplata poisťných plnení z minulých rokov	24	0	61	11	0	0	137
Spolu	3 983	4 045	3 989	3 792	3 992	3 703	47 556
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	0	-9	0	0	-5	-5	-35
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	285	281	272	275	286	282	3 295
Celkom výdavky ZFÚP	4 268	4 317	4 260	4 067	4 273	3 980	50 816

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 7 Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2018

Druh úrazovej dávky	Počet vyplatených dávok celkom k 31.12.2018	Priemerná výška vyplatenej dávky z ÚP v €
Náhrada za stratu na zárobku počas PN *	0	0
Náhrada za stratu na zárobku po skončení PN	0	0
Náhrada za stratu na dôchodku	0	0
Náhrada nákladov na výživu pozostalých	0	0
Náhrada za bolesť	2	20 795,16
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	6	15 813,00
Náhrada nákladov spojených s liečením	26	51,86
Náhrada nákladov spojených s pohrebom	0	0
Jednorazové odškodnenie pozostalých	0	0
Náhrada za stratu na zárobku počas PN po 1.1.2004	0	0
Náhrada za bolesť podľa § 99 ZSP**	8 599	723,37
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 99 ZSP	1 529	5 224,86
Náhrada nákladov spojených s liečením podľa § 100 ZSP	981	134,83
Náhrada nákladov spojených s pohrebom podľa § 101 ZSP	35	1 707,86
Jednorazové vyrovnanie podľa § 90 ZSP	59	2 497,24
Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ZSP	52	10 891,64
Úrazový príplatok podľa § 85 ZSP	32 081	161,88
Pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0
Rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0
Úrazová renta	86 599	316,28
Pozostalostná úrazová renta	2 125	160,78

Zdroj : Sociálna poisťovňa

* Dávky v 1. – 10. riadku sú vyplácané podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003

** Dávky v 11. – 23. riadku sú vyplácané podľa zákona o sociálnom poistení (vrátane prekvalifikovaných úrazových rent)

Tabuľka 8 Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia

	Suma vyplatených dávok v roku 2018 (v tis. €)
Odškodnenie prac. úrazov a chorôb z povolania zamestnancov zrušených zamestnávateľov, ktorých zakladateľom bol štát, alebo Fond národného majetku SR	513
Plnenia vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknuté pred 1. aprílom 2002 u zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu	41
Úrazové dávky poskytované fyzickým osobám uvedeným v § 17 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení	14
Zodpovednosť štátu za škodu na zdraví, ktorá vznikla vojakom povinnej vojenskej služby (plnenie podľa § 293 ods. 6)	16

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 9 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2018

Obdobie	Výdavky ZFGP v tis. €		
	na dávku garančného poistenia	úhrada príspevkov na starobné dôchodkové sporenie	Spolu
Január	29,60	1 804,81	1 834,41
Február	358,00	247,70	605,69
Marec	205,74	1 780,67	1 986,41
Apríl	207,34	1 083,24	1 290,57
Máj	101,35	215,80	317,15
Jún	214,26	1 876,55	2 090,82
Júl	113,48	1 213,87	1 327,35
August	242,12	1 380,69	1 622,81
September	745,85	1 195,85	1 941,70
Október	82,49	1 211,46	1 293,95
November	209,97	1 329,04	1 539,01
December	68,92	190,06	258,99
Rok 2018	2 579,12	13 529,75	16 108,88

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 10 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2018

Mesiac	Počet poberateľov vyplatenej dávky v nezamestnanosti		Počet vyplatených dávok v nezamestnanosti		Priemerná výška dávky v nezamestnanosti v €		Celková výška výdavkov na dávky v tis. €	
	rok 2017	rok 2018	rok 2017	rok 2018	rok 2017	rok 2018	rok 2017	rok 2018
Január	33 374	29 919	37 165	33 476	387,54	414,46	14 352	13 857
Február	34 508	32 732	39 048	37 266	381,72	403,71	14 818	15 017
Marec	33 115	31 654	37 499	36 446	352,94	375,50	13 179	13 673
Apríl	32 216	30 654	36 536	34 729	379,80	402,86	13 913	13 985
Máj	31 613	31 096	35 833	35 594	373,40	392,50	13 339	13 950
Jún	31 967	32 566	36 453	37 347	387,23	407,85	14 075	15 203
Júl	30 378	32 648	33 664	36 943	389,49	406,06	13 083	14 993
August	31 040	34 541	35 004	39 114	406,73	417,48	14 208	16 300
September	31 300	35 643	35 197	40 353	416,08	426,26	14 609	17 212
Október	31 713	36 229	35 976	41 005	394,16	403,50	14 147	16 558
November	30 676	35 119	34 878	39 658	404,66	418,57	14 042	16 580
December	30 436	34 781	34 594	39 592	401,37	414,26	13 855	16 394
Spolu	118 786	124 222	431 847	451 523	x	x	167 621	183 723
Priemer	31 861	33 132	35 987	37 627	391,7	409,7	13 968	15 310

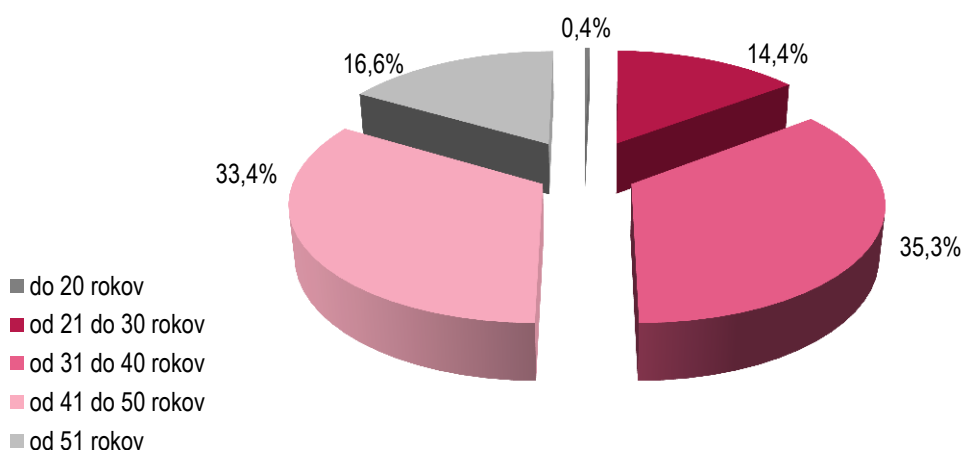
Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 11 Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2018

Vekové pásma	Pohlavie		
	muži	ženy	spolu
do 19 rokov	8	2	10
20 – 24 rokov	4 193	3 160	7 353
25 – 29 rokov	9 615	9 107	18 722
30 – 34 rokov	9 286	10 248	19 534
35 – 39 rokov	8 448	10 202	18 650
40 – 44 rokov	7 533	9 360	16 893
45 – 49 rokov	5 539	7 451	12 990
50 – 54 rokov	5 457	6 930	12 387
55 – 59 rokov	5 239	6 719	11 958
nad 60 rokov	3 362	2 308	5 670
nezistené	27	28	55
Spolu	58 707	65 515	124 222

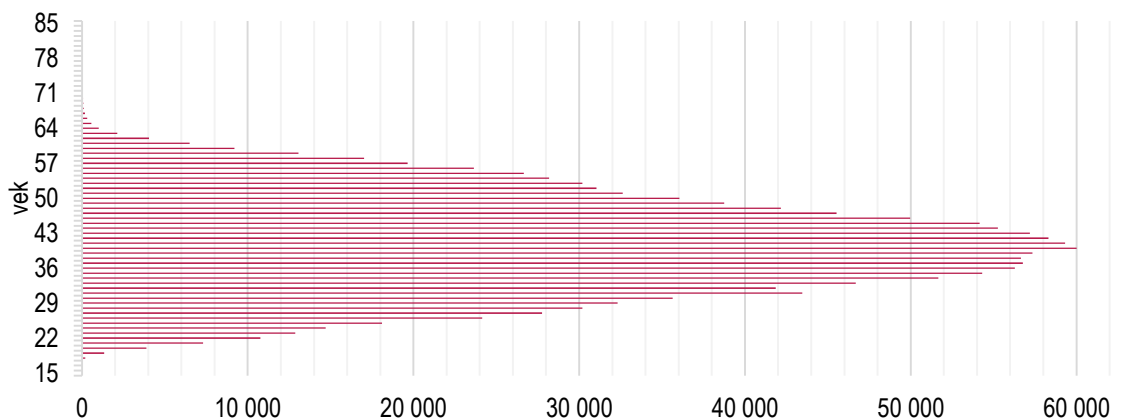
Zdroj : Sociálna poisťovňa

Graf 1 Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31. 12. 2018

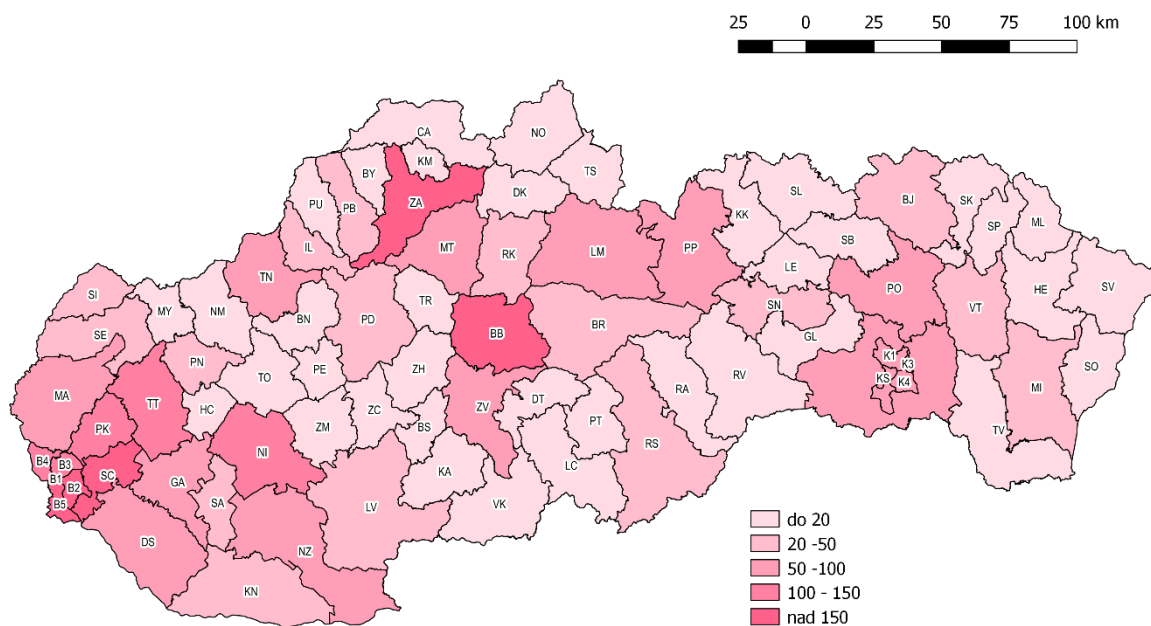
Zdroj : Sociálna poisťovňa ; spracovanie: MPSVR SR

Graf 2 Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31. 12. 2018

Zdroj : Sociálna poisťovňa ; spracovanie: MPSVR SR

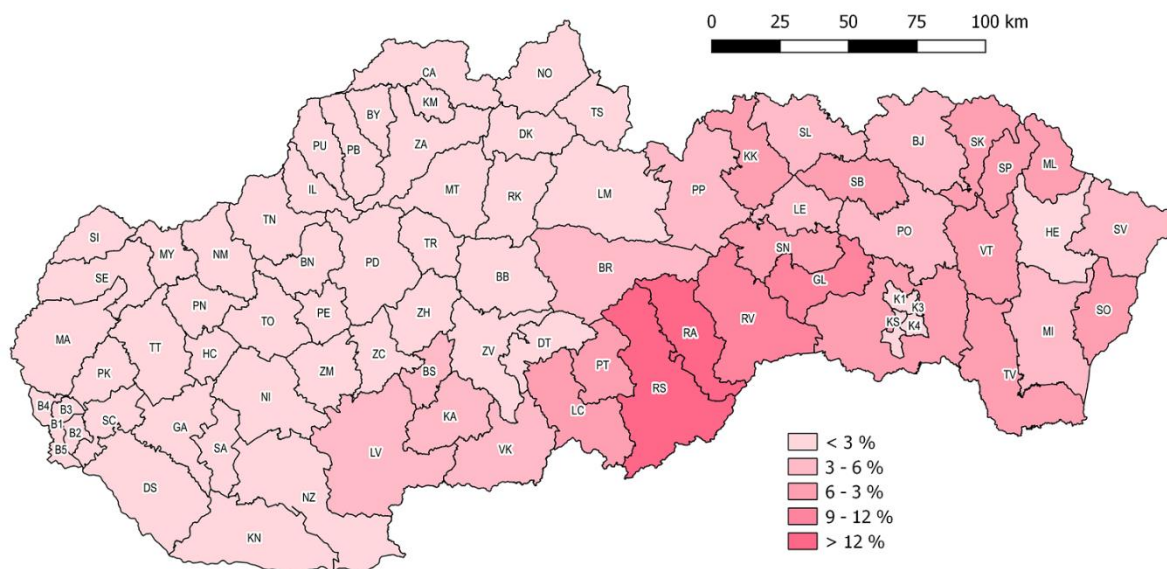
Graf 3 Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2018

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: RSD MIS

Graf 4 Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2018

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: RSD MIS, ŠÚSR

Tabuľka 12 Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2017 a 2018

	počet poberateľov	Čerpané finančné prostriedky
2017	3 423	194 619
2018	3 112	197 054

Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 13 Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2018

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným			Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Zanedbávanie (syndróm CAN)	Spolu
Počet evidovaných detí	Spolu		124	28	218	10	9	870	1 259
	v tom	do 6 rokov	37	3	13	1	0	316	370
		do 15 rokov	69	12	101	5	5	422	614
		do 18 rokov	18	13	104	4	4	132	275
Počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania		celkovo	26	5	87	2	0	19	139

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Tabuľka 14 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/ k 31. 12.

Zariadenia na výkon rozhodnutia súdu		2017	2018
Krizové strediská		270	140
Resocializačné strediská		65	31
Diagnostické centrá		46	51
Domovy sociálnych služieb		37	26
Detské domovy		4 295	4 437
Reedukačné domovy	ÚS	455	521
	OV	24	17

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Poznámka: ÚS – ústavná starostlivosť, OV – ochranná výchova

Tabuľka 15 Jednotlivé formy starostlivosti v detských domovoch

Forma starostlivosti	2017	2018
Profesionálne rodiny	639	612
Samostatné skupiny	273	278
Iné skupiny	148	151

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 16 Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch k 31.12.

Počet umiestnených detí v jednotlivých formách	2017	2018
v profesionálnej rodine	1 373	1 310
v samostatnej skupine	2 421	2 647
v iných skupinách	789	790

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 17 Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2017 a 2018

Rok	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2017	6 634	1 548	557	8 739
2018	6 647	1 411	582	8 640

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Tabuľka 18 Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2017 a 2018

Rok	Počet prípadov	Počet klientov	Počet konzultácií
2017	9 410	21 038	80 268
2018	8 843	19 980	66 203

Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní poradensko-psychologických služieb

Tabuľka 19 Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2017 a 2018

Problematika	Rok 2017		Rok 2018	
	Počet prípadov	Počet konzultácií	Počet prípadov	Počet konzultácií
Rodinná	1 773	7 338	1 566	7 249
Rozvodová, porozvodová	2 423	11 984	2 548	13 495
Partnerská, manželská	703	3 435	661	3 537
Osobnostná	580	2 892	525	3 031
Náhradná rodinná starostlivosť	2 409	24 505	2 076	16 389
Iná/Rôzne	350	976	321	801
Drogové a iné závislosti	117	732	125	701
Profesionálna rodina	101	3 367	98	1 863
Krízová intervencia	42	123	37	164
Výchovné opatrenia	912	24 916	886	18 973
Spolu	8 700	80 268	8 843	66 203

Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní poradensko-psychologických služieb

Tabuľka 20 Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby	Výška finančného príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby/mesiac/miesto	Výška finančného príspevku pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby/mesiac/miesto obsadené najmenej v rozsahu 8 hodín
II. stupeň	87 eur	43,50 eura
III. stupeň	195,75 eura	97,88 eura
IV. stupeň	261 eur	130,50 eura
V. stupeň	369,75 eura	184,88 eura
VI. stupeň	456,75 eura	228,38 eura

Tabuľka 21 Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie

Druh sociálnej služby	Výška finančného príspevku na jedno miesto v zariadení na mesiac	Výška finančného príspevku na jedno miesto v zariadení na rozpočtový rok
nocľaháreň	120 eur	1 440 eur
útulok	150 eur	1 800 eur
domov na pol ceste	150 eur	1 800 eur
zariadenie núdzového bývania	150 eur	1 800 eur

Tabuľka 22 Počet registrovaných sociálnych služieb

Druh sociálnej služby	Počet zaregistrovaných sociálnych služieb spolu	poskytovatelia zriadení alebo založení vyšším územným celkom	Z toho obce a poskytovatelia zriadení alebo založení obcou	neverejní poskytovatelia
Základné sociálne poradenstvo	175	4	10	161
Špecializované sociálne poradenstvo	196	10	1	185
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	58	1	18	39
Nizkoprahové denné centrum	33	0	9	24
Integračné centrum	7	1	1	5
komunitné centrum	355	0	229	126
Nocľaháreň	54	1	34	19
Útulok	102	15	30	57
Domov na pol ceste	26	3	0	23
Nizkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	57	0	27	30
zariadenie núdzového bývania	38	6	7	25
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	8		7	1
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	3	2	1	0
Služba na podporu zosúladzovania rodinného a prac. života	21	0	1	20
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov	194	0	39	155
Služba včasnej intervencie	73	26	0	47
Zariadenie podporovaného bývania	77	36	7	34
Zariadenie pre seniorov	494	81	142	271
Druh sociálnej služby	Počet zaregistrovaných sociálnych služieb spolu	poskytovatelia zriadení alebo založení vyšším územným celkom	Z toho obce a poskytovatelia zriadení alebo založení obcou	neverejní poskytovatelia
Zariadenie opatrovateľskej služby	151	0	81	70
Rehabilitačné stredisko	40	17	0	23
Domov sociálnych služieb	497	312	35	150
Špecializované zariadenie	282	143	10	129
Denný stacionár	257	1	79	177
Opatrovateľská služba	1272	0	952	320
Prepravná služba	171	2	81	88
Sprievodcovská a predčitateľská služba	10	0	0	10
Tlmočnická služba	16	0	0	16
Sprostredkovanie tlmočnickej služby	2	0	0	2
Sprostredkovanie osobnej asistencie	16	0	2	14
Požičiavanie pomôcok	97	0	27	70
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	13	0	8	5
Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekom.tech.	23	0	1	22
Pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností	13	2	2	9
Denné centrum	259	2	253	4
Podpora samostatného bývania	6	4	0	2
Jedáleň	192	18	126	48
Práčovňa	34	0	27	7
Stredisko osobnej hygieny	30	0	20	10
SPOLU	5 352	687	2 267	2 398

Zdroj: Centrálny register sociálnych služieb

Tabuľka 23 Opatrovateľská služba

	Počet klientov		Zamestnanci poskytovateľov (v prepočítaných stavoch)		Prijmy poskytovateľov z úhrad (v €)	Výdavky poskytovateľov (v €)
	2017	2018	2017	2018	2018	2018
obce	13 163	13 187	5 590	5 747	6 680 886	41 430 571
neverejní poskytovatelia	3 894	2 807	3 762	2 778	3 439 275	14 933 066
SPOLU	17 057	15 994	9 352	8 525	10 120 161	56 363 637

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Tabuľka 24 Samostatné odborné činnosti (neverejní poskytovatelia)

Druh sociálnej služby	Počet služieb		Počet prijímateľov		Zamestnanci (v prepočítaných stavoch)		Prijmy poskytovateľov (v €)	Výdavky poskytovateľov (v €)
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2018	2018
základné sociálne poradenstvo	66	51	8 794	9 090	132	182	194 803	304 847
špecializované sociálne poradenstvo	73	62	17 757	18 027	221	171	1 600 094	1 697 128
sociálna rehabilitácia	10	8	1 302	851	32	11	156 726	319 671
SPOLU	149	121	27 853	27 968	385	364	1 951 623	2 321 646

Zdroj: V(MPSVR SR) 07-01

Tabuľka 25 Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita

Druh zariadenia	Počet ZSS k 31.12. 2016	Spolu	Počet miest k 31.12.2016 z toho starostlivosť poskytovaná				Počet ZSS k 31.12. 2017	Spolu	Počet miest k 31.12.2017 z toho starostlivosť poskytovaná		
			celoročne	týždenne	denne	prechodne			celoročne	týždenne	denne
Zariadenia sociálnych služieb spolu	1 292	51 125	40 646	598	6 968	2 913	1 435	51 476	42 857	645	7 974
z toho											
domov sociálnych služieb	280	13 934	11 822	490	459	5	291	13 273	11 165	500	1 608
zariadenie pre seniorov	362	18 204	18 140	1	63	0	387	18 467	18 330	1	136
špecializované zariadenie	136	6 229	6 067	17	145	0	153	6 860	6 641	32	187
denný stacionár	195	5 148	112	30	4 326	680	260	5 357	10	61	5 286
zariadenie podporovaného bývania	34	574	574	0	0	0	37	566	566	0	0
zariadenie núdzového bývania	30	642	381	0	20	241	34	654	654	0	0
útulky	77	2 030	1 457	0	16	557	81	1 997	1 997	0	0
rehabilitačné strediská	24	727	27	32	666	2	26	571	44	23	504
zariadenia opatrovateľskej služby	100	2 309	1 651	28	30	600	108	2 388	2 324	28	36
nocľaháreň	38	1 088	189	0	85	814	41	1 088	871	0	217
domov na polceste	16	240	226	0	0	14	17	255	255	0	0

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2018 nie sú k dispozícii

Tabuľka 26 Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

Druh zariadenia	Prijímatelia k 31. 12. 2016	Prijímatelia k 31. 12. 2017	z toho v roku 2017								
			osoby v dôchodkovom veku	antipsychotická liečba	užívajúci antidepresíva	opatrovaní na lôžku	pozbavené spôsobilosti na právne úkony	obmedzená spôsobilosť na právne úkony	cudzinci	muži/ chlapci	ženy/ dievčatá
domov sociálnych služieb	13393	12 651	4 837	6 248	2 809	7 010	5 601	408	4	6 702	5 949
zariadenie pre seniorov	17 540	18 089	17 944	5 039	4 480	9 728	282	190	28	4 955	13 134
špecializované zariadenie	5 887	6 579	5 082	3 108	1 955	4 420	1 487	140	9	2 508	4 071
denný stacionár	4 891	4 925	4 046	210	299	363	112	51	2	1 655	3 270
zariadenie podporovaného bývania	534	536	42	228	135	97	149	27	0	334	202
zariadenie núdzového bývania	574	509	10	1	11	0	0	2	2	175	334
útulok	1 860	1 853	281	126	123	30	6	9	3	1 110	743
rehabilitačné stredisko	614	569	130	71	45	35	47	7	0	271	298
zariadenie opatrovateľskej služby	2 178	2 268	2 096	538	509	1 057	36	39	2	683	1 585
nocľaháreň	7 158	6 807	0	0	0	0	0	0	0	0	0
domov na polceste	219	272	4	21	8	0	0	0	2	188	84
SPOLU	54 848	55 058	34 472	15 590	10 374	22 740	7 720	873	52	18 581	29 670

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2018 nie sú k dispozícii

Tabuľka 27 Výdavky zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia / zriaďovateľ	v tom						v tom					
	Celkové výdavky (v €) v roku 2016	bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť	Celkové výdavky (v €) v roku 2017	bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť
SPOLU	404 883 075	141 375 643	183 239 886	64 804 640	8 992 578	804 306	441 448 921	143 662 785	203 130 311	71 915 652	16 956 739	814 161
domov sociálnych služieb	139 901 059	42 356 920	67 081 284	23 755 748	4 381 970	141 006	146 789 429	41 048 528	69 848 448	24 909 694	9 524 204	265 837
zariadenie pre seniorov	155 908 760	60 595 742	66 916 678	23 552 745	2 471 804	447 579	169 218 322	62 511 505	74 361 879	26 207 953	3 575 729	318 388
špecializované zariadenie	59 034 817	19 500 738	27 906 402	9 795 641	1 011 570	150 089	71 910 191	22 094 649	34 533 713	12 095 485	2 527 416	117 428
denný stacionár	11 988 772	5 519 367	4 430 338	1 654 482	72 002	6 760	12 481 839	4 655 314	5 538 210	1 997 435	68 263	5 609
zariadenie podporovaného bývania	3 697 332	1 316 790	1 627 173	584 825	130 055	1 605	3 802 601	1 159 284	1 758 289	628 442	152 429	791
zariadenie núdzového bývania	2 740 571	944 640	1 209 454	434 009	26 832	5 809	3 355 260	904 356	1 200 583	458 671	588 727	910
útulky	5 681 566	2 017 274	2 266 466	830 951	435 938	3 907	5 743 036	1 972 568	2 484 335	883 794	250 333	5 881
rehabilitačné stredisko	3 350 745	901 755	1 718 474	603 810	81 155	397	3 267 717	813 914	1 746 113	607 795	56 357	534
zariadenia opatrovateľskej služby	19 821 129	7 009 247	9 017 928	3 210 047	346 171	45 984	21 897 073	7 345 524	10 428 829	3 688 783	167 689	97 062
nocľaháreň	1 832 270	856 479	648 654	233 871	6 614	0	2 184 065	877 698	897 976	313 093	22 220	1 081
domov na polceste	748 277	329 043	291 502	102 295	4 800	0	799 388	279 445	331 936	124 507	23 372	640

Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2018 nie sú k dispozícii

Tabuľka 28 Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za roky 2016 a 2017

Druh zariadenia	Priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný rok 2016	Priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný rok 2017
domov sociálnych služieb	8 873	8 275
zariadenie pre seniorov	9 142	9 219
špecializované zariadenie	3 922	4 310
denný stacionár	804	888
zariadenie podporovaného bývania	223	212
zariadenie núdzového bývania	152	155
útulky	345	335
rehabilitačné strediská	220	217
zariadenia opatrovateľskej služby	1 305	1 285
nocľaháreň	123	171
domov na pol ceste	41	39
SPOLU	25 150	25 106

Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR;

v čase spracovania Správy údaje za rok 2018 nie sú k dispozícii

Tabuľka 29 Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované obcou, vyšším územným celkom alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31. 12. 2018

Druh sociálnej služby	Počet služieb		Počet prijímateľov		Zamestnanci (v prepočítaných stavoch)		Príjmy poskytovateľov (v €)		Výdavky poskytovateľov (v €)	
	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia
nízkoprahové denné centrum	8	11	990	2139	13	535	157 742	418 322	174 169	447 325
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	3	0	1	0	1	0	430	0	2 829	0
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	3	0	55	0	35	0	270 354	0	270 359	0
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	11	32	1 429	6922	50	84	221 641	178 862	237 104	200 370
prepravná služba		55	9 757	4917	35	85	297 273	570 634	388 496	689 680
sprievodcovská a predčítateľská služba	0	3	0	27	0	4	0	981	0	951
tlmočnická služba	0	8	0	546	0	20	0	180 152	0	200 629
sprostredkovanie tlmočnickej služby	0	1	0	1	0	1	0	1 100	0	1 021
sprostredkovanie osobnej asistencie	4	7	4	389	0	4	1 705	32 647	1 705	33 758
požičiavanie pomôcok	21	29	369	1285	8	32	16 676	83 283	15 160	62 764
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	7	1	93	265	3	10	8 017	95 388	14 352	94 380
krízová pomoc prostredníctvom telekom.technológií	0	11	0	1525	0	47	0	63 468	0	60 764
pomoc pri uplatňovaní opatrovníckych práv a povinností	6	2	12	19	5	4	12 168	2 260	12 153	2 189
denné centrum	222	5	42 458	133	443	32	1 762 432	240 286	2 526 673	243 386
integračné centrum	1	3	10	89	1	5	7 375	48 585	7 375	48 483
jedáleň	92	22	21 930	4499	282	100	4 871 891	613 546	5 634 481	704 150
práčovňa	20	6	2 048	228	19	14	33 830	15 208	131 053	15 324
stredisko osobnej hygieny	19	8	3 856	1327	8	30	31 767	65 396	60 496	71 357
komunitné centrum	84	37	21 509	18219	253	167	2 984 411	1 160 920	3 947 077	1 003 454
podpora samostatného bývania	3	2	19	31	4	10	26 703	10 158	13 513	10 788
služba včasnej intervencie	13	17	230	989	31	105	386 339	996 389	359 404	1 050 386
terénna sociálna služba krízovej intervencie	43	21	8 743	2261	95	86	888 342	215 700	981 136	221 055
služba na podporu zosúladovania rod. a prac. života	3	10	0	28	0	16	0	96 513	0	68 640
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov	59	144	831	1835	235	449	3 304 938	3 470 669	4 049 725	3 322 990
SPOLU	622	435	114 344	47 674	1 521	1 840	15 284 034	8 560 467	18 827 260	8 553 844,08

Zdroj: V(MPSVR SR) 10-01, V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Tabuľka 30 Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia sociálnych služieb			Počet žiadateľov k 31.12.2017	Počet žiadateľov k 31.12.2018
Domovy sociálnych služieb	pre deti	s telesným postihnutím	4	4
		s duševnými poruchami a poruchami správania	60	64
		s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	66	79
	pre dospelých	s telesným postihnutím	135	91
		s duševnými poruchami a poruchami správania	523	510
		so zmyslovým postihnutím	25	12
		s kombináciou postihnutí	1 130	988
	Zariadenia pre seniorov			4 541
Zariadenia podporovaného bývania			68	115
Rehabilitačné strediská			4	17
Špecializované zariadenie			1 316	1 986
SPOLU v SR			7 699	9 586

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

Tabuľka 31 Počet zamestnancov, objemy platov a vybrané zložky platu v eurách za rok 2018 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní

Kategória zamestnancov	z toho												
	Počet zamestnancov	z toho ženy	Celkový plat - objem	Celkový plat	Funkčný plat	tarifný plat	príplatok za riadenie	osobný príplatok	platová kompenzácia	príplatok za zmennosť	Odmeny	Plat za nadčas	Doplatky a ostatné príplatky
	(osoby)	(osoby)	(€)	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]
SPOLU	16 732	14 719	130 665 084	805	563	438	7	105	6	7	84	6	58
Odborní a administratívni zamestnanci	950	783	11 225 813	1 121	811	563	47	198	2	1	149	2	21
Vychovávateľa	87	77	888 399	960	687	562	4	114	5	1	103	4	15
Pomocní vychovávateľa	66	64	506 156	764	485	406	0	72	0	6	112	2	80
Zamestnanci zabezpečujúci poskytovanie zdravotnej starostlivosti	1 290	1 260	12 966 500	989	671	522	10	116	10	10	97	13	92
Pomocní zdravotníckí zamestnanci	918	850	7 298 874	798	527	404	1	97	11	13	84	9	95
Zamestnanci vykonávajúci sociálnu agendu	191	170	1 767 991	886	640	504	11	116	5	4	85	3	40
Zamestnanci vykonávajúci sociálnu prácu	1 083	949	9 875 121	884	647	511	8	121	4	2	99	1	19
Ergoterapeuti	178	147	1 412 556	804	611	471	2	127	11	0	79	0	6
Psychológovia	43	40	335 704	891	689	556	5	122	5	0	86	0	3
Špeciálni pedagógovia	23	20	248 538	1 030	764	654	16	89	0	1	76	0	5
Opatrovateľky z povolania	3 331	3 105	23 361 536	745	496	396	0	81	7	12	73	13	85
Remeselní, manuálni alebo manipulační zamestnanci	1 968	1 454	12 439 263	643	465	369	0	86	6	3	73	3	26
Zamestnanci stravovacích prevádzok	1 157	1 047	7 918 375	718	498	391	3	95	1	8	78	5	58
Neuvedené zamestnanie	5 447	4 753	40 420 258	790	561	436	7	104	7	6	77	4	58

Zdroj: PLATY (MPSVR SR) 1-02

Porušenia zákona č. 460/1992 Zb. - Ústavy Slovenskej republiky, zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov

a) Porušenia zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky:

- obmedzenie slobody pohybu prijímateľov sociálnej služby - obmedzenie počtu dní pobytu mimo zariadenia s podmienkou schválenia žiadosti riaditeľom zariadenia, bez schválenia pobyt označený ako „nepovolený“ s plnou úhradou za neposkytovanú sociálnu službu
- nariadenie zákazov a príkazov bez opory v zákonoch - v oznámeniach na vchodoch, aj v interných smerniciach vymedzené návštevné hodiny, zákaz návštev na izbách, zákaz požívať alkohol v zariadení pre seniorov pod hrozbou vypovedania zmluvy, príkaz seniorom upratovať izbu, a pod).

b) Porušenia zákona o sociálnych službách

- nerešpektovanie práv prijímateľov celoročnej pobytovej sociálnej služby – nedostupnosť informácií o úhrade za sociálnu službu v zrozumiteľnej forme, neumožnenie prostredníctvom zvolených zástupcov podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení na riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnej služby, zamlčanie práva prijímateľov na náhradu škody spôsobenej poskytovateľom sociálnych služieb (§ 6)
- neplnenie povinnosti poskytovateľov sociálnych služieb – neprihliadanie na individuálne potreby, neposkytovanie sociálnej služby na odbornej úrovni (§ 7)
- neplnenie povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri plánovaní poskytovania sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby - nevypracovávanie individuálnych plánov, resp. programov sociálnej rehabilitácie (§ 9 ods. 1, ods. 2)
- nedodržiavanie maximálneho počtu prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov (§ 9 ods. 4)
- neplnenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby a neoboznamovanie zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby s postupmi, pravidlami a podmienkami poskytovania sociálnej služby (§ 9 ods. 8, ods. 9)
- neplnenie povinností poskytovateľov sociálnych služieb - nevypracovávanie a neuskutočňovanie programu supervízie (§ 9 ods. 12)
- nedodržanie povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti – nevedenie registra netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby, nezapisovanie obmedzení, používanie nepovolených obmedzení (sieťová postel'), neoznamovanie zápisov o použití obmedzení ministerstvu, súdom určenému opatrovníkovi, resp. príbuznému (§ 10),
- porušovanie povinnosti poskytovateľov sociálnych služieb pri vykonávaní odborných, obslužných a ďalších činností, zabezpečení vykonávania týchto činností alebo utvárania podmienok na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom zákonom pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje - neposkytovanie odborných činností, obslužných činností a ďalších činností pre daný druh sociálnej služby, poskytovanie iba základného sociálneho poradenstva, neposkytovanie pomoci pri odkázanosti prijímateľov sociálnej služby v rozsahu podľa posudku o odkázanosti (§ 15 až 18 v nadväznosti na § 35, § 38, § 39, § 40)
- nerešpektovanie potreby diétného stravovania prijímateľa sociálnej služby, poskytovanie jedál nevhodných pre diabetikov, neumožnenie prijímateľom sociálnej služby vybrať si z rozsahu počtu odoberaných jedál (§ 17 ods. 4, 5)
- nezverejňovanie cenníka, určenie úhrady za sociálnu službu v rozpore s cenníkom - neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, účtovanie za činnosti, za ktoré prijímateľ sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách neplatí, nesledovanie príjmu prijímateľov na účely určenia úhrady, nesledovanie majetku prijímateľa sociálnej služby zo strany poskytovateľov sociálnych služieb, nevyžiadanie vyhlásenia o majetku fyzickej osoby s overeným podpisom, resp. akceptovanie vyhlásenia bez vyznačenia, či fyzická osoba má/nemá majetok v hodnote nad 10 000 eur (§ 72)

- nesledovanie príjmu prijímateľa sociálnej služby, zisťovanie príjmu prijímateľa sociálnej služby na určenie úhrady za nesprávne obdobie, nesledovanie príjmu spolu posudzovaných osôb (§ 72a)
 - negarantovanie zostatku príjmu prijímateľa sociálnej služby, resp. garantovanie zostatku príjmu v rozpore so zákonom o sociálnych službách (§ 73)
 - uzatváranie zmlúv o poskytovaní sociálnej služby nezrozumiteľným spôsobom pre prijímateľa (§ 74)
 - uzatváranie zmlúv s charakterom zmiešanej zmluvy, v zmluve o poskytovaní sociálnej služby viazať platením úhrady iba inú, tzv. „prístupujúcu osobu“, nie prijímateľa alebo viazanie platením úhrady aj prijímateľa sociálnej služby aj inú osobu, uzatváranie zmlúv bez náležitostí určených zákonom (§ 74),
 - v zmluvách uvádzanie sumy úhrady ako celku bez členenia na úhrady za jednotlivé odborné, obslužné a ďalšie činnosti, započítanie sumy úhrady za iné činnosti podľa § 15 ods. 3 do úhrady za sociálnu službu (§ 74),
 - zvyšovanie sumy úhrady za sociálnu službu bez opory v zákone o sociálnych službách, resp. bez uzatvoreného dodatku k zmluve o poskytovaní sociálnej služby, definovanie si vlastných dôvodov vypovedania zmluvy o poskytovaní sociálnej služby zo strany poskytovateľov sociálnych služieb v rozpore so zákonom o sociálnych službách (§ 74),
 - porušovanie zákonnej povinnosti v oblasti kvalifikačných predpokladov zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb sociálnej služby (§ 84),
 - podpísanie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby inou osobou za prijímateľa sociálnej služby bez splnomocnenia, bez rozsudku súdu alebo potvrdenia ošetrojúceho lekára o zdravotnom stave (§ 92 ods. 6),
- c) **Porušenia zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník** v znení neskorších predpisov pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, resp. pri uzatváraní zmluvy o inej činnosti - § 43, § 710 ods. 3 a 4,
- d) **Porušenia zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia** v znení neskorších zákonov v nadväznosti na § 72 ods. 8 zákona o sociálnych službách pri sledovaní príjmu a majetku prijímateľov sociálnej služby,
- e) **Porušenia ustanovení všeobecne záväzného nariadenia zriaďovateľa** (týka sa verejných poskytovateľov sociálnych služieb)
- f) **Porušenia ustanovení zmluvy o poskytovaní sociálnej služby**, najmä nedodržiavanie záväzkov zo zmluvy.

Tabuľka 32 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2016

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu ako % z HDP	Výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa	Výdavky na sociálne dávky podľa účelov (v %)					
			Staroba + pozostalí	Choroba/zdravotná starostlivosť	Invalidita	Rodina/deti	Nezamestnanosť	Bývanie, sociálne vylúčenie
EU28	28,1	8 233,3	45,6	29,5	7,4	8,7	4,6	4,2
EU15	28,9	9 090,2	45,3	29,6	7,4	8,6	4,8	4,3
EA19	29,2	9 162,9	46,1	29,4	7,2	8,2	5,6	3,5
Belgicko	29,6	10 065,7	44,9	26,6	8,6	7,5	9,0	3,3
Bulharsko	17,5	2 730,4	50,0	27,5	7,4	10,4	3,2	1,6
Česká republika	18,9	5 204,3	47,0	32,4	6,4	8,8	2,6	2,8
Dánsko	31,1	10 940,7	42,8	20,6	13,1	11,4	4,7	7,4
Nemecko	29,4	10 998,0	38,7	34,9	8,0	11,4	3,5	3,4
Estónsko	16,6	3 858,4	41,8	29,8	11,4	13,0	2,9	1,1
Írsko	15,8	7 192,5	33,7	38,1	5,4	8,6	10,1	4,1
Grécko	26,2	5 219,5	65,1	20,5	5,9	4,0	3,7	0,9
Španielsko	24,3	6 315,1	50,4	27,6	7,1	5,4	8,1	1,5
Francúzsko	34,3	10 843,0	45,5	28,6	6,4	7,6	6,2	5,6
Chorvátsko	21,3	3 875,9	43,3	33,4	10,9	8,6	2,4	1,5
Taliansko	29,5	8 141,6	57,8	23,1	5,8	6,2	6,1	1,0
Cyprus	19,1	4 616,3	56,2	18,5	4,2	7,1	5,5	8,4
Lotyšsko	15,1	2 889,5	49,0	25,0	9,1	11,1	4,7	1,2
Litva	15,4	3 568,9	45,9	31,4	9,3	7,8	3,3	2,3
Luxembursko	21,9	14 627,7	39,5	24,6	10,8	15,4	5,8	3,9
Maďarsko	19,1	3 956,2	50,0	27,6	6,3	11,9	1,7	2,4
Malta	16,4	4 583,1	52,5	33,0	3,6	5,9	2,7	2,3
Holandsko	29,5	10 777,4	42,6	32,9	9,4	4,0	4,7	6,4
Rakúsko	29,9	11 077,7	50,0	25,3	6,3	9,6	5,8	3,0
Poľsko	20,3	4 485,8	55,6	23,2	6,7	12,8	0,9	0,8
Portugalsko	25,1	5 556,0	57,9	25,2	7,2	4,9	3,8	1,0
Rumunsko	14,6	2 699,1	54,6	27,1	6,9	9,6	0,6	1,2
Slovinsko	23,3	5 526,7	48,1	33,2	5,3	7,5	2,6	3,2
Slovensko	18,3	4 315,3	45,0	32,5	8,8	9,0	3,0	1,7
Fínsko	31,9	10 197,6	43,4	22,7	9,9	9,9	8,3	5,9
Švédsko	29,6	10 222,4	43,2	25,9	10,9	10,3	3,5	6,2
Spojené kráľovstvo	26,2	7 764,0	42,3	32,6	6,6	9,9	1,4	7,2

Predbežné údaje: EU28, EU15, EA19, DE, ES, IT, LV, LT, HU, SI, SK, SE, UK

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje extrahované 05.05.2019

Tabuľka 33 Príjmy na sociálnu ochranu, 2016

Príjmy	Príjmy v % HDP	Príjmy v PPS na obyvateľa	Sociálne príspevky zamestnávateľov	Štruktúra príjmov (%)		
				Sociálne príspevky chránených osôb	Verejná správa	Iné príjmy
EU28	29,6	8 677	34,9	19,7	40,4	5,1
EU15	30,6	9 596	34,4	19,5	41,2	5,0
EA19	30,1	9 417	36,4	22,5	37,8	3,3
Belgicko	29,5	10 009	39,4	19,8	39,0	1,8
Bulharsko	18,7	2 923	32,2	20,0	46,3	1,6
Česká republika	19,4	5 355	49,7	24,2	24,7	1,4
Dánsko	35,1	12 345	9,6	7,2	77,0	6,2
Nemecko	31,2	11 657	34,2	30,6	33,5	1,7
Estónsko	16,2	3 766	77,8	1,2	21,0	0,1
Írsko	16,4	7 461	29,2	9,4	58,8	2,7
Grécko	25,9	5 156	32,2	23,1	39,3	5,3
Španielsko	22,8	5 931	42,6	13,2	42,3	1,9
Francúzsko	34,4	10 858	41,3	18,9	36,7	3,1
Chorvátsko	22,9	4 171	26,9	31,8	38,5	2,8
Taliansko	30,2	8 340	34,8	14,8	48,4	2,1
Cyprus	19,2	4 641	23,7	21,6	49,8	5,0
Lotyšsko	15,3	2 923	40,7	16,6	42,1	0,6
Litva	16,8	3 904	56,4	19,2	23,6	0,8
Luxembursko	24,7	16 495	26,4	23,3	43,2	7,2
Maďarsko	18,9	3 915	42,1	27,4	30,5	0,0
Malta	16,4	4 581	27,3	11,1	59,4	2,1
Holandsko	33,5	12 260	29,3	33,6	23,0	14,1
Rakúsko	29,5	10 923	36,1	26,2	36,5	1,3
Poľsko	20,7	4 564	47,0	20,2	18,9	13,9
Portugalsko	26,7	5 915	29,8	15,6	46,0	8,7
Rumunsko	15,2	2 803	40,7	29,2	29,3	0,8
Slovinsko	22,9	5 423	27,3	40,9	30,6	1,2
Slovensko	19,2	4 518	46,6	21,6	28,9	3,0
Fínsko	32,8	10 516	33,9	13,3	47,8	5,0
Švédsko	32	11 057	38,2	8,8	50,9	2,1
Spojené kráľovstvo	30,8	9 146	28,2	9,9	48,8	13,1

Predbežné údaje: EU28, EU15, EA19, DE, GR, ES, IT, LV, LT, HU, SI, SK, SE, UK

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje extrahované 05.06.2019

Tabuľka 34 Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2016

Územie	Výdavky na dôchodky spolu				Štruktúra výdavkov na dôchodky podľa kategórií (%)					
	v € na obyvateľa (stále ceny 2010)	v PPS na obyvateľa	v % HDP	starobný	predpokladaný starobný	čiasťočný starobný	invalidný	predčasný v dôsledku zníženej pracovnej schopnosti	pozostalostné	predčasný z dôvodov trhu práce
EU28	3 437,04	3 695,44	12,6	76,6	3,1	0,0	6,6	2,0	11,4	0,2
EU15	4 038,07	4 048,88	12,9	76,8	2,8	0,0	6,5	2,1	11,5	0,2
EA19	3 999,36	4 179,92	13,3	74,7	3,3	0,0	5,9	2,2	13,6	0,3
Belgicko	4 286	4 246	12,5	69,5	0,0	0,0	13,8	0,0	14,0	2,7
Bulharsko	531,87	1 315	8,4	77,4	10,4	0,0	8,8	0,0	3,5	0,0
Česká republika	1 407	2 329	8,4	81,3	1,8	0,0	9,9	0,0	7,0	0,0
Dánsko	5 911	4 444	12,6	66,5	5,2	0,0	0,1	15,2	13,1	0,0
Nemecko	4 184	4 396	11,8	73,7	3,3	0,0	1,1	6,6	15,2	0,1
Estónsko	1 109	1 841	7,9	61,4	22,6	0,0	15,2	0,0	0,7	0,0
Írsko	3 065	2 600	5,7	81,1	0,0	0,0	13,4	0,0	5,5	0,1
Grécko	3 033	3 488	17,5	78,6	0,0	0,0	6,5	0,0	14,7	0,2
Španielsko	2 857	3 264	12,6	64,2	6,8	0,0	10,6	0,0	18,4	0,0
Francúzsko	4 868	4 770	15,1	81,7	0,0	0,0	7,1	0,1	10,9	0,2
Chorvátsko	1 149	1 900	10,4	53,2	13,7	0,0	15,7	0,0	17,3	0,0
Taliansko	4 219	4 434	16,1	72,4	6,7	0,0	1,7	2,6	16,0	0,6
Cyprus	2 171	2 417	10	74,2	8,3	0,0	1,3	2,4	13,8	0,0
Lotyško	863,86	1 461	7,6	86,1	2,5	0,0	9,9	0,0	1,5	0,0
Litva	839,19	1 583	6,8	79,1	3,6	0,0	12,7	0,0	4,6	0,0
Luxembursko	7 883	6 282	9,4	53,2	19,3	0,0	8,2	0,0	17,7	1,7
Maďarsko	995,83	1 778	8,6	81,2	6,7	0,0	0,0	0,0	12,1	0,0
Malta	1 545	2 073	7,4	78,3	0,0	0,0	5,0	0,0	16,3	0,4
Holandsko	5 089	4 737	13	76,9	0,0	0,0	14,5	0,0	8,6	0,0
Rakúsko	5 185	5 323	14,4	76,3	4,5	0,0	7,2	0,0	11,8	0,1
Poľsko	1304,53	2522,76	11,4	69,5	8,0	0,0	7,7	0,1	14,5	0,1
Portugalsko	2 512	3 233	14,6	73,3	3,6	0,0	10,8	0,0	12,1	0,2
Rumunsko	623,68	1 465	7,9	85,3	0,5	1,0	3,4	3,6	6,2	0,0
Slovinsko	1 993	2 515	10,6	63,7	20,2	0,4	4,0	0,0	11,7	0,0
Slovensko	1 167	1 994	8,5	73,9	2,8	0,0	11,9	0,0	10,0	1,5
Fínsko	4 748	4 312	13,5	78,7	4,2	0,3	10,8	0,0	6,0	0,0
Švédsko	4 784	3 909	11,3	82,9	5,5	0,0	8,8	0,0	2,8	0,0
Spojené kráľovstvo	3 410	3 198	10,8	88,2	0,0	0,0	11,0	0,0	0,7	0,0

Predbežné údaje: EU28, EU15, EA19, DE, GR, ES, IT, LV, LT, HU, SI, SK, SE, UK

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 05.06.2019

Tabuľka 35 Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu*, indexy 2016/2015 a 2016/2006

Územie	Počet poberateľov dôchodkov*			Index 2016/2015	Index 2016/2006	Podiel poberateľov dôchodkov na populáciu (%)
	úhrn*(osoby)	muži (%)	ženy(%)			
Belgicko	2 862 251	48,5	51,5	102,0	124,6	25,3
Bulharsko	2 183 465	42,0	58,0	100,2	96,1	30,6
Česká republika	2 950 043	41,4	58,6	100,6	107,8	27,9
Dánsko	1 488 528	45,4	54,6	101,1	120,2	26,0
Nemecko	23 324 957	43,9	56,1	100,3	103,3	28,3
Estónsko	422 034	39,5	60,5	101,2	110,7	32,1
Írsko	939 124	50,1	49,9	103,2	137,5	19,7
Grécko	2 617 056	47,6	52,4	97,4	103,6	24,3
Španielsko	9 558 626	50,9	49,1	101,2	114,7	20,6
Francúzsko	19 138 000	45,8	54,2	101,0	111,7	28,7
Chorvátsko	1 233 375	45,7	54,3	100,4	:	29,6
Taliansko	15 907 414	47,4	52,6	99,2	96,2	26,2
Cyprus	141 251	52,1	47,9	99,8	135,3	16,6
Lotyšsko	588 639	37,6	62,4	99,1	98,5	30,0
Litva	934 923	38,7	61,3	99,9	101,4	32,6
Luxembursko	180 673	55,4	44,6	103,3	139,1	31,0
Maďarsko	2 191 120	36,2	63,8	101,0	:	22,3
Malta	88 479	57,2	42,8	102,7	123,3	19,4
Holandsko	3 543 100	45,8	54,2	100,4	112,9	20,8
Rakúsko	2 424 877	45,3	54,7	100,6	107,7	27,8
Poľsko	9627199	40,3	59,7	100,5	95,4	25,4
Portugalsko	3 007 164	44,8	55,2	99,8	104,2	29,1
Rumunsko	5 247 379	41,9	58,1	99,2	90,8	26,6
Slovinsko	639 962	44,4	55,6	100,5	110,9	31,0
Slovensko	1 436 589	41,5	58,5	101,5	113,4	26,5
Fínsko	1 558 900	44,7	55,3	101,2	113,6	28,4
Švédsko	2 694 383	46,4	53,6	101,2	109,8	27,2
Spojené kráľovstvo	15 543 660	44,1	55,9	99,4	:	23,7

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 06.06.2019

* Počet poberateľov dôchodkov bez dvojitého načítania

Predbežné údaje: GR, UK

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 36 Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2015

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu			Sociálne dávky	
	Hrubé výdavky (% HDP)	Netto výdavky (% HDP)	% zdanených dávok	% dávok, z ktorých sa platia soc. odvody	efektívne daňovo-odvodové zaťaženie
Belgicko	28,99	26,88	58,52	44,4	13,34
Bulharsko	17,34	17,33	:	0,45	7,9
Česká republika	18,42	18,34	2,39	0,96	18,27
Dánsko	30,96	26,06	56,29	:	28,12
Nemecko	27,85	25,4	50,84	47,87	17,31
Estónsko	16,16	15,82	62,11	0,44	4,75
Írsko	15,13	14,74	36,39	7,33	7
Grécko	25,75	24,43	72,96	67,06	7,04
Španielsko	24,18	22,83	56,71	8,05	9,82
Francúzsko	31,94	30,09	59,93	36,19	9,64
Chorvátsko	21,43	21,17	52,61	52,61	2,31
Taliansko	28,83	25,17	64,85	0,65	19,56
Cyprus	19,42	18,28	43,49	:	13,5
Lotyšsko	14,72	14,22	56,85	2,15	6,07
Litva	14,76	14,49	9,86	9,86	18,48
Luxembursko	21,74	19,69	58,73	59,37	15,88
Maďarsko	19,03	18,79	5,58	10,06	10,47
Malta	17,31	16,94	50,74	:	4,3
Holandsko	28,4	22,65	59,01	59,01	34,32
Rakúsko	29,06	25,96	52,77	53,01	19,83
Poľsko	18,98	16,69	69,86	64,36	17,26
Portugalsko	24,71	23,05	62,16	55,76	10,84
Rumunsko	14,25	14,03	55,94	:	2,86
Slovinsko	23,34	23,04	55,15	:	2,4
Slovensko	17,68	17,64	1,62	0,83	15,47
Fínsko	31,45	28,08	56,92	56,92	18,89
Švédsko	28,82	25,48	49,86	:	23,25
Spojené kráľovstvo	27,42	26,49	40,15	2,47	8,43

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 05.06.2019

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 37 Vyhlásené výzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2018

Názov národného projektu / žiadateľ Výzva pre DOP / Vyhlasovateľ Prioritná os 1 Vzdelávanie	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy / časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
NP Medzinárodné hodnotenie kľúčových kompetencií dospelých (PIAAC) Žiadateľ: NUCEM	Identifikácia a zhodnotenie úrovne kompetencií dospelých využívaných v pracovnom živote.	27.7.2018 - 31.8.2018 60 mesiacov	5 500 000,00 4 122 882,50
DOP Čitateľská, matematická a prírodovedná gramotnosť v základnej škole Vyhlasovateľ: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky	Tvorba, inovácia, realizácia vzdelávacích programov zameraných na zvýšenie čitateľských, prírodovedných, matematických, environmentálnych, jazykových, IKT zručností vrátane finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia a pod. Podpora rozvoja kľúčových kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov vrátane oblasti jazykových a IKT zručností.	7.6.2018 - 8.4.2019 12-24 mesiacov	18 000 000,00
DOP Čitateľská, matematická, finančná a prírodovedná gramotnosť na gymnáziu Vyhlasovateľ: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky	Tvorba, inovácia, realizácia vzdelávacích programov zameraných na zvýšenie čitateľských, prírodovedných, matematických, environmentálnych, jazykových, IKT zručností vrátane finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia a pod. Podpora rozvoja kľúčových kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov vrátane oblasti jazykových a IKT zručností.	9.11.2018 – neurčené 18-36 mesiacov	20 000 000,00
DOP V základnej škole úspešnejší II Vyhlasovateľ: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky	Aktivity prispievajúce k vyrovnávaniu znevýhodnenia žiakov a zabezpečeniu rovnosti príležitostí vo výchovno-vzdelávacom procese. Aktivity rozvíjajúce spoluprácu s rodičmi a komunitou. Aktivity podporujúce interkultúrne prostredie s cieľom predchádzania diskriminácie, odstraňovania segregácie, sociálneho vylúčenia na školách a v triedach (napr. prostredníctvom vytvárania a realizácie lokálnych akčných plánov pre inkluzívne vzdelávanie). Skvalitňovanie diagnostikovania a rediagnostikovania detí a žiakov s cieľom predchádzať neodôvodnenému odkladaniu začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky, školskej neúspešnosti detí a ich zaraďovaniu do špeciálnych tried a škôl. Aktivity zamerané na vytváranie vhodných podmienok pre spoločné vzdelávanie majority a detí/žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) s	9.11.2018 – neurčené 18-36 mesiacov	11 200 000,00

Názov národného projektu / žiadateľ Výzva pre DOP / Vyhlasovateľ	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy / časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
	ohľadom na deti/žiacov pochádzajúcich z MRK. Aktivity zamerané na zlepšenie školskej úspešnosti žiakov vrátane žiakov so ŠVVP.		
DOP Prepojenie vysokoškolského vzdelávania s potrebami praxe Vyhlasovateľ: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky	Podpora manažérskych/podnikateľských, inovačných a riešiteľských schopností v rámci vyššieho vzdelávania. Tvorba a inovácia študijných programov s dôrazom na potreby trhu práce, vrátane prakticky zameraných bakalárskych študijných programov a prog. ďalšieho vzdelávania v spolupráci so súkromným sektorom a org. zastupujúcimi podnikateľ. sektor, malé a stredné podnikanie.	27.12.2018 – neurčené minimálna dĺžka na realizáciu aktivít projektu sa nestanovuje	15 000 000,00
Prioritná os 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí			
NP Reštart pre mladých UoZ 2 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľ: zlepšenie postavenia nezamestnaných mladých ľudí - NEET do 29 rokov (ďalej len „MUoZ“) na trhu práce, zvýšenie ich zamestnatelnosti prostredníctvom motivácie k zvýšenej aktivite pri riešení ich nezamestnanosti. Súčasne sa tým podporí aj rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti v menej rozvinutých regiónoch (ďalej len „MRR“) v SR.	06.07.2018 07/2018– 09/2023	29 942 400,00 27 114 190,61
Prioritná os 3 Zamestnanosť			
NP Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva – 2 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľ: zlepšiť postavenie uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na trhu práce, zvýšiť ich zamestnatelnosť a zamestnanosť, znížiť dlhodobú nezamestnanosť, podporiť rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti. Stanovený cieľ sa zabezpečí poskytovaním finančných príspevkov zamestnávateľovi (aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 54 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v platnom znení).	18.4.2019 03/2018 – 02/2021	10 604 999,60 9 014 249,66
NP Cesta na trh práce 2 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľ: zlepšiť postavenie uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“) a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „ZUoZ“) na trhu práce, zvýšiť zamestnatelnosť a zamestnanosť UoZ a ZUoZ podporou vytvárania pracovných miest, znížiť nezamestnanosť, osobitne dlhodobú nezamestnanosť a podporiť rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti.	28.6.2018 06/2018– 05/2023	49 920 663,80 42 432 564,23
NP Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím – 3 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľ: podpora zamestnanosti, adaptability a znižovania nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím formou poskytovania príspevkov.	6.7.2018 01/2018 -05/2020	50 000 000,00 42 500 000,00

Názov národného projektu / žiadateľ Výzva pre DOP / Vyhlasovateľ	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy / časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
NP Efektívnymi službami k občanovi – 2 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľ: budovanie proklientsky orientovaných verejných služieb zamestnanosti tak, aby boli poskytované adresne, komplexne a dostupne v nadväznosti na snahu poskytnúť pomoc občanovi na jednom mieste; zabezpečenie takýchto služieb aj pre ďalšiu skupinu klientov úradov práce, ktorými sú zamestnávateľia; modernizácia služieb poskytovaných úradmi PSVR v súlade s potrebami a požiadavkami trhu práce so zameraním na zabezpečenie smerovania k spokojnému klientovi, ako aj spokojnému zamestnancovi.	19.7.2018 05/2018 -04/2021	34 076 840,59 28 965 314,50
NP Podpora zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných aktívnych opatrení na trhu práce – 4 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	V rámci NP sa budú implementovať vybrané aktívne opatrenia na trhu práce (ďalej len „AOTP“) podľa zákona o službách zamestnanosti.	19.10.2018 09/2018 - 12/2022	50 000 000,00 42 500 00,000
NP Inštitút sociálnej ekonomiky Žiadateľ: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	Cieľ: vytvorenie a pilotné overenie fungovania podpornej infraštruktúry pre SE na celom území SR, prostredníctvom Centrálny koordinačnej jednotky SE (ďalej len „CKJ SE“) a regionálnych centier SE (ďalej len „RC SE“). CKJ SE ako centrála pre SE v SR bude zastrešovať jednotlivé RC SE v každom krajskom meste. Ich úlohou bude bezplatné poskytovanie informácií verejnosti o sociálnom podnikaní, vysvetľovanie pravidiel fungovania sociálnych podnikov a podporenie záujmu verejnosti o ich založenie a fungovanie.	7.12.2018 06/2018 - 05/2022	8 279 432,08 7 037 517,27
DOP Podpora pracovných miest Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	Cieľ: podporiť regionálnu zamestnanosť prostredníctvom zamestnávateľov, ktorými sú podnikateľské subjekty, a to poskytnutím kvalitných pracovných príležitostí osobám z cieľovej skupiny (UoZ, ZUoZ) s možnosťou využitia mentoringu a tútoringu.	17.10.2018 17.10.2018 – 12/2023	50 000 000,00
Prioritná os 4 Sociálne začlenenie			
NP Zdravé komunity 3A	Cieľ: zlepšiť prístup ľudí ohrozených rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia v BSK ku kvalitným službám na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb. Ťažiskovým zameraním je. zlepšenie situácie marginalizovaných rómskych komunít v oblasti sociálnych determinantov zdravia prostredníctvom realizácie a rozvoja zdravotnej mediácie a osvetu v MRK, ktoré sa nachádzajú v rámci viac rozvinutého regiónu, a to prioritne v 7 obciach: Plavecký Štvrtok, Malacky, Záhorská Ves, Vysoká pri Morave, Malé Leváre, Rohožník, Závod,	21.02.2018 01/2018 – 06/2020	303 557,12 151 778,56

Názov národného projektu / žiadateľ Výzva pre DOP / Vyhlasovateľ	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy / časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
Žiadateľ: Zdravé regióny ako štátna príspevková organizácia Ministerstva zdravotníctva SR	v ktorých je sústredený vyšší počet marginalizovaného obyvateľstva. Pilotná implementácia aktivít projektu predpokladá aj rozšírenie pôsobnosti aktivít projektu do ďalších lokalít v rámci celého oprávneného územia so zámerom reagovať na aktuálnu situáciu migrácie za prácou (robotnícke ubytovne).		
NP Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie	Cieľ: zabezpečiť systémové inštitucionálne zabezpečenie poradenskej činnosti v oblasti rodovej diskriminácie vrátane rodovo podmieneného násillia a posilniť odborné kapacity IVPR pri realizácii politiky v oblasti odstraňovania diskriminácie z hľadiska pohlavia, resp. rodu nielen z hľadiska realizovania výskumov, ale i poskytovania základného poradenstva v oblasti rodovej diskriminácie.	01.03.2018 01/2018– 02/2022	4 870 994,10 3 950 083,96
NP Tvorba nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe	Cieľ: vytvorenie jednotných postupov pre výkon prevencie na príslušných úrovniach poskytovania zdravotnej starostlivosti. Špecifickými cieľmi sú: zvýšenie povedomia o prevencii; zavedenie nástrojov na zvýšenie aktívnej účasti na prevencii v populácii (primárna prevencia); zvýšenie podielu zachytu odvrátiteľných ochorení formou výkonu sekundárnej prevencie (skrining) v jednotlivých oblastiach, čím by mala poklesnúť špecifická chorobnosť a úmrtnosť na preventabilné ochorenia v celej populácii obyvateľov Slovenska; zvýšiť dostupnosť a znížiť nerovnosti v dostupnosti ku nástrojom výkonu prevencie zvlášť v oblasti odvrátiteľných úmrtí; zvýšiť ochranu pacienta a kvalitu preventívnej starostlivosti systémovou zmenou organizácie jej poskytovania.	20.0.7.2018 06/2018 -11/2021	2 332 350,74 1 982 498,13
NP Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov	Cieľ: príprava, kreovanie a systematická metodická podpora transformačných tímov pri tvorbe transformačných plánov konkrétnych zariadení sociálnych služieb zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a naštartovanie transformačných procesov v komunitách, kde sa už transformované zariadenia budú nachádzať. Výsledkom tejto podpory bude vytvorenie transformačných plánov pre konkrétne zariadenia sociálnych služieb, ktoré sú nevyhnutné pre zabezpečenie synergie s Integrovaným regionálnym operačným programom.	3.8.2018 05/2018- 10/2023	8 799 083,38 7 135 530,00

Názov národného projektu / žiadateľ Výzva pre DOP / Vyhlasovateľ	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy / časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
NP Šanca na návrat Žiadateľ: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže.	Cieľ: u osôb vo výkone trestu odňatia slobody znížiť riziká sociálneho vylúčenia a zvýšiť kompetencie pri uplatnení sa na trhu práce. V rámci projektu sa vytvorí a vo výstupných oddieloch partnerských ústavov na výkon trestu odňatia slobody pilotne overí inovatívny systém komplexnej podpory odsúdených. Prostredníctvom jedinečného postavenia žiadateľa (orgán s celoštátnou pôsobnosťou vo veciach väzensťva) projekt prepojí oddelené politiky penitenciárnej a postpenitenciárnej starostlivosti (poskytovanie postpenitenciárnej starostlivosti sa začne už vo väzení), zníži riziká opakovaného páchania trestnej činnosti a obmedzí vznik možných krízových situácií v bezprostrednom okolí osôb vracajúcich sa z väzenia. Vyhodnotené výsledky projektu budú zapracované do všeobecne záväzných právnych predpisov a interných riadiacich aktov prijímateľa a partnerov. Miestom realizácie projektu sú všetky kraje SR okrem BSK.	4.9.2018 10/2018 - 09/2022	11 360 045,37 9 656 038,56
NP Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti III Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľ: podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, osobitne zvýšenie dostupnosti odbornej pomoci a skvalitnenie vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre dieťa a rodinu v rámci menej aj viac rozvinutých regiónov.	24. 10. 2018 11/2018- 04/2023	48 085 111,89 39 407 000,00
NP Podpora rozvoja a dostupnosti terénnej opatrovateľskej služby Žiadateľ: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	Cieľ: zvýšenie dostupnosti opatrovateľskej služby pre občanov s ťažkým zdravotným postihnutím, s nepriaznivým zdravotným stavom a pre seniorov prostredníctvom podpory opatrovateľskej služby v malých obciach do 1 000 obyvateľov, ktoré neposkytujú opatrovateľskú službu v zmysle zákona o sociálnych službách, zvýšenie informovanosti o povinnosti obcí poskytovať alebo zabezpečovať opatrovateľskú službu, ako aj podpora zvyšovania profesionality výkonu poskytovanej opatrovateľskej služby podporou vzdelávania a supervízie podporených opatrovateľiek.	27.12.2018 01/2019 - 05/2021	4 928 395,09 4 120 103,00

Názov národného projektu / žiadateľ Výzva pre DOP / Vyhlasovateľ	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy / časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
DOP Dotácie na podporu rodovej rovnosti II Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	Cieľ: zvýšenie informovanosti o predchádzaní všetkých foriem diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou. Výzva je zameraná na podporu: inštitucionálneho rozvoja špecializovaných poradenských služieb slúžiacich na boj proti všetkým formám diskriminácie – aktivít zameraných na zvýšenie informovanosti o predchádzaní všetkých foriem diskriminácie – rozvoja služieb, opatrení pre obeť násilia, najmä ženy – vzdelávania pracovníkov prvého kontaktu – senzibilizačných a vzdelávacích aktivít zameraných na znižovanie a predchádzanie diskriminácie pre zamestnávateľov – vzdelávania pracovníkov prvého kontaktu (zamestnancov úradov, zariadení sociálnych služieb a pod.) v oblasti predchádzania a boja so všetkými formami diskriminácie – podpora zamestnávateľov a inštitúcií pri predchádzaní diskriminácie, zavádzaní manažmentu rozmanitosti a vzdelávania k nim, vrátane uplatňovania dočasných vyrovnávacích opatrení.	26.02.2018 26.02.2018-12/2023	10 000 000,00
DOP Podpora opatrovateľskej služby Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	Cieľ: podporiť regionálnu zamestnanosť prostredníctvom zamestnávateľov, ktorými sú podnikateľské subjekty, a to poskytnutím kvalitných pracovných príležitostí osobám z cieľovej skupiny (UoZ, ZUoZ) s možnosťou využitia mentoringu a tútoringu.	17.10.2018 17.10.2018 – 12/2023	50 000 000,00
Prioritná os 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít			
DOP Podpora komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky	Podpora komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK	31.8.2018 - neurčené	20 000 000,00
Prioritná os 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít			

Názov národného projektu / žiadateľ Výzva pre DOP / Vyhlasovateľ	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy / časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
DOP Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení s dôrazom na rozšírenie kapacity predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky	Podpora výstavby nových predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK. Podpora rekonštrukcie predškolských zariadení a prístavby/nadstavby k existujúcim predškolským zariadeniam v obciach s prítomnosťou MRK s dôrazom na rozšírenie kapacity	9.10.2018 - neurčené	25 000 000,00
DOP Zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít s prvkami prestupného bývania Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky	Podpora programov prestupného bývania v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov MRK	9.11.2018 - neurčené	45 000 000,00
Prioritná os 7 Technická pomoc			
Vyzvanie č. OPLZ-MSVVS-PO7-SC71/72-2018-TP1 - Projekty technickej pomoci	Podpora efektívnej implementácie operačného programu. Zabezpečenie publicity, informovania a podpory prijímateľov v procese implementácie.	27.07.2018 - neurčené	6 536 255,00

Zdroj: RO, ITMS

Tabuľka 38 Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2018	%
07C	Sociálna inklúzia	1 887 019 701	1 864 132 558	1 863 266 991	100,0
07C0A	Podpora sociálnych služieb	137 664 378	113 376 913	113 333 305	100,0
07C0B	OP EP pre najodkázanejšie osoby	10 024 989	14 057 498	14 057 498	100,0
07C0B01	- Sociálne začlenenie najodkázanejších osôb	10 024 989	14 057 498	14 057 498	100,0
07C01	Pomoc v hmotnej núdzi	173 336 906	141 415 211	140 944 487	99,7
07C0101	- Dávka v hmotnej núdzi	150 596 356	126 377 259	126 251 149	99,9
07C0102	- Dotácia na výkon osobitného príjemcu	205 000	145 212	143 606	98,9
07C0103	- Dotácia na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi	11 800 500	7 227 685	6 928 630	95,9
07C0104	- Dotácia na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi	2 750 000	1 602 183	1 598 212	99,8
07C0106	- Náhradné výživné	7 985 050	6 062 872	6 022 890	99,3
07C02	Podpora rodiny	1 044 978 756	1 032 937 223	1 032 871 012	100,0
07C0201	- Prídavok na dieťa	315 074 993	313 096 342	313 071 926	100,0
07C0202	- Rodičovský príspevok	372 916 957	368 713 128	368 688 188	100,0
07C0206	- Ostatné príspevky na podporu rodiny	47 850 120	48 136 544	48 122 571	100,0
07C020A	- Štátom platené poistné za osoby starajúce sa o dieťa	304 380 836	295 380 836	295 380 836	100,0
07C020B	- Príspevok na starostlivosť o dieťa	4 755 850	7 610 373	7 607 491	100,0
07C03	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŽZP	281 435 012	293 377 280	293 219 372	99,9
07C04	Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie	3 109 702	2 865 086	2 776 617	96,9
07C040A	- Ostatné iniciatívy	3 109 702	2 865 086	2 776 617	96,9
07C040G	- Zabezp. hodnotenia a implementácie horizontálnej priority	0	0	0	0,0
	rovnosť príležitostí				
07C05	Starostlivosť o ohrozené deti	97 171 797	99 105 186	99 066 539	100,0
07C0501	- Náhradná rodinná starostlivosť	14 780 683	14 142 360	14 142 473	100,0
07C0502	- Ústavná starostlivosť v štátnych detských domovoch	68 600 814	72 218 652	72 210 577	100,0
07C0503	- Ústavná starostlivosť v neštátnych zariadeniach	12 590 300	11 919 174	11 894 403	99,8
07C0504	- Prevencia a sanácia (MVO)	1 200 000	825 000	819 086	99,3
07C06	Nesystémové dávky sociálneho poistenia	77 998 161	86 998 161	86 998 161	100,0
07C07	Vianočný príspevok dôchodcom	61 300 000	80 000 000	80 000 000	100,0
07E	Tvorba a implementácia politik	167 911 324	185 285 458	185 282 218	100,0
07E03	Riadiaca, koncepčná a výskumná činnosť	14 890 687	17 097 080	17 096 969	100,0

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2018	%
07E0301	- Aparát ministerstva	14 890 687	17 097 080	17 096 969	100,0
07E04	Výkon št. spr. na úseku soc. vecí, rodiny, práce a zam.	151 658 081	167 060 717	167 057 751	100,0
07E0401	- Špecializovaná štátna správa	138 489 635	152 815 048	152 813 095	100,0
07E0402	- Ostatná štátna správa	13 168 446	14 245 669	14 244 656	100,0
07E05	Implementácia projektov ESF	1 362 556	1 127 661	1 127 498	100,0
07E0501	Implementačná agentúra	1 362 556	1 127 661	1 127 498	100,0
	Medzirezortné programy a podprogramy, ktorých je kapitola gestorom a účastníkom				
06G	Ľudské zdroje	268 424 252	258 225 215	258 224 318	100,0
06G04	Aktívna politika trhu práce a zvýš. zamest. - MPSVR SR	41 475 961	39 936 325	39 935 474	100,0
06G0404	- Národné programy na rozvoj APTP a zvýšenie zamest.	37 451 857	37 491 272	37 490 421	100,0
06G040J	- Individuálna štátna pomoc	4 024 104	2 445 053	2 445 053	100,0
06G1S	OP Ľudské zdroje 2014 - 2020 - MPSVR SR	226 948 291	218 288 890	218 288 844	100,0
06G1S01	- Zamestnanosť	121 066 196	118 191 030	118 191 030	100,0
06G1S02	- Sociálne začlenenie	34 830 258	37 324 378	37 324 332	100,0
06G1S03	- Technická pomoc	13 931 142	7 928 599	7 928 599	100,0
06G1S04	- Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých	57 120 695	54 844 883	54 844 883	100,0
	Podprogramy, ktoré kapitola rieši ako účastník medzirezortného programu				
0EK	Informačné technológie financované zo štát. rozpočtu	17 204 954	24 293 723	24 293 484	100,0
0EK0H	Informačné technológie financované zo ŠR - MPSVR SR	17 204 954	24 293 723	24 293 484	100,0
0EK0H01	Systémy vnútornej správy	4 429 969	6 005 066	6 005 066	100,0
0EK0H02	Špecializované systémy	4 734 819	8 623 125	8 623 125	100,0
0EK0H03	Podporná infraštruktúra	8 040 166	9 665 532	9 665 293	100,0
06H09	Hospodárska mobilizácia - MPSVR SR	45 189	42 945	42 929	100,0
09706	Príspevky SR do medzinárod. organizácií - MPSVR SR	595 000	595 000	532 547	89,5
0AR05	MPSVR SR - Protidrogová politika	50 000	42 645	36 600	85,8
	Výdavky spolu za kapitolu	2 341 250 420	2 332 617 544	2 331 679 087	100,0

Zdroj: MPSVR SR, Návrh štátneho záverečného účtu

PRÍLOHA KU KAPITOLE 4

Tabuľka 1 Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2015 – 2017)

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Primárne indikátory												
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celá populácia)	18,4	18,1	18,6	18,1	18,1	18,2	16,3	16,3	16,2	-1,8	-1,8	-2,0
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou dôchodkov)	35,3	35,3	35,8	31,0	29,8	31,6	29,1	29,1	29,7	-1,8	-0,7	-1,8
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (vrátane dôchodkov)	67,7	65,9	69,5	66,5	63,9	68,4	66,8	64,9	68,9	0,4	1,0	0,5
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (celá populácia)	12,3	12,1	12,4	12,7	12,7	12,8	12,4	12,4	12,3	-0,3	-0,3	-0,5
Miera rizika chudoby (0-5 roční)	16,3	12,3	20,2	19,4	18,1	20,6	16,9	16,5	17,2	-2,5	-1,6	-3,4
Miera rizika chudoby (6-11 roční)	23,0	23,0	23,1	22,7	22,4	23,0	20,5	23,1	17,7	-2,2	0,7	-5,3
Miera rizika chudoby (12-17 roční)	20,5	18,1	22,9	20,2	19,6	20,9	21,9	20,7	23,2	1,7	1,1	2,3
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (0-17)	20,1	18,1	22,1	20,8	20,2	21,5	19,9	20,4	19,4	-0,9	0,2	-2,1
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (18-24)	12,8	12,0	13,6	14,8	11,2	18,5	14,5	12,6	16,5	-0,3	1,4	-2,0
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (25-54)	11,7	11,9	11,5	12,2	12,5	11,9	11,5	11,4	11,7	-0,7	-1,1	-0,2
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (55-64)	10,2	11,6	8,9	9,5	10,5	8,6	9,4	10,5	8,4	-0,1	0,0	-0,2
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (18-64)	11,6	11,9	11,3	12,0	12,0	12,1	11,5	11,4	11,6	-0,5	-0,6	-0,5
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (65+)	5,6	3,4	7,0	5,7	4,3	6,5	6,9	4,9	8,3	1,2	0,6	1,8
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (€)	4 158			4 171			4 310			139		
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (PPS)	6 132			6 304			6 551			247		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (€)	8 732			8 758			9 051			293		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (PPS)	12 877			13 239			13 758			519		
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (celá populácia)	7,4	7,2	7,7	7,7	7,4	8,0	x	x	x	0,3	0,2	0,3
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (0-17)	14,6	13,1	16,0	15,0	11,6	18,5	x	x	x	0,4	-1,5	2,5
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (18-64)	6,8	6,9	6,7	7,3	7,4	7,3	x	x	x	0,5	0,5	0,6
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (65+)	3,3	1,6	4,5	2,7	2,6	2,7	x	x	x	-0,6	1,0	-1,8
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (celá populácia)	28,9	32,6	25,5	26,1	27,8	24,3	26,0	28,8	23,9	-0,1	1,0	-0,4
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (0-5)	24,3	33,8	22,6	34,1	35,2	30,6	29,5	25,4	37,4	-4,6	-9,8	6,8

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (6-11)	27,2	22,6	33,8	26,6	32,0	24,7	31,5	29,5	33,1	4,9	-2,5	8,4
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (12-17)	40,1	36,0	42,6	35,0	28,6	35,9	29,5	32,3	29,4	-5,5	3,7	-6,5
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (0-17)	29,9	27,5	33,3	31,6	33,1	30,6	30,3	28,2	31,5	-1,3	-4,9	0,9
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (18-64)	31,3	34,0	28,7	26,4	27,1	26,1	28,0	29,7	25,0	1,6	2,6	-1,1
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (65+)	10,4	14,0(u)	9,8	10,3	11,6(u)	9,8	9,6	9,3(u)	9,7	-0,7	-2,3	-0,1
Dlhodobá miera nezamestnanosti	7,6	6,9(u)	8,3	5,8	5,5(u)	6,2	5,1	5,2	4,9	-0,7	-0,3	-1,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (populácia 0-59)	7,1	7,4	6,9	6,5	6,6	6,3	5,4	5,3	5,4	-1,1	-1,3	-0,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-5 roční)	7,0	5,9	8,2	8,6	8,0	9,3	6,8	5,1	8,4	-1,8	-2,9	-0,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (6-11 roční)	9,4	8,4	10,5	8,6	7,8	9,5	7,1	6,2	8,0	-1,5	-1,6	-1,5
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (12-17 roční)	7,5	5,8	9,3	7,5	6,5	8,7	7,5	7,5	7,4	0,0	1,0	-1,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-17 roční)	8,0	6,7	9,3	8,2	7,4	9,2	7,1	6,4	7,9	-1,1	-1,0	-1,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (18-59 roční)	6,9	7,5	6,2	6,0	6,4	5,5	4,8	5,0	4,6	-1,2	-1,4	-0,9
Deti žijúce v domácnostiach bez zamestnania (0-17)	9,3	:	:	7,7	:	:	8,0	:	:	0,3	:	:
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania (18-59)	7,5	7,5	7,5	6,4	6,3	6,6	6,6	6,4	6,8	0,2	0,1	0,2
Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a nepokračujú v ďalšom vzdelávaní	6,9	6,9	6,8	7,4	7,6	7,2	9,3	8,5	10,3	1,9	0,9	3,1
Závažná materiálna deprivácia (celá populácia)	9,0	8,9	9,1	8,2	8,1	8,3	7,0	7,2	6,8	-1,2	-0,9	-1,5
Miera materiálnej deprivácie (celá populácia)	20,3	19,4	21,2	19,1	18,4	19,7	16,4	15,9	16,9	-2,7	-2,5	-2,8
Miera materiálnej deprivácie (0-5)	18,3	17,5	19,1	16,3	16,2	16,4	15,1	14,8	15,5	-1,2	-1,4	-0,9
Miera materiálnej deprivácie (6-11)	24,1	24,6	23,6	22,7	23,0	22,4	17,8	17,9	17,7	-4,9	-5,1	-4,7
Miera materiálnej deprivácie (12-17)	24,1	22,5	25,8	23,0	21,7	24,3	20,1	18,5	22,0	-2,9	-3,2	-2,3
Miera materiálnej deprivácie (0-17)	22,3	21,7	22,9	20,9	20,7	21,2	17,8	17,2	18,5	-3,1	-3,5	-2,7
Miera materiálnej deprivácie (18-64)	18,8	18,6	19,1	17,7	17,6	17,8	14,9	15,0	14,9	-2,8	-2,6	-2,9
Miera materiálnej deprivácie (65+)	25,0	20,8	27,6	22,9	19,4	25,1	21,3	19,3	22,6	-1,6	-0,1	-2,5
Sekundárne indikátory												
Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti:												

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
jednotlivec mladší ako 65 rokov	21,2	:	:	22,7	:	:	25,8	:	:	3,1	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	9,4	:	:	9,0	:	:	11,9	:	:	2,9	:	:
jednotlivec	15,0	20,7	12,0	15,5	21,9	12,2	18,2	25,1	14,5	2,7	3,2	2,3
dvaja dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	4,5	:	:	2,5	:	:	4,0	:	:	1,5	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	9,0	:	:	8,1	:	:	7,2	:	:	-0,9	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	29,9	:	:	33,6	:	:	37,3	:	:	3,7	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	9,2	:	:	10,5	:	:	9,8	:	:	-0,7	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	14,7	:	:	14,8	:	:	14,7	:	:	-0,1	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	32,9	:	:	34,8	:	:	35,4	:	:	0,6	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	13,9	:	:	15,7	:	:	13,6	:	:	-2,1	:	:
domácnosti so závislými deťmi	15,7	:	:	17,2	:	:	16,2	:	:	-1,0	:	:
domácnosti bez závislých detí	7,9	:	:	7,2	:	:	7,6	:	:	0,4	:	:
Miera rizika chudoby podľa intenzity práce domácnosti (vek 18-59)												
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2 - 1)	3,5	:	:	3,8	:	:	4,1	:	:	0,3	:	:
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	27,0	:	:	33,9	:	:	34,7	:	:	0,8	:	:
domácnosti bez detí - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	7,9	:	:	12,7	:	:	16,5	:	:	3,8	:	:
domácnosti bez detí - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	3,3	:	:	2,7	:	:	3,6	:	:	0,9	:	:
domácnosti bez detí - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	2,6	:	:	2,9	:	:	3,0	:	:	0,1	:	:
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2 - 1)	8,0	:	:	8,8	:	:	8,5	:	:	-0,3	:	:
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	38,1	:	:	49,4	:	:	58,9	:	:	9,5	:	:
domácnosti s deťmi - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	22,1	:	:	29,1	:	:	25,0	:	:	-4,1	:	:
domácnosti s deťmi - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	8,8	:	:	10,6	:	:	7,8	:	:	-2,8	:	:
domácnosti s deťmi - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	4,8	:	:	4,8	:	:	5,6	:	:	0,8	:	:
Miera rizika chudoby podľa najčastejšej ekonomickej aktivity (18+)												
nezamestnaní	45,5	48,5	42,0	47,6	49,8	45,2	49,2	53,2	45,1	1,6	3,4	-0,1

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
zamestnaní	6,0	6,5	5,5	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	-0,2	-0,1	-0,2
dôchodcovia	6,2	4,4	7,3	6,0	4,9	6,8	7,6	6,2	8,6	1,6	1,3	1,8
iná neaktívna osoba	15,7	14,1	16,6	19,8	17,4	21,2	19,6	17,0	21,0	-0,2	-0,4	-0,2
Miera rizika chudoby podľa typu vlastníctva												
vlastník alebo bezplatné ubytovanie	11,4	11,0	11,7	12,0	12,0	12,1	11,2	11,2	11,2	-0,8	-0,8	-0,9
nájomca	20,5	22,0	19,0	19,7	19,9	19,6	24,4	24,1	24,7	4,7	4,2	5,1
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby – 40 % národného ekvivaletného mediánu príjmu	5,7	6,0	5,4	5,5	5,8	5,3	5,3	5,6	5,0	-0,2	-0,2	-0,3
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby – 50 % národného ekvivaletného mediánu príjmu	8,4	8,7	8,2	8,1	8,2	8,0	7,8	8,0	7,6	-0,3	-0,2	-0,4
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby – 70 % národného ekvivaletného mediánu príjmu	18,8	18,0	19,5	19,5	18,8	20,2	18,3	17,9	18,6	-1,2	-0,9	-1,6
Miera rizika chudoby detí žijúcich v pracujúcich domácnostiach	6,5	4,9	8,1	6,4	6,1	6,6	x	x	x	-0,1	1,2	-1,5
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (25-39)	90,2	46,2	44,0	81,7	40,6	41,2	x	x	x	-8,5	-5,6	-2,8
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (40-59)	122,9	50,4	72,4	118,2	51,5	66,6	x	x	x	-4,7	1,1	-5,8
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (55-64)	105,8	34,6	71,2	97,9	33,1	64,9	x	x	x	-7,9	-1,5	-6,3
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (25-64)	273,4	114,9	158,5	258,4	110,1	148,5	x	x	x	-15,0	-4,8	-10,0
Hĺbka materiálnej deprivácie	3,7	3,8	3,7	3,6	3,7	3,6	3,7	3,8	3,6	0,1	0,1	0,0
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (celá populácia)	9,1	8,5	9,6	7,7	6,9	8,5	x	x	x	-1,4	-1,6	-1,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-5)	12,7	10,7	14,8	10,1	11,3	9,0	x	x	x	-2,6	0,6	-5,8
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (6-11)	12,6	11,0	14,4	8,9	7,0	11,0	x	x	x	-3,7	-4,0	-3,4
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (12-17)	8,7	7,8	9,7	8,7	8,9	8,5	x	x	x	0,0	1,1	-1,2
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-17)	11,4	9,9	12,9	9,2	8,9	9,5	x	x	x	-2,2	-1,0	-3,4
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-24)	7,1	6,2	8,1	6,9	5,3	8,4	x	x	x	-0,2	-0,9	0,3
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (25-29)	8,2	7,5	8,9	5,8	5,7	5,8	x	x	x	-2,4	-1,8	-3,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-64)	8,7	8,6	8,8	7,2	6,6	7,9	x	x	x	-1,5	-2,0	-0,9

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (65+)	8,1	5,5	9,8	8,1	4,9	10,1	x	x	x	0,0	-0,6	0,3
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - chudobní	34,5	33,4	35,6	35,6	34,5	36,7	x	x	x	1,1	1,1	1,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - nechudobní	5,5	5,1	6,0	3,7	2,9	4,4	x	x	x	-1,8	-2,2	-1,6
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (I. kvintil)	26,7	:	:	27,9	:	:	x	x	x	1,2	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (II. kvintil)	8,4	:	:	6,8	:	:	x	x	x	-1,6	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (III. kvintil)	6,0	:	:	2,5	:	:	x	x	x	-3,5	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (IV. kvintil)	3,2	:	:	0,9	:	:	x	x	x	-2,3	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (V. kvintil)	1,1	:	:	0,5	:	:	x	x	x	-0,6	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu vlastníctva												
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	30,9	:	:	15,1	:	:	x	x	x	-15,8	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	6,0	:	:	5,7	:	:	x	x	x	-0,3	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	8,4	:	:	13,9	:	:	x	x	x	5,5	:	:
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	9,1	:	:	17,6	:	:	x	x	x	8,5	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa stupňa osídlenia												
husto obývaná oblasť (mestá)	12,1	:	:	7,0	:	:	x	x	x	-5,1	:	:
stredne obývaná oblasť	8,6	:	:	7,9	:	:	x	x	x	-0,7	:	:
riedko obývaná oblasť	7,8	:	:	8,0	:	:	x	x	x	0,2	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu domácnosti												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	26,6	:	:	27,4	:	:	x	x	x	0,8	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	17,6	:	:	22,3	:	:	x	x	x	4,7	:	:
jednotlivec	22,0	25,9	19,8	24,7	23,9	25,2	x	x	x	2,7	-2,0	5,4
dva dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	5,0	:	:	3,1	:	:	x	x	x	-1,9	:	:
dva dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	11,7	:	:	8,4	:	:	x	x	x	-3,3	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	29,6	:	:	32,3	:	:	x	x	x	2,7	:	:
dva dospelí s jedným závislým dieťaťom	14,5	:	:	11,3	:	:	x	x	x	-3,2	:	:
dva dospelí s dvomi závislými deťmi	12,5	:	:	8,2	:	:	x	x	x	-4,3	:	:

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
dva dospelí s tromi a viac závislými deťmi	7,4	:	:	8,6	:	:	x	x	x	1,2	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	8,8	:	:	7,0	:	:	x	x	x	-1,8	:	:
domácnosti so závislými deťmi	9,5	:	:	7,9	:	:	x	x	x	-1,6	:	:
domácnosti bez závislých detí	8,6	:	:	7,5	:	:	x	x	x	-1,1	:	:
Miera preplnenia obydli (celá populácia)	37,8	38,3	37,3	37,9	38,5	37,4	36,4	36,8	36,1	-1,5	-1,7	-1,3
Miera preplnenia obydli (0-5)	39,9	40,6	39,1	39,4	37,0	41,7	37,8	35,6	40,0	-1,6	-1,4	-1,7
Miera preplnenia obydli (6-11)	50,8	50,8	50,8	48,3	49,5	47,0	43,3	45,1	41,3	-5,0	-4,4	-5,7
Miera preplnenia obydli (12-17)	60,0	60,4	59,7	59,8	59,6	60,0	55,0	52,9	57,5	-4,8	-6,7	-2,5
Miera preplnenia obydli (0-17)	50,5	50,9	50,1	49,8	49,8	49,9	45,7	45,1	46,3	-4,1	-4,7	-3,6
Miera preplnenia obydli (18-64)	38,9	39,0	38,8	39,1	39,4	38,9	37,9	38,0	37,8	-1,2	-1,4	-1,1
Miera preplnenia obydli (65+)	15,8	11,8	18,2	17,1	14,0	19,0	18,4	16,1	19,8	1,3	2,1	0,8
Miera preplnenia obydli - pod hranicou chudoby	57,6	56,8	58,3	54,2	54,7	53,7	55,6	55,6	55,7	1,4	0,9	2,0
Miera preplnenia obydli - nad hranicou chudoby	35,0	35,8	34,3	35,6	36,2	35,0	33,7	34,1	33,3	-1,9	-2,1	-1,7
Miera preplnenia obydli podľa typu vlastníctva												
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	30,2	:	:	28,2	:	:	29,0	:	:	0,8	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	35,7	:	:	36,8	:	:	35,4	:	:	-1,4	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	61,6	:	:	57,6	:	:	57,1	:	:	-0,5	:	:
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	56,9	:	:	56,5	:	:	51,1	:	:	-5,4	:	:
Miera preplnenia obydli podľa stupňa osídlenia												
husto obývaná oblasť	36,0	:	:	35,9	:	:	34,3	:	:	-1,6	:	:
stredne obývaná oblasť	45,9	:	:	45,7	:	:	42,5	:	:	-3,2	:	:
riedko obývaná oblasť	32,0	:	:	32,4	:	:	32,3	:	:	-0,1	:	:
Miera preplnenia obydli podľa typu domácnosti												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	26,7	:	:	23,4	:	:	19,3	:	:	-4,1	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	14,8	:	:	17,5	:	:	17,8	:	:	0,3	:	:
jednotlivec	20,5	22,6	19,4	20,3	22,1	19,4	18,5	19,4	18,0	-1,8	-2,7	-1,4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
dva dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	9,6	:	:	9,4	:	:	8,3	:	:	-1,1	:	:
dva dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	10,9	:	:	11,1	:	:	11,6	:	:	0,5	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	65,8	:	:	59,8	:	:	53,4	:	:	-6,4	:	:
dva dospelí s jedným závislým dieťaťom	26,4	:	:	26,7	:	:	27,2	:	:	0,5	:	:
dva dospelí s dvomi závislými deťmi	40,1	:	:	40,8	:	:	37,4	:	:	-3,4	:	:
dva dospelí s tromi a viac závislými deťmi	73,0	:	:	70,0	:	:	62,0	:	:	-8,0	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	61,2	:	:	61,0	:	:	58,4	:	:	-2,6	:	:
domácnosti so závislými deťmi	50,1	:	:	49,7	:	:	47,3	:	:	-2,4	:	:
domácnosti bez závislých detí	22,0	:	:	23,1	:	:	23,1	:	:	0,0	:	:
Kontextové indikátory												
Nerovnosť distribúcie príjmov - S80/S20 - podiel príjmov horného a dolného kvintilu	3,5	3,6	3,5	3,6	3,7	3,5	3,5	3,6	3,4	-0,1	-0,1	-0,1
Nerovnosť distribúcie príjmov - Gini koeficient	23,7	:	:	24,3	:	:	23,2	:	:	-1,1	:	:
Očakávaná dĺžka života pri narodení	76,7	73,1	80,2	77,3	73,8	80,7	x	x	x	0,6	0,7	0,5
Očakávaná dĺžka života vo veku 65	17,2	15,0	18,8	17,5	15,3	19,2	x	x	x	0,3	0,3	0,4
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - celá populácia	7,6	7,9	7,3	7,3	7,5	7,1	x	x	x	-0,3	-0,4	-0,2
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 0-17	13,0	11,8	14,2	13,1	13,0	13,2	x	x	x	0,1	1,2	-1,0
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 18-64	7,4	7,9	6,9	6,9	6,9	6,9	x	x	x	-0,5	-1,0	0,0
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 65+	1,3	1,0	1,5	1,3	1,4	1,3	x	x	x	0,0	0,4	-0,2
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transférmi okrem dôchodkov	19,0	18,7	19,3	18,4	18,1	18,7	17,5	17,5	17,5	-0,9	-0,6	-1,2
Miera rizika chudoby pre sociálnymi transférmi vrátane dôchodkov	38,1	35,5	40,7	37,9	35,2	40,5	37,4	35,3	39,5	-0,5	0,1	-1,0
Chudoba pracujúcich (18+)	6,0	6,5	5,5	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	-0,2	-0,1	-0,2
Pasca nezamestnanosti	44,7	:	:	x	:	:	x	:	:	x	:	:
Pasca nízkej mzdy	29,8	:	:	x	:	:	x	:	:	x	:	:
Deprivácia bývaním podľa položiek												
zatekajúca strecha, vlnké steny (podlaha) základy alebo zahŕňajúce okenné rámy	6,3	6,1	6,5	6,2	6,3	6,1	x	x	x	-0,1	0,2	-0,4
nedostatok vane alebo sprchy v obydli	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	0,1	0,1	0,1

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
nedostatok vnútrnej sprchovacej toalety	1,4	1,4	1,4	1,4	1,6	1,3	x	x	x	0,0	0,2	-0,1
príliš tmavé obydlie	3,1	3,2	2,9	2,7	2,8	2,6	x	x	x	-0,4	-0,4	-0,3
Závažná deprivácia bývaním (celá populácia)	4,2	4,3	4,1	4,3	4,3	4,3	5,2	5,3	5,0	0,9	1,0	0,7
Závažná deprivácia bývaním (0-5)	3,7	3,1	4,4	3,6	4,3	2,9	5,0	5,3	4,7	1,4	1,0	1,8
Závažná deprivácia bývaním (6-11)	9,3	9,9	8,6	7,4	7,7	7,1	8,3	8,7	7,8	0,9	1,0	0,7
Závažná deprivácia bývaním (12-17)	9,1	8,7	9,5	10,0	8,3	12,1	11,0	9,7	12,6	1,0	1,4	0,5
Závažná deprivácia bývaním (0-17)	7,5	7,4	7,6	7,2	6,9	7,5	8,3	8,1	8,5	1,1	1,2	1,0
Závažná deprivácia bývaním (18-64)	3,7	3,8	3,5	3,9	3,9	3,9	4,9	5,0	4,7	1,0	1,1	0,8
Závažná deprivácia bývaním (65+)	2,4	2,3	2,5	2,3	2,2	2,4	2,7	2,6	2,8	0,4	0,4	0,4
Závažná deprivácia bývaním - pod hranicou chudoby	15,2	15,4	15,1	16,0	16,3	15,7	20,7	21,9	19,5	4,7	5,6	3,8
Závažná deprivácia bývaním - nad hranicou chudoby	2,6	2,8	2,5	2,5	2,5	2,6	3,0	3,0	3,0	0,5	0,5	0,4
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie	17,1	16,7	17,5	16,7	16,2	17,1	x	x	x	-0,4	-0,5	-0,4
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (0-17)	19,6	19,4	20,0	18,9	18,7	19,0	x	x	x	-0,7	-0,7	-1,0
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (18-64)	16,1	15,7	16,5	15,7	15,3	16,1	x	x	x	-0,4	-0,4	-0,4
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (65+)	18,7	18,1	19,2	19,3	17,9	20,2	x	x	x	0,6	-0,2	1,0
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - pod hranicou chudoby	31,3	31,2	32,6	30,6	30,2	31,4	x	x	x	-0,7	-1,0	-1,2
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - nad hranicou chudoby	16,0	15,6	16,3	15,6	15,1	16,0	x	x	x	-0,4	-0,5	-0,3

Zdroj: Eurostat

Vysvetlivky: u – malá spoľahlivosť, b – prerušenie v časovom rade, n – nie sú významné, x – údaje ešte nie sú dostupné

V rámci rozdielov je v prípade chýbajúcich údajov za rok 2017 vyčíslený rozdiel medzi rokom 2015 a 2016, inak ide o rozdiel medzi údajmi za rok 2016 a 2017

Tabuľka 2 Hrubá mesačná mzda a hodinový zárobok v jednotlivých sférach v roku 2018

Sféra	Pohlavie	Hrubá mesačná mzda		Hodinový zárobok	
		priemer	medián	priemer	medián
Nepodnikateľská	Ženy	993	899	6,33	5,92
	Muži	1 120	922	7,06	6,04
	Spolu	1 027	904	6,52	5,95
	RMR* v %	11,31	2,48	10,41	2,08
Podnikateľská	Ženy	1 027	821	6,23	5,18
	Muži	1 327	1 023	7,72	6,25
	Spolu	1 203	933	7,09	5,76
	RMR v %	22,61	19,72	19,25	17,20
Spolu	Ženy	1 015	847	6,26	5,41
	Muži	1 303	1 012	7,64	6,23
	Spolu	1 163	926	6,97	5,8
	RMR v %	22,06	16,35	18,05	13,1

Zdroj: Trexima

*RMR – rodový mzdový rozdiel

Najčastejšou **formou násillia**, s ktorou sa volajúce ženy stretávajú, je **psychické násillie**, ktoré udávalo 61 % z celkového počtu volajúcich nových klientok. Druhou najčastejšou formou násillia identifikovanou u volajúcich žien je násillie **fyzické**. Takúto skúsenosť malo 159 volajúcich žien, čo predstavuje viac ako 48 % z celkového počtu volajúcich žien. Bližšie údaje uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 3 Formy násillia identifikované u volajúcich žien*

Formy násillia	% z volajúcich žien	Prítomné/identifikované násillie
Psychické násillie	58,84	193
Fyzické násillie	48,48	159
Sociálne násillie	8,23	27
Ekonomické násillie	16,16	53
Sexuálne násillie	4,88	16
Nebezpečné vyhrážanie	25,61	84
Nebezpečné prenasledovanie	3,05	10
Násillie po rozvode/rozchode	4,27	14
Neidentifikované násillie	7,01	23

Zdroj: NLŽ - Analýza dát z činnosti Národnej linky pre ženy zažívajúce násillie za rok 2018.

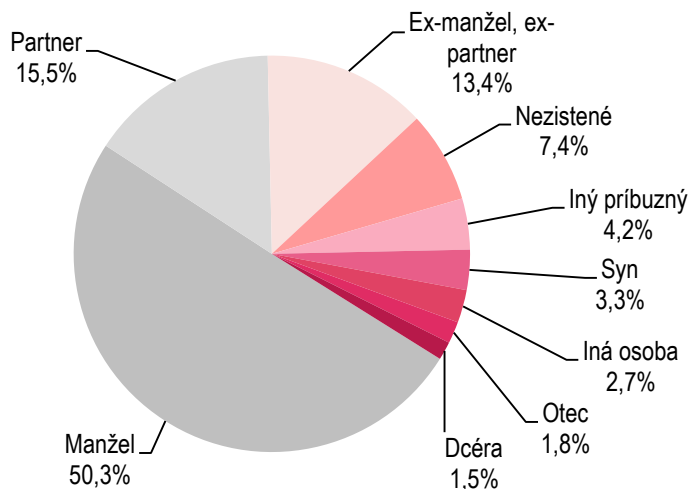
* Prítomné/identifikované násillie popisuje konkrétnu formu násillia v prípade, že volajúca jednoznačne tento druh násillia popísala. Nezistené/neidentifikované násillie popisuje prípady, kedy nebolo možné určiť, či volajúca žena danú formu násillia zažíva, alebo nie.

Vzťah násillnej osoby k volajúcim ženám

Pri identifikácii násillia volajúce ženy vo všetkých prípadoch uvádzali, kto je osobou, respektíve v akom vzťahu sú s osobou, ktorá sa k nim násillne správa. Činnosť NLŽ je primárne zameraná na rodovo podmienené násillie a vzhľadom k tomu sú obsahom ďalšej analýzy násillné osoby mužského pohlavia. Vo väčšine prípadov volajúce ženy zažívali násillie zo strany manžela (169 prípadov). Druhú najpočetnejšiu kategóriu tvorili partneri – 52 prípadov, ex-manželia a ex-partneri, kedy môžeme hovoriť o „porozchodovom násillí“ (45 prípadov) boli v

poradí tretí, nižší počet klientiek označilo za páchatela násillia syna (11 prípadov), iného člena alebo členku rodiny (14 prípadov).

Graf 1 Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

Zdroj: Interná databáza NLŽ

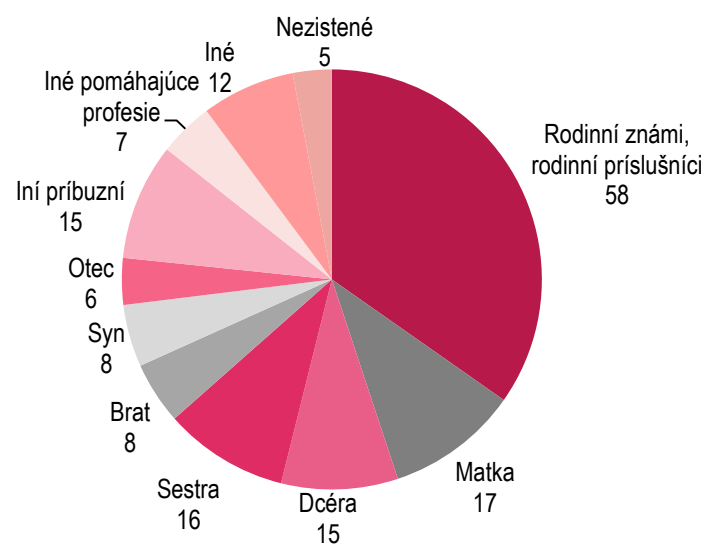
Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násillie

Od začiatku činnosti NLŽ sa na ňu obracajú aj osoby, ktoré v násilnom vzťahu vystupujú ako „tretie osoby“ a volajú kvôli násilliu páchanom na ženách, ktoré sú ich blízkymi osobami. Informácie súvisiace s touto kategóriou hovorov považujeme za dôležitý ukazovateľ pri analýze dát vyplývajúcich z činnosti NLŽ, nakoľko volajúce osoby popisujú priamu skúsenosť s násillím, ktoré zažíva žena v ich blízkom okolí.

V roku 2018 NŽL eviduje 167 nových klientok a klientov, tzv. tretích osôb, volajúcich v mene ženy zažívajúcej násillie. Prioritou pri tomto type hovorov je sprostredkovať prostredníctvom tretej osoby informácie samotnej žene zažívajúcej násillie a odporúčanie, aby ona sama kontaktovala NLŽ. Najviac hovorov bolo zaznamenaných od známych resp.iných rodinných príslušníkov (35 %), ktorí bližšie nešpecifikovali, v akom vzťahu sú k žene zažívajúcej násillie. Druhou najpočetnejšou kategóriou volajúcich „tretích osôb“ sú matky dcér (17 %), žijúcich v násilnom vzťahu.

Graf 2 Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násillie⁸⁹

⁸⁹ Kategóriu iných rodinných príslušníkov tvoria napríklad švagriná, babka za svoju vnučku, teta za svoju neter atď. Kategóriu iné pomáhajúce profesie tvorili profesionáli volajúci v mene svojich klientiek, ktoré zažívajú násillie, napríklad sociálni pracovníci komunitného centra, nízkoprahového zariadenia a podobne.

Zdroj: Interná databáza NLŽ

PRÍLOHA KU KAPITOLE 5

Tabuľka 1 Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v roku 2018 - makroekonomické prostredie

	eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
HDP na hlavu v PPS, (EU28=100)*	100	117	49	89	128	124	79	181	67	92	104	62	96	85	67	78	253	68	96	128	127	70	77	63	85	76	109	121	105
Rast reálneho HDP (%)	2,0	1,4	3,1	2,9	1,4	1,4	3,9	6,7	1,9	2,6	1,5	2,6	0,9	3,9	4,8	3,5	2,6	4,9	6,6	2,7	2,7	5,1	2,1	4,1	4,5	4,1	2,3	2,3	1,4
Rast reálneho HDP - prognóza na 2019	1,4	1,2	3,3	2,6	1,7	0,5	2,8	3,8	2,2	2,1	1,3	2,6	0,1	3,1	3,1	2,7	2,5	3,7	5,5	1,6	1,5	4,2	1,7	3,3	3,1	3,8	1,6	1,4	1,3
Rast zamestnanosti (%)	1,3	1,2	-0,1	1,6	1,8	1,3	1,2	3,5	1,7	2,5	0,9	2,4	0,8	4,0	1,6	1,1	3,7	2,2	5,6	2,5	1,7	0,3	2,3	0,2	3,0	2,0	2,7	1,8	1,2
Harmonizovaná miera inflácie	1,9	2,3	2,6	2,0	0,7	1,9	3,4	0,7	0,8	1,7	2,1	1,6	1,2	0,8	2,6	2,5	2,0	2,9	1,7	1,6	2,1	1,2	1,2	4,1	1,9	2,5	1,2	2,0	2,5
Saldo verejných financií (%HDP)	-0,6	-0,7	2,0	0,9	0,5	1,7	-0,6	0,0	1,1	-2,5	-2,5	0,2	-2,1	-4,8	-1,0	0,7	2,4	-2,2	2,0	1,5	0,1	-0,4	-0,5	-3,0	0,7	-0,7	-0,7	0,9	-1,5
Verejný dlh (%HDP)	81,5	102,0	22,6	32,7	34,1	60,9	8,4	64,8	181,1	97,1	98,4	74,6	132,2	102,5	35,9	34,2	21,4	70,8	46,0	52,4	73,8	48,9	121,5	35,0	70,1	48,9	58,9	38,8	86,8

Zdroj: Eurostat, Európska komisia, * údaje za rok 2017, v čase spracovania správy nie sú údaje za rok 2018 k dispozícii

Tabuľka 2 Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v poslednom dostupnom roku - inteligentný a inkluzívny rast

		eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
Miera zamestnanosti 20 – 64 roč. (1)	spolu	73,1	69,7	72,4	79,9	78,2	79,9	79,5	74,1	59,5	67,0	71,3	65,2	63,0	73,9	76,8	77,8	72,1	74,4	75,0	79,2	76,2	72,2	75,4	69,9	75,4	72,4	76,3	82,6	78,7
	ženy	67,4	65,5	68,3	72,2	74,8	75,8	75,6	68,1	49,1	61,0	67,6	60,1	53,1	68,9	74,8	76,7	68,0	66,8	63,4	74,2	71,7	65,0	72,1	60,6	71,7	65,5	74,5	80,4	73,8
	muži	78,9	73,9	76,5	87,4	81,5	83,9	83,4	80,3	70,1	73,1	75,2	70,3	72,9	79,3	79,0	79,0	76,0	82,1	85,7	84,3	80,7	79,4	78,9	78,9	79,0	79,2	78,2	84,7	83,7
Miera zamestnanosti 55 – 64 roč. (2)	spolu	58,7	50,3	60,7	65,1	70,7	71,4	68,9	60,4	41,1	52,2	52,1	42,8	53,7	60,9	65,4	68,5	40,5	54,4	49,7	67,7	54,0	48,9	59,2	46,3	47,0	54,2	65,4	77,9	65,3
	ženy	52,4	45,6	56,4	56,6	66,4	66,9	71,5	52,3	30,0	44,9	50,4	35,2	43,9	51,9	64,7	66,9	35,2	44,9	32,1	58,8	44,8	39,1	54,6	35,7	41,9	50,4	66,5	75,8	60,6
	muži	65,4	55,1	65,4	74,0	74,9	76,1	65,9	68,6	53,3	59,7	54,0	51,0	64,2	70,3	66,3	70,5	45,5	65,5	67,2	76,6	63,5	59,8	64,5	57,9	52,2	58,4	64,3	80,0	70,3
Miera celoživotného vzdelávania (25 – 64) (3)	spolu	11,1	8,5	2,5	8,5	23,5	8,2	19,7	12,5	4,5	10,5	18,6	2,9	8,1	6,7	6,7	6,6	18,0	6,0	10,8	19,1	15,1	5,7	10,3	0,9	11,4	4,0	28,5	29,2	14,6
	ženy	12,1	9,0	2,6	8,7	27,8	8,0	23,2	14,6	4,5	11,5	21,0	3,4	8,6	6,6	8,4	8,3	18,4	6,4	12,4	20,0	16,5	6,3	10,8	0,9	13,5	3,8	32,4	36,1	16,2
	muži	10,1	8,1	2,4	8,3	19,2	8,5	16,2	10,3	4,5	9,5	15,9	2,4	7,6	6,8	4,8	4,9	17,6	5,6	9,3	18,3	13,7	5,1	9,8	1,0	9,4	4,2	24,7	22,4	12,9
Miera nezamestnanosti (4)	spolu	6,8	6,0	5,2	2,2	5,0	3,4	5,4	5,8	19,3	15,3	9,1	8,5	10,6	8,4	7,4	6,2	5,6	3,7	3,7	3,8	4,9	3,9	7,1	4,2	5,1	6,5	7,4	6,3	4,0
	ženy	7,1	5,6	4,7	2,8	5,1	2,9	5,3	5,7	24,2	17,0	9,1	9,4	11,8	8,8	6,4	5,4	5,9	4,0	3,6	4,0	4,7	3,9	7,5	3,5	5,7	7,0	7,3	6,3	4,0
	muži	6,6	6,3	5,7	1,8	4,8	3,8	5,4	5,8	15,4	13,7	9,0	7,7	9,8	8,1	8,4	6,9	5,3	3,5	3,8	3,7	5,0	3,9	6,7	4,7	4,6	6,1	7,4	6,4	4,1
Miera nezamestnanosti mladých ľudí (15 – 24) (5)	spolu	15,2	15,8	12,7	6,7	9,4	6,2	11,8	13,8	39,9	34,3	20,8	23,7	32,2	20,2	12,2	11,1	14,2	10,2	9,2	7,2	9,4	11,7	20,3	16,2	8,8	14,9	17,0	16,8	11,3
	ženy	14,5	15,3	11,9	7,2	8,2	5,1	11,4	12,6	43,9	33,3	20,0	29,4	34,8	16,2	11,8	10,1	11,9	10,7	6,9	6,6	9,4	12,1	20,9	16,2	9,6	16,1	16,8	15,5	10,3
	muži	15,7	16,2	13,2	6,4	10,5	7,1	12,3	14,8	36,4	35,2	21,4	19,6	30,4	25,0	12,5	12,0	16,3	9,8	11,3	7,7	9,4	11,5	19,8	16,3	8,3	14,3	17,3	18,0	12,2
Miera ekonomickej aktivity mladých (15 – 24) (6)	spolu	41,7	29,6	23,7	30,4	63,2	50,3	47,3	46,7	23,3	33,0	37,7	33,5	26,1	39,2	37,7	36,5	33,1	32,3	55,5	68,9	56,7	35,1	34,2	29,5	38,6	32,3	53,1	54,2	57,1
	ženy	38,9	27,7	19,3	26,2	64,0	47,8	45,0	45,0	21,5	30,8	34,0	28,8	21,9	41,8	34,7	34,1	32,3	27,2	55,9	69,8	53,8	30,7	31,7	24,2	34,3	24,5	54,7	55,4	55,6
	muži	44,3	31,4	27,8	34,4	62,4	52,5	49,6	48,4	25,1	35,1	41,2	37,9	29,9	36,5	40,5	38,8	33,9	37,1	55,1	68,0	59,5	39,2	36,6	34,6	42,4	39,7	51,5	53,1	58,5
Ekonomicky neaktívni mladí vo vzdelávaní alebo školení (7)		87,0	94,0	84,9	93,7	75,5	87,3	89,0	86,7	90,9	89,7	89,0	89,7	87,0	86,1	93,1	90,6	80,4	87,4	89,9	73,9	87,7	90,3	90,6	84,4	92,4	91,6	68,7	69,2	81,5
	spolu	10,5	9,2	15,0	5,6	6,8	5,9	9,8	10,1	14,1	12,4	11,1	13,6	19,2	13,2	7,8	8,0	5,3	10,7	7,3	4,2	6,8	8,7	8,4	14,5	6,6	10,2	8,5	6,1	10,4
	ženy	10,9	8,9	16,8	7,8	6,7	6,5	8,9	9,9	14,0	11,9	10,5	14,0	19,4	11,7	7,6	7,6	6,0	14,0	7,8	4,2	7,1	10,1	8,4	17,8	7,2	12,0	8,4	6,1	11,2
Mladí (15 – 24), ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) (8)	muži	10,1	9,4	13,3	3,6	6,9	5,4	10,8	10,2	14,2	13,0	11,8	13,2	19,1	14,8	8,1	8,4	4,6	7,6	6,8	4,2	6,6	7,3	8,4	11,4	6,1	8,4	8,7	6,2	9,7
	spolu	40,7	47,6	33,7	33,7	49,1	34,9	47,2	56,3	44,3	42,4	46,2	34,1	27,8	57,1	42,7	57,6	56,2	33,7	34,2	49,4	40,7	45,7	33,5	24,6	42,7	37,7	44,2	52,0	48,8
	ženy	45,8	54,5	40,8	40,6	56,6	35,4	57,5	60,4	51,3	48,6	51,2	41,9	34,0	64,4	55,2	68,2	59,8	40,5	37,0	52,6	44,2	55,5	42,5	28,1	56,3	44,6	52,5	59,1	52,0
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 – 34 rokov (9)	muži	35,7	40,6	27,0	27,3	41,8	34,5	37,7	51,7	37,5	36,1	41,0	26,5	21,7	49,2	30,6	47,5	52,5	27,3	31,7	46,2	37,2	36,3	24,1	21,4	31,6	31,1	36,2	45,3	45,5

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018
Príloha ku kapitole 5

		eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
Miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných (ISCED 0-2) (10)	spolu	56,1	45,6	46,2	50,9	60,6	60,7	65,7	51,5	49,9	56,6	52,2	37,2	51,7	61,6	57,5	46,9	58,9	55,7	61,7	62,6	55,6	42,0	69,6	55,2	50,8	36,4	52,9	62,0	65,1
	ženy	45,3	36,8	36,4	43,1	51,8	53,4	58,1	35,0	35,2	45,6	45,0	30,3	35,5	51,1	47,5	41,8	51,8	46,2	40,8	51,3	50,8	30,2	61,8	40,7	40,9	29,4	43,0	52,9	56,0
	muži	66,4	53,4	55,3	61,3	67,2	68,6	69,7	63,4	63,9	66,0	59,8	46,2	66,3	71,9	63,3	50,0	65,7	67,2	81,1	73,7	62,6	52,7	76,5	71,5	61,0	45,0	59,2	69,4	73,6
Miera nezamestnanosti nízkokvalifikovaných (ISCED 0-2) (11)	spolu	13,3	13,2	15,5	10,7	8,0	8,8	10,3	9,9	22,3	22,1	16,2	11,6	14,6	9,8	16,5	17,9	8,4	10,3	5,6	6,6	11,4	9,9	7,4	5,8	8,6	29,8	15,9	19,0	6,4
	ženy	14,1	13,0	16,4	11,0	7,8	7,1	12,6	11,8	27,4	26,4	16,0	11,4	17,3	10,1	18,1	15,5	9,6	10,6	5,9	7,4	9,6	9,1	8,4	3,7	9,3	29,1	17,9	21,5	6,2
	muži	12,8	13,3	15,0	10,4	8,1	10,2	9,1	9,1	19,3	19,4	16,4	11,8	13,3	9,6	15,7	19,1	7,4	10,1	5,5	6,0	13,2	10,4	6,6	7,3	8,1	30,4	14,7	17,3	6,5
Miera dlhodobej nezamestnanosti (12)	spolu	2,9	2,9	3,0	0,7	1,1	1,4	1,3	2,1	13,6	6,4	3,8	3,4	6,2	2,7	3,1	2,0	1,4	1,4	1,1	1,4	1,4	1,0	3,1	1,8	2,2	4,0	1,6	1,2	1,1
	ženy	3,0	2,6	2,6	0,8	1,1	1,1	1,2	1,8	17,5	7,4	3,7	3,8	6,9	2,8	2,4	1,7	1,5	1,5	0,8	1,5	1,3	1,0	3,2	1,3	2,4	4,1	1,4	1,0	0,9
	muži	2,8	3,2	3,4	0,6	1,0	1,6	1,5	2,3	10,5	5,4	3,9	3,1	5,6	2,6	3,8	2,3	1,3	1,4	1,4	1,3	1,5	1,0	3,0	2,2	2,0	4,0	1,8	1,3	1,2
Podiel osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém (13)	spolu	10,6	8,6	12,7	6,2	10,2	10,3	11,3	5,0	4,7	17,9	8,9	3,3	14,5	7,8	8,3	4,6	6,3	12,5	17,5	7,3	7,3	4,8	11,8	16,4	4,2	8,6	8,3	9,3	10,7
	ženy	8,9	6,5	12,8	6,1	7,8	9,1	6,4	3,9	3,6	14,0	6,9	3,1	12,3	6,0	5,0	3,0	5,9	12,3	15,5	5,3	5,7	3,7	8,7	16,1	3,0	8,8	7,4	8,0	9,1
	muži	12,2	10,6	12,6	6,4	12,5	11,5	16,1	6,1	5,7	21,7	10,8	3,5	16,5	9,9	11,4	6,1	6,8	12,6	19,4	9,3	8,9	5,8	14,7	16,7	5,3	8,3	9,2	10,4	12,2
Daňový klin (14)		38,4	49,4	33,6	39,9	34,3	45,2	38,0	21,6	34,6	35,9	43,3	35,3	40,9	:	41,7	39,2	31,2	49,0	19,0	32,2	45,1	35,0	36,2	38,3	38,6	38,8	38,0	40,6	26,0
Pasca nezamestnanosti – jednotlivec (15)		74,0	92,2	81,6	80,3	89,6	73,1	62,9	71,8	50,6	81,4	76,5	80,1	80,8	:	87,9	81,6	87,6	78,4	57,1	82,3	68,1	81,8	80,3	49,4	89,6	44,7	76,3	68,9	61,7
Pasca nízkej mzdy – jednotlivec (15)		44,6	60,6	21,6	49,4	40,1	47,6	22,9	45,9	21,7	27,2	50,5	28,1	41,0	:	31,1	27,1	56,8	34,5	22,4	75,2	44,3	56,1	30,9	31,3	48,4	29,8	56,9	38,6	46,9
Pasca nízkej mzdy – dvojica s 2 deťmi (jeden zárobok) (15)		59,8	48,2	31,4	87,2	89,3	83,4	42,0	74,4	17,9	14,0	81,1	23,7	5,1	:	44,6	84,8	104,9	36,7	22,8	68,9	96,9	44,7	28,2	33,4	74,3	49,9	100,0	68,7	80,8
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (16)	spolu	22,4	20,3	38,9	12,2	17,2	19,0	23,4	22,7	34,8	26,6	17,1	26,4	28,9	25,2	28,2	29,6	21,5	25,6	19,3	17,0	18,1	19,5	23,3	35,7	17,1	16,3	15,7	17,7	22,0
	ženy	23,3	21,4	40,4	13,9	16,6	20,3	25,6	23,5	35,7	27,1	17,6	27,2	29,8	26,4	31,1	31,3	22,8	26,1	20,2	17,3	19,3	19,6	24,0	36,5	18,3	16,2	15,7	18,3	23,0
	muži	21,6	19,1	37,2	10,5	17,8	17,6	21,0	21,8	33,9	26,0	16,6	25,5	27,8	24,0	24,9	27,5	20,3	24,9	18,5	16,7	16,8	19,3	22,5	34,9	15,8	16,3	15,6	17,0	21,0
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením do 18 rokov v % (17)		24,9	22,0	41,6	14,2	14,5	18,0	18,8	25,2	36,2	31,3	22,3	25,8	32,1	25,5	23,9	31,6	23,6	31,6	23,0	16,6	23,0	17,9	24,2	41,7	15,1	22,5	15,1	19,4	27,4
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením od 18 rokov v % (18)	spolu	21,9	19,9	38,3	11,8	17,9	19,2	24,5	21,8	34,5	25,5	15,7	26,5	28,2	25,2	29,2	29,2	21,0	24,3	18,6	17,1	17,0	19,8	23,1	34,3	17,5	14,9	15,8	17,2	20,5
	ženy	22,9	21,0	40,2	13,9	17,6	20,6	27,1	23,0	35,5	26,1	16,3	27,5	29,4	26,3	32,2	32,0	22,3	24,8	20,0	17,6	18,4	20,1	23,9	35,4	19,1	15,0	16,1	17,9	21,9
	muži	20,8	18,7	36,2	9,5	18,2	17,7	21,6	20,4	33,4	24,9	15,1	25,3	26,9	24,0	25,5	25,7	19,6	23,7	17,1	16,7	15,5	19,5	22,2	33,0	15,9	14,8	15,5	16,4	19,1
Miera rizika chudoby (19)	spolu	16,9	15,9	23,4	9,1	12,4	16,1	21,0	15,6	20,2	21,6	13,3	20,0	20,3	15,7	22,1	22,9	18,7	13,4	16,7	13,2	14,4	15,0	18,3	23,6	13,3	12,4	11,5	15,8	17,0
	ženy	17,6	16,9	24,9	10,7	11,7	17,1	23,3	16,5	20,2	22,2	13,6	20,9	21,1	16,8	24,6	24,2	19,4	13,7	17,3	13,3	15,3	14,9	18,7	24,2	14,5	12,3	11,4	16,2	17,9
	muži	16,3	14,9	21,8	7,6	13,0	15,0	18,4	14,7	20,2	21,0	12,9	18,9	19,4	14,6	19,1	21,4	17,9	13,1	16,1	13,2	13,5	15,1	17,8	22,9	12,0	12,4	11,5	15,4	16,1
Osoby v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce v % (20)	spolu	9,5	13,5	11,1	5,5	10,0	8,7	5,8	16,2	15,6	12,8	8,1	12,2	11,8	9,4	7,8	9,7	6,9	6,6	7,1	9,5	8,3	5,7	8,0	6,9	6,2	5,4	10,7	8,8	10,1
	ženy	9,9	14,4	10,8	5,9	9,4	9,0	4,8	17,1	17,0	13,2	8,3	12,1	12,5	10,1	7,6	8,8	8,0	6,8	7,9	9,7	9,2	5,8	8,2	7,7	6,8	5,4	9,7	9,2	10,6
	muži	9,1	12,6	11,4	5,1	10,6	8,4	6,6	15,2	14,2	12,4	7,8	12,3	11,2	8,6	7,9	10,6	5,9	6,3	6,4	9,3	7,5	5,5	7,9	6,2	5,7	5,3	11,7	8,5	9,6
Ťažko materiálne deprivovaní v % (21)	spolu	6,6	5,1	30,0	3,7	3,1	3,4	4,1	5,2	21,1	5,1	4,1	10,3	10,1	11,5	11,3	12,4	1,2	14,5	3,3	2,6	3,7	5,9	6,9	19,7	4,6	7,0	2,1	1,1	4,1
	ženy	6,8	5,4	31,1	4,0	2,6	3,9	4,5	5,4	21,2	5,3	4,4	10,4	10,0	11,4	11,8	13,1	1,2	14,7	3,4	2,7	3,9	6,0	7,2	19,7	4,8	6,8	2,2	1,3	4,3
	muži	6,4	4,8	28,8	3,5	3,6	2,9	3,6	5,0	21,0	4,9	3,9	10,2	10,3	11,7	10,7	11,5	1,1	14,3	3,2	2,5	3,6	5,8	6,5	19,7	4,3	7,2	2,0	1,0	3,9

Zdroj: Eurostat; (1) – (13) – údaje sú za rok 2018, (14) – (15) – údaje sú za rok 2015, (16) – (21) – údaje sú za rok 2017;

: - nedostupné údaje

eu28 –Európska únia (28 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia